

Otočec: seminar za sekretarje

Na Otočcu poteka seminar, ki ga je CK ZKS organiziral za sekretarje občinskih komitejev in medobčinskih svetov ZK. Seminar se je začel v četrtek, 10. oktobra, in bo trajal do sobote, 19. oktobra. Program je zelo pester, saj obsega poleg raznih predavanj znanih slovenskih družbenopolitičnih delavcev tudi popoldansko delo v skupinah, razgovore s političnimi aktivisti in razgovore v raznih TOZD. Med drugim so se na seminarju sekretarji seznanili z nalogami na področju vzgoje, izobraževanja in kulture, s politiko gospodarske stabilizacije, z družbenim planiranjem, uveljavljanjem ustave, nalogami v zvezi s splošno ljudsko obrambo in na področju socialne politike in zdravstva ter vprašanji idejne, organizacijske in akcijske krepitve ZK. Zadnji dan seminarja bo Franc Šetinc govoril o metodah političnega delovanja.

V ponedeljek v sobi predsednika novomeške občinske skupščine Jakoba Beriča. Na posnetku od desne proti levi: Jakob Berič, Bogdan Osolnik, Mara Žlebnik, Marjan Breclj, Jože Pacek, spredaj Franc Borsan, predsednik občinskega sveta Zveze sindikatov v Novem mestu. (Foto: I. Zoran)

„Slabe ceste nas ovirajo pri razvoju“

so povedali Novomeščani predsedniku slovenske skupščine Marjanu Breclju med njegovim ponedeljkovim obiskom v novomeški občini - Visokega gosta je zanimalo, kako uresničujejo ustavo

V ponedeljek, 14. oktobra, je obiskal Novo mesto predsednik slovenske skupščine dr. Marjan Breclj. Z njim so prišli tudi Mara Žlebnik, Stane Markič, Jože Pacek, Bogdan Osolnik in drugi. Po pogovorih o družbenoekonomski rasti občine, uresničevanju ustavnih določil in odnosih pri predsedniku novomeške občinske skupščine Jakobu Beriču so si gostje ogledali proizvodnjo v tovarni zdravil Krka in IMV.

Predsednika republiške skupščine so izčrpno informirali. Pri tem so

SEVNICA: PRVA SAMO-UPRAVNA INTERESNA SKUPNOST

V četrtek so po lepem kulturnem programu predsedniki vseh TOZD v občini podpisali samoupravni sporazum o ustanovitvi prve samoupravne interesne skupnosti na območju občine, ustanovljene po novih ustavnih določilih. Gre za samoupravno skupnost vzgoje in izobraževanja ter otroškega varstva.

Jakob Berič, Avgust Avbar in Marjan Simič poudarili, da tepejo občino zdaj nerazvita infrastruktura (n.pr. ceste) in nerazvite družbene dejavnosti (n.pr. šolstvo, zdravstvo). Vsemu temu do zdaj v novomeški občini niso posvečali dovolj pozornosti, ampak je bila glavna skrb od tedaj, ko je nova magistralna cesta Ljubljana-Zagreb tudi temu območju odprla okno v svet, namenjena

Nestalno vreme se je na daljevalo tudi v prvi polovici tedna. Izgledi vremena za konec tedna kažejo na suho in hladno vreme.

razvoju gospodarskih dejavnosti, še posebej industrije. Na vprašanje dr. Marjana Breclja, kako se podjetja zdaj vključujejo v rast te infrastrukture, je predsednik novomeškega

izvršnega sveta Avgust Avbar odgovoril, da je s tem težko, ker so „naša

(Nadaljevanje na 4. str.)

Sevniški most terjal žrtev

V ponedeljek je na gradbišču novega mostu utonil VK ključavničar Anton Sorič iz Celja

V ponedeljek ob 13.40 je padel v Savo z novega mostu, ki ga gradijo pri Boštanju, Ingradov ključavničar Anton Sorič iz Celja.

Kot nam je povedal vodja celjske poslovne enote Ingrada Roman Ajster neposredno po odhodu preiskovalcev UJV Celje in novomeškega preiskovalnega sodnika, je ponesrečeni delavec v trenutku, ko je padel v reko, opravljal nepredvideno delo. Pred nesrečo je namreč brez varnostnega pasu na ogrodju mostu nad vodno gladino popravil hidravlično črpalko. Drugi delavci so zaslišali le udarec v vodi, nikakršnih kri-

kov ali kaj podobnega. Zatem so lahko le nemočno sledili hitremu toku narasle Save, ki je odnašal njihovega sodelavca. V vodo so porinili reševalni čoln, ki ga imajo na gradbišču na kranjski strani reke, vendar so to namero opustili, ker je voda prehitro odnašala ponesrečenca. Skušali so obvestiti sevniške gasilce, ki tudi imajo čoln, vendar v gasilskem domu ni bilo nikogar! Šele ob 14.10 je pričela klicati na pomoč sirena STILLESA! Delavci Ingrada so čoln dali na avto in sledili ponesrečencu ob obali, vendar je ta izgubil s površine. V ponedeljek zvečer se niso našli Soričevega trupla.

A. Z.

9 poškodovanih

10. oktobra okrog 14. ure je pri vasi Brege kombi, poln potnikov, zletel s ceste in se prevračal kakih 30 metrov navzdol. Zgodilo se je, ko je kombi, ki ga je vozil Jože Ivanšek iz Trebeža, prehitel mopedista, ta pa je nenadoma zavil v levo. Voznik kombija se je skušal nesreči izogniti, zavil je v levo, potem pa ga je zaneslo. Kot so ugotovili, je vozil neregistriran moped brez voznškega dovoljenja 35-letni Jože Račič iz Mrzlic. Po nesreči je pobegnil, vendar so ga doma izsledili in odpeljali na odvzem krvi. Ker je mopedist kazal očitne znake vinjenosti, so ga pridržali na postaji milice v Krškem. V nesreči sta bili hudo poškodovani Breda Žalnik in Stefanija Lokanc iz Sentlenarta, lažje ranjeni pa: voznik Ivanšek, Pero Kovačič, Slavka Ribič, Anka Franič, Milka Gajič, vsi iz Sentlenarta, ter Drago Lorbar iz Mrzle vasi in Jožefa Preskar iz Artič. Vse poškodovane so odpeljali v brežiško bolnišnico. Gmotna škoda znaša najmanj 30.000 din.

PRIZNANJE „NOVOLESU“ IN INŽ. RAČEČIČEVI

„Novoles“ je za elemente pohištva Špela (postelja in fotelj) na jesenskem Zagrebškem velesejmu dobil dve priznanji Yu-Design. Priznanje, ki ga je pri nas razen „Novolesa“ dobil samo še „Slovenijales“, je pomembno, saj je bilo dobljeno v hudi mednarodni konkurenci. Priznanji sta temu kolektivu za omenjeno pohištvo podelila Zagrebški velesejem in Društvo hrvatskih likovnih umetnikov. Načrte za oba nagrada izdelka je naredila inž. arh. Marta Račičič.

R. B.

Kako bi si z Elanovim čolnikom pomagali v razdivjani Savi? V tem čolnu smo po nesreči videli tudi klavno veslo z zlomljeno lopatico! (Foto: Železnik)

PARTIZANSKA MAGISTRALA V LETU 1977

Gradnjo partizanske magistrale so načrtovali že pred leti. Odkar pa so pred letom ustanovili odbor za gradnjo magistrale, ki bo povezovala z asfaltnim trakom podturn in Adlešiče, je delo hitreje šlo. Odbor vodi Franc Leskošek-Luka. Doslej je asfaltirane že 11 kilometrov magistrale, šest kilometrov ceste pa sedaj gradijo. Magistrala naj bi bila zgrajena konec 1977, in če bodo dela potekala tako kot doslej, kar je precejšnja zasluga odbora, bo cesta v roku tudi zgrajena.

Celuloza kmalu druga v Evropi

Celuloza Krško: slovesen podpis pogodbe s tujimi tvrdkami

„Današnji dan pomeni za naš kolektiv vrhunec večletnih prizadevanj“, je ob podpisu pogodbe s konzorcijem petih avstrijskih in zahodnonemških firm v torek dopoldne izjavil Janez Rošker, direktor tovarne papirja v Krškem. Celuloza Krško s to pogodbo naroča opremo za proizvodnjo beljene in nebeljene magnetitne celuloze z zmogljivostjo 158.000 ton.

Vrednost uvožene opreme je 414,59 milijona din. Tuje podpisnice jo bodo dobavile do konca prihodnjega leta. Opremo bo uvozila Kovinotehna iz Celja. Poskusno obratovanje je predvideno za 1. julij 1976. leta.

Celotna vrednost investicijskega programa znaša 696,8 milijonov din. Za dinarski del projekta so razen Celuloze vložili sredstva Ljubljanska banka s podružnicami, Dolenjska banka ter slovenske papirnice.

Investicija je pomembna predvsem zaradi tega, ker bo tovarna poslej lahko uporabljala za surovine slabše vrste lesa, zlasti listavce. S podrobnejšim tehnološkim postopkom bo tudi boljše izkoriščen les in na

minimum zmanjšane odpadne snovi, ki jih zdaj tovarna spušča v Savo.

V tovarni razen tega že gradijo nove zmogljivosti za proizvodnjo časopisnega papirja ter predelavo papirnih odpadkov. Letno proizvodnjo bodo s tem

povečali od sedanjih 85.000 ton na 135.000 ton. Krška tovarna se bo z 260.000 tonami blagovne proizvodnje uvrstila na drugo mesto v Evropi med prvih pet tovrstnih tovarn na svetu.

J. TEPPEY

Pogodbe o nabavi opreme za proizvodnjo beljene in nebeljene magnetitne celuloze v vrednosti 414.590.000 dinarjev so podpisali predstavniki konzorcija in podjetij: Voest Alpine Linz, Waagner Biro Graz-Dunaj, Sunds Ges. m.b.H. Baden b. Dunaj, Voltz Sohn Frankfurt, AEG, Telefunken Frankfurt, Kovinotehna Celje in Tovarna celuloze in papirja Djuro Salaj Krško. (Foto: M. Vesel)

Reportaža na tretji strani današnje priloge nosi naslov ZA TRI LETA ČRNIH GRADENJ, govori pa o perečem problemu črnograditeljstva na Dolenjskem. V desetih letih so v novomeški občini odkrili 751 črnih gradenj, samo letos so jih odkrili 90... Slavnih ljudi na znamkah so se iztekli, namesto tega pa smo pripravili novo serijo zanimivih člankov, ki nosijo skupen naslov 7 CUDES SVETA. Prvi iz serije sedmih prispevkov nosi naslov PIRAMIDA IN GORA, tako kot vsi naslednji pa tudi ta govori o enem izmed antičnih čudes sveta in naravnem čudu, ki ga še danes občudujemo. Mimo tega nadaljujemo z zapisi o srečanjih s samorastniki - danes je na vrsti žirovski slikar Jože Peternelj - pogledali smo za kulise tretjega izmed štirih novih slovenskih filmov, Klopčičevega Strahu, končujemo pripravo o usodi gradu Mokrice, v nadaljevanju o NLP pišemo o tem, če v vesolju križajo bitja kot mi živali, prinašamo nasvete strokovnjakov in modo, novosti o knjigah, filmih, ploščah.

Uredništvo Dolenjskega lista je v soboto pripravilo ustni časopis v Adlešičih. Ob 30. obletnici ustanovitve slovenskega novinarskega društva so novinarji ob nabitih polni dvorani šole v tem kraju poklicali pred mikrofone več ljudi in se z njimi pogovarjali o stvareh, ki so zanimale Adlešičane. Za prijetno vzdušje so poskrbeli še Henčkov ansambel in domači tamburaši. O novinarski obletnici pišemo na 6. strani pod naslovom „V boju s puško in peresom“, na 7. strani pa objavljamo reportažo iz Adlešičev. Na fotografiji B. Kržeta: Jože Šplichal se pogovarja s karikaturo Marjanom Bregarjem, ki sodeluje tudi z Dolenjskim listom.

Dokažimo, da je v samoupravnih razmerah boj z inflacijo učinkovitejši kot v kapitalizmu!

Osrednja težava naših sicer dinamičnih gospodarskih tokov je vedno večja inflacija; tolikšna, kot je v našem socialističnem pojmovnem gospodarstvu še ne pomnimo. Zato je tudi Predsedstvo ZKJ konkretno zadolžilo komuniste, da so osebno odgovorni za uresničitev protinflacijskih načrtov. Če kje, je prav tu nujno dokazati velike možnosti in prednosti samoupravnega socializma napram kapitalističnemu sistemu.

Dokaj enotni smo v tem, da sta glavna vira in spodbujevalca inflacije v naših razmerah naslednja. Prvi je neustrezna gospodarska struktura, v kateri je zlasti pomembno napraviti take spremembe, da bomo več surovin, energije in hrane pridobili doma. Drugi vir in stalni hranilec inflacije je neustrezno oblikovanje akumulacije in njena poraba; oboje poteka v dokajšnji meri še mimo odločanja neposrednih proizvajalcev, torej v nasprotju z ustavo.

TELEGRAMI

WASHINGTON — Senator Edward Kennedy je obtožil vlado predsednika Forda, da še nadalje podpira politiko turške okupacije na Cipru. Dejal je, da so ZDA dajale podporo Turčiji, ker so izkrcanje turških sil na otoku sprejele kot gotovo dejstvo. Zaradi tega, je dejal Kennedy, so ZDA zelo odgovorne za sedanji položaj na Cipru.

DUNAJ — Avstrijski zvezni kancler dr. Bruno Kreisky je na svojo željo sprejel veleposlanika v Avstriji Gustava Vlahova. V daljšem razgovoru, ki sta se ga udeležila avstrijski zunanji minister dr. Bielk in politični svetovalec jugoslovanskega veleposlanstva Marinković, so obravnavali aktualna vprašanja iz dvostranskih odnosov med državama, s posebnim poudarkom na manjšinsko vprašanje.

Argentina postaja eden najbolj nevarnih krajev na tem planetu, saj ne mine dan, da ne bi zabeležili eksplozije bombe ali zavraten strel iz puške. Število žrtev osupljivo hitro raste — krivce pa nikakor ne morejo najti, pa čeprav, vsaj načeloma, vedo, kdo so. To je spoznala tudi predsednica Izabela Peron, ki je povabila k sebi v predsedniško palačo vodje vseh političnih strank in jih prosila za pomoč. Dramatičnost položaja v tej deželi morda bolj kot karkoli osvetljuje dejstvo, da se je predsednica na koncu svojega nagovora vodilnim politikom v predsedniški palači — zjkala. Kasneje so izjavili, da so to „solze odgovornosti“ in ne obupa... ali bodo kaj pomagale...?

Medtem pa je iz Mehike prišla izredno vesela novica (predvsem za Mehičane seveda): v morju, nedaleč od obale, so odkrili bogata nahajališča nafte, za katere menijo, da so večja od tistih, ki so na Aljaski. Predvidevajo, da bo Mehika lahko iztržila od teh novih nahajališč več deviz kot jih sedaj z vsem svojim izvozom... sreča v pravem (invalcija) trenutku...

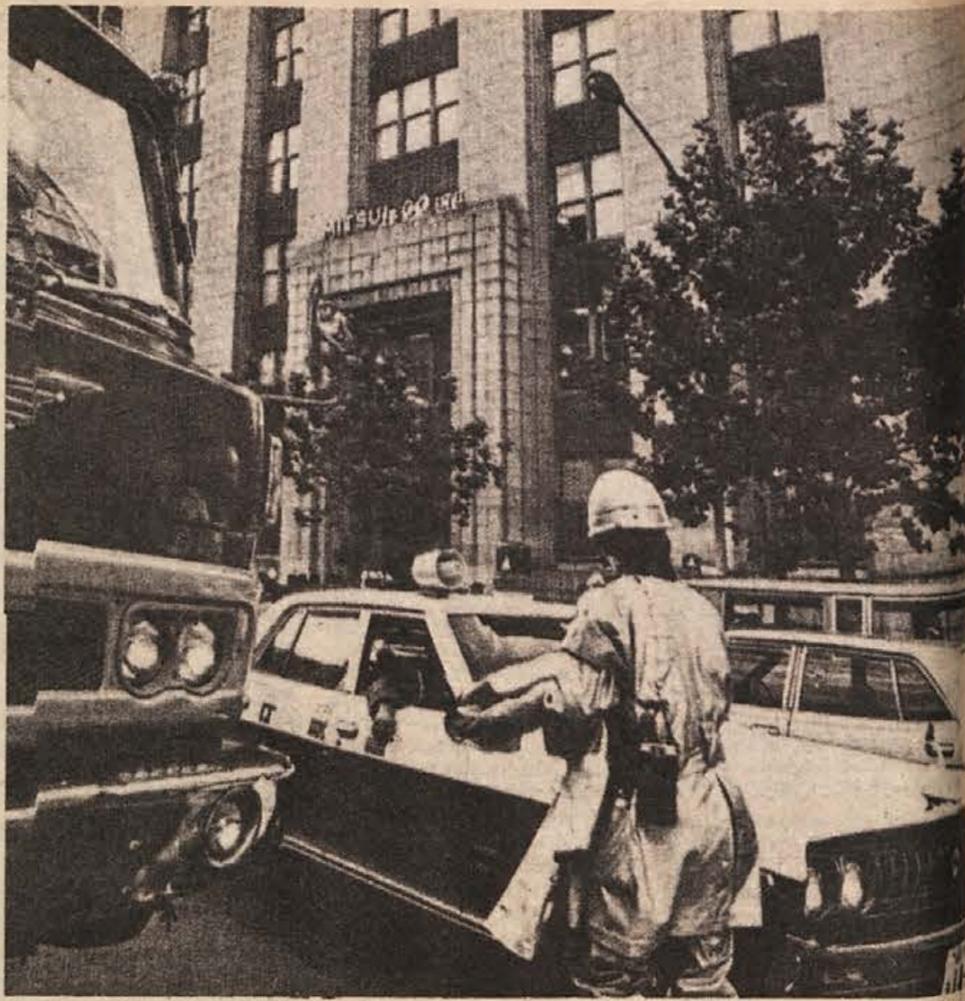
Manj srečni pa so tačas v Washingtonu nekateri najbolj znani politiki nekdanje Nixonove administracije (v Evropi bi rekli kar vlade), ki so jih večeraj uradno poklicali pred sodnike. Sodili bodo petim najbolj vplivnim sodelavcem nekdanjega predsednika Richarda Nixona, obtožba pa je znana: Watergate. Obtožujejo jih prikrivanja in zaraote, predstavnik tožilstva pa je s tem v zvezi izjavil, da ima trdne dokaze tudi o neizpodbitni Nixonovi kazenski odgovornosti. Toda predsednik Gerald Ford je, kot je znano, medtem že oprostil (pomilostil) Richarda Nixona... kaj pa bo, če bodo dokazali, da so njegovi grehi bistveno večji od tistih, ki so mu bili uradno že oprosteni...?

Ta čas pa nekdanji etiopski cesar Haile Selasije preživlja svoje dni v neki bolnišnici, kamor so ga prepeljali na zahtevo njegovega osebnega zdravnika. Tako mu bo prihranjeno (verjetno) pričevanje o nekaterih aferah, ki so jih odkrili te dni in zadevajo predvsem podkupovanje... mir v nemirnem...

In v čem naj bi bile prednosti naše samoupravne družbeno-ekonomske ureditve?

Če začnemo pri gospodarski strukturi, naj najprej posežemo po vprašanju: ali je lažje vskladiti trajnejše razvojne načrte v kapitalistični družbi, kjer je osnovno vodilo razvoja profit, ali je to lažje v samoupravnem socializmu, kjer glavna razvojna neskladja lahko preiščeno in pretehtano odpravljamo z dogovarjanjem in sporazumevanjem? Prav gotovo imamo tu mi prednost. Premalo jo izkoriščamo, čeprav nam nekateri sporazumi in dogovori ter njihova praktična izvedba, ki terja tudi združevanje sredstev (npr. energetika, kmetijstvo) že dokazujejo s prvimi sadovi, kaj je mogoče doseči.

Podobno je s splošno in skupno porabo. Prav gotovo je dogovor o prispevkih delovnih ljudi za skupne družbene potrebe lahko realnejši odraz materialnih možnosti družbe, ne da bi ogrozili stabilnost gospodarskih tokov, kot pa davčna politika kapitalizma. Če smo s splošno in skupno porabo prizadeli ravno stabilnost, to ni posledica slabosti sistema sporazumevanja in dogovarjanja, ampak dejstva, da smo ustavno načelo

TOKIO — Poslovni center Tokia se je znova sestel, že drugič v zadnjem mesecu dni. Neznanci so podtaknili bombo v poslopje velike industrijske družbe Mitsui. Šestnajst ljudi je bilo ranjenih, od tega dva resno. Na sliki: poslopje, v katerem je eksplodirala bomba. (Telefoto: UPI).

o svobodni menjavi dela in sredstva speljali za zdaj šele v Sloveniji in še to preslabo pripravljeno.

Enako velja za delitev dohodka in osebnih dohodkov. Samoupravni sporazumi lahko to področje veliko bolje urejajo kot pa državna intervencija v kapitalizmu ali stalen boj med sindikati in delodajalci za večji delež v akumulaciji, kjer je država pogosto potisnjena v dokaj pasivno vlogo posredovalca ali kvečjemu slabotnega razsodnika.

Zato trdimo, da sta protinflacijski boj in uspeh stabilizacije v samoupravni družbi lažje uresničljivi nalogi. Ob dveh pogojih: da dejansko zaživi samoupravljanje na vseh ravneh in v vseh oblikah, kot je zapisano v ustavi in da se zavemo, kolikšen obseg pravic in želja je mogoče uresničiti glede na raven razvoja.

TONE KRAŠOVEC

tedenski zunanjepolitični pregled

Dr. Henry Kissinger, ameriški zunanji minister je sicer izgubil precej svojega magičnega sijaja, toda še vedno ostaja šef diplomacije ene izmed dveh najmočnejših držav sveta, pa je zato razumljivo, da vsak njegov korak ali poteza vzbuja komentarje, pričakovanja.

Tudi njegova najnovejša bližnjehodna turneja je v tem stilu: zaostaja sicer za tistimi, ki jih je že opravil, ostaja pa še vedno zelo pomembna in zato tudi v središču pozornosti.

Za zdaj ni mogoče reči kaj je novega prinesel na Bliznji vzhod in seveda še manj, kaj je novega od tam odnesel, mogoče pa je reči, da predstavljajo njegovi koraki majhen, toda vzpodbuden korak naprej pri iskanju trajnega miru na tem področju.

Kissinger je izjavil, da „do neke mere“ podpira Izraelce in to je bilo tudi pričakovati, toda hkrati je namignil Arabcem, da to nikakor ne pomeni brez-pogojnega popuščanja pred pretiranimi zahtevami Tel Aviva.

Pri previdnem tehtanju odtentkov lahko to na Bliznjem vzhodu precej pomeni — še posebej, če so resnični glasovi, da so se vsaj načeloma že domenili za sklicanje Zenevske konference prihodnji mesec. Sporno pri tem je še vedno, kdo bo predstavljal Palestince v Zenevi: jordanska vlada ali palestinske osvobodilne organizacije?

Kairo je dal svojo podporo Jaserju Arafatu (ki pa tudi ne more govoriti v imenu vseh Palestincev, saj so nekatere organizacije ogradile od njega), toda to ne pomeni nujno, da bo s tem prodrl pri Američanih, ki bodo skupaj s Sovjeti imeli izredno pomembno besedo na tej konferenci.

Nov in pomemben element razvoja je tudi sklep Generalne skupščine Združenih narodov, da povabijo palestinske predstavnike, naj v generalni skupščini povedo svoje stališče.

To pomeni novo priznanje palestinski stvari in nove možnosti za doseg njihovih zakonitih pravic. Kajpak ostaja na tej poti še obilo ovir, ki jih bodo morali prebroditi, kajti njihov cilj je še vedno precej daleč.

WILSONOVA ZMAGA

Na parlamentarnih volitvah v Veliki Britaniji so zmagali laburisti, ki jih vodi Harold Wilson, s čemer je verjetno zaključena politična kariera vodje konzer-

vativcev (in bivšega premiera Edwarda Heatha).

Kaj bo ta zmaga prinesla Britaniji, je izredno težko reči, ostaja dežela slej ko prej na pragu ene največjih kriz v svoji zgodovini. To je omenil v svojem prvem televizijskem govoru po izvolitvi tudi novi premier Harold Wilson, ki je dobesedno

Kissinger-jeve skrivnosti

izjavil, da bosta naslednji dve leti za Britance mučni.

Zmago laburistov so na strani celini sprejeli z mešanimi občutki, saj so bili prvi komentari predvsem usmerjeni v zatrtje nje, da se bo položaj v skupnem evropskem tržišču še nadalje zapletel, ker bo London hotel verjetno doseči nove pogoje za pristop v evropsko gospodarsko skupnost. To pa bi imelo seveda lahko za skupnost neugodne (finančne) posledice.

Sicer pa se utegne zgoditi, da bo moral Harold Wilson zaradi izjemno težkega gospodarskega in socialnega položaja v deželi predčasno razpisati nove volitve.

TELEGRAMI

NIKOZIJA — Predstavnika ciprskih narodnostnih skupnosti Klerides in Denktas sta se ponovno pogajala o izmenjavi vojnih ujetnikov. Zvedelo se je, da bo do izmenjave prišlo v najbližji prihodnosti. Datum bo sporočil Denktas po posvetu z Ankarom, od katere je odvisen prevoz ujetih ciprskih Grkov iz Turčije na Ciper.

BUENOS AIRES — Argentinska predsednica Isabela Peron je v dramatičnem razglasu pozvala prebivalstvo, naj „zatre vsakršno nasilje v državi“. Na verskem zboru pod milim nebom v mestu Santa je pred 30.000 Argentinci prebrala posebno molitev za obnovo miru.

KAIRO — Egipčanska delegacija na čelu z zunanjim ministrom Fahmijem je odpotovala na obisk v Sovjetsko zvezo. V kairskih krogih za-trjujejo, da se bo egipčanska delegacija v Moskvi pogovarjala o Bliznjem vzhodu ter o gospodarski in vojaški pomoči.

(Iz zadnjega „PAVLIHE“)

— In na koncu sem rekel, tovariši, vsi mi smo krivi...

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Sredi prejšnjega tedna je predsedstvo CK ZK Jugoslavije dokončno oblikovalo in posredovalo javnosti obsežne sklepe, ki so bili plod dveh zadnjih sej predsedstva; na obeh teh sejah je predsedstvo CK ZKJ posvetilo posebno pozornost neposrednim nalogam v zvezi z uresničevanjem politike ekonomske stabilizacije. Tako so torej sedaj oblikovani sklepi, bi rekli, izredno pronicljiva ocena sedanjega družbeno-ekonomskega stanja pri nas, hkrati pa dejavno vodilo (izredno konkretno), kaj so naše najnujnejše tekoče in bodoče naloge za uresničitev tistega, kar smo si v družbenih dokumentih doslej že večkrat začrtali, pa žal ne tudi — uresničili.

Tem izredno pomembnim sklepom predsedstva CK ZKJ velja zato tokrat na tem mestu posvetiti izključno pozornost — saj so to resnično sklepi, dasiravno naslovljeni predvsem na komuniste ter organizacije in vodstva ZK, ki obvezujejo zares vsakogar v naši družbi.

Predsedstvo CK ZKJ v svojih sklepih opozarja na to, da z nedavnimi začetnimi koraki pri spreminjanju naših družbenih odnosov še niso odstranjeni bistveni, globlji vzroki, ki objektivno pogojujejo našo ekonomsko nestabilnost. Potrebno je nadaljnje razvijanje in izpopolnjevanje ustanov in prakse samoupravne spoznavanja in družbenega dogovarjanja — med drugim v svojih sklepih še posebej poudarja predsedstvo CK ZKJ — in za izpopolnjevanje tega sistema so vodstva, organizacije in člani ZK še posebej odgovorni. Gre za nenehno premaganje razlik ter za iskanje skupnih rešitev, za to da delegatske skupščine čimprej postanejo kraj za demokratično usklajevanje interesov ter za učinkovito družbeno dogovarjanje.

Treba je vztrajati na izvajanju sporazumov in dogovorov — ter je treba ugotavljati politično odgovornost vsakogar, ki te sporazume

krši oziroma onemogoča, je nadalje poudarjeno v sklepih.

Posebna pozornost je v tokratnih sklepih kajpak posvečena programu protinflacijskih ukrepov kakor tudi ukrepom ekonomske politike, ki naj naš boj proti inflaciji — ki nas močno pesti — napravi bolj učinkovit. Pristojnim organom je naročeno, naj takoj pripravljajo o tistih instrumentih v gospodarskem sistemu, ki povzročajo inflacijo, ter naj predlagajo ustrezne spremembe že v politiki za prihodnje leto.

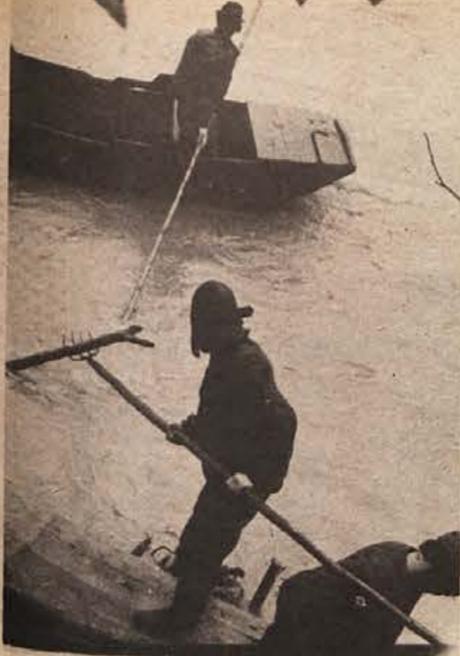
Komunisti v vseh samoupravnih in družbenih organih — je nadalje rečeno v sklepih — se morajo odločno boriti proti nepravilnemu dvigovanju cen, proti „licitiranju“ za višje cene in drugim pojavom, ki nam kvarijo naš sistem cen. Nesporejmljivo je nespoštovanje dogovorjene politike cen — kar je tudi razumljivo, saj vemo, da so prav cene tiste, ki so nam zadnji čas krepko ušle iz rok ter nam manjšajo mnoge objektivno dosežene uspehe.

Komunisti morajo zagotoviti, da se bodo samoupravni organi, družbenopolitične skupnosti in drugi družbeni faktorji zoperstavljali vlaganjem vseh oblik porabe nad določenimi okviri in izplačilom osebnih dohodkov brez realnega kritija v ustvarjenem dohodku — če iz tistega dela sklepov, ki se posebej nanašajo na boj z nelikvidnostjo (ki je tudi eden perečih pojavov naše ekonomske stvarnosti), povzamemo samo nekaj bistvenih.

In še tisti del sklepov, ki govori o delitvi in pridobivanju dohodka — poudarjeno je, da si morajo posebej komunisti in vse subjektivne družbene sile z vsemi močmi prizadevati za uresničevanje načela delitve po kvaliteti in kvantiteti dela ter na tej podlagi spodbujati produktivno in ustvarjalno delo. Treba si je prizadevati — je poudarjeno v sklepih — da bomo z dogovori uredili ne samo vprašanje delitve, marveč tudi vprašanje pridobivanja dohodka.

Nujno še je treba upreti težnjam po uravnilovki in visokim prejemkom, ki niso rezultat dela. S tem se namreč resno ogrožajo prizadevanja združenega dela v boju za večji dohodek in dosledno delitev po delu, za povečanje proizvodnje, dvig storilnosti in uspešno gospodarjenje — je med drugim posebej poudarjeno v tokratnih sklepih predsedstva CK ZKJ.

Sklepi, ki obvezujejo vsakogar

Narale Save, kot je bila ob zadnjih poplavah. Šmarčani ne zamudijo. Revinski fanti sta se vrnila iz JLA, tako da je posadka spet popolna (eden v čoln, drugi za vrvi, tretji z vilami). Že lani so nalovili drv za dve leti. Kurjava je draga, zato pride vsako krepelce prav. (Foto: Železnik)

DEŽEVJE NE JENJA. Česča vas pri Novem mestu se že pri manjšem dežju spremeni v prave „Benetke“: cesta pod vodo, njive na dnu jezera, domačije na otokih. Skoraj vsako pomlad, skoraj vsako jesen opustoši narasla Krka vso okolico. (Foto: M. Moškon)

Pretekli teden so obiskali Goriško prosvetni delavci iz Dolenjske, ki so ob tej priložnosti obiskali tudi zamejske Slovence. V novogoriški občini so se s predstavniki Zavoda za zaposlovanje pogovarjali o problemih poklicnega usmerjanja mladih in njihovem zaposlovanju. (Foto: F. Oreš)

Številni vozniki, ki uporabljajo cesto Novo mesto-Šmarješke Toplice, si bodo malo oddahnili. Pred kratkim so že precej uničeno cesto pokrpali, da bo vožnja po nji varnejša in prijetnejša. Na sliki: dela na Otočcu. (Foto: Zvone Šeruga)

INFORMIRANOST „JESEN 74“
Med vajo „Jesen 74“ je v ribniški občini izšlo 7 biltenov krajevnih skupnosti ter občinskega vodstva in dva biltena šol. Skupno je bilo v njih objavljenih okoli 100 tipkanih strani članikov, vesti, pesmi, gesel, sporočil in drugega. Razen tega sta izšli še dve številki Partizanskega Dolenjskega lista, pa tudi vojaška biltena izdala svoj časopis. Biltena v občini so izdajala poverjene za informacije pod idejnimi vodstvom političnih organizacij, se pravi SZDL, ZK, sindikata in mladine. Za informiranost občanov je bilo torej kar dobro poskrbljeno. Če bi v dejanski vojni izhajalo pol teh biltenov ali celo samo četrt, bi bila informiranost kar zadovoljiva.

Sporazumevanje v duhu politike ZK

Pred delavci iz več kot 17.000 temeljnih organizacij združenega dela so izhodiščni programi o družbenem dogovarjanju in samoupravnem sporazumevanju o programiranju in financiranju vseh družbenih dejavnosti v Sloveniji za leto 1975. Izhodiščni programi temeljijo na gradivu 247 interesnih skupnosti, ki je bilo zbrano v devetih republiških interesnih skupnostih ali zvezah skupnosti posameznih dejavnosti (upravičena kritika leti na področju zdravstva, kjer samoupravne interesne skupnosti niso pravočasno izdelale izhodiščnih programov, kar je v škodo samo zdravstvu!).

Gre za največjo samoupravno akcijo, ki bo po vsebinski plati, na osnovi dosedanjih izkušenj na področju dogovorov in sporazumov ter kongresnih sklepov ZK, postavila v ospredje težnje in zahteve vseh delavcev iz temeljnih skupnosti. Delovne ljudi pa gotovo najbolj prizadeva, da se v njihovi dejavnosti posebnega družbenega pomena, npr. vzgoja in izobraževanje, znanost in kultura, zdravstvo itd.

Delavci v temeljnih organizacijah in občani v krajevnih skupnostih naj bi pretehtali politiko in izhodiščne osnove vseh omenjenih dejavnosti do 15. novembra, zatem bo gradivo določene oblike in vsebine v temeljnih skupnostih in dobilo dokončno podoba v samoupravnih interesnih skupnostih in družbenopolitičnih forumih. V mesecu decembru bo, kot predvidevajo, vse pripravljeno za podpisovanje družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov. Ob povedanem so bili novinarji seznanjeni tudi z določenimi prednostnimi nalogami na nekaterih družbenih področjih, npr. z reformo vzgoje in izobraževanja, približevanjem kulture delavcem, z raziskovalnim programiranjem in kadrovske politiko, pa tudi z vprašanjem prevlelike porabe in nujnosti dogovora za pametnejšo potrošnjo.

gradnika. Tako določa tudi, da se sme prodajati le tisto vino, ki je vpisano v poseben register in ima zaščiteno svoje geografsko poreklo.

Kot je na nedavni javni tribuni „Vino 74“ v Ljubljani dejala predstavnica republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo, je bilo že približno 30 odstotkov vina iz lanskega pridelka prodanega pod zaščito zemljepisnega porekla, kar pomeni, da je že mnogo vinogradnikov dojele namen tega ukrepa, ki je strokovno vsestransko utemeljen.

Vendar pa gre tolikšen odstotek predvsem na račun vinogradniških območij, ki imajo že staro vinogradniško tradicijo. Na našem območju si registriranje pridelka precej težje utira pot. Za to je kriva tudi nevednost, saj se nekateri vinogradniki še vedno bojijo, češ: „Kaj bi prijavjal, bodo potem na občini vedeli, koliko sem pridelal, in me bolj obdavčili!“ Ob obdavčenju po katastrskem dohodku je tako modrovanje seveda nesmisel, ki ga je treba preganjati tudi s pojasnjevanjem in razlaganjem zakona, ki bi ga morali vinogradniki poznati, saj jim reže vsakdanji kruh.

Rudarsko-topilniški bazen Bor, zagrebška Ina in rudarsko-metalurški kombinat Zenica, medtem ko je največji iz leta 1972, beograjski Jugometal, četrti. Največja proizvodna delovna organizacija je ustvarila lani čez 14 milijard dinarjev skupnega dohodka.

Kot največja slovenska organizacija je Iskra na desetem mestu, novomeška IMV kot edina predstavniška Dolenjske na tem seznamu pa je na 75. mestu z 958 milijoni skupnega dohodka. Če pa bi upoštevali še TOZD Zastopstvo inozemskih firm, bi podjetje z okroglo 1,4 milijarde dinarjev skupnega dohodka lahko uvrstili na 47. mesto največjih jugoslovanskih proizvodnih organizacij.

Na seznamih najdemo še eno dolenjsko ime: novomeška Dolenjska banka in hranilnica je z 1,1 milijarde dinarjev na 18. mestu jugoslovanskih bank s plasmajem nad eno milijardo dinarjev.

Omeniti velja še to, da je IMV deseta slovenska proizvodna organizacija na tej lestvici, od DBH pa so močnejše tri slovenske banke.

J. S.

Tudi na nas ne smete pozabiti!

O tem in pristupu ter metodah družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja so na tiskovni konferenci, ki je bila 10. oktobra, spregovorili podpredsednik IS Slovenije dr. Avguštin Lah, republiški sekretar za prosveto in kulturo Ela Ulrich in republiški sekretar za zdravstvo in socialno varstvo dr. Anton Fazarinc.

Vino iz registra

Novi vinski zakon, ki velja od maja letos, je zaostрил nekatera določila, z osnovnim namenom, da zaščitijo naravno vino in njegovo kvaliteto, s tem pa tudi vinogradništvo in vino-

IMV je največja izdelovalka prikolice v Evropi

Največji in IMV

Ekonomska politika je, kot je že v navadi, izdala seznam največjih jugoslovanskih proizvodnih delovnih organizacij, organizacij s področja prometa in zvez, trgovine, gostinstva in turizma, bank in zavarovalnic.

Med največjimi proizvodnimi organizacijami so na prvih treh mestih

Prirast draginje

Drnce cen se je – verjetno ni nihče pričakoval drugače – nadaljeval tudi v septembru. To kažejo najnovejši podatki republiškega zavoda za statistiko, ki med drugim pravijo, da se je življenje podražilo v tem mesecu že za 28,5 odstotka v primerjavi s lanskim povprečjem. Cene življenjskih potrebščin, ki jih upoštevajo pri izračunu za štiričlansko „statistično“ družino, so se namreč za toliko povečale.

Ker obsega spisek življenjskih potrebščin tudi storitve oz. cene, ki jih administrativno tiščimo nazdol (stanarina ipd.), zaostaja rast življenjskih stroškov za rasto nekaterih izdelkov. Statistiki so izračunali, da so bile proizvajalčeve prodajne cene v septembru celo za 53,4 odstotka višje kot povprečno lani in za 47,7 odst. višje kot v lanskem septembru. Ta rast je skoraj dvakrat tolikšna kot statistično izračunana rast cen življenjskih potrebščin.

Statistično izračunano: kdor ni imel v septembru vsaj za 28,5 odst. večjih dohodkov kot lani, se mu je znižala življenjska raven.

V primerjavi s predhodnim mesecem avgustom so se v septembru najbolj podražili usnjeni in gumijasti izdelki, – kar 14,6 odstotka v enem samem mesecu; to pa je že številka, kakršnih smo bili doslej vajeni v letnih primerjavah. Gradbeni material se je v enem samem mesecu podražil za 7,6 odst., tekstil za 4,8 odst., kmetijsko orodje za 4,6 odst. itd. Lahko se pri tem znova vprašamo, kam vodi ta dirka cen, ki ji ni videti konca?

M. L.

Sejmišča

NOVO MESTO: Na zadnji semanji dan so na novomeško sejmišče pripeljali 799 do 12 tednov in 64 do pol leta starih prašičev. Skupno so prodali 495 prašičev. Mlajše so prodali po 300 do 430 dinarjev, starejše pa po 440 do 630 dinarjev.

BREŽICE: Na brežiškem sejmišču so lahko kupci izbirali med 498 do tri mesece starimi prašički in 32 starejšimi prašiči. Prvih so rejci prodali 327, drugih pa 21. Kilogram žive teže mlajših prašičev je veljal 19, starejših pa 16 dinarjev.

Kmetijsko koticček

Škropivo ne učinkuje?!

Ali goljufa tovarna, ki je predpisala tako majhno koncentracijo in s tem svojemu izdelku dala prednost pred drugim, ali je kak drug vzrok, da škropivo ni učinkovalo? Ni redko tako vprašanje med vinogradniki, zlasti zadnja leta, ko marsikje nič več ne škropijo z nahrbtnnimi vinogradniškimi škropilnicami.

Znan je primer bakrenega škropiva z imenom cuprablau, za katerega priporočajo 0,5-odstotno koncentracijo, torej pol kilograma na sto litrov vode. Sele večkratna koncentracija tega pripravka daje, pravijo vinogradniki, zadovoljiv učinek, zato zahtevajo, naj tovarna, ki ga izdeluje, predpiše dejansko potrebno koncentracijo škropiva.

Kmetijski strokovnjaki menijo, da je cuprablau v resnici preblag, vendar je poglavitni vzrok neuspehov pri škropljenju v načinu uporabe. Normalna koncentracija zahteva tudi normalno količino vode. To pomeni: dokler so vinogradniki škropili z nahrbtnnimi škropilnicami, ki porabijo mnogo več vode, je predpisana koncentracija zadostovala, odkar pa uporabljajo molekularije in druge motorne pršilnice, predpisana doza ne zadošča več. Molekularij porabi nekajkrat manj vode za isto površino vinograda, zato pa je treba zvečati koncentracijo (gostoto) škropiva. Velja pravilo: kolikorkrat se zmanjša količina potrebne vode, tolikorkrat naj se zveča koncentracija.

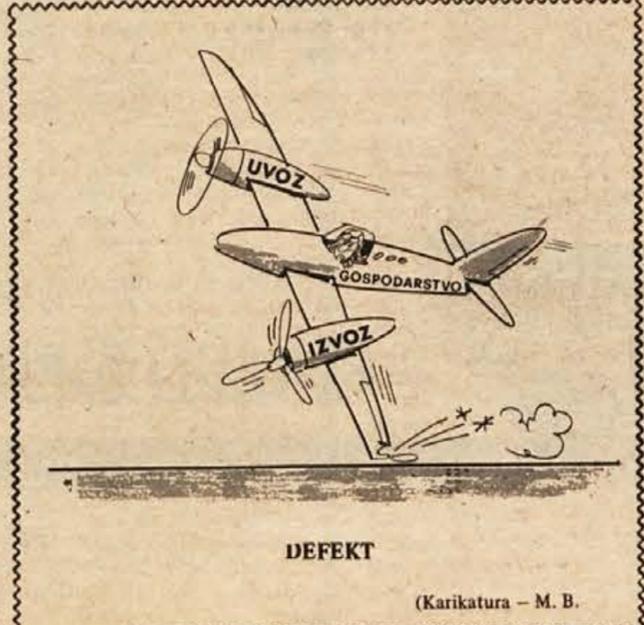
Strokovna navodila, ki navajajo v odstotkih predpisane doze škropiva (aktivne snovi), postajajo zategadelj vse manj uporabna. Po novem bo treba pisati, in svetovati drugače; ne v odstotkih, temveč v količini. Tako bo treba pisati, da je priporočljivo uporabiti tri kilograme antracola na hektar vinograda, tako kot v poljedelstvu že navajajo potrebne količine herbicidov ali kakih drugih pripravkov.

Kmetijski strokovnjaki tudi sicer na splošno ugotavljajo, da je za neuspeh škropiv večkrat kriv način nanašanja kot pa sredstvom samo. Zato velja vnovič naglasiti, da je pri uporabi kemičnih pripravkov nujno biti zelo natančen.

Inž. M. L.

Sele z vpisom v register dobijo vinogradniki pravico do prodaje vina.

DEFEKT

(Karikatura – M. B.)

credno je zapisati...

Spokojnost plantažnih sadovnjakov v Stari vasi pri Krškem bo kmalu zamenjal tršč gradbenih strojev. 12 hektarjev sadnega drevja bo obsegalo veliko gradbišče prve, 632 MW močne jedrske elektrarne, katere gradnja postaja po toliko zapletitih oziroma nasprotovanih dejstvih. Lokacija je izbrana, poglavite pogodbe podpisane.

Toda ali so tudi v resnici razpršeni vsi dvomi o sto-odstotni varnosti za ljudi in naravo, potem ko je republiški sekretariat za urbanizem s posebnim obvestilom očitno pomiril javnost? V njem je namreč zagotovil, da bodo vsi varnostni ukrepi najstrožje spoštovani, posebna komisija pa bo vseskozi spremljala, kako jih investitor upošteva.

Dvom le ostaja

Da bodo stvari čiste, je treba kljub navdušenju, da v tehnološkem napredu sledimo svetu in da bo nov dokaz za to zrasel na tleh naše pokrajine, reči, da senca dvoma vendarle ostane, sodeč po tem, kaj se z atomskimi elektrarnami ta čas dogaja v njihovi domovini, Ameriki. Komisija za atomsko energijo v Združenih državah Amerike je, kot piše tuji tisk, odločila, da je treba kar 21 atomskih central od skupno 50 zapreti za dva meseca in preučiti, kaj je z njihovo varnostjo. V treh so namreč ugotovili, da so počile cevi v hladilnih sistemih, tako da si je radioaktivna voda lahko izbrala prosto pot.

Značilna je tudi poteza Karla Hočevarja, po imenu naše gore lista, strokovnjaka za varnost central in tvorca osnovnih metod analize varnosti atomskih elektrarn v ZDA; ki je dal ostavko na svojo službo, rekoč, da je to moral storiti. „Sele zdaj lahko svobodno povem ameriški ljudstvu,“ je dejal Hočevar, „da je neobveščeno, kako je v resnici z varnostjo pred atomskim sevanjem.“ Dodal je, da so nerešena vprašanja varnosti atomskih elektrarn tako pomembna, da bi morali v ZDA ustaviti gradnjo takih elektrarn, dokler jih na kak način ne rešijo.

Opozorilo, ki daje misliti.

M. LEGAN

(Nadaljevanje s 1. str.)

podjetja še vedno v investicijski izgradnji in porabijo veliko denarja za izpeljavo proizvodnih postopkov — tehnologije.

Predsednik občinske konference SZDL Uroš Dular je govoril o konstituiranju delovnih organizacij v duhu nove ustave. Postregel je s podatkom, da je v novomeški občini 154 delovnih organizacij, od tega 77 s sedežem v Novem mestu. TOŽD so ustanovili v 16 delovnih organizacijah. Samoupravni sporazumi so bili podpisani pravočasno, razen v enem primeru. V Labodu, Pionirju in Krki so TOZD najbolj zaživele. Ponekod, tudi v nekaterih večjih delovnih organizacijah, so ustavnim določilom sledili le formalno, kar je razvidno iz tega, da se odnosi tam niso bistveno spremenili. V tem času gre prek SZDL tudi akcija za ustanovitev krajevnih in samoupravnih interesnih skupnosti v duhu določil nove ustave. Uroš Dular je, govoreč o krajevnih skupnostih, opozoril na problem velikosti teh, saj šteje najmanjša krajevna skupnost v novomeški občini okoli 400, največja pa kar okoli 17.000 občanov.

Delegatski odnosi se v novomeški občini dobro razvijajo. Še vedno pa je problem, kako pravočasno in učinkovito informirati delegate. Menili so, da je premalo, če prihaja gradivo za seje občinske skupščine le na delegatska mesta. Vsak delegat bi moral dobiti v roke vsaj izvlečke gradiva. Opozorili so, naj bi bili delegati bolj seznanjeni tudi z republiški gradivi, ki naj bi predvsem prej prihajali iz Ljubljane. Poudarili so, da bi morali o pomembnejših republiških zadevah (gradivih) spregovoriti na sejah občinske skupščine že zategadelj, da bi novomeškim delegatom v zborih republiške skupščine pomagali do stališč.

Med Brečljevim obiskom v Novem mestu so načeli tudi pomembno vprašanje glede zasedbe odgovornih mest v občinskih upravnih in strokovnih organih. Profesionalizacijo se ljudje otepa, to pa je v Novem mestu še najbolj občutil mandatar Avbar, ko je iskal profesionalne člane občinskega izvršnega sveta.

KOSTANJEVICA ZA PRAZNIK

V ponedeljek bo Kostanjevica slavila svoj krajevni praznik. Dolenjski kulturni festival, družbeno-politične organizacije in krajevna skupnost Kostanjevica prirejajo v počastitev praznika več prireditev. V soboto ob 19. uri bo v domu kulture operni večer, na katerem bo več kot 60 članov orkestra in prvakov opere SNG Maribor pokazalo nekaj najlepših scen iz popularnih oper. V ponedeljek, na dan praznika, bo ob 12.30 žalna slovesnost pred domom kulture, potem pa slavnostna seja krajevne skupnosti. V sredo, 23. oktobra, bo ob 19. uri v domu kulture slavnostna predstava Cankarjevega Hlapca Jerneja in njegove pravice v izvedbi Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice.

9 SPREJETIH V ZK

Med vajo „Jesen 74“ je bilo sprejetih v ZK 9 pripadnikov partizanskih enot teritorialne obrambe in ljudske milice, dva pa v osnovne organizacije na območju krajevnih skupnosti. Razen tega je bilo med vajo evidentiranih za sprejem v ZK še več tovarišev in tovarišic, ki bodo dokončno sprejeti v ZK v naslednjem obdobju.

VAJENCEM SO VRATA ODPRTA

V delavnicah Kovinarske v Krškem se ne branijo vajencev. Za poklic kovinarja se usposablja v tovarni okoli 45 mladih ljudi. Na delo sprejemajo letos tudi nekvalificirane delavce, ki jim že vnaprej zagotavljajo možnost strokovnega izpopolnjevanja ter druge ugodnosti.

Delegacija Rdečega križa iz Ditzingena si je s posebnim zanimanjem ogledala tudi proizvodnjo zdravil v novomeški KRKI. Na sliki: inž. Tone Recej razlaga gostom enega izmed proizvodnih postopkov. (Foto: S. Mikulan)

DOŽIVETJE V KOSTANJEVICI

V Lamutovi galeriji je bila 11. oktobra prisrčna slovesnost. Akademik Božidar Jakac je odprl razstavo grafičnih listov mlade umetnice Sonje Lamutove. Dejal je, da je Sonja Lamutova ena tistih iz mlade generacije, ki so ubrali zdravo pot pravega likovnega ustvarjanja. Tu ni nobenih norčij nobenih potegavščin in ne slabo rešenih stvari. Jakac je poudaril, da je umetnica že danes dosegla raven, za katero zasluži čestitke in priznanje, in ji zaželel, da bi ostala še naprej tako resna in trdna, pretehtana in premišljena — taka, kakršno jo kažejo začetne brazde, ki jih je zarezala v umetniško delo.

Prijateljstvo z Ditzingenom

Ob stikih mladine in tabornikov tudi politično in gospodarsko sodelovanje med Novim mestom in Ditzingenom - Obisk delegacije Rdečega križa

Sedemčlanska delegacija Rdečega križa iz Ditzingena pri Stuttgartu je po sedemdnevem obisku v Novem mestu v nedeljo odpotovala domov in tako vrnila podoben pomladanski obisk naših krvodajalcev v tem nemškem mestu, s katerim goji novomeška občina že nekaj let tesnejše vezi.

V torek zjutraj je goste iz ZRN sprejel podpredsednik občinske skupščine inž. Niko Rihar in jih skupaj z drugimi predstavniki DPO seznanil z glavnimi značilnostmi mesta in pokrajine. Ze v ponedeljek so si gostje ogledali Dol. Toplice, tamkajšnje novo osnovno šolo in popoldne Bazo 20, kjer sta članici njihove delegacije pri Bunkerju 44 položili šopek rdečih nageljev. V naslednjih dnevih so si skupaj s predstavniki RK novomeške občine ogledali proizvodnjo v Novoteksu, šolo v Bršlunu in naselje tekstilne tovarne pa Sentjerneje, Pleterje, Kostanjevico in IMV, obiskali so republiški odbor RK in si ogledali klinične bolnišnice ter centralo za krvodajalstvo v Ljubljani. V soboto je bil na vrsti ogled novomeške bolnišnice, v kateri so člani nemške delegacije dali tudi kri za novomeško transfuzijsko postajo.

Začetni stiki z Ditzingenom, ki so jih spletili člani mladinske in taborniške organizacije, se tako razširjajo tudi na gospodarsko in politično ter humanitarno sodelovanje obeh mest, ki ga medsebojno spoznavanje in navezovanje osebnih znanstev krepi in pogloblja.

IZLET ŠTUDENTOV

Študenti so komaj dobro ogreli študentske klopi, Klub belokranjskih študentov pa je že začel redno delovati. Za začetek so Belokranjci pripravili izlet na Plitvička jezera, kamor se bojo odpeljali 19. oktobra. Prevoz za vse študente bo plačal KBS.

SPLOH NI CESTA

Mislim, da o cestah v Ribniški dolini vse premalo pišete v vašem listu. Cesta Rakitnica-Dolenja vas in Rakitnica-Golnik-Dolenja vas je dokaj prometna, a skoraj ne zasluži imena cesta, kajti težko bi rekel, da je vzdrževana. Tudi most na tej cesti je tak, kakršen je bil pred mnogimi leti, ko še ni bilo toliko prometa. Upam, da bodo prišli tudi za našo cesto lepši in boljši časi, da ne bo več med najslabšimi v Ribniški dolini.

J. H. Grčarice

OBISK IZ BEOGRADA

Prejšnji četrtek so novomeško osnovno šolo na Grmu obiskali pionirji osnovne šole Aleksa Santić iz Beograda. Dvanajst pionirjev in pionirki si je prvi dan obiska ogledalo šolo, nato pa so odšli na domove svojih gostiteljev. Naslednji dan sta si pionirski delegaciji obeh šol ogledali tovarno IMV. Formo vivo in osnovno šolo v Kostanjevici, ustavili pa sta se tudi na Otočcu. V soboto dopoldne so beograjski pionirji zadovoljni odšli domov, že 20. oktobra pa jih bo obiskala v Beogradu novomeška pionirska delegacija. MIRJAM KOTNIK

Kdo bo pomagal Rogu?

Mokronoški TOZD je treba pomagati

„Samo da pride v Mokronog, pa je konec z njim,“ ali: „V Mokronogu vse crkne,“ tako razlagajo tržani sedanje težave novomeškega Roga, ki ima v tem kraju svoj TOZD.

Seveda bi mu vsi želeli najboljše. 55-članski kolektiv, večinoma žensk, se je že prirasel krajaniom k srcu: doslej so vedno pokazali vzorno razumevanje za potrebe in želje krajevne skupnosti, celo v kulturnem življenju se je pokazala prisotnost nove „tovarne“, saj so dekleta dobro zapele tudi v zboru. Ekonomika ima svoje zakone. Tako manjka novomeškemu ROGU okrog 3 milijone dinarjev za obratna sredstva, skratka, iz meseca v mesec imajo težave z izplačevanjem osebnih dohodkov, za kar jim je doslej vedno posojala banka... Ravno tako imajo težave s kritjem naložbe v Šmarjeti.

Delegati zbora združenega dela občinske skupščine v Trebnjem so na seji minuli četrtek po obvestilu izvršnega sveta o težavah mokronoške TOZD izrazili prizadetost za ta kolektiv, ki ga kaže v težkem položaju vsestransko podpreti. Rešitev je seveda več. Banka bi Rogu la-

hko posodila denar za obratna sredstva, možnosti pa so tudi v porajajočih se integracijskih prizadevanjih konfekcijske industrije na Dolenjskem. Razumevanje za pomoč z dejanji, ne le besedami, torej je, zato v Mokronogu ne kaže tožiti o malodušju.

A. Ž.

PAPIR V KORIST BOJA PROTI RAKU

V sredo in četrtek, 23. in 24. oktobra, bo v Novem mestu zbiranje starega papirja v korist boja proti raku. Zbiralec bo Unija papir servis, organizator zbiranja pa občinski odbor Rdečega križa, ki je določil tudi zbirna mesta. Zbirali bodo šolski otroci, občani pa lahko prinesejo ali pripeljejo papir tudi sami. Prosimo, da poprej pripravijo zavitke.

AVTOMOBIL, KI DRŽI KORAK S ČASOM

ZASEBNIKOM ODOBRI MO 30.000 DIN POSOJILA PRI VOZILU Z 10 % UDELEŽBE
PODJETJEM ZA NAKUP NAD 3 VOZIL - 50 % POSOJILA

Bolj kot kdaj prej je prav danes pomembna ekonomičnost vozila Renault 12 TL. Zelo elastičen motor ima dve prednosti: štedi gorivo in ima dolgo življenjsko dobo. Renault 12 TL se prišteva k hitrejšim vozilom. 1289 ccm, 54 KM, pri normalnih razmerah poraba goriva le 8,5 l na 100 km.

NOVA - ZNIŽANA CENA
fco tovarna Novo mesto:
za zasebnike 69.634 din
za podjetja 66.400 din

DOBAVA TAKOJ PO VPLAČILU

RENAULT 12TL

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

Obrnite se na poslovalnici IMV:
— LJUBLJANA, Titova 172a, tel. 061/343-485
— NOVO MESTO, Zagrebška 10, tel. 068/21-075

V boj s puško in peresom

Številne pomembne obletnice so letos slavili v Beli krajini. To leto je namreč minilo trideset let od prvega zasedanja SNOS v Črnomlju, ustanovitve Denarnega zavoda v takrat osvobojeni Beli krajini, slavile pa so še mnoge druge ustanove. V teh dneh pa bodo v vrsto prireditev počastili tridesetletnico ustanovitve svojega društva še slovenski novinarji. Pobudo za ustanovitev društva so dali na prvi novinarski konferenci na osvobojenem ozemlju, ki je bila 5. in 6. maja 1944 v Metliki. Na njej so imenovali iniciativni odbor, njegovi člani pa so imeli nalogo, da pripravijo vse za ustanovitev občnega zbora slovenskih časnikarjev, ki je bil še istega leta – 22. oktobra v Črnomlju. To je bilo prvo društvo, ustanovljeno v svobodni Jugoslaviji.

V narodnoosvobodilnem boju je bilo novinarstvo njegov sestavni in neločljivi del. S krepitevjo odpora proti sovražniku se je krepilo tudi novinarsko delo in si pridobivalo novo vsebino. Novinarji so se borili s puško in peresom. Uporabili so tiste oblike boja, ki so bile v določenih trenutkih najbolj učinkovite. Predvsem pa so bili novinarji politični aktivisti, ki so čas med boji in pohodi uporabili za zapis dogodka, za sestavo članka, ki je potem izšel v tem ali onem glasilu, na ciklostiranem lističu ali pa je zagledal luč sveta na stenčasu skrite partizanske bolnišnice. Ljudem je pisana beseda iz partizanskih vrst mnogo pomenila. Dajala jim je novih moči v boju s sovražniki, bila jim je kot kruh. Iz rok v roke je romal popisan list papirja, od ust do ust se je žirila njegova vsebina. Prebivalci v okupiranih krajih drugih informacij niso imeli: radijske sprejemnike je okupator zaplenil že v začetku vojne, časopisov ni bilo, pošte niso delovale... Časopisi so izhajali le v večjih mestih, vendar pošteni Slovenci njihovi vsebini niso verjeli. V njih je bila napisana „resnica“, ki jo je ukazoval sovražnik.

DRAGOCENE IZKUŠNJE

Kar so pričeli kolegi med vojno, nadaljujejo slovenski novinarji še danes. Prisotni so na vseh vajah, ki naj bi pokazale našo pripravljenost za boj proti morebitnemu sovražniku. Pri tem bi seveda uporabili dragocene izkušnje časnikarjev, ki so delovali v najhujših časih naše zgodovine. Pisana beseda je bila in bo borcem naše neodvisnosti močna moralna opora. To se je pokazalo tudi pred dnevi na velikih vajah „Jesen 74“ v osrednji Sloveniji, ko so izhajali „Partizanski Dolenjski list“, „Svobodni Dnevnik“, „Glas svobode“ in „Upor“.

Novinarji, ki so se skupaj z najvišjimi vojaškimi in političnimi predstavniki narodnoosvobodilnega boja sestali na novinarski konferenci v Metliki, so

TISK POMAGAL K USPEHU

Pozdrav Borisa Kidriča je bil kratak. Na novinarsko konferenco je prišel po neprepani noči, ki jo je preživel na poti. Dejal je: „V imenu Izvršnega odbora (OF) izrekam priznanje in zahvalo našem tisku. Zavedamo se, da skozi vsa tri leta osvobodilne borbe našega uspeha brez našega tiska ne bi bilo. Zato je naša dolžnost, da tisku v celoti pomagamo, in mislim, da bomo to dolžnost tudi izpolnili. Vaša naloga, ki danes sodelujete s tiskom, pa je, da tisk dvignete na visoko raven. Kot je potrebno izreči zahvalo našim novinarjem, je treba izreči zahvalo tudi tovarišem tehnikom in tiskarjem, ki so cele noči delali v bunkerjih brez luči, prav tako pa tudi tistim, ki so tisk razpečavali v stalni nevarnosti, da jih sovražnik odkrije.“

tizanskih brigad in se vanje po končani konferenci tudi vrnil, nekateri pa so prišli iz krajev v

REFERAT PREKINJEN

V začetku uvodnega referata na prvi konferenci novinarjev in grafikov na osvobojenem ozemlju v Sloveniji je Vida Tomšič dejala:

„Prvikrat v naši osvobodilni borbi smo se sestali, da izmenjamo in obogatimo izkušnje, pregledamo probleme, ki so se pojavili v našem delu, in da se pogovorimo o naših bodočih nalogah. Naša novinarska konferenca se v mnogočem razlikuje od podobnih sestankov novinarjev v predaprilski Jugoslaviji. Največja razlika je v tem, da smo se tu zbrali skoraj samo novi ljudje, brez novinarske tradicije, vendar z enakim pogledom na politično dogajanje, na osnovi našega dela in ker se vsi čutimo za aktiviste slovenske vseljudske organizacije Osvobodilne fronte. Nismo se zbrali kot novinarji konkurenčnih časnikov in podjetij, ampak kot aktivisti in borci OF, ki našo novo stvarnost gradimo z orožjem, z besedo in peresom, kot novinarji OF, kot novinarji nove vrste.“

Sredi govora je bila prekinjena. Nad Metliko je krožilo letalo in bombardiralo neko stavbo na drugi strani mesta. General Jaka Avšič, ki je sodeloval na konferenci kot predstavnik Glavnega štaba NOV Slovenije, je posumil, da je sovražnik zvedel za konferenco, zato je predlagal, da bi delo nadaljevali v bližnjem gozdu. Tam je potem Vida Tomšič nadaljevala svoj referat.

zaledju, kjer so delovali kot aktivisti. Kmalu so ustanovili tudi načelstvo oddelka za propagando pri okrožnem odboru OF za Belo krajino.

RADIO NA AKUMULATOR

Do 1943. leta so novinarji pisali predvsem sestavke, ki so jih objavljali na stenčasih. Pisali so seveda največ kar s peresi, saj pisalnih strojev niso imeli. Vendar to bralcev sploh ni motilo. Važna je bila zgolj informacija in njena vsebina. Ljudje so bili „lačni“ vesti. Od doma in sveta. Primanjkovalo pa je zlasti vesti s tujih bojišč, zlasti z vzhodne fronte. Zato so s toliko večjim zanimanjem prebirali radijske vesti, ki so jih od časa do časa zapisali na okrožnih komitejih. Bilo pa jih je vse premalo. V rajonskem komiteju Gradac v Beli krajini so imeli radijski sprejemnik, ki so ga priključili na akumulator. Tako so lahko občasno slišali „Radio svobodne Jugoslavije“ in londonski radio, ko je oddajal poročila v srbohrvatskem jeziku. Najvažnejše vesti so natipkali in liste pritrtili na oglasno desko sredi vasi. Ljudje so vse to zelo radi prebrali in se veselili ob vsaki prebrani novici o uspešni partizanski bitki ali napredovanju zaveznikov...

ZNAJDI SE - PO PARTIZANSKO

Po ustanovitvi oddelka za propagando je potekalo novi

narsko delo v Beli krajini bolj načrtno. Že prej so obstajale razne skupine, ki so izdajale tudi radijske vesti. Oddelki pa je te doslej ločene skupine povezal in jih nato združil. Sodelavci, med katerimi je bil tudi prof. Janko Jarc, so poslušali večerna in jutranja radijska poročila, si jih zapisovali in jih oddali v pisarni propagandnega oddelka, kjer jih je „sprejela“ strojepiska. Vesti so potem razmnožili in jih posredovali prebivalcem kot „radijske vesti“, najvažnejše pa je Ivan Krča napisal v obliki parol, ki so jih potem izobesili na najbolj vidnih mestih. Seveda razmnoževanje vesti ni bilo enostavno.

Morali so se pač znati, kar po partizansko. Najprej so razmnoževali besedila na šapirograf, ki pa se je kmalu strgal. Pa tudi sicer je bila njegova zmogljivost za njihove načrte premajhna. Fantje pa niso obupali in so kmalu neke odkrili star ciklostilni stroj, vendar je imel veliko pomanjkljivost, ker ni imel mreže. Namesto te so zato uporabili kar platno od nekega padala. Ciklostilne barve so imeli v Centralni partizanski tehniki dovolj in so jo zato dali, za papir pa je bila večja stiska in so jih prepustili njihovi iznajdljivosti. Sodelavci propagandnega oddelka pa so se vseeno znašli...

Papirja jim je hitro zmanjkalo. Tudi rjav ovojni papir, ki jim je še ostal, je pomenil pravo dragoceno. Da bi bila poraba kar najmanjša, so ga fantje rezali s kuhinjskimi noži in se zaradi žuljev, ki so jih pri tem dobili, niso prav nič pritoževali.

Partizanski novinarji pa so pri oskrbi s papirjem izkoristili celo dveletno italijansko okupacijo Črnomlja. Med njo je bilo v tem mestu srezko načelstvo; ki ob italijanski kapitulaciji ni imelo časa odpeljati s seboj vseh aktov, ki so jih hranili v depoju. Tudi v depoju sodnih spisov je bilo papirja, popisane samo po eni strani, kar precej. Take liste so partizanski časnikarji odnesli in jih popisali še po drugi strani. Bralci „radijskih vesti“ so bili seveda v začetku začudeni, ko so na listih na eni strani prebrali najnovejše vojne dogodke, na drugi strani pa pravdarske predvojnne zadeve. Kajpada so bile tudi te zanimive, saj so udeležence raznih pravnih ljudje običajno poznali...

In potem se je naklada dnevnih vesti povečala na 200 izvodov, kar je bilo takrat zelo velik dosežek. Razen ustanovam, ki so delovale v takrat že svobodni Beli krajini so vesti pošiljali v vse vasi. Partizanska grafična tehnika pa je tudi v Beli krajini kmalu toliko napredovala, da so izdajatelji radijskih vesti pričeli posvečati pozornost ne le vsebini, pač pa tudi grafični opremi.

Še večji uspeh je propagandni oddelki dosegel z ustanovitvijo foto krožka. V njem so med drugim sodelovali Metličan Dare Kopinič, Martin Črnič iz Semiča in znani slovenski fotoreporter Edi Šelhaus. Omenjeni fotoreporterji so med vojno priredili tudi več razstav svojih partizanskih fotografij.

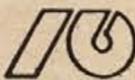
VESELJE PREGNALO PREPLAH

Partizanski novinarji so bili kronisti, informatorji in propagandisti. Cesar niso mogli storiti s tiskano besedo, so skušali nadomestiti v ustnem pogovoru. Ustno izročilo je bilo še vedno hitrejšo od natisnjene grafične. In če je šlo za kako posebno pomembno reč, o kateri je bilo treba ljudi kar najhitreje obvestiti, so odšli novinarji na pot, med ljudi.

Tako nalogo so morali izvesti tudi 21. oktobra 1944. Zgodaj zjutraj je bilo slišati močno streljanje na obronkih že dolgo svobodne Bele krajine. Prebivalci so se prestrašili, da je ponoči v njihovo pokrajino najbrž vdrl sovražnik. Pričeli so pobirati svoje bomo imetje, ki so ga tako radi delili z borci naše vojske, in se umikati v gozdove. Iz šole v Dobličah so se umaknili v gozd vsi učitelji in tečajniki. Zavlada je negotovost, ki pa je bila kmalu pojasnjena. Partizani in vsi, ki so imeli orožje, so od veselja streljali. Zvedeli so namreč, da so naše partizanske enote skupaj s sovjetskimi vojniki 20. oktobra osvobodile Beograd. Bližal se je konec vojne... Naslednji dan, 22. oktobra, pa se je v Črnomlju rodilo Slovensko časnikarsko društvo.

BELA KRAJINA DANES

Bela krajina je še vedno med manj razvitimi območji v naši republici. Uradno spada med ta območja sicer le črnomaljska občina. Spremljevalec razvoja tega partizanskega območja se kar ne more otresti misli, da je bila ta dežela, izropana med našo NOB, po vojni preveč let pozabljena. Ta „pozablenost“ se

Ljubljanska banka

PODRUŽNICA CELJE

TRIJE POMEMBNI JUBILEJI

V letošnji mesec varčevanja je stopila celjska podružnica Ljubljanske banke v nevsakdanje bogatim delovnim načrtom za številne prireditve in srečanja. Z njimi želijo proslaviti predvsem tri jubileje:

– Celje praznuje 110. obletnico ustanovitve CELJSKE MESTNE HRANILNICE, – slavimo 30-letnico Denarnega zavoda Slovenije, hkrati pa – 50-letnico svetovnega dneva varčevanja.

Vzrokov dovolj, da je prizadevna podružnica, katere delovanje se pozna v celotnem napredku gospodarstva v regiji, zlasti pa tudi pri razvijanju samoupravnih oblik sodelovanja občanov-varčevalcev in pri poglabljanju odnosov za kar naj-sodobnejše poslovanje s prebivalstvom, ta mesec med drugim:

– 4. oktobra pripravila v Celju slovesno predstavo Molierovega Ljudomrznika v izvedbi SLG. Igro so si ogledali številni povabljeni varčevalci iz raznih delov pokrajine.

– 7. oktobra so na časnikarski konferenci seznanili javnost z načrti in doseženim razvojem podružnice ter njenih enot, ta torka pa so sklenili tekmovanje aranžerjev za najprikupnejše ureditve izložb v duhu varčevanja.

– Jutri bodo na osnovni šoli Slavka Šlandra v Celju odprli novo pionirsko hranilnico. Na območju podružnice je delovalo doslej že 60 takih hranilnic (od teh so jih letos odprli 7), tako da na tem pomembnem vzgojnem območju Celje krepko vodi

Začetki partizanskega tiska in novinarstva: ciklostilna tennika. rosnetek je iz vasi Koren pri Kalu, nastal pa je decembra 1943.

pozna še sedaj, kljub temu da se je odnos širše družbe do nje v zadnjih letih izboljšal.

Belokranjci so v zadnjih letih delno s pomočjo družbe, predvsem pa s svojo pridnostjo marsikaj naredili. Razvoju so podredili vse druge želje. Zrasli so novi industrijski obrati in tovarne, vsako leto je več cest pokritih z asfaltom, vsak mesec pi je vse več prebivalcev zdravo pitno vodo. Električne žarnice svetijo v vseh vaseh. Število zaposlenih narašča, delovna mesta bodo kmalu čakala tudi tiste, ki so pred leti odšli v tujino po potrebo za boljše življenje Belokranjcev storiti še marsikaj. Mnogo sposobnih ljudi je odšlo takoj po vojni in so se dobro uveljavili v sedaj razvitih sredinah. V Belo krajino se vračajo le še na izlete... Belokranjskemu šolstvu bo treba pomagati, da bo sposobno izšolati svoje ljudi, ki bodo na tej zemlji osta-

li, pomagati bo treba gospodarstvu k hitrejšemu razvoju, kmetom, da bodo z veseljem ostajali na svojih kmetijah. Bolj kot doslej bo treba Belokranjcem prisluhniti v njihovih željah po razvoju infrastrukture, ki je še posebej slabo razvita. Korak k temu je bil storjen pred nedavnim, ko je bila potrjena gradnja partizanske magistrale, ki bo povezovala Dolenjske Toplice z Adlešiči ob hrvaški meji. Ta cesta bo gospodarstvu Bele krajine mnogo pomagala, hkrati pa bo spomin na vojno, saj bo potekala skozi kraje, ki so jih prehodile številne partizanske brigade...

Sicer pa: kdor hoče spoznati Belokranjce in njihovo deželico, mora priti v te kraje. Spoznal bo, da besede o pridnosti in gostoljubnosti Belokranjcev niso zvite iz trte. Lahko bo dojel, zakaj so partizani tako radi prihajali v Belo krajino.

BRANKO PODOBNIK

pred vsemi drugimi pokrajini v Sloveniji.

– 19. in 20. oktobra bo v Celju prvo republiško srečanje pionirjev hranilničarjev; sestali se bodo v Narodnem domu.

– 23. oktobra bo v Celju slavnostna seja odbora varčevalcev, ta dan pa se bodo srečali tudi člani sveta mentorjev pionirskih šolskih hranilnic.

– 28. oktobra bo glavni direktor podružnice LB sprejel delavce Celjske mestne hranilnice.

– Celjska mestna hranilnica, ki slavi letos častljiv 110-letni jubilej, bo sprejela povablence v ponedeljek, 28. oktobra. Ta dan bodo v Muzeju revolucije odprli razstavo o hranilništvu, mednarodno razstavo medalj in spominskih novcev ter razstavo ob svetovnem dnevu varčevanja. Na razstavi bodo med drugim prvič pokazali nekatere dragocene dokumente, povezane z ustanovitvijo Denarnega zavoda Slovenije pred 30 leti.

– Slavnostna akademija v počastitev vseh treh jubilejev bo v torek, 29. oktobra zvečer, v celjskem Narodnem domu, 30. oktobra pa bodo podelili številne razpisane nagrade

– V četrtek, na svetovni dan varčevanja, bodo najmlajši „bančni delavci“, pionirji-varčevalci, izkazo-

1

2

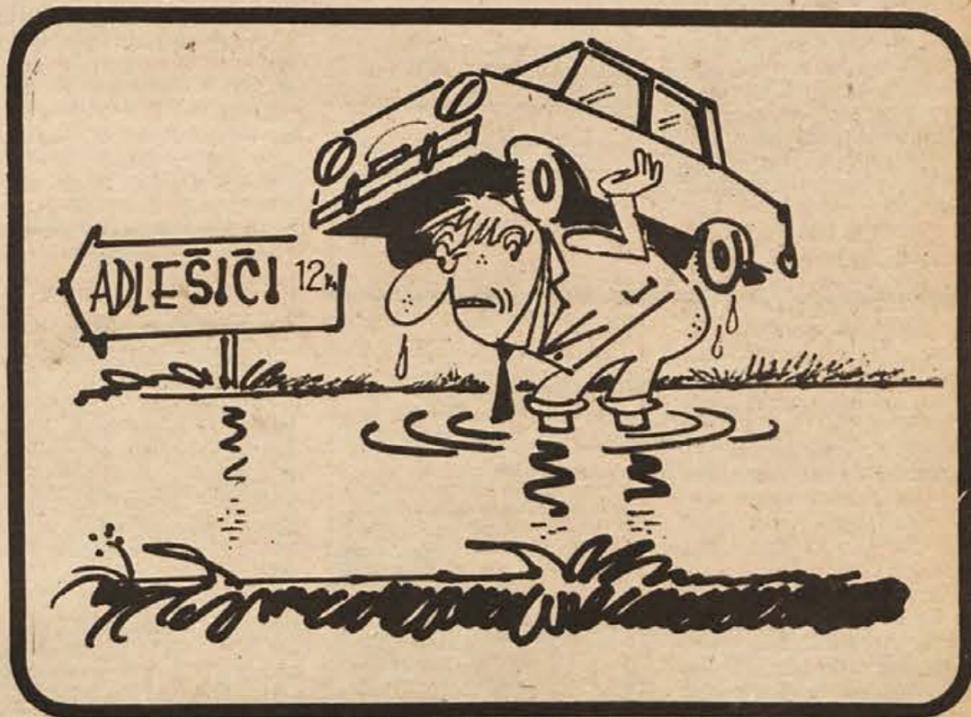

3

4

Čez vodo, preko Kolpe, po hrbtih Adlešičanov-ustni časopis Dolenjskega lista

Ob pol sedmih zvečer so odprli vrata majhne dvorane osnovne šole v Adlešičih: četrte ure pozneje sem se na lastne oči lahko prepričal, da gre včasih tudi tri v osem trikrat – čeprav malo bolj na tesno! Ljudi se je trlo, da bi niti miš ne mogla do odra: ta pa je bil na nasprotni strani vrat. Kako priti do odra, kako začeti ustni časopis? In potem smo zlezli na oder skozi šolsko okno...

Henček je za uvod zaigral polko in valček in že smo bili sredi prvega pogovora: predsednik črnomaljske občinske skupščine inž. Martin Janžekovič je na vprašanja Branka Podobnika povedal, da bo asfaltna cesta v Adlešičih sredi prihodnjega leta in da bo do konca prihodnjega leta v kraju tudi tovarna – priučevanje se bo začelo te dni...

Potem so nastopili domači tamburaši, za njimi pa je Ria Bačar pripeljala na oder dve domačinki. Cvetkovičeva in Veseličeva sta povedali nekaj o tkanju in vezenju ter izdelovanju pisanic. Ko še ni bilo za poslitev, je bil to edini vir za služka, zdaj pa postaja vse redkejša obrt, ker mladi ne kažejo zanimanja...

Spet je bil na vrsti Henček. Njegova harmonika je dvorano napolnila z veseljem in potem,

ko sem predstavil Tonija Gašperiča – čeprav ga večina pozna – je ta nasmejaj nekatere do solz. Ko je končal z običajnim: „Pravijo... Jaz nisem rekel nič!“ je dobil za nagrado dolg aplavz. Prav tak aplavz je bil namenjen tudi karikaturnemu ljubljanskega Dela Marjanu Bregarju, ki je pred tremi desetletji naredil prvo karikaturo. Ko sem ga vprašal, kako postati dober karikaturist, je znanja željne povabil na oder, češ: „Naj kar narišejo...“ Ker ni bilo nikogar, je Marjan sam prijel kredo v roke in narisal najprej našo pot po domala neprevoznih cestah, ki jo je zalila voda pri Krasincu, potem pa še branje Dolenjskega lista ob petrolejki, ker je napačnost velikokrat preslaba. Končal je z mislijo: „Ljudje, berite Dolenjskega podnevi!“

Henček ni samo igral, pač pa se je izkazal tudi za človeka, ki zna prijetno kramljati. Med pogovorom je povedal tole: „Veste, zakaj muzikantje z nogo udarjamo po tleh? Nekoč je muzikant igral dekletu pod oknom. Preveč je vzdihoval k ljubljeni in premalo gledal pod noge. In je stopil na trhlo desko balkona – ter padel na gnojišče! Odtlej si dajemo takt...“

Ljudje so se zasmeli –

Henček pa je že igral. Ob koncu so zahtevali še ponovitev, Henček je povedal, da bo s svojimi fanti gostoval tudi po Dolenjskem in pripravil v Novem mestu celovečerni nastop, in prijeten večer med Adlešičani je šel h koncu.

Potem smo šli vsi skupaj lepo čez cesto in se po stari slovenski navadi nagnetli v edini in premajhni gostilni. Henček je čez čas vzel svojo „frejtonarco“ v roke; veselje se je nadaljevalo pozno v noč. In glej čudo: čez čas so prišli v Adlešiče še novinar Slavko Dokl, državna padalska prvakinja Dara Uhanova in tri mlade novomeške telovadke, ki so obtičali v visoki vodi na cestah okrog Krasinca. Za nastop je bilo, žal, že prepozno. Pa drugič!

Tako smo pri koncu. Pojdimo pa še na začetek: dež je lil kot iz škafa. Napovedali smo nogometno tekmo med mladinci iz Adlešičev in Dolenjskim listom. Kar reče Dolenjski list, to drži! In smo igrali. S čolnom smo se pod gradom prepeljali na hrvaško stran in brcali po lužah, blatu in nogah. Včasih smo zadeli tudi žogo. Temu primeren je bil rezultat: 5:1 za Adlešiče. Podobnik je izgubil prstan (in ga tudi našel), naš golman je potapljač in je

„plaval“ pri vsakem ostrejšem strelu. Glavni urednik Marjan Legan, ki je bil tudi v Adlešičih, se je pohvalil, da je bil podajač pri edinem голу Dolenjskega lista. Naj se povzamem še jaz: štirikrat sem zadel vratnico, potem pa sem moral še na oder. In tam kar naprej gor in dol. Je pa že res, da raje delam navadne kot ustne časopise.

JOŽE SPLICAL
fotografije:
BOŠTJAN KRŽE

Na fotografijah: 1. S čolnom smo šli čez Kolpo na nogometno tekmo. 2. V dežju smo brcali – in vmes iskali poročni prstan... 3. Nabito polna dvorana v Adlešičih. 4. Inž. Martin Janžekovič odgovarja na Podobnikova vprašanja. 5. Toni Gašperič: „Jaz nisem rekel nič!“ 6. Domači tamburaši. 7. Ria Bačar se pogovarja s Cvetkovičev in Veseličev o domači obrti. 8. Henčkov ansambel, Henček pravi: „Jeseni in pozimi bom gostoval po Dolenjskem, videli se bomo tudi v Novem mestu!“ Na karikaturni – to je narisal Bregar v Adlešičih – pa je očitno, kako smo se trudili, da smo prišli v Adlešiče!

6

7

8

Srnjački v zlatih okvirih

Z današnje „Naša akcija“ sva obiskala Trebnje ter okolico. Opremljena z desetimi platni, ki sva jih v dveh urah „napleskala“ v domači kleti, s petimi primerki „kičaste umetnosti“, ki sva jih zaradi akcije kupila na vedno teh izdelkov polnem novomeškem trgu, z Lamutovim „Dekletom“ in s slikarskimi pripravami sva želela zvedeti, kako Trebanjci spoštujejo slikarsko umetnost.

„Glej, tudi sem so prišli. Kot kaže, jim v Novem mestu ne gre najbolje, tem prodajalcem kiča...“ Dekleti, ki sta to rekli, sva povabila bliže, toda za višjo slikarsko umetnost nista imeli časa. Tudi Lamut ju ni priregnil.

KIČ BI ŠEL V PROMET

„Rada imam slike z angelčki in Marijo, pa tudi srnjačka ali konjička ima rada na sliki. Te

so mi všeč, saj so take, kot ta prave. Te vajine velike slike so premoderne zame. Kaj bi mi pa mož rekel, če bi jih prinesla domov,“ je rekla preprosta ženica, ki je prišla mimo.

„Fanta, pa te slike res prodajata? Po 100 dinarjev eno? Za tiste z živalicami ne rečem, toda če je to kaj vredno... Veste, danes je svet narobe obrnjen. Že več takih slik sem videl. Sosedov mi je celo rekel, da koštajo celo premoženje. Pa ne verjamem dosti, saj bi potem lahko naš Jože tudi kaj zaslužil...“ Priletel mož je bil na postaji edini, ki se je zanimal za nenavadno umetnost, cena za slike v zlatih okvirjih pa se mu niti ni zdela velika.

NA CESTI GUBČEVE BRIGADE

S počasnimi koraki se je proti razstavnemu prostoru nedaleč od trebanjske občine približevalo 16-letno dekle. Povabila, da si lahko ogleda in izbere najboljšo sliko, se je ljubeznivo odzvala. Po nekaj sekundah opazovanja ji še nobena ni bila toliko všeč, da bi se zanjo odločila, čeprav sva ji umetniško platno ponudila za polovico cenejšje in jo skušala pridobiti še s kreditom. Nekoliko rdeča je priznala: „Veste, tudi sama rišem in imam že kar veliko slik. Saj ne rečem, draga res ni, saj so barvice tako drage.“

Iz trgovine je mimo razmetanih slik prišla starejša tovarišica. Le s kotičkom očesa se je kritično ozrla v platna, na ponudbo, naj si jih vsaj ogleda, pa še odgovorila ni. Mahnila jo je čez cesto, tam srečala kolegico in potem sta šepetaje gledali na

slike in se smejali. Mimo „razstave“ je prišlo še nekaj občanov, toda vsi so bili za najino umetnost nezainteresirani. Eni so slike ošvrknili s prezirom, nekateri pa so se prijeli za glavo.

PRED OSNOVNO ŠOLO

Takoj ko sva stvari razložila pred zid, se je okoli nenavadnih slik nabralo precej otročaje. „Joj, kako je lučkana! Tako smo pa mi risali v tretjem razredu. To je tihožitje, ali ne stric, da je? To je pa s temperami narisano! Vzorce po njej ste naredili pa s surovim krompirjem... Ta je pa še najlepša. Ali ste vi Lamut?“

PRODAVA SRNJAČKA

Razen otrok ni naslednje polure nihče več občudoval niti se zgražal nad slikami. Zato sva zamajala razstavišni prostor.

V bližini TRIMA: „Ali imate mladi kakšno akcijo? Zadnjič ste kar dobro očistili okolico tovarne...“ Mimo sta prišla še dva občana in povprašala, če sva študenta in če se učiva za umetnike. Potolazila sva ga, da ne, pač pa da slike, ki jih riševa za zabavo, prodajava. Eden od možakarjev se je še nekaj časa obiral in premišljeval, nato pa se je odločil: „Pa mi dajte tisto v zlatem okviru...“

Na terasi Motela: „Kaj pa bo fanta?“ je zanimalo natakario. Ko pa je vide la slike, ni bila več razpoložena za pogovor. Pač pa je povpraševala, če bi prodala torbico, v

Na terasi Putnikovega motela ob avtocesti, kjer sva svoje slike razstavila ob koncu akcije, smo se zabavali vsi: natakariji ob nerazumljivi umetnosti, midva pa zato, ker sva jih razveselila, kajti tisti dan niso imeli veliko dela.

kateri sva imela slikarske pripravke. Čudno razstavo si je nato ogledalo še nekaj ljudi. Vest, da dva „en malu taku“ razstavljata otroške packarije, se je med uslužbenci hitro raznesla. Malo nerodno jim je bilo, ko so drug za drugim hodili na teraso, ogledovali slike in se nato vračali v prostor. Lepo sva videla, ko so naju opazovali izza stekel in se zadovoljno smejali.

TA JE PA KAR DOBRA

Mlajši natakarij z lepim črnim metuljčkom je bil še najbolj vljuden. Skoraj dve minuti je stal pred slikami, gubal čelo ob navedeni ceni in pokazal: „Tale ja pa še kar dobra. Škoda, ker ni v okviru.“ Hitro sva ga po-

učila, da okvir nič ne pomeni, da je važna predvsem slika, pa si ni dal dopovedati: „Zakaj se pa mi učimo potem uglajenega serviranja in zakaj potem serviramo juho v drugačnih krožnikih kot drugo jed?“ Poskusila sva še enkrat: „Ali je juha v lepem krožniku boljša kot v loncu?“ Nato je skomignil z rameni in užaljeno odšel.

Priznati morava, da najino umetniško poslanstvo ni bilo niti najmanj umetniško. Sprašujeva pa se, kako bi Trebanjci kupovali vredne slike, kajti tudi za Lamutovo „Dekle“ se ljudje niso zanimali. Nihče. Bolj všeč so jim bili „umetniški“ srnjački in konjički v zlatih okvirih. Slabi časi se ti pišejo, likovna umetnost!

B. KRŽE
J. PEZELJ

Kljub temu da sva se postavila v bližino trgovine, nisva imela trgovske sreče. Zato sva krenila proti Trimu in se „utaborila“ dobrih sto metrov pred tovarno. Tu se nama je sreča nasmehnila — prodala sva prvega in obenem zadnjega srnjačka v zlatem okviru.

Pisec knjige oproščen krivde

Tožnik Milan Kosec, major bivše jugoslovanske vojske, ki je odpeljal narodnega heroja Ljuba Šerčerja v roke Italijanom, je zgubil tožbo zoper pisca knjige »Šerčerjeva bojna pot«, Toneta Ožbolta iz Kočevja

Poročali smo že, da je Milan Kosec iz Ljubljane 5. januarja letos zahteval pri okrožnem sodišču v Ljubljani, naj opravi preiskavo zoper Toneta Ožbolta iz Kočevja, pisca knjige „Šerčerjeva bojna pot“, ker je o njem, Koscu, „trdil v tisku nekaj neresničnega, kar utegne škodovati njegovemu dobremu imenu.“

Tone Ožbolt je namreč v knjigi napisal, da je 13. novembra 1941 prišel na stanovanje Šerčerjevih major Kosec in dejal Ljubu Šerčerju:

„K vam me pošilja italijanski major Bramo. Pri izplačilu podpor oficirjem (bivše jugoslovanske vojske, op. ur.) je ugotovil, da namesto vas prejema podporo vaš mlajši brat Miro, češ da ste vi bolni... Takoj se mu javite, gospod poročnik Šerčer. Pričakuje vas v pisarni, sicer bo, je zagrozil, takoj ukrepal proti vam oziroma vašim svojcem.“ In dalje: „Kosec ga je preslepil in odpeljal v italijansko zase-

do...“
nu Koscu in Alojzu Barletu, ki jo je podal komisiji za ugotavljanje vojnih zločinov pri SNOŠ. Nobenega dvoma ni, da ovadba ne bi bila vložena. Zalostno je, ker se do danes ni nihče potrudil, da bi našel ta spis. Gre vendar za našega prvega narodnega heroja Ljuba Šerčerja in pristojni organi bi morali raziskati, kam je spis zginil. Mnogo ljudi je bilo obravnvano in obdolženo za manjše stvari, o aretaciji in smrti Ljube Šerčerja pa ni bil do danes nihče zaslišan ali ni zanjo odgovarjal.

Milan Kosec je priznal, da je prišel po Ljuba Šerčerja in da mu je večkrat zatrdil — tudi v avtu, ko ga je peljal na Erjavčevovo 7 — da gre le za preverjanje pri izplačevanju podpor oficirjem bivše Jugoslavije. Poudaril je, da bi Ljubo lahko ušel doma ali med vožnjo in še celo iz pisarne. Nadalje je zatrjeval, da se je on, Kosec, že leta 1941 povezal z OF oziroma sodeloval z OF, in navedel imena nekaj naših današnjih znanih visokih družbeno-političnih delavcev. Nato so na sodišču prebrali tudi pismeni izjavi dr. Marjana Breclja in dr. Aleša Beblerja, ki ju je predložila obtožba, se pravi Milan Kosec, in ki naj bi menda, po Koščevem mnenju,

dokazovali njegovo nedolžnost (!?). Ob zaključku je M. Kosec dejal:

„Lahko me je major Bramo zvičajno izkoristil in tako prijel Ljuba Šerčerja. To je storil lahko tudi zato, ker je imel njegovo fotografijo, razen tega pa je lahko govoril z ujetniki iz Šerčerjeve enote.“

Priča obtožbe Božidar Barle je takoj na začetku poudaril, da nista on in njegov oče ničesar kriva, kar je bilo že ugotovljeno. Zaradi časovne oddaljenosti se dogodkov le slabo spominja. Zato je sodišču predložil pismo, ki ga je napisal njegov oče A. Barle članom OF 12. januarja 1942. Ob zaključku je poudaril:

„Ljubo Šerčer je bil moj prijatelj, moj sošolec, zato se mi je zdelo čudno, da rovarijo...“

Kam je izginila ovadba očeta Šerčerja?

Navedbe obtožbe pa so se začele podirati, ko sta nastopili priči obtoženca Miro Šerčer in Jože Nedog, ki sta bila poleg, ko je Kosec prišel po Ljuba Šerčerja, in sta tudi aktivno sodelovala že takrat, leta 1941, z OF. Miro Šerčer je poudaril:

„Jaz sem med vojno tvegaval, Kosec in Barle pa nič. Zakaj sta danes tožnik in priča, ko bi morala sedeti na zatožni klopi? Barle me je vprašal, kje imam brata, Barle je nesel vse na nos Koscu, on pa naprej... Ožboltova knjiga je resnična, le

Z otvoritve sobe herojev v gostilni Mihelič v Ribnici, ki je posvečena narodnima herojema Jožetu Šesku in Ljubu Šerčerju. Otvoritve so se udeležili tudi Tone Ožbolt (levo), Miro Šerčer z ženo (v sredini) in Gizela Šesko (desno). (Foto: J. Prime)

še premalo je napisano... Da je bil Kosec Bramov poverjenik, je vedela takrat vsa Ljubljana... Kosec je dal Ljubu Šerčerju častno oficirsko besedo; koliko je bila vredna, pa vemo... Če ne bi bil Barle za zainteresiran, da se prikuži Italijanom, zakaj me je vprašal: „Kje je Ljubo?“ Ljuba sem obiskal v zaporu. Zatrdil mi je: „Za vse se zahvalite Barletu in Koscu.“

Po osvoboditvi je moj oče podal ovadbo javnemu tožilstvu Slovenije o vojnem zločinu zoper Kosca in Barleta. Kopijo ovadbe imam doma. Kam je izginil original ovadbe, ne vem. Zaradi tiste ovadbe me ni nihče nikoli zaslišal in tudi očeta, ki je umrl leta 1947, niso zaslišali.“

Odvetnica dr. Ljuba Prenner je v zaključnem govoru med drugim poudarila, da brani Koščevo čast in poštenje, saj je moral šefa ubogati. Zahtevala je kazeno za Ožbolta, ki je storil še posebno hudo dejanje, ker je vse to opisal v knjigi, saj knjiga ostane poznim rodovom, medtem ko je na primer časopis hitro pozabljen. „Na to mislite, ko boste pisali knjige, saj se tudi vam lahko kaj takega zgodi.“

Tone Ožbolt pa je v zaključni besedi med drugim dejal, da mora imeti vsak pisec toliko poguma, da bo napisal za zgodovino vse po resnici in pravi, pa čeprav to ne bo komu prav. Gotovo pa bi bilo narobe, če bi zgodovina ohranila le vse tisto, kar je bilo dobro in lepo

za vse ljudi.

Razsodba sodišča se je glasila, da je Tone Ožbolt oproščen. Kazensko ni odgovoren, ker je to opravil pri umetniški dejavnosti, v književnem delu. Razen tega je prikazal na sodišču, da je zelo verjetno, da je vse res, kar je zapisal. Imel je tudi utemeljen razlog verjeti tistemu, kar je trdil, čeprav ni imel v rokah pravnomočne sodbe. Opr se je na priče, ki so bile pri dogodkih prisotne, in na druge pisane dokumente, med njimi tudi na ovadbo očeta Šerčerja.

Sodba še ni pravnomočna. Kljub temu se lahko vprašamo: „Bo po tridesetih letih morda le obravnavana prijava vojnega zločina očeta Šerčerja?“

J. PRIMC

kultura in izobraževanje

Macbeth

V torek, 8. oktobra popoldne, so v veliki dvorani Dolenjske galerije v Novem mestu odprli arheološko razstavo „Novo mesto v antiki“, ki jo je pripravil višji kustos Tone Knez. Razstava bo odprta do 31. oktobra in prikazuje dognanja z izkopavanj na mestnem območju od leta 1890 dalje. (Foto: J. Pezelj)

30-LETNICA I. KONGRESA SLOVENSkih KULTURNIKOV

Oživljen partizanski kulturni duh

V spomin na tridesetletnico prvega kongresa slovenskih kulturnih delavcev, ki je bil v Semiču, bo v tem kraju 26. oktobra velika manifestacija, na kateri se bo zvrstilo več kulturnih prireditev. Spored bo pripravila republiška kulturna skupnost, ki bo skupaj z republiško konferenco Socialistične zveze tudi organizirala praznovanje.

Obletnica bo imela delovno in slavnostno obeležje. Za uvod bodo člani republiške kulturne skupnosti s predstavniki temeljnih kulturnih skupnosti na skupni seji obravnavali republiški kulturni program za leto 1975 in pripravljajoči se zakon o kulturnih skupnostih. Nato bo imela skupščina republiške kulturne skupnosti slavnostno sejo, ki se je bodo udeležili tudi udeleženci prvega kongresa slovenskih kulturnih delavcev in druge znane osebnosti kulturnega in političnega življenja. Ob tem bo še več prireditev, napovedan je koncert, razstava o kulturi med narodnoosvobodilnim bojem in podobno.

Semič se na ta dogodek pripravila že dalj časa. Med drugim so obnovili dvorano, ki lahko sprejme nad 200 obiskovalcev. Pripravili so program, s katerim bodo prvi kongres slovenskih kulturnih delavcev počastili v več belokranjskih krajih. Tako bodo duha kulturnega dogodka izpred tridesetih let obudili tudi med širšimi plastmi prebivalstva.

MIM

Recital ob harfi

Razstava in literarni večer v Trebnjem obiskal tudi dr. Marjan Breclj s soprogo

Po otvoritvi likovne razstave samorastnikov — slikarja Viktorja Magyarja in kiparja Edvina Puntarja v galeriji likovnih samorastnikov (o njunem delu je govoril dr. Mirko Juterjek) je bil v soboto, 12. oktobra, v avli trebanjske osnovne šole še literarno-glasbeni večer, na katerem so sodelovali dolenjski besedni ustvarjalci in priznana jugoslovanska harfistka Pavla Uršič. Med poslušalci — občinstvom, ki se je udeležilo otvoritve razstave — je bil tudi predsednik skupščine SRS dr. Marjan Breclj s soprogo.

Mali kulturni barometer

NASA PESEM 74 — V Mariboru je bilo minulo soboto in nedeljo tretje tekmovalje pevskih zborov Slovenije „Nasa pesem 74“. Sodelovalo je devetnajst moških, mešanih in ženskih zborov iz najrazličnejših krajev Slovenije, razen iz Dolenjske, Bele krajine in Posavja.

Edvin Puntar: BOJ MED KRPANOM IN BRDAVSOM (s trebanjske razstave)

BOREC 10 — Oktobrska številka Borca prinaša spet obilico spominskih zapisov iz vojnih let in zanimivega literarnega branja. Samo nekaj naslovov: Z. Klanjšček — Zavezniška bojišča in slovenski osvobodilni boj proti koncu leta 1944, M. Hribovšek — Pot džemsove čete v Prekmutju, M. Klinar — Rdeča rapsodija (pesem), B. Višnovc — Srečanje s partizanom itd.

FOTOGRAFSKA KOLONIJA — V novogoriški tovarni Meblo se je začela prejšnji teden prva jugoslovanska fotografska kolonija. Fotografiji umetniki slikajo ljudi, tovarno in motive z letnico 1974. Najboljše stvaritve, prikazane na fotografskem ex tempore, bodo ostale v lasti Mebla.

NOBELOVCA STA ŠVEDA — Nobelovo nagrado za leto 1974 sta dobila švedska pisateljja Eyvind Johnson in Harry Edmund Martinson, pri nas manj znana, v svoji državi pa priznana in brana avtorja. Agencijske vesti so o letošnjih nagradah za literaturo precej zgovorne.

MUZEJSKE URE — V mariborskem muzeju bo do konca novembra odprta zanimiva razstava starinskih ur iz muzejske zbirke. Razstavljenih je 55 ur iz 17. do 20. stoletja.

Prvotno so v praznovanje tega jubileja vključevali tudi sim-

Ne enkrat samkrat, vsaj tisočkrat smo poslušali ali prebrali, da bi kultura ne smela vedeti za meje, pa vendar se to naše kulturno sodelovanje med občinami in pokrajinami (regijami) ne razvija, kakor bi se lahko in kakor bi se moralo.

Da ne bomo ovinkarili, naj postrzežemo s primerom. Na področju ZKPO so občine dolenjske regije že pred leti osnovala medobčinski svet, vendar je že po nekaj sestankih popolnoma zamrl. Sodeč po tem, da vsaka občina kulturno politiko in prireditve po svoje načrtuje in uredničuje, kaže, da je tako vsem prav.

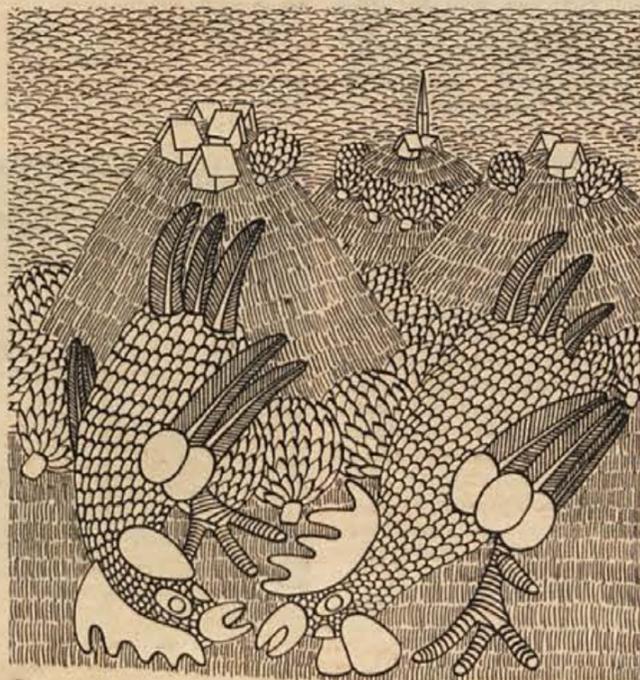
Ob tem pa se je težko sprizniti, da imamo nekaj manifestacij, ki se proglašajo za dolenjske, so pa v bistvu strogo občinske. Vsaj piscu teh vrstic ni znano, da bi novomeški Zavod za kulturno dejavnost (na primer) za prireditve tradicionalnega Dolenjskega poletja izbral kakšen kraj v drugih, sosednjih občinah.

Zakaj ne drugače?

Skupnega dogovarjanja in načrtovanja očitno manjka. Posledice tega so težko sprejemljive. Med drugim na Dolenjskem niso dosegli niti tega, da bi uskladili koledarje kulturnih manifestacij, kaj šele, da bi (izjeme so kajpak redke) med seboj izmenjavali nastope. Počasi hromi tudi sodelovanje med občinami na slovenski in hrvaški strani Kolpe.

Vse to se dogaja v času, ko je sodelovanje na katerem koli področju življenjska nuja, to pa so krepko podčrtovali na partijskih in drugih kongresih, ki so bili v tem času, da o ustavnih načelih niti ne govorimo. Zdi se, da bo v kulturi sedanje stanje tudi ostalo, če se za korak naprej ne bodo zavzele zavestne sile. Kajpak se morajo take sile še organizirati, se oblikovati. V mislih imamo aktivne komunistov v vrstah kulturnih delavcev, ki naj bi kolo napredka na kulturnem področju ne le poglani naprej, ampak razvoj tudi nadzirali.

J. JUST

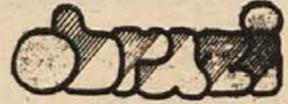
Viktor Magyar: PETELINA, risba s tušem, 1970

Kaj berajo na zapečku?

Mladinska knjiga v Novem mestu je dokaj obiskana - Precejšen odmev »Kaj je novega«

Jesen ze pripravljaja ljudi na zimno, ko je najprijetnejše ob toplih pečeh. Ker pa dandanes niso več toliko „objartana“ zanimiva, duha in presenečenj polna skupinska večerna opravila (ličkanje, ruženje korusa, preja itn.) v toplih izbah, pač pa ljudje raje segajo po knjigah (?), smo povprašali v knjigarni Mladinske knjige v Novem mestu, katere in kakšne knjige ljudje največ kupujejo.

Kot zanimivost naj navedemo, da ima precejšen odmev stran „Kaj je novega“ iz „Priloge“ našega lista, kjer se bralci seznanjajo s knjižnimi novostmi, po njih sprašujejo in nemalokrat tudi

kupijo. Kupujejo pa največ take knjige, ki so primerne za darila, zategadelj so najbolj iskani romani lahke vsebine, nekoliko manj klasična dela, precej pa je stalnih naročnikov na knjižne zbirke.

Kljub temu da se še najde kdo, ki se pritožuje čez cene knjig, ki so glede na cene sploh ponavadi pretirano visoke za povprečni potrošniški žep, pa se ljudje raje odločajo za nakup fino opremljenih in vezanih knjig, kajti za orehove police ni vsaka knjiga dobra, še najmanj pa broširana. Tako pa so običajno vezane izvirne slovenske novitete mlajših avtorjev in kljub izredno majhnim nakladam te izdaje po pravilu zmeraj obležijo na policah knjigarn. Dejstvo namreč je, da povprečnega

bralca prej pritegne že priznani avtor kot pa „maček v žaklju“. Naval na šolske knjige je že minil, zato ljudje ob že omenjenih segajo tudi po strokovnih knjigah (v prvi vrsti družboslovnih), čisto na repu pa tudi ni povpraševanje po literaturi v tujih jezikih, predvsem v angleščini in nemščini.

Slišati je bilo, da je v novomeški knjigarni mogoče kupiti celo vrsto tujih revij, domače pa nobene, zato nas je zanimalo, koliko je v tem resnice. In? Tujih revij je res precej, toda tisti, ki jih zanima, lahko kupijo tudi slovenske literarne revije (Problemi, Dialogi, Prostor in čas in druge), ki jih ima knjigarna na prodaj že eno leto. Vendar zanimanja zanje ni, zato so te revije že vnaprej obsojene na odpis (na škodo knjigarne in gotovo tudi novomeškega bralca!).

Tako knjigo gotovo ne bo zmanjkalo, zato lahko mirno pričakamo zimo.

D. R.

Dosledno izpovedan slog

Slikar Viktor Magyar iz Grosupljega in kipar Edvin Puntar iz Unca pri Ra-keku razstavljata v trebanjski galeriji likovnih samorastnikov

Slikar Viktor Magyar in kipar Edvin Puntar, samorastnika, ki s svojimi deli že vrsto let bogatita slovensko naivno, se letos srečujeta že drugič: julija sta oba delala na sedmem taborskem srečanju, od minule sobote (do 26. oktobra) pa je izbor njihovih del razstavljen v trebanjski galeriji likovnih samorastnikov.

Magyar je za tokratno razstavo pripravil 56 olj na lesu, Puntar 20 kipov, izrezlanih iz hruskovega, ci-

presovega, lipovega, tisovega, hrastovega, brestovega, orehovega in javrovega lesa.

Ce podarjate Zoran Kržišnik pri Magyarju samorastništvo kot zavestno izbran in jasno izpovedan likovni slog, ki ne pozna sprenevedanja, lažne idiličnosti in rustikalne groboti, se zdi dr. Mirku Jutršku pri Puntarju najbolj značilno, da ohranjajo njegove plastike mehkonost lesa, kateremu se pri ustvarjanju prilagaja.

Zakaj in kako ustvarjata, sta slikar in kipar med drugim povedala Nebojši Tomaševiću za knjigo „Navinci o sebi“. Magyar pravi:

„Slika s hribočki in našimi belimi slovenskimi hišami na njih. Krošnje dreves ob poti in otroci, ki hodijo po travi kot po nakakšni preprogi. To je prizor iz našega vsakdanjega življenja, samo da je prikazano po moje. In slika z letječim človekom. S klobukom na glavi, bosonog in z ve-

likim belim cvetom v roki. Trije sodi in v enem figura človeka. To so elementi, ki jih najdemo v življenju. Prav take sode imajo naši kmetje za vino, in človek, ki leti, leti v mislih. tako kot pogosto mi.“

In Puntar: „Iako nastajajo moje skulpture: v tiem dogovoru z debli, včasih se izdelanih oblik in barv. Tako se porajajo ideje, nastajajo kmetje, drvarji, kleparji, orači, kosci, muzikanti. So moj odgovor vsem, ki mislijo, da ne maraš ljudi, da si čudak, če iščeš samoto, svoj svet.“

I. Z.

AVDICIJA ZA PRVI APLAVZ

V torek, 8. oktobra, je bila v glasbeni šoli avdicija za občane, ki bi želeli nastopiti v oddaji „Prvi aplavz“, ki jo bo organizirala v Kočevju RTV Ljubljana.

pedagoški kofček

RAJŠI OPOGUMIJATI, KAKOR GRAJATI IN KAZNOVATI

Nespametno in škodljivo je, če se starši potegujejo za to, da mora njihov otrok za vsako ceno spadati k najboljšim učencem. Učitelj, ki si že tako sam želi dobrih učencev, mora take starše prepričati, da je šola le eno izmed območij, na katerih se otrok lahko izkaže. Zaradi tega naj ne precenjujejo ocen, ki že tako osvetljujejo samo eno stran otrokovega razvoja, in še to na precej sporen način. Pri učencih s slabimi ocenami so lahko prepričani, da je devetnajst od dvajsetih izmed njih bolj potrebnih ljubečega opogumljanja, kakor graje in kazni. Pri iskanju vzrokov pa naj bi ne bili niti starši niti učitelji prehitri s splošnimi oznakami, kot so lenoba, raztresenost, nemarnost ipd. Lenoba se pogosto izkaže kot nevrotično stanje, iz katerega je treba otroka rešiti, ali pa kot strah pred šolo, ki je posledica notranje negotovosti... Posebno nevarna oznaka je „zabitost“. Mladinska psihologija priznava duševno nerazvite (na primer debile otroke), ki sodijo v posebno šolo, ne priznava pa „zabitosti“. Vsak izmed tako označenih otrok je vsaj za neko nalogo ali dejavnost nadarjen. To je treba spoznati in od tod otroka voditi k prvim uspehom, k večjemu pogumu in zadovoljivejšemu razvoju.

Gustav Šilih: Očrt splošne didaktike, str. 311

NASILJE JE SMRT ZDRAVEGA RAZVOJA

Prav pri šolanju pa naj bi se starši zavedali, da je vzgoja pomoč pri razvoju. Nasilje pa ni pomoč, nasilje je smrt zdravega razvoja.

Gustav Šilih: Vzgoja naših otrok, str. 136

Ogledalo mladim tipom pripadajo

PRVI BOŠTANJ

Občinska konferenca Zveze socialistične mladine v Sevnici je tudi letos organizirala že tradicionalno mladinsko prvenstvo v malem nogometu. Sodelovalo je devet ekip, ki so se izkazale z odličnim nogometnim znanjem. Kljub izredno napornemu tekmovalstvu, saj se je večina tekem odigrala po dežju, so vse ekipe pravočasno odigrale tekme. Nerazumljivo je, zakaj v Sevnici nimajo nogometne ekipe, saj so mladi igralci, kot so Silvo Zakrajšek, Jože Udovč, Darko Rak, Ivan Horvat in še nekateri, dokazali, da je tudi ta igra v Sevnici priljubljena in da ima veliko dobrih privrženecov.

Prvo mesto in prehodni pokal so ponovno osvojili nogometaši Boštanja, ki so po lepi igri premagali vrstnike Jelovca s 3 : 1. Vrstni red: 1. MA Boštanj, 2. MA Jelovec, 3. MA Blanca, 4. MA Krmelj, 5. MA Tabornik, 6. MA Loka. Nastopili sta še ekipi mladinskih aktivov Lisce in Stilesa ter člani kluba mladih, ki pa se niso uvrstili v finalni del tekmovalja.

A. ZAVRŠNIK

PISMO

Pokaži, kaj znaš

„Smo člani mladinskega kluba v Velikem Podlogu. Ker radi prebiramo vaš in naš „Dolenjski list“, bi tudi mi želeli v njem objaviti sestavek o delu mladih v našem aktivu. Upamo, da je članek toliko zanimiv, da ga bodo bralci radi prebrali.“

Tako so začeli naslednji sestavek člani mladinskega kluba v Velikem Podlogu, v njem pa pišejo: „Mladinci radi delamo: pripravljamo proslave in oddaje Pokaži, kaj znaš. Konec septembra smo v majhni dvorani v Velikem Podlogu pri Krškem pripravili pevsko oddajo Pokaži, kaj znaš! Udeležili so se številni mladi pevci, ocenjevala pa jih je strokovna žirija iz Krškega. Priznati moramo, da so imeli štirje strokovnjaki kar precej težkega dela, kajti vsi nastopajočji so se izkazali z odličnim petjem. To pa so potrdili tudi številni navdušeni gledalci, ki so dvorano napolnili do zadnjega kotička. Največ aplavza je požela kasnejša zmagovalka, najmlajša pevka Majda Arh iz Boršta pri Brezicah.“

Oddaja, ki so jo v celoti pripravili mladi, so obiskovalci pohvalili, saj je resnično dobro uspela. K temu pa so prav gotovo prispevala tudi podjetja iz Krškega, ki so poskrbela za denarje in praktične nagrade (vrtnarija Čatež, Žito Ljubljana - TOZD Imperial in druga). S tem so podjetja prav gotovo pokazala, da cenijo delo mladine. Ta se je namreč že večkrat izkazala s podobnimi prireditvami, na katere prihaja vedno veliko starih ljudi s podeželja in do sedaj nikoli niso bili razočarani.

Prijetno pismo so mladi iz Velikega Podloga zaključili z naslednjimi besedami: „Ponosni smo na vse čestitke starih ljudi in veselih obemem, da ste naše delo tako pohvalili. S tem ste nam vlili obilo volje za nadaljnje delo. Ob ljubljam, da bo v naši vasici še veliko podobnih prireditev. Se bomo delali, tudi za vas, ki niste več mladi, a za nas ste še vedno mladinci.“

GIMNAZIJCJI GREDO NA RATITOVEC

Planinska sekcija na novo-meški gimnaziji pripravila za svoje člane 19. in 20. oktobra izlet na Sorško planino in Ratitovec. Cena izleta je 50 dinarjev.

Na sliki: nagradjeni pionirji na 6. republiškem srečanju pionirjev dopisnikov, ki je bilo na Vinici

Najboljše glasilo je »Rog«

Na 6. republiškem srečanju pionirjev dopisnikov je republiška komisija za najboljše glasilo izbrala glasilo OŠ Dolenjske Toplice

V petek in v soboto je bilo v osnovni šoli na Vinici 6. republiško srečanje pionirjev dopisnikov in uredniških odborov nagradjenih pionirskih glasil, ob enem pa so si pionirji in številni gostje lahko ogledali tudi razstavo najboljših šolskih glasil.

Za najboljše glasilo je posebna komisija izbrala glasilo pionirskega odreda osnovne šole iz Dolenjskih Toplic. Tako si je njihov »Rog« prisluzil lepo praktično nagrado - pisalni stroj. Drugo nagrado (fotografski aparat) je prejela »Nova Rašica«, glasilo pionirskega odreda osnovne šole heroja Alojza Kebeta iz Ljubljane, tretjo nagrado (knjige v vrednosti 500 din) »Stezi« osnovne šole

Mirka Bračiča iz Trziča, četrto nagrado (knjige v vrednosti 500 din) »Preproste besede«, glasilo osnovne šole Sentrupert na Dolenjskem, peto nagrado (dvakrat po 500 din) pa so si razdelili »Bele breze« iz osnovne šole Metlika in »Bele breze« osnovne šole Mirana Jarca iz Crnomlja.

Razen tega so uredništva slovenskih časopisov in revij svojim najbolj zvestim dopisnikom podelila diplome. Tako je naše uredništvo podelilo priznanja naslednjim pionirjem:

PET USPEŠNIH LET

Planinsko društvo gimnazije v Novem mestu praznuje letos peto obletnico uspešnega delovanja. Pobudo za njegovo ustanovitev je dal prof. Janez Ferbar. Po njegovem odhodu je vodstvo prevzel dijak Marko Svent, ki je sedaj že študent.

V petek, natanko pet let po ustanovitvi, je imelo društvo občni zbor, na katerem so pregledali doseganje in se pogovarjali o možnostih za nadaljnje delo. Razveseljuje je, da se novomeški gimnazijci zelo navdušujejo za planine. Tako ima društvo v svojih vrstah sedaj nad 60 članov, v zimskih mesecih, ko prireja tudi smučarske dneve, pa se bo število članstva še povečalo.

Z. F.

„GLASBENA MLADINA“

Glasbena mladina Bele krajine bo v letošnji sezoni pripravila za učence in dijake Bele krajine 10 koncertov v prosvetnem domu v Crnomlju. Prvi koncert pianista Acija Bertoncija je odlično uspel. Znanega umetnika je poslušalo kar 700 mladih. 25. oktobra bo v goste prišla znana harfistka Pavla Uršičeva. Obeta se izjemno doživlje, saj ni bilo prilike, da bi se do sedaj srečali z glasbeno literaturo, napisano za harfo na neposrednem napisu.

Kazen tega je beokranjska organizacija za posredovanje glasbe mladim pripravila tako imenovano »Potujočo glasbeno mladino«. Skupina šteje 55 članov in bo obiskovala Slovensko filharmonijo, ljubljansko Opero in zagrebško dvorano »Vatroslava Lisinskega“.

M. S.

Dom generacij v Presladolu

Mladinci v Presadololu so s pomočjo starejših zgradili dom, v katerem bodo trgovina, gasilska garaža, dvorana za prireditev in prostori krajevne skupnosti - Otvoritev doma bo ob prazniku republike

Verjetno ne bi bilo napak, ko bi se vsi mladi v naših devetih občinah pozanimali, kako živijo in delajo njihovi vrstniki v Presadololu v krški občini. Če bi tam povprašali starejše, kakšni so mladi ljudje, jih prav gotovo ne bi nihče pograjal.

Mladi so bili namreč eden od pobudnikov, da je krajevna skupnost, ki deluje šele od letos, sploh zaživela. Tisto, kar se je porodilo v njihovih glavah na sestankih po zasebnih sobah, so mladi uresničili.

Sklenili so, da bodo sezidali svoj dom, v katerem se bodo lahko sestajali in nemoteno načrtovali delo. Idejo o domu so takoj podprli tudi starejši. Tako sta Hraberšek in Cvirn iz Rožnega odstopila zemljišče, Matko Abram pa je prevzel gradbeni odbor. Z delom so mladi začeli že lani ob dnevu republike. Sedaj je družbeni dom - mladi so se odločili, da bo dom od vseh

občanov - že pod streho. V njem te dni dokončujejo zadnja dela. Pomagali so ga graditi starejši, mladinci iz skoraj vseh mladinskih aktivov v krški občini, mladi iz gradbenega podjetja Pionir in senovske Metalne. Slovesno ga bodo odprli za praznik

Bo anketa uspela

Tako kot mladina vseh poldelov po Sloveniji so tudi mladi Metličani po kongresu, ki je bil v Moravcih pri Murski Soboti, postali bolj delavni. Tako je konferenca mladih delavcev pri občinski organizaciji Zveze socialistične mladine že pred kongresom pripravljala posebno anketo, s katero naj bi ugotovili družbeno-ekonomski položaj mladih delavcev v metliški občini.

Anketo so pripravljali dalj časa. Sestavljena je izredno dobro, razen tega pa mladim anketirancem pušča dovolj možnosti, da razen zahtevnih odgovorov napišejo še vrsto pripomb, ki jih bodo organizatorji ankete pri nadaljnjem delu upoštevali. V začetku je kazalo, da bodo na anketo odgovorili skoraj vsi, sedaj pa kaže, da je nekaj mladih delavcev pozabilo na to akcijo konference mladih delavcev.

Prav bi bilo, da bi tudi tisti, ki imajo anketno polo še doma, čimprej dokončali svoje delo, kajti le tako bodo organizatorjem veliko pomagali. Na ta način bodo namreč dobili natančne podatke, kako živi in dela mladina v metliški občini, kaj si želi in pričakuje od svojega vodstva. Tako bo lahko delo mladih v metliški občini precej plodnejše, kot je bilo do sedaj.

republike. Vreden je 1,5 milijona dinarjev, s prevozi, delom in s prostovoljnimi prispevki pa so občani prispevali toliko, da je stal le 250 tisoč dinarjev.

Mladi sedaj pravijo, da je ta družbeni dom »dom generacij«. Vanj bodo vsi radi zahajali. V domu bodo namreč tudi trgovina, gasilska garaža, dvorana za prireditev in prostori krajevne skupnosti.

Ob otvoritvi, ki jo že nestrpnost pričakujejo vsi, ki so kolikaj pomagali pri graditvi doma, bodo občani častno obeležili spomin sedmih padlih partizanov. Njihova imena bodo vklesana v marmorno ploščo in vzdana v družbeni dom, dom generacij v Presadololu.

O HIMALAJI

Planinska sekcija novomeške gimnazije vabi vse, ki se zanimajo za planine, da se v četrtek udeležijo predavanja znanega slovenskega alpinista Toneta Sozona - Tonača. Sozon bo predavanje »Kako sem doživljal Himalajo« popostril s stotimi barvnimi diapozitivi.

V ŠMARJETI

Cesta

Mladi v krajevni skupnosti Šmarjeta so se po IX. kongresu slovenske mladine že nekajkrat sestali in se pogovarjali o nadaljnjem delu. Na enem izmed zadnjih sestankov so se pogovarjali tudi o neresljivem problemu v njihovi krajevni skupnosti - o cesti. Kaj menijo o njej in kaj predlagajo, so v Šmarjeti povedali:

POLONCA MEDJA, gimnazijka: »Takrat, ko so položili asfalt do Šmarjeških Toplic, bi morali misliti tudi na Šmarjeto. Cesta je že sedaj obupna. Ko bo zapadel sneg, bo še slabša. Upam, da bomo kmalu dobili asfaltni trak. Če bo pri popravilju ceste potrebno, bomo priskočili na pomoč s prostovoljnimi delom vsi mladi iz Šmarjete in okolice.«

MILENA LINDIČ, delavka: »Ze precej časa objubljam, da bodo asfaltirali cesto, toda vedno baje zmanjka denarja. Cesta, kakršna je sedaj, ne zasluži imena ceste. Vožnja po njej je prav neprijetna in vsi, ki se vozimo v Novo mesto v službo ali v šolo, smo se voženj počasi naveličali.«

JANEZ KOBE, delavec: »Razen ceste se naša krajevna skupnost srečuje tudi z drugimi težavami. Takrat, ko bodo potegnili asfalt do Šmarjete, ne bi smeli pozabiti na športno igrišče za osnovno šolo. Mislim, da bo to edina priložnost, da dobimo v našem kraju dobro igrišče, kajti z njim se bo tudi šport med mladimi hitro razmahnil.«

LIDIJA REDEK, gimnazijka: »Ljudje se večkrat pogovarjajo o naši cesti. Kot vem, z njo niso zadovoljni. V časopisih beremo, kako drugje modernizirajo ceste, naša pa je vedno slabša. Zdi se mi, da je bila pred leti precej bolj oskrbovana kot sedaj.«

VLASTA MEDJA, trgovka: »Ni mi jasno, zakaj ne morejo položiti asfalta na tako kratki cesti, kot je naša. Do Šmarjeških Toplic je samo 2,5 kilometra. Dovolj dolga pot, da se vsi kmetje, ki pešajo ob deževnem vremenu, grdo umažejo.«

VIDA FERKOLJ, gimnazijka: »Mladi se strinjamo z ugotovitvijo, da je zadnji čas, da cesto popravijo. Če bo potrebno, bomo organizirali mladinsko brigado, ki bo pri moderniziranju ceste prav rada pomagala s prostovoljnimi delom.«

KAKO ŽIVIMO?

Nov klub

V soboto, 12. oktobra, se je krškimi mladinci izpolnila dolgoletna želja. Ta dan so namreč odprli nov mladinski klub. O delovanju tega kluba ter o organiziranosti mladincev nam je povedal Sandi Švigelj, grafik, poslanec kot stavec v Papirkonfekciji Krško.

»Klub, ki smo ga mladinci s težkim srcem pričakovali, je končno odprt. Za prostore se moramo zahvaliti občinski skupščini Krško. Adaptirali smo jih mladinci sami, denar pa so prispevale razne delovne organizacije iz krške občine. Na sobotno otvoritev je bilo povabljenih več pomembnih gostov, vendar se je povabilu odzval samo tovariš Stane Žigante iz DPM Krško.«

Med tednom klub ni zaprt, temveč aktivno deluje. V prostorih igramo namizni tenis, šah ter druge družabne igre. Ob sobotah pa bomo prejevali mladinske plesse. Vstopnina ne bo previsoka, tako da bodo na ples lahko hodili tudi dijaki, ki nimajo lastnih dohodkov. Seveda pa šport in zabava ni edini cilj mladinskega kluba. Ravno sedaj ustanovljamo koordinacijski odbor za družbenopolitično udejstvovanje. Tudi mladi namreč želimo koristiti naši samoupravni socialistični družbi!»

Tako je zaključil mladinec Sandi. Krški mladinci se lahko veselijo prostorov, saj je danes do njih težko priti. Za zgled ostalim dolenjskim občinam pa je krška, ki je mladincem naredila nemalo veselja.

B. KRŽE

Korak naprej

Lojze Bajt, prodajalec v kočevski NAMI, je bil delegat kočevske občine na IX. kongresu Zveze socialistične mladine Slovenije v Moravcih pri Murski Soboti. V kratkem pogovoru je Lojze povedal:

»Pričakoval sem, da bo kongres potrdil novo organiziranost mladine. V ZSMS bodo mladi odslej delali z

veseljem. Vsa mora nekaj delati, saj ga v to silo življenje. Če si sam, osamljen, ti je lahko le dolgčas. Podobno je bilo pred kongresom v našem aktivu. Približno polovica mladine ni sodelovala pri naših akcijah, zato tudi sprejetih programov niso uresničili. Upam, da bomo sedaj napravili korak naprej. Med mladinci bomo izvedli anketo, iz katere bomo zvedeli, kaj pričakujejo od mladinske organizacije. Na osnovi dobljenih podatkov bomo načrtovali svoje delo. Kongres bo prelomnica tudi v našem delu.«

Član posebne komisija izročja predstavniku sentruperske osnovne šole priznanje za osvojenjo četrto mesto

Vivini Gazvoda, Andreji Zvegljič, Miranu Jermanu, Jožici Smolej (vsi iz Novega mesta), Zdenki Strajnar in Vesni Avsenik iz Dolenjskih Toplic, Eriki Gubašek in Danu Starmanu iz Sevnice ter Verici Štrukelj in Jožetu Ramovšu iz Sentruperta.

Pionirska prireditev je popolnoma uspela. Organizirali so jo mladinska redakcija RTV Ljubljana, uredništva mladinskih časopisov, ZPM iz Crnomlja, ZPM Slovenije, Zavod za šolstvo in Šolski muzej.

Skupne akcije

Na sliki: čestitke mlademu vojaku ob nedavnem sprejemu vojakov-mladincev v Zvezo komunistov Jugoslavije. (Foto: D. Maras)

V enoti podpolkovnika Rada Japundžiča v Brezicah so vojaki - mladinci te dni po IX. kongresu ZSMS še posebno delavni. Pod vodstvom mladih komunistov so se že seznanili s sprejetimi dokumenti in o njih razpravljali. Takoj ko bodo po enotah oblikovali vodstva mladinskih organizacij, se bodo povezali tudi z osnovnimi organizacijami Zveze socialistične mladine na terenu. Vojaki se namreč zavedajo, da bodo le s skupnimi akcijami dosegli večje in pomembnejše uspehe. Na ta način bodo mladi ljudje v uniformah, ki so za leto dni ali 15 mesecev odšli iz domačega kraja, lahko mestom, kjer služijo kadrovski rok, veliko koristili.

Ob tednu otroka je Partizan Slovenije poudaril: »Ustvarjati moramo nove rekreacijske površine za telesno vzgojo in športno rekreacijo otrok, povečati število malih telovadnic za otroke, v vsakem društvu Partizan naj bi ustanovili oddelek za cibabane...« Na sliki: otroci se bodo morali kmalu preseliti v telovadnice, ki jih imamo pri nas tako malo.

Brežičanke drugič zmagale

V slovenski rokometni ligi so igralci ribniškega Inlesa z zmago nad Sevnici zabeležili že 16 par prvenstvenih točk - Sevnice izgubile

V osmem kolu slovenske rokometne lige so se vse tekme končale, kot je bilo pričakovati. Ribničani so doma v izenačeni in zanimivi tekmi premagali vrsto Sevnice, rokometiške sevnice Lisce so v gosteh tesno izgubile, Brežičanke pa so dosegle drugo zmago. V zaostalem srečanju so Ribničani gostovali v Trziču in dosegli še eno zmago.

TRŽIČ - INLES
15 : 19

V zaostali tekmi 7. kola slovenske rokometne lige so Ribničani, ki vodijo na lestvici brez poraza, v gosteh pri Trziču še enkrat zmagali. Tekma je bila ves čas zanimiva in okoli 300 gledalcev je uživalo v lepih zadetkih domačih in Inlesovih rokometišev. V začetku drugega polčasa so domači izenačili na 12:12. Ribničani so takoj nato nekajkrat zapored premagali domačega vratarja in zasluženo zmagali.

BREŽICE - DOBRAVLJE
7 : 6

Prvi del igre se je končal z vodstvom gostij, v nadaljevanju pa so domače rokometiške zaigrale precej bolj v obrambi in bolj domiselno v napadu. Z mirno igro so rezultat najprej izenačile in nato povedle ter na koncu zasluženo zmagale z golom prednosti. Sedaj so Brežičanke na lestvici enajste s štirimi točkami.

STEKLAR - LISCA
10 : 8

V izenačeni tekmi republiške rokometne lige so Sevnice dobro zaigrale. Polčas se je končal z golom prednosti domačih igralcev, ki so se izkazale s točnimi strelji in hitrimi protinapadi. S podobno igro so nadaljevale tudi v drugem polčasu. Sevnice so igrale dobro, toda priznati so morale premoč domačih rokometišev.

končal z golom prednosti za domače igralce. V drugem delu so Ribničani zaigrali nekoliko hitreje, to pa se jim je kmalu obrestovalo in na koncu so zasluženo zmagali.

KRŠKO - DUPLJE
20 : 11

V prvenstveni tekmi ljubljanske rokometne lige so v Krško gostovali igralci iz Duplje. Medtem ko smo v prvem polčasu gledali zanimivo in izenačeno tekmo, so se domači rokometiši v drugem delu razgurali in nasprotnike močno nadvladali. Pri domačih je najbolj zaigral Rudi Iskra, ki je sam dosegel 11 zadetkov, uspešni pa so bili še Komar (6), Mlakar (2) in Sulc (1). Izvrstno je branil Stane Skoberne, ki je od šestih sedemmetrov kar pet obranil.

BREŽICE - DOBRAVLJE
7 : 6

V dokaj enakovredni igri sta na izredno težkem igrišču obe ekipi prikazali prijeten rokomet, predvsem pa veliko borbenost. Domačinke so zaradi boljše kondicijske pripravljenosti osvojile drugi par točk. V moštvu Brežic je znova uspešno zaigrala veteranka Vladka Kežman.

BREŽICE - KRKA
25 : 15

Kljub dežju, ki je ves čas srečanja močil igralce, so leti pokazali lep rokomet. Domačini so odlično zaigrali in vodili vse od začetka do zaslužene zmage. Pri domačinih so ugajali posebno mladi vratar Jurkas, Blatnik in Bužančič, pri gostih pa Turk.

DOBOVA - RADEČE
19 : 12

Ekipe Dobove z uspehom nadaljuje tekmovalje. V soboto je po dežju zasluženo premagala dolgoletne članke republiške lige. Najbolj sta ugajala vratar Tomše in Arh. V nedeljo gostujejo Dobovčani na Jesenicah.

KRKA - KAMNIK
12 : 10

V derbiju ženske conske rokometne lige so rokometiške Krke premagale Kamnik 12:10 (6:4). V dežju sta obe ekipi ostro igrali. Pri domačinkah sta se izkazali zlasti vratarka Klobučarjeva in Kraljeva, ki je onemogočila najboljšo Kamničanko Zarnikovo. Največ golov so dale Štularjeva (4) pri domačinkah in Mavrinova ter Zarnikova (2) pri gostih.

ČRNOMELJ - DELAVSKE ŠPORTNE IGRE SO BODO KMALU KONČALE. Tako so nogometiški letošnje prvenstvo, ki je bilo izredno zanimivo, pred dnevi končali. Po pričakovanju so prvo mesto zavzeli nogometiški Belta, ki so v 15 srečanjih kar trinajstkrat zmagali in le dvakrat tekmo izgubili. Dobro so zaigrali tudi Iskrini nogometiški, ki so ob koncu prvenstva za prvaki zaostali le za eno točko. Vrstni red: 1. Belt (stari) 26 točk, 2. Iskra (mladi) 25, 3. PKŠ 22, 4. Begrad 22, 5. Belt (mladi) 21, 6. KZ 19, 7. Belt (delavec) 17, 8. IMV 16, 9. Belt (rokometiški) 15, 10. Zito 13, 11. Iskra (stari) 12, 12. Rudnik 12, 13. Komunala 9, 14. GG 5, 15. Kovinar 4 in 16. Občina 2 točki. (P. J.)

atletika

Kljub dežju dobri rezultati

Atletski klub iz Novega mesta je v soboto, 12. oktobra, praznovati 50-letnico organiziranega delovanja. V počastitev tega jubileja so pripravili na Stadionu bratstva in enotnosti večji miting, na katerega so povabili vrsto znanih atletov.

Zaradi slabih tekmovalnih pogojev se mnogi med njimi niso udeležili sicer uspešnega mitinga. Rezultati: Kople - pionirji: 1. Lapajne (Nm) 41:50; višina - ženske: 1. Jager (KI) 145 2. Pečaver (Nm) 145; 60 m - pionirke: Zaletelj (Nm) 8:0; 400 m ovire - moški: 1. Penc (Olimpija), 3. Nagode (Nm) 60,8 kople - ženske: 1. Kovač (KI) 28,82; 2. Valentič (Nm) 23,22; 60 m - pionirji: 1. Kraševc (Nm) 7,3; 100 m - moški: Lampič (Olimpija) 11,1; 2. Kramar (Nm) 11,2; 100 m - ženske: 1. Kršinc (Branik) 12,8; 2. Gazdova (Nm) 13,8; 400 m - moški: L. Lampič (OI) 51,3; 5. Orel (Kočevoje) 56,7; 6. Brezovar (Nm) 56,9; krogla - moški: 1. Stimec (OI) 15,62; 3. Penko (Nm) 13,10; 4. Petek (Kočevoje) 11,66; 400 m - pionirke: 1. Zaletelj (Nm) 62,2; 600 m - pionirji: 1. Kapš (Nm) 1:35,8; 8. Zore (Kočevoje) 1:48,3; 800 m - ženske: 1. Pergar (Branik) 2:13,1; 3. Galič (Nm) 2:54,3; kople - moški: 1. Primorac (Dinamo) 70,00; 3. Špiljar (Nm) 59,70; troskok: 1. Šimunič (Nm) 14,68; daljina - ženske: 1. Levstek (Kočevoje) 5,07; 3. Avsec (OI) 4,78; višina - moški: 1. Cop (KI) 198; 4. Rangus 180 (Nm); 3000 m moški: 1. Svet (KI) 8:39,5;

DOBOVA - V prvenstveni tekmi mladinske rokometne lige so igralci Krškega v Dobovi v izenačeni tekmi premagali vrstnike Dobove s 7:9. (I.)

RIBNICA - V prostih dneh prvenstva se bodo nogometiški Ribnice pomerili z enajsterico italijanske Arcevie. Tekma bo v okviru sodelovanja med pobratena občina.

Tretji je Bršlin

Zadnje kolo v dolenski košarkarski ligi je prineslo še zadnji dve odločitvi: tretji je Bršlin, Dolenske Toplice pa so po zmagi nad neposrednim tekmeconem prehitele Sentjernej in osvojile šesto mesto.

Ze prej je bilo znano, da bo Loka 74 prva, Črnemelj pa drugi. Rezultati zadnjega kola: Zuzemberk - Črnemelj 86:76, Bršlin - Metlika 20:0, Loka 74 - Semič 80:53, Dolenske Toplice - Sentjernej 55:45, Straža je bila prosta. Tekmovalna komisija je odvzela dve točki Sentjerneju in eno Metliki, ker nista prišla na dve oziroma eno tekmo.

Končna lestvica:
Loka 74 16 15 1 1152: 833 30
Črnemelj 16 12 4 1114: 972 24
Bršlin 16 10 6 873: 793 20
Zuzemberk 16 9 7 1163:1095 18
Metlika 16 9 7 979:1008 17
Dol. Toplice 16 6 10 863:1003 12
Sentjernej 16 6 10 897: 912 10
Straža 16 4 12 889:1072 8
Semič 16 1 15 939:1144 2

NOVOTEKS IZPADEL

V četrtfinalu slovenskega košarkarskega prvenstva za mladince bi se morali v Novem mestu pomeriti mladi košarkarji Kranjskega Triglava, Domžal in domačega Novoteksa. Ker Kranjčanov ni bilo, je bila ena sama tekma: Domžale so premagale Novo mesto 65:60. Z zmago so se uvrstile v polfinale. Novoteks je imel dosti upanja za zmago, vendar po Bajtovem in Janežičevem odhodu iz igre - zaradi petih osebnih napak - Plantan sam ni mogel več obrniti poteka igre.

KOVINOTEHNA - BETI
65 : 67

Polfinalno tekmo za pokal Jugoslavije na področju SRS so Metličani odigrali z vrsto Kovinotehne v telovadnici osnovne šole v Sentjurju pri Celju. Igralci Bete so vodili skoraj vso tekmo, polčas pa se je končal neodločeno. Tudi v nadaljevanju je bila tekma izenačena, tik pred koncem pa so Metličani zadeli in zasluženo zmagali s košem razlike - 65:67.

BETI: Murko 4, Ž. Vergot 2, Jerzinac 2, Lalič 14, Dautovič 12, Rožič 2, Medek 25 in Arbutina 6.

KAJ, KJE, KDO?

Novomeške igralce odbijke se bodo v tretjem kolu republiške lige pomerile na Jesenicah z istoimensko ekipo, članska vrsta pa bo poskušala doma odpraviti vrsto Kamnika. Inlesovi rokometiški bodo v prvenstveni tekmi republiške lige gostovali pri ekipi Izole, Sevniciani pa bodo pred domačimi gledalci poskušali premagati ekipo Branika. V Sevnici se bodo pomerile rokometiške Lisce in Brežice.

PRVI MARJAN BARBIČ

Kolesarske dirke turistov in veterani, ki je bila prejšnji teden v Kranju, so se udeležili tudi kolesarji iz Krškega in Novega mesta. Pokal ŠD Kokrica je osvojil med mladinci Krčan Marjan Barbič, na drugo mesto pa je privozil njegov klubski tovariš Franc Škrbinek. Uvrstitev ostalih: 7. Alojz Podbršček, 11. Branko Podbršček, 13. Srečko Puntar, 15. Tone Hrušovar, 17. Srečko Venkar, vsi Krško. Tudi med ekipami so Krčani zavzeli prvo mesto. Med člani je četrto mesto zavzel Novomešan Branko Dular, pri veteranih nad 40 let pa je med 12 nastopajočimi prepričljivo zmagal Krčan Jože Štefanič (68 let).

Prejšnjo soboto se je v Šmarjeških Toplicah začelo 24. republiško člansko šahovsko prvenstvo, na katerem sodeluje 16 igralcev, med njimi tudi trije člani novomeškega šahovskega kluba. Na sliki: Osterman med igro z mednarodnim mojstrom Pucem.

šah

Presenečenje: Poredoš - Puc 1 : 0

Na 24. republiškem članskem prvenstvu v šahu, ki je v Šmarjeških Toplicah, nastopa 16 igralcev - Pokrovitelj: Krka, tovarna zdravil iz Novega mesta - na prvenstvu igrajo trije Novomeščani

V počastitev novomeškega občinskega praznika se je v Šmarjeških Toplicah v soboto začelo 24. republiško člansko šahovsko prvenstvo, na katerem sodeluje 16 igralcev. Pokrovitelj tekmovanja je Krka, tovarna zdravil, TOZD zdravilišče, organizator pa novomeški šahovski klub.

Na prvenstvu igrajo: mednarodni mojster Stojan Puc, štiri mojstri, pet mojstrskih kandidatov in šest prvokategorikov. Tekmovanje, na katerem je glavni sodnik Novomešan Ferdo Avsec in na katerem igrajo kar trije domači šahisti, se bo zaključilo 29. oktobra. V prvih treh kolu si je igre ogledalo okoli 500 gledalcev, še najraje pa obiskovalci spremljajo igre letošnjega mladinskega republiškega prvaka Ervina Porega, ki je že v prvem kolu pripravil dober, ki je že v prvem kolu pripravil največje presenečenje: v 26. potezi premagal mednarodnega mojstra Stojana Puc. Dobro sta zaigrala tudi dr. Petkovič, ki je premagal mojstra Lešnika v 54. potezi, in Rudi Osterman, ki je prvo partijo remiziral, v drugem kolu pa je po izenačeni igri remiziral s Pucem.

Rezultati: I. kolo: Karner - Kržišnik prekinjeno, Barle - Bervar prekinjeno, Šiška - Papler remi, dr. Petkovič - Lešnik 1:0, Klemenčič - O. Kranj 1:0, Prestri - Zorko remi, Poredoš - Puc 1:0, Osterman - Kranjc remi, II. kolo: Kržišnik - P. Kranjc remi, Bervar - Šiška remi, Kranjc 1:0, Papler - dr. Petkovič remi, Lešnik

»Kolo zdravo telo«

Kolesarsko društvo iz Novega mesta bo v nedeljo, 20. oktobra, ob 10. uri organiziralo trim akcijo „Kolo zdravo telo“. Vsi, ki bi se akcije radi udeležili, se oglasite na Loki v klubskih prostorih društva (nekdanji veslaški klub). Start bo na Loki, kolesarji pa bodo krenili na 25 kilometrov dolgo pot proti Mačkovcu, Otočcu, Ratežu, Malemu Slatniku in Loki. Na Ratežu in na cilju bo „tekmovalec“ pričakala okrepevalna in kontrolna postaja, ki bo posrbela za najbolj utrjene kolesarje.

Kolesarsko društvo je za udeležence pripravilo lepe nagrade. Dobili jih bodo: najštevilnejša družina, najstarejši zakonski par in najmlajši udeleženec. Kolektiv ali šola, ki bo imela največje število nastopajočih, bo dobila posebno nagrado.

Z. LUZAR

ZA BRATA ŽELEZNIKA ŠE DVE TEŽKI PREIZKUŠNJI

V soboto in v nedeljo bo na sporedu predzadnja dirka v rally tekmovanju za prvenstvo SFRJ. Start pete dirke bo v Baru, cilj pa v Beogradu na Kalemegdanu.

Tokrat bo rally nočni, saj bo start nekaj po 23. uri zvečer, cilj pa naslednji dan okoli 13. ure. Tekmovalci bodo morali premagati 832 km dolgo progo, na kateri bodo še štiri gorskohtrostne preizkušnje.

Tekmovanja se bo udeležila tudi posadka ribniškega AMD (brata Železnika), ki je do sedaj zelo uspešno nastopila. Če njuno vozilo ne bo odpovedalo, se bosta udeležila tudi najdaljšega in zadnjega rallya od Skopja do Ohrida.

V soboto se bo zaključilo tudi prvenstvo Stajerske 74, kjer bo, kot kaže, Ribničan Milan Kajtna zasedel v končni uvrstitvi drugo mesto.

F. Z.

Množičen kros v Novem mestu

Občinska Zveza za telesno kulturo Novo mesto bo 19. oktobra ob 14. uri na Stadionu bratstva in enotnosti organizirala občinsko prvenstvo v krosu. Pravico nastopa imajo vse šolske ekipe, športna društva in klubi z območja novomeške občine. Moške ekipe bodo šteje po 5, ženske po 4, ekipe veterani po tri tekmovalce. Za vsako ekipo lahko teče neomejeno število atletov. Izmed najboljših nastopajočih atletov bo občinska zveza sestavila reprezentance občine, ki bodo lahko nastopili na IX. jesenskem krosu „Dela“ 27. oktobra v ljubljanskem Tivoliju.

Mlajše pionirke bodo tekle na 800 m, pionirji na 1000, starejše pionirke na 1000, pionirji na 1500, mladinci na 2000, starejše mladinke na 1500, mladinci na 3000, mlajši člani na 4000, vojniki na 3000, člani na 2000, člani na 6000 in veterani (nad 35 let) na 2000 metrov.

Občinska Zveza za telesno kulturo želi s to priveditvijo ponovno uvesti množična in koristna tekmovanja v krosu.

odbojka

Prvi točki za Kočevje

V II. SOL prva zmaga odbojkarice iz Kočevja

Novomeški odbojkarji so bili v drugem kolu prve republiške odbojkarice lige prosti. Pri dekletih Krke so gostovale igralke Fužinarja in brez težav zmagale, v Kočevju pa so nastopile odbojkarice Bohinja. Po boljši igri so zmagale domače igralke.

KRKA - FUŽINAR
0 : 3

Pred 50 gledalci so Novomeške zaigrale precej slabše, kot znajo. Z nezanesljivimi servisi, slabo igro na mreži in v polju tokrat niso mogle ogroziti dobrih fužinarjev igralk, tako da so srečanje gladko izgubile s 3:0 (-11, -4, -12).

nogomet

ELAN - HRASTNIK
3 : 1

Novomeški nogometiški na domačem igrišču ne poznajo šale: v nedeljo so po blatu in lužah in v skrajno slabih razmerah za igro premagali Hrastnik 3:1 z goli Pavlina II, Skuliča in Jurišiča; izkazal se je tudi vratar Jerman. V mladinskih predtekmi istih nasprotnikov so prav tako slavili Elanovi nogometiški, ki so zmagali 1:0.

KRŠKO - KOVINAR
1 : 1

V prvenstveni tekmi celjske nogometne lige sta obe ekipi pokazali lep nogomet, tako da so gledalci v izenačeni tekmi lahko resnično uživali. Gol za domače je dosegel Milivoj Bule. (I. S.)

DOB - KOČEVJE
0 : 0

Nogometiški Kočevja so se v gosteh pomerili z enajsterico Doba. Na težkem in razmočenem igrišču so odigrali samo 22 minut tekme, ker je sodnik tekmo zaradi nemogočih pogojev za igro prekinil. (Z. F.)

Zmaga Sodražice

Novomeščani izgubili srečanje na Ravnah

Prejšnjo nedeljo se je začelo tekmovalje v republiški namiznoteniški ligi. V prvi ligi letos igrajo tudi Novomeščani, ki so v prvem kolu gostovali pri Fužinarju in prvenstveno srečanje izgubili s 5:1. V drugi republiški ligi igrajo igralci Sodražice. V prvem prvenstvenem srečanju so pred domačimi gledalci dobro zaigrali in v zanimivem dvoboju premagali ekipo Idrice s 5:3.

MAJA DOJL V VARNI

Na 18. svetovno prvenstvo v gimnastiki, ki bo od 20. do 27. oktobra v bolgarskem mestu Varni, je odpotovala tudi znana novomeška telovadka in članska državna reprezentantka Maja Dokl.

BORBENI KEGLJAČI

Osem ekip je tekmovalo na letošnjem dolenskem kegljaškem prvenstvu v borbenih igrah. Najboljši so bili kegljači Krke, ki so podrli 827 kegljev. Za njimi so se uvrstili: Novo mesto 785, Mercator 780 in Brežice 776. Te štiri ekipe so dobile pravico do nastopa na slovenskem prvenstvu v borbenih igrah. (D. B.)

POTA IN STRA § VLOPOTA

Dežurni poročajo

OKRADEN NA PARKIRIŠČU – 10. oktobra je Lenart Pregelj, voznik tovornjaka iz Nove Gorice, stal na parkirnem prostoru pri Medvedjeku, neznan tat pa mu je med počivanjem izmaknil rezervno gumo, vredno 2.500 din.

NEKDO BO ŽAGAL – Matiji Vidicu iz Črmošnjic je 9. ali 10. oktobra iz kombija izginila motorna žaga, vredna 5.000 din. Avto je stal pred lastnikovim stanovanjem, a je nekdo vseeno prišel vanj.

ZALOTEN PRI VLOMU – 13. oktobra zvečer so v Bršlinu pri kiosku mimoidoči vojniki zalotili 11-letnega B. K., ko je skušal vlomiti.

K SOSEDOM PO PRIBOLJSEK – 13. oktobra so Romi na Muhaberju zbirali hrano, toda ne na svojem. Pri Martinu Košeletu so dvema puranom zavili vrat in enega odnesli, drugega pa je že zadavljenega našel lastnik. Tega dne so v vasi ukradli še dva pri Katarini Znidaršič. Jasno: hoteli so peči purane, pa so potrebovali kuriavo.

»Nismo vedeli«

V 39. številki Dolenjskega lista je bilo objavljeno poročilo o poslovanju Anice Us, poslovođkinje trgovine Mercator v Slovenski vasi. V članku je poslovođkinja vedno imenovana kot Anica Us, kar zelo moti člane družine Us iz Gor. Jesenic. Članek govori o tem, da je imenovana nosila vso težo finančnega bremena družine, o njeni težki mladosti in težkih družinskih razmerah. Da bi ne bilo napačnega razumevanja, bi radi opozorili, da se je v času, ko je storila kazniva dejanja, imenovala Korelec in da se je v družino Us preselila šele po poroki, maja 1973. Tako se pisanje o družinskih razmerah nanaša na družino Korelec iz Prelesja.

To se nam zdi potrebno pojasniti, čeprav s tem ne želimo nikogar prizadeti še bolj, kot je že. Usovi namreč od vsega, kar si je Anica prisvojila, niso imeli nobenih koristi, prav tako pa za njeno početje niso vedeli prav nič. Tako trdi tudi storilica kaznivih dejanj Anica Korelec, poročena Us. Vsa kazniva dejanja je storila do pomladi leta 1973, torej pred poroko z Rudolfom Usom.

Družina Us
Gor. Jesenice

Pobič, ob spuščeni zapornicih se ne sme čez progo! Če bi te dobil miličnik, bi plačal kazen, pa to še ni najhujše. Izpostavljaš se nevarnosti, kajti mimo teha prehoda drivijo brzovlaki. Posnetek je iz Dobove pri Brežicah. (Foto: R. Bačer)

Če se posluje po domače

Površnost, malomarnost in preveč zaupanja so Antonijo Levak z Malega vrha privedli pred sodišče

Zaradi 9.548 din primanjkljaja, nastalega v trgovini v Šentlenu, se je poslovođkinja Antonija Levak zagovarjala pred občinskim sodiščem v Brežicah.

Zenska je trdila, da si denarja ni prisvojila. Tega ji sodišče tudi ni moglo dokazati, pač pa je gotovo, da je kot odgovorna oseba ravnala malomarno.

Kljub temu da ji posebno kot ženski vedno manjka časa, ne bi smela dopustiti, da so blago dovažali v trgovino, ne da bi sodelovala pri prevzemu blaga. Prav tako je možno, da so jo preslepili tisti, ki so odvažali embalažo. Levakova tudi ni vodila evidence dolžnikov, zato je

povsem mogoče, da se je nabralo tudi kupček primanjkljaja na račun tistih kupcev, ki so imeli pri sebi pre malo denarja, pa so kasneje »pozabili« dolg plačati. Terjal jih ni nihče.

Obtoženka se skesano obžalovala svojo površnost, v glavnem pa je primanjkljaj podjetju že povrnila, zato ji je sodišče odmerilo denarno kazen v znesku 2.000 din. Podjetje jo je tudi razrešilo dolžnosti poslovođkinje. Sodba še ni pravomočna.

Tudi na cesti smo ljudje...

V soboto popoldne so trije moški krohotaše se prišli iz metliškega hotela. Z vso naglico so se potem namerstili v parkiran in nezakle-njen opel novomeške registracije, potem pa se jim ni več mudilo. Pri odprtih vratih so glasno klepetali:

– Ti vozi, ki si samo dva viskija požrl! Jaz sem jih preveč, pa nas utegnejo dobiti.

„Tine, ne bodi rit! Veš, da nimam knjžice, in če me še enkrat dobijo, bom nastradal.“

Tretji pa: „Kaj se dajeta! Počakajta mene, da grem na WC. Prst bom dal v usta, pa bo ves alkohol zunaj. Tako in tako mi gor prihaja...“

Končalo se je tako, da so spravili za volan tistega brez knjžice. Ko je izpeljal s parkirnega prostora, je tako zavil, da so gume na vso moč zavilile. Čez mesto je šinil avto kot blisk in jo ubral proti mostu čez Kolpo.

B. L.

Od sile drag bo ta šampanjec!

Majhna vrednost, toda dolga kazen! To velja za vlomilca Stanislava Meserka, ker je nepoboljšiv

30-letni nekvalificirani delavec brez službe, doma z Migolske gore pri Trebnjem, velja za klateža. Pravzaprav je brez doma, preživlja pa se s prisvajanjem tuje lastnine. Pred okrožnim sodiščem v Novem mestu je odgovarjal za dva letošnja vloma.

V domače kraje je Meserko zašel letos pozimi in ni dolgo minilo, ko je že vlomil v vikend Bogomirja Zgajnarja v Migolski gori. Odnesele je 3 odeje, steklenico šampanjca in drobnjarije, vse skupaj vredno okrog 800 din. Pri drugem vlamu – zagrešil ga je v Mariboru – ni imel

sreče. Ko je prišel v stanovanje Ljudmile Šmon, kamor je čez podstreho splezal po lestvi, je vse prebrskal, da bi našel denar, toda ni ga bilo.

Meserka pa so odkrili. Ker je bil zaradi takih kaznivih dejanj že večkrat pred sodiščem, so mu odmerili temu primerno ka-

zen, čeravno se to pot ni posebno okoristil. Senat, ki mu je predsedoval Janez Kramarič, je Meserku prisodil 2 leti in 4 mesece strogega zaporja. Ko bo sodba pravomočna, bo imel dovolj časa premišljati, kako drag je lahko šampanjec, če do njega prideš z vlamom.

TEKEL ZA VLAKOM

8. oktobra zvečer okrog 23. ure je na železniški postaji v Dobovi čez tere tekel proti odhajajočemu vlaku Abdulah Pečirovič iz Gradačca. Hotel je na vlak način na vlak, ki je že odpeljal proti Zagrebu, med prizadevanjem, da bi ga ujel, pa ni videl lokomotive, ki je prihajala naproti. Vlak ga je zadel, nakar so hudo poškodovanega Abdulaha odpeljali v brežiško bolnišnico.

BALONČEK POZELENEL

11. oktobra popoldne je peljal z avtom proti Brestanici dr. Jože Vidmar iz Brežic, ko ga je pri Sotelskem med srečanjem zadel tovornjak, ki ga je vozil Jože Božič iz Brestanice. Potem ko je zadel zdravnikovo avto, je tovornjak odpeljal in šele kasneje počakal milico. Ko so mu dali pihati balonček, je ta pozelenel.

„KAJ VEŠ O PROMETU?“

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu bo 19. oktobra v Ljubljani pripravil drugo republiško šolsko prometno tekmovanje za mladino srednjih šol z naslovom „Kaj veš o prometu“. Prireditve se bo pričela ob 8. uri z žrebanjem startnih števil tekmovalcev. Nato bo tehnični pregled koles z motorjem, okoli 9. ure pa se bo začelo tekmovanje: ocenjevalna vožnja po mestnih ulicah in spretnostna vožnja na poligonu.

Ste preveč plačali?

Današnji draginji potrošniki težko sledijo. Slišati je pripombe, da ponekod v trgovinah in gostilnah zaračunavajo več, kot bi smeli, vendar potrošnik molči, ker pravih cen ne pozna. Tudi cenikov še nimajo povsod razobešenih ali pa se kupci zanje ne zmenijo. Da so ljudje pri plačevanju lahko verni, pričajo izjave:

MILENA RACIĆ, Delavka iz Starega trga pri Trebnjem: „Ljudje v trgovinah sploh ne vprašajo za ceno, temveč samo, če imajo. Dogaja se, da niti blaga, ki je drago, včasih ni dobiti. V Trebnjem je zdaj tak primer s pralnimi praški. Res pa je, da se občani sami premalo zanimamo za prave cene. Tako se nam mudi, da niti ne pogledamo, če imajo cenik in koliko kakšna stvar stane.“

JOŽE BAŠKOVIČ, kmet iz Mrzlave vasi pri Krškem: „Na cene kmetijskih pridelkov se spoznam, na druge pa ne. Kadar grem v trgovino ali gostilno, plačam, kolikor zahtevajo. Če prav zaračunajo, ne vem. Cenik včasih kje vidim, ampak so cene na njem običajno zastarele. Verjetno potrošniki res premalo pazimo na svoj denar.“

MARIJA VIDMAR, gospodinja s Sel pri Ratežu: „Mene lahko „okrog“ prinesejo, ker nimam navade kontrolirati zaračunanega blaga. Zanesem se, da so prodajalci pošteni. Mislim, da kdor hoče goljufati, s kmečkimi ljudmi nima težkega dela. Žal je tako, da zmeraj hitimo. V trgovini hitro vzamemo blago, plačamo in gremo domov, kajti dela nikdar ne zmanjka.“

R. B.

KRONIKA NESREČ

JEDINŠČICA: PO GRABNU NAVZDOL – Ljubljčan Ladislav Boršček je 12. oktobra popoldne vozil avto čez Gorjance proti Novemu mestu. V ovinku pri Jedinščici je zavrl, zato ga je na mokri cesti zaneslo čez nasip navzdol vse do potoka. Škoda je za 5.000 din.

NOVO MESTO: V KRIZIŠČU STA SE ZALETELA – 13. oktobra popoldne je Marjan Setina iz Gotne vasi pripeljal z avtom v križišču pri tovarni obutve, s Ceste herojev pa je zapeljal naproti Novomeščan Pavel Cerček. Ta je trčil v zadnji del Setinovega avtomobila. Škodo cenijo na 5.000 din.

DOBROŠKA VAS: NAJBREŽ JE BILA OKVARA – 6. oktobra zvečer je Matija Kapš iz Kol. Toplice vozil tovornjak s prikolico proti Zagrebu. Med potjo ga je zaneslo na bankino, potem pa se je prikolica preukucnila. Kaže, da je nastala na vozilu okvara, zaradi katere je tovarnjak zanesel s ceste. Gmotno škodo cenijo na 40.000 din.

NOVO MESTO: NENADNA SLABOST – Smil Hasanbašić iz Novega mesta se je 7. oktobra popoldne peljal na kolesu po Ljubljanski cesti, kjer ga je zadel avto in podrl. Za kolesarjem je takrat vozil Franc Omahen iz Vel. Bučne vasi, kateremu je nenadoma postalo slabo. Izgubil je oblast nad vozilom in trčil v kolesarja. Na srečo je dobil kolesar le lažje poškodbe, medtem ko je gmotna škoda ocenjena na 1.500 din.

MAČKOVEC: DREVESA JE RUŠIL – 7. oktobra popoldne je tovarnjak, ki ga je iz ljubljanske smeri pripeljal po avtocesti Femi Velji iz Tetova, kar naenkrat zapeljal v gozd, podrl več dreves in obstal. Zakaj je do tega prišlo, še ugotovljajo, škoda pa znaša 8.000 din.

KVASICA: BATERIJA NI DOVOLJ – 7. oktobra zvečer je Anton Puhek iz Dragatuša vodil vprego proti domu, imel pa je prizgano samo žepno svetilko. Za njim je pripeljal mopedist Janko Gasperič iz Špika in trčil v vprego, pri tem pa si je mopedist poškodoval obraz in zlomil desno nogo. Odpeljali so ga v bolnišnico.

NOVO MESTO: AVTO NA STREHI – Novomeščan Vinko Pečaver je 7. oktobra zvečer pripeljal po Cesti herojev in pred križiščem s Koštalovo ulico prehiteval kolesarja. Tedaj je naproti pripeljal drug

avtomobil. Pečaver je hitro zavil na desno, pri tem pa je avto zanesel na pločnik, nakar se je prevrnil na streho. Škoda je za 3.000 din.

TRNOVEC: VECKRAT NA OKROG – Stanislav Gruden iz Co Klovce je 8. oktobra ponoči s fič kom vozil proti Metliki, v Trnovci pa ga je zaneslo na levo bankino. Avto se je večkrat preukucnil, prede je obstal na travniku. Škoda je z 8.000 din.

TREBNJE: ZDOMCA JE ZA NESLO – 8. oktobra zvečer je Trebnje pripeljal z avtom Jože Kolenc iz Kanade, ki je na obisku pri svojih v Dol. Nemški vasi. Na Rimski cesti je avto zanesel na pločnik, avto Avgusta Kopača in ga porinil tretji avto, ki je stal na pločniku. Gmotne škoda je za 12.000 din.

NOVO MESTO: NI DALA PREDNOSTI – Novomeščan Božo Vesel je 9. oktobra zjutraj pripeljal z avtom po Partizanski cesti, pri odcepu ceste za naselje Nad mlino pa je zapeljala na cesto Jožica Tomazin iz Novega mesta. Ona je zapeljala na prednostno cesto in trčila v Vesela. Škodo cenijo na 7.000 din.

TREBNJE: KREPAK TRK NA PLOČNIKU – 9. oktobra popoldne je Stane Penca iz Trebnjega pripeljal z avtom po Baragovem trgu in zavil na parkirni prostor pred zadrugo pri tem pa ga je zaneslo, da je trčil v osebni avto Vinka Staniča in še v osebni avto, ki je stal zraven. Škoda je kar za 10.000 din.

NOVO MESTO: IZZA BLOKA JE SKOČILA – 10. oktobra popoldne je Novomeščanka Lilijana Gođić vozila z avtom po naselju Nač mlino, ko je izza bloka nenadoma skočila na cesto 4-letna Helena Zunič. Voznica je močno zavrla, vsceno pa je Helenco zadela v nogo, da je padla na tla. V bolnišnici so ugotovili, da ima punčka le lažjo poškodbo.

Z AVTOM V TRGOVINC

13. oktobra ponoči je v novomeški cvetličarni na Glavnem trgu pristal osebni avto. Razbil je šipo, podrl vse lončnice in pristal ob pultu. Zgodilo se je, ko je Jože Grabnar iz Podhoste vozil čez Glavni trg in zavijal na Cesto komandanta Staneta. Naproti je pridviljal neznan voznik. Grabnar je zavrl, pri tem pa ga je zaneslo v izložbo. Kaže pa da je bil tudi voznik v „rožicah“, ko je pristal med cvetjem.

VARNO

Novost prihaja iz Nemčije: namenjena je materam in očetom, ki radi jemljejo otroke s seboj na kolo. Potuhtali so sedež, ki gre na vsak prtlačnik, v katerem pa lahko sedi otrok, star osem mesecev ali več, varno ter udobno. Varnostni pas drži otroka tudi takrat, ko mali potnik utrjuje zakinka. Nogice počivajo na pedalu, ki je razen tega zavarovan z mrežo, da noga ne pride v stik z vrtečim se kolesom.

med paragrafi

V družinah, kjer izgubijo draga svojca, prvi hip ob smrti nihče ne pomisli na oporoko, večkrat pa se kasneje izkaže, da je to zelo važna stvar. Dogaja pa se tudi obratno: gospodar še ni izpustil duše, ko sorodstvo že opreza za testamentom. Kaj moramo s tem v zvezi vedeti? Ob vpisu smrti mora matičar takoj vprašati prijavitelja, če je umrla napravil oporoko, bodisi ustno ali pismeno. Matičar tudi poskrbi, da ta dokument pride na pristojno sodišče. Ko potem sodišče ugotovi, da je oseba, ki je pustila oporoko, umrla ali je bila proglašena za mrtvo, odpre in prebere testament v prisotnosti dveh polnoletnih občanov in o tem naredi zapisnik. Pri proglavitvi oporoke so navadno zraven tudi vsi zainteresirani, predvsem sorodniki. Ti

lahko zahtevajo prepis oporoke.

Na sodišču testament proglasijo neglede na to, ali je bila taka pokojnikova želja ali ne. Oporoko razglasi pristojno sodišče in jo tudi shrani.

Kaj pa testament?

Zakon posebej predvideva primere, ko se testament pojavi naknadno. Sodišče, ki mu je tak dokument dostavljen, ga proglasi in dodeli zapuščinskemu sodišču. Zapuščine ne dodeljujejo ponovno, temveč sodišče samo obvesti zainteresirane, da je bila oporoka najdena in proglašena in da se lahko potegujejo za svoje pravice.

Če je umrla samo ustno povedal svoje želje o zapuščini, prihaja do dveh primerov. Če so priče oporoko napisale in jo predale sodišču, proglasijo to za pismeni tes-

tament. V primerih, ko ni bilo nič zapisanega, pa mora sodišče zasliševati priče o vsebini testamenta in okolnostih, nakar tak zapisnik proglasijo za testament.

Po zakonu je dovoljeno dokazovati, da je oporoka

obstajala, da je bila uničena slučajno ali namerno, da je bil testament izgubljen, skrit ali ukraden. Če se dokaže obstoj in vsebina oporoke, ima ta dokument vse posledice pravega testamentata. Dokazovanje pa se opravi na razpravi. Če pa so vsi zainteresirani soglasni s tem, da je oporoka obstajala, da je bila sestavljena v predpisani obliki, da je imela tako in tako vsebino in da je potem izgubila, sestavi sodišče o tem zapisnik in ga proglasi za pismeni testament.

Piše sodnik M. L.

»Povečujemo napetost!«

Elektro iz Novega mesta gradi transformatorje in daljnovode v krajih s slabo elektriko

Dandanes je elektrika nepogrešljiva kakor kri v žilah, kakor srce v telesu. Tako smo se je navadili, da se nje-nega pravega pomena zave-mo šele ob mrkih. Velik križ je tudi, kadar je napetost tako šibka, da žarnice le brljajo in radijski sprejemniki ne da-jo glasu od sebe. Ta križ poznajo zlasti na podeželju: razvoj je šel svojo pot na-prenej, napetost v žicah pa je ostala enaka kot pred deset-letji, ko so postavljali drogo-ve zgolj zato, da bi imeli luč v hiši. In to zastarelo omre-že se zdaj maščuje.

Elektroinženir Boris Guštin, ki je pri novomeškem Elektru odgovoren za

Inž. Boris Guštin

razvoj, pravi, da električno napeljavajo izboljšujejo in že več let načrtno obnavljajo. Žal ima TOZD vse premalo denarja, da bi bila kos temu perečemu vprašanju. Letos so v ta namen za vse območ-je zagotovili (iz amortizacije in poslovnega sklada) le 5 milijonov dinarjev in še od tega je šlo milijon dinarjev za obnovo mehanizacije, nakup orodja in drugo. Novomeška občina je deležna kakih 2 milijonov dinarjev. Seveda se s tem denarjem ne da napraviti kaj dosti, zato

išče Elektro pri obnovi in iz-boljšavah soplačnike pri kra-jevnih skupnostih ali nepo-sredno pri občanih. „Uteče-no je pravilo, da Elektro za-gotovi dve tretjini denarja, ostalo zberemo. Glede na potrebe lahko krijemo le 40 odstotkov letnih potreb, kar je zelo malo,“ pravi inž. Guštin.

Večino letos načrtovanih del v novomeški občini so že končali ali pa bodo to storili v kratkem. Gre za približno 24 km obnovljenih oziroma novih daljnovodov in 10 transformatorskih postaj z urejenimi preklopi na omre-žje. Tako imajo boljšo električno energijo že na Muhaberju, na Vrhu, v Prap-ročah in Mraševem, v Grob-ljah (pri Šentjerneju), v Češči vasi, na Vinjem vrhu, na območju Poljan-Sel v topliški krajevni skupnosti, v Starem gradu in Grčevju, na Valantičevem v Novem mestu itd. V pripravi je daljno-vod s transformatorjem za Cerovec pod Gorjanci, na novomeškem Bregu (poleg muzejske stavbe), zamenju-jejo pa tudi že tokovodnike na daljnovodu Novo mesto-Šentjernej. Pobude za izbolj-šanje električne napeljave prihajajo največkrat iz krajev-nih skupnosti in od posa-meznikov ali skupin obča-nov, neredko pa predlagajo izboljšave tudi sami delavci Elektra.

Inž. Boris Guštin pravi, da je v novomeški občini še poseben problem zaradi do-trajnosti 20 kilovoltnega daljnovoda. V naslednjih letih bodo morali vložiti mno-ga denarja v ureditev tega, sicer se bo kaj hitro zgodilo, da bodo posamezna območ-ja celo brez električne ener-gije.

I. ZORAN

Ena najsodobnejših stanovanj v Novem mestu bodo v blokkih, ki so jih s pomočjo solidarnostnega sklada sezidali za upokoence na Drski. Gradbena dela gredo h koncu, medtem ko je ureditev in asfaltiranje cest v tej soseski zavrla slabo vreme. (Foto: I. Zoran)

VPRAŠALNIK: DA ALI NE ZA IZOBRAŽEVANJE

Preizkus pripravljenosti v TOZD

Novomeški sindikat bo organiziral politično šolo, tečaje za pridobitev interne kvalifikacije in ustanovil počitniško skupnost

V začetku novembra bo zna-no, ali bodo v novomeški obči-ni priredili politično šolo za delavce TOZD in OZD, ali je v podjetjih dovolj zanimanja za to, da bi si njihovi delavci pridobili interne kvalifikacije z organiziranim izobraževanjem, in slednjic, kakšne so možnosti, da bi tudi v novomeški občini ustanovili počitniško skupnost.

2. novembra je namreč rok za odgovore na vprašalnik, s katerim občinski svet Zveze sindikatov kot pobudnik in soorganizator izobraževanja ter rekreacije delavcev preizkuša pripravljenost delovnih organizacij, da bi vse to tudi uresničili že v letu 1975. S tem se je sindikat nedvomno lotil nepogrešljive naloge in tudi ponujne oblike so sprejemljive. Pri organizaciji izobraževanja bodo morali seveda upoštevati želje iz delovnih organizacij tako glede oblik (seminarji, tečaji, predavanja) kot glede na to, za koga naj bi bilo to izobraževanje (za vse delavce, samo za člane samoupravnih organov, za člane delegacij itd.).

Z Zavodom za izobraževanje kadrov v Novem mestu je občinski svet Zveze sindikatov tudi letos pripravljen organizirati politično šolo. Namenjena naj bi bila predvsem delavcem, ki si želijo povečati družbenopolitično obzornost, da bi tako lažje opravljali tudi najrazličnejše funkcije. Z istim zavodom bi sindikat že letos organiziral tečaje za pridobitev interne kvalifikacije. Šolanje bo trajalo za nekatere vrste po šest mesecev do enega leta.

Počitniška skupnost, ki jo ima sindikat v načrtu, bi združevala vse počitniške zmo-gljivosti TOZD in OZD v novomeški občini. Skrbela bi zlasti za boljše zasedenost teh zmo-gljivosti in za smotnejši razvoj počitniških objektov.

SOTESKA: Domači »Domen«

Programski svet kulturno-prosvetnega društva Zarja v Soteski je predlagal, naj bi igralci v sezoni 1974/75 uprizorili Jurčičevega »Domna«. Zatrjujejo, da bodo igri kos, čeprav je zelo zahtevna. Po uprizoritvi na domačem odru bodo »Domna« igrali za nekatere kolektive in šole.

Soteške igralce spodbuja v delu uspeh minule sezone. Poželi so ga za komedijo »Pričarani ženini«, s katero so kljub pozni premieri (16. junija) gostovali v več krajih. Računajo, da je njihove predstave videlo najmanj 2.000 obiskovalcev. Skupine niso ovirali slabo urejeni podeželski odri, saj je del opreme, potrebne za nastop, vozila s seboj.

Društvo je navezalo stike s kulturno skupnostjo Ljubljane, od koder pričakuje najrazličnejšo pomoč.

T. V.

Suhokrajinski drobiž

KMALU NOV VRTEC? – Starši žužemberških malčkov upajo, da bodo prihodnje leto dočkali začetek gradnje novega otroškega vrta. Pri svetu za otroško varstvo TIS ni bilo nerazumevanja. Zdej zbirajo podatke za idejni program, zaprosili pa so tudi za razpis lokacijske obravnavne.

ZBIRKA ŽELJA – Delovni načrt dejavnosti krajevne skupnosti v Žužemberku za leto 1975 in za obdobje do leta 1980 obravnava komisija in svet. Dokončen program bo zbirka želja občanov. Glede na nujnost in pomembnost bodo določili vrstni red uresničevanja nalog.

PREVEČ ZA OPREMO – Komunalna oprema za zazidavo na Dvoru bi bila po sedanjem predračunu po 80.000 din na stanovanjsko hišo, to pa bi bila huda ovira za gradnjo. O tem so razpravljali v krajevni skupnosti in predlagali, naj bi pri pogodbi za zemljišče odpadla komunalna ureditev. Graditelji naj bi komunalno opremo zagotovili sami, ko bodo končali gradnjo.

M. S.

MINI ANKETA:

„Mini anketa naj bi bila tribuna vseh, odprt prostor za osebno mnenje in misli, da bi na ta način podala odmevnost in tisto težo dogodka ali vprašanja, v kakršni se kaže ljudem različnih socialnih plasti.“ Tako smo zapisali januarja letos, ker ljudje pogosto niso dojeli ali niso hoteli dojeti pravega smisla male ankete in so se temu primerno izmikali določnim vprašanjem novinarja. Tako tudi dandanašnji občani nočejo s svojim mnenjem pred javnost, zato smo tokrat povprašali nekaj Novomeščanov, kaj si predstavljajo pod mini anketo:

Zakaj tako?

Marjana KORENIC, trgovska pomočnica: „Mini anketa je zanimiva, ker ljudje na tem temo povedo svoje stališče do stvari, ki jih zanimajo in so velikokrat pomembne za vse bralce. Tudi jaz sem ena tistih, ki bi raje videli, da njihovo ime ne bi prišlo v časopis. Morda je temu kriva nekakšna odgovornost pred okolič.“

Janez BARTOL, prodajalec: „Vedno rad preberem mini anketo, ker na domač način predstavi mnenje ljudi. Takih prispevkov je v Dolenjskem listu premalo. Ljudje morda neradi odgovarjajo na novinarjeva vprašanja zato, ker jim je nerodno pred znanci, čeprav se mi zdi, da je ta strah odveč. Zakaj ne bi kdo javno povedal tistega, kar lahko, saj ono, kar ni za javnost, lahko zamolči.“

Majda SIMČIČ, uslužbenka: „Niti malo mi ni odveč odgovoriti na vprašanje o mini anketi, kajti stvari, o katerih lahko beremo v njej, so ponavadi zelo aktualne, zanimivo pa je tudi izvedeti za mnenje tistih, ki jih poznamo. Nihče ne bi smel imeti strahu pred javnostjo, saj se mnoge zadeve in mnenja o njih tičejo nas vseh.“

Franc LIPAR, prodajalec pri Petrolu: „Mini anketa ni odveč, ljudje se v njej seznanjajo z mnogimi stvarmi, ki jih zanimajo. Drži, da je veliko ljudi, ki bi hoteli povedati še in še, toda samo anonimno, ker se bojijo, da jih bo kdo držal za besedo. Toda kdor iskreno misli, ta se ne bo bal javnosti.“

Tako! Mini anketa bo še naprej ogledalo javnega mnenja o različnih perečih vprašanjih, zato upamo, da bo novinar čim manjkrat naletel na občane, ki bi ga odpravili kar na kratko, ali pa bi povedali svoje mnenje, ne bi pa hoteli povedati svojega imena in priimka.

D. R.

VODA JIH NI PRESENETILA

Gasilsko-tehnična oddelka civilne zaščite pri žužemberški krajevni skupnosti za levi in desni breg sta pri zadnji vodni dokazala, da sta pripravljena na vse. Tako vodja gasilske službe kot oba poverjenika so samostojno poslali na delo gasilsko-tehnične oddelke. Prehodi čez poplavljen vpadnice pri obeh žužemberških mostovih so bili urejeni v kratkem času.

M. S.

Nova črna »kača« pod Gorjanci

Čakanje se Stopičanom izplačalo: v mesto gredo zdaj lahko samo po asfaltu, osnovna šola Janez Trdina pa bo ob pomoči IMV do občinskega praznika dobila svoj stadion z najrazličnejšimi igrišči

„Še nekaj dni, še nekaj metrov – pa bo končano!“ se veselijo v Stopičah. Zdej ni nikogar več, ki bi ne verjel, da bo asfalt dokončno izpodrinil prah z vaških ulic. Razen manjšega odseka na obeh straneh mostu v Črmošnjicah je bila prejšnji teden pod asfaltom že vsa cesta od Težke vode do stopiške trgovine.

Delavci novomeškega Cestnega podjetja so s stroji pripravljali glavno vaško cesto za zadnje kubike asfalta, ko je gosto meglo, ki se je v deževnih dneh vlekle z Gorjancev, naposled le predrlo sonce. Vaščani, zlasti tisti ob cesti, niso stali križemrok; vseh je bila ena sama delovna vna kot na fotografijah

ZA ŠOLE POL MILIJONA VEČ

Septembra se je sklad za gradnjo šol v novomeški občini povečal za 574.570 din. Trinajst krajevnih skupnosti je vplačalo 439.153, delovne in druge organizacije pa 135.417 din. Največ denarja je spet prišlo iz novomeške krajevne skupnosti – 276.590 din; druge so vplačale: Šentjernej 31.359, Prečna 1.939, Brusnice 7.677, Žužemberk 19.522, Stopiče 8.211, Orehovica 2.486, Straža 34.920, Birčna vas 3.807, Bučna vas 5.765, Gabrje 1.970, Dolenjske Toplice 32.283, Otočec 12.624.

Feliksa Orla, ki jih je s prejšnjih podobnih del neutrudno pošiljal v objavo Dolenjskemu listu. „Za nas, ki nismo domačini, ampak tukaj le delamo, pomeni asfalt konec cijazenja z avtomobili, pomeni, da se bomo vsi, ki smo že tu, in tudi drugi, ki bodo še prišli poučevati na stopiško šolo, bolj zanimali za ta kraj,“ je dejal ravnatelj osnovne šole Janez Trdina Ljubo Milošević. In tudi to je pristavil, da bo sodobna cesta povlekla za seboj ves ostali razvoj in ni dvakrat reči, da ne bo tudi kmečki turisti pognal korenin.

„Seveda ima šola razlog več za veselje,“ je nadaljeval Milošević. „V mislih imam športni park, šolski stadion, ki bo, upam, za bližnji občinski praznik dokončno urejen. Mnogo bomo dobili: roketno igrišče, atletski tekališča, peskovnik in še kaj. Naš stadion bo tam, kjer je še nedavno stal

kamniti hrib. Več kot 50.000 kubikov je bilo treba odkopati in nastreliti, da bomo imeli svoja igrišča, ki se razprostirajo na 0,75 ha. Naj bom kratek v razlagi, kaj pomeni to za šolo: Zdrav duh v zdravem telesu!“

I. ZORAN

Stopičani držijo pesti za lepo vreme, ker bo od tega odvisno, ali bodo imeli do občinskega praznika asfalt tudi na vaških cestah. Na posnetku, narejenem prejšnji teden, je videti zadnja dela za asfaltiranje kraja, medtem ko so cesto od Težke vode do Stopič asfaltirali že v zadnjih tednih. (Foto: I. Zoran)

Novomeška kronika

MOJSTRI NOGOMETNE ŽOGE – Športno društvo v Bršlino se je z ravnateljstvom bršlinske osnovne šole dogovorilo, da imajo lahko njegovi člani na košarkarskem igrišču trening trikrat na teden. Ob določenih dneh pa lahko Bršličani gledajo le „nogometne“ treninge stanovalcev iz samskega doma, ki zelo uspešno nabijajo po lučeh ob igrišču. (Za sedaj so razbili „samo“ eno.) Takrat, kadar jim Bršličani poskušajo razložiti, da bi imeli radi trening, pa ponavadi „mojstri nogometne žoge“ prav nič ne razumejo.

LUŽA PRED KAVARNO – Ob vsakem deževju se na terasi kavarne na Glavnem trgu tik pred vhodom nabere velika luža. Nekateri pravijo, da je to za promet v kavarni dobro, kajti vsak, ki si zmochi noge, nato naroči – dvojnega!

S TRANSFUZIJSKE POSTAJE – Prejšnji teden se je na transfuzijski postaji oglasilo 39 krvodajalcev. Tokrat je k odvzemu prišlo največ delavcev.

ROJSTVA – Rodile so: Mateja Fabjan iz Kristanove 10 – Aljaža, Stanka Predovič iz Kristanove 10 – deklčo, Jožica Pekeč, Nad mlini 23 – Saša, Marija Klančar iz Trdinove 39 – Gašperja in Jelka Ostojč iz Ragovske 12 – dečka.

POGREBI – Umrla sta Franc Vodopivec, upokojenec v 67. letu sta

rostiti, iz Partizanske 27, in Ignac Perše, upokojenec v 60. letu starosti, iz Birčne vasi 15.

TRŽNICA – Prejšnji petek je bila tržnica slabo založena. Še največ je bilo prodajalcev kiča, ki pa tudi ta petek niso imeli veliko kupcev. Čene: čebula po 5 din kilogram, česen po 5 din merica, grozdje po 6 do 10 din kilogram, hruške po 6 do 10 din, jajčka po 1,20 do 1,40 din, cvetlični med po 30 din kilogram, banane po 8 do 9 din, smetana po 25 dinarjev, skuta po 14 dinarjev.

– Ena gospa je rekla, da je s ščipalnikom na nosu pretaknila vsvo Ločno, da bi našla tisti temeljni kamen za nov novomeški most, staknila pa je le nekaj velikih lukenj v najlonkah.

DELAVSKA UNIVERZA
„JOŽE ŠEŠKO“, KOČEVJE,

OBJAVLJA
RAZPIS

za vpis v prve letnike naslednjih šol:

1. OSNOVNA ŠOLA ZA ODRASLE — za vse razrede
Pogoji: — starost najmanj 17 let — končana osnovnošolska obveznost
2. DVELETNA ADMINISTRATIVNA ŠOLA v sestavi Šolskega centra za vzgojo pisarniškega kadra v Ljubljani
Pogoji: — uspešno končana osnovna šola — zdravi prsti in dober vid (lahko tudi z očali) — starost najmanj 17 let
3. SREDNJA KOMERCIJALNA ŠOLA v sestavi Šolskega centra za blagovni promet v Ljubljani
Pogoj: — uspešno končana šola za prodajalce
4. EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA v sestavi Ekonomske srednje šole v Ljubljani
Pogoj: — uspešno končana osnovna šola
5. TEHNIČNA SREDNJA ŠOLA STROJNE STROKE v sestavi TŠŠ Ljubljana — S SKRAJŠANIM PROGRAMOM
Pogoj: — končana poklicna šola kovinarske stroke
6. TEHNIČNA SREDNJA ŠOLA ZA LESARSTVO v sestavi TŠŠ za lesarstvo v Ljubljani — S SKRAJŠANIM PROGRAMOM
Pogoj: — končana poklicna šola lesne stroke
7. DELOVODSKA ELEKTROTEHNIČNA ŠOLA v sestavi Elektrotehnične stroke — najmanj 3 leta prakse v stroki

Vpisujemo do vključno 25. oktobra 1974 v prostorih Delavske univerze „Jože Šeško“, Kočevje, Ljubljanska 12 (pritličje gimnazije), vsak dan, razen sobote in nedelje, od 9. do 11. ure, v popoldanskem času pa od ponedeljka do četrtega od 17. do 18. ure. Tu dobite tudi vsa ostala navodila in pojasnila.
Predavanja in izpiti bodo za vse šole organizirani v Kočevju.

OBVESTILO O DERATIZACIJI
(zastupljanju podgan in miši)
V OBČINI METLIKA

Po odloku o obvezni deratizaciji v občini Metlika (Skupščinski Dolenjski list št. 15/72) bo Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto opravil obvezno deratizacijo (nastavljanje zastrupljenih vab) na območju naselij METLIKA, GRADAC in SUHOR v dneh od 25. oktobra do 31. oktobra 1974.

Točna navodila in opozorila bodo objavljena na vidnih mestih v krajih, kjer bomo opravljali deratizacijo.

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO
NOVO MESTO, Mej vrti 5, tel. 21-253

NAPRODAJ GARAŽE V SEVNICI!

V stolpnici v Naselju heroja Maroka v Sevnici prodamo 4 garaže. Dve po 25.000 din in dve po 27.000 din. Informacije pri SGP PIONIR, gradnje za trg, Novo mesto, Kettejev dreved 37, tel. 21-826.

PROSTA DELOVNA MESTA

Svet za medsebojna razmerja v združenem delu delavcev „MERCATOR“
Ljubljana n.sub. o. — TOZD „STANDARD“,
Novo mesto

razglašuje prosti delovni mesti za

2 PRODAJALCA
v živilskih prodajalnah v Novem mestu.

Pogoj za sprejem: kvalificirani trgovski delavec živilske ali mešane stroke.

Nastop dela takoj ali po dogovoru. Pismene ponudbe pošljite do vključno 24. 10. 1974 splošni službi TOZD „STANDARD“, Novo mesto, Glavni trg 3.

PROSTA DELOVNA MESTA!

ODBOR ZA ZDRUŽENO DELO
pri LOTERIJSKEM ZAVODU SLOVENIJE
LJUBLJANA
TITOVA 1/1

objavlja

2 PROSTI DELOVNI MESTI
PRODAJALCEV V POSLOVNEM MESTU V NOVEM MESTU.

Posebni pogoji:

- šola za prodajalce in 3 leta delovne prakse ali
- srednja ekonomska šola ali gimnazija in 1 leto delovne prakse ali
- osemletna osnovna šola in 8 let delovne prakse

Poskusno delo traja 2 meseca.

Delo se združuje za nedoločen čas.

Kandidati naj pošljejo pismene vloge z dokazilom o šolski izobrazbi v roku 10 dni na zgoraj navedeni naslov.

PROSTO DELOVNO MESTO!

„DOLENJKA“, trgovsko podjetje na debelo in drobno,
Novo mesto,

OBJAVLJA

za TOZD „Engro-detajl“ Novo mesto

prosto delovno mesto
MESARJA-PRODAJALCA
za prodajalno „Market“ v Kristanovi ulici

Pogoji: mesar—prodajalec po možnosti s prakso.
Rok za vlaganje prijav je 8 dni po objavi.

IŠČEMO NOVE SODELAVCE!

KOMISIJA ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA UPRAVE
OBČINSKE SKUPŠČINE NOVO MESTO

razpisuje
prosta delovna mesta:

1. VETERINARSKEGA INŠPEKTORJA
2. SANITARNEGA INŠPEKTORJA
3. TRŽNEGA INŠPEKTORJA
4. REFERENTA ZA MATERIALNO TEHNIČNE ZADEVE
IN ZVEZE V ODDELKU ZA LJUDSKO OBRAMBO
5. 2 STROJEPISK.

Za razpisana delovna mesta se zahteva:

- pod 1. visoka izobrazba veterinarske smeri in 5 let delovnih izkušenj,
- pod 2. višja izobrazba zdravstvene smeri in 1 leto delovnih izkušenj,
- pod 3. visoka izobrazba ekonomske smeri ali višja izobrazba ekonomske, komercialne ali upravne smeri in eno leto delovnih izkušenj,
- pod 4. srednja šola vojaške ali druge ustrezne smeri ali poklicna srednja šola ustrezne smeri in 2 leti delovnih izkušenj,
- pod 5. dvoletna administrativna šola in eno leto delovnih izkušenj.

Za vsa razpisana delovna mesta, razen pod 5/, se zahteva strokovni izpit.

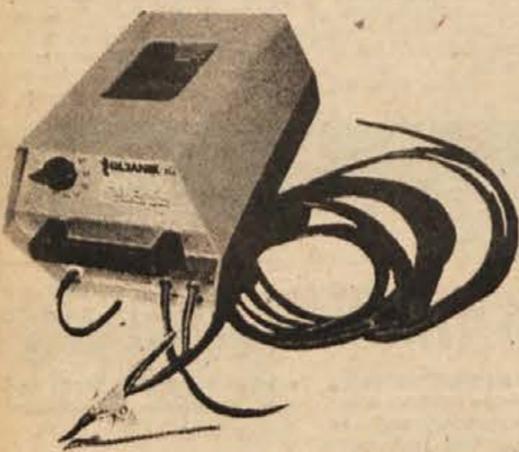
Za delovna mesta z visoko strokovno izobrazbo je predpisano 3-mesečno poskusno delo, za delovna mesta z višjo in srednjo strokovno izobrazbo 2-mesečno poskusno delo, za ostala delovna mesta 1-mesečno poskusno delo.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim življenjepisom sprejema komisija za medsebojna razmerja uprave ObS Novo mesto 15 dni po dnevu objave.

Komisija za medsebojna razmerja

ULJANIK

PRENOSNI
TRANSFORMATOR
ZA VARJENJE

TBH 140
Bantam

Za varjenje kovov tanke pločevine ali za njeno obdelavo je najidealnejše orodje BANTAM transformator: ker tehta le 20 kg, je zelo primeren za delo v delavnici ali na potovanju. Z njim lahko varite navadno mehko jeklo, nerjaveča jekla in jekla, ki so odporna proti kislinam. Moč je variti lito železo ali obnoviti izrabljene površine z elektrodami za trdo varjenje. Stroj je možno priključiti na enofazni priključek 220 ali 380 V.

Za BANTAM velja garancija leto dni. Če se pokvari v garancijskem roku, bo kupec dobil v zameno nov aparat. Če pa se stroj pokvari po garancijski dobi, lahko kupec BANTAM zamenja za novega — po zelo nizki ceni.

VSESTRANSKO — PRIPRAVNO — EKONOMIČNO

Brodogradilište, tvornica dizel motorov i tvornica električnih strojeva i uređaja — Pula

P P ŠTEV 208, TELEFON: CENTRALA (052) 22-322
TELEX: 25 252 YU ULJTES

ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA

Zaradi izrednega zanimanja za knjigo ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA, ki je bila z vsakim ponatisom razprodana, vam pripravljamo novo, obsežnejšo, boljše in lepšo izdajo z enakim naslovom ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA.

ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA, to je izbor napotkov, modrosti in izrekov velikih mož sveta, ki so s svojimi razmišljanji skušali omogočiti človeštvu boljše in srečnejše življenje, človeku pa olajšati borbo za njegov danes in jutri in ga spodbujati za pošteno in resnicoljubno doživljanje sveta okrog sebe.

Knjiga bo priročnik za stare in mlade, polna napotkov za življenje, skritih misli in razmišljanj, ki so kdaj pa kdaj potrebni vsakomur. Velikih leksikonov ni vedno pri roki, zato bo knjiga dobrodošla novost na našem tržišču.

Vse to in še mnogo več boste našli v knjigi ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA.

Vsem, ki Zlata pravila življenja že poznate v žepni izdaji, še posebej priporočamo novo, izboljšano veliko edicijo, ki bo ne samo dopolnilo prejšnji zbirki, ampak prepotrben življenjski pripomoček za vsakogar in ob vsaki priliki.

ZLATA PRAVILA SO PRIJATELJ,
KI NIKDAR NE RAZOČARA.

Subskripcijska cena knjige v prednaročilu je 100.— din, cena v prosti prodaji bo znatno višja. Priporočamo, da knjigo naročite čimprej na naslov:
Kulturni atelje Slovenije, p. p. 179 Ljubljana.

NAROČILNICA

Naročam obvezno

ZLATA PRAVILA
ŽIVLJENJA

Naročnino bom poravnal
po povzetju.

podpisani.....
(ime in priimek)

Natančen naslov.....

Zaposlen pri

Podpis..... Datum.....

Glavno: gospodarstvo, ceste, podeželje

Na svečani seji govoril tudi župan pobratene Doline - Šeškova nagrada in plaketa Cankarju

Irena Kohont je s svojim petjem na prireditvi „Nekoč in danes“ navdušila prepolno dvorano v Šeškovem domu v Kočevju. Foto: F. Brus)

Svečana seja v počastitev občinskega praznika je bila 3. oktobra v Šeškovem domu v Kočevju. To je bila skupna seja občinske skupščine in izvršnih organov vseh občinskih družbeno-političnih organizacij.

Svečane seje so se udeležili predstavniki občinskih skupščin in organizacij iz Novega mesta, Grosupljega, Crnomlja, Čabra in Ribnice, delegacije domaćinskih brigad, delegacija seminarja republiške Zveze sindikatov in ZSM z Jasnice, delegacije pobratene občine Dolina pri Trstu in drugi.

Na seji je najprej predsednik občinske skupščine Kočevje Savo Vovk govoril o pomenu Kočevskega zbora, o novi ustavi in nalogah pri njenem uveljavljanju ter o dosedanjih uspehih občine. Več časa pa je posvetil bodočim nalogam, predvsem na

področju gospodarstva, urejanju cest, skrbi za podeželje, komunalnemu urejanju in drugemu.

Na svečani seji je govoril tudi župan pobratene občine Dolina Dušan Lavriha, ki je izrazil željo, naj bi obe pobrateni občini še tesneje sodelovali. Opozoril je tudi na vprašanja, ki v tem

trenutku še posebno mučijo žamejske Slovence, npr. zapiranje slovenskih šol, neurejeno financiranje slovenskega gledališča v Trstu in sploh težak položaj žamejskih Slovencev.

Obrazložitev za podelitev letošnje Šeškove nagrade pisatelju Francetu Cankarju je prebral član upravnega odbora Šeškovega sklada Janez Merhar, nagrada in plaketa pa je umetniku izročil predsednik skupščine Savo Vovk.

Udeležence svečane seje je prišla pozdravit delegacija pionirjev osnovne šole Kočevje. S seje so nesli tudi vence k nekaterim spomenikom NOB. Razen tega so poslali pozdravno brzojavko kongresu ZSM, ki je prav tisti dan začel z delom.

Po svečani seji je predsednik občinske skupščine Savo Vovk priredil v hotelu PUGLED sprejem za zunanje goste.

J. P.

Veliki uspehi majhnega društva

15. septembra 1949 je bilo ustanovljeno Filatelistično društvo Kočevje. Takrat je štel vsega 18 članov, od tega 4 članice. Odbor društva je uvidel, da je treba vzbuditi zanimanje za filatelijo predvsem med pionirji. To jim je uspelo na takratni osnovni šoli Jožeta Šeška, kjer sta vodila krožek Milenko Honzak in Andrej Arko. Zdaj šteje društvo 53 članov, od tega 16 pionirjev, 10 mladincev in 27 članov. Med njimi je 12 žensk.

Otvoritve razstave se je udeležilo preko 100 obiskovalcev.

TEK KOČEVSKEGA ZBORA PRELOŽEN

Vsakoletni tradicionalni „Tek Kočevskega zbora“ po ulicah Kočevja, ki naj bi bil 2. oktobra, se pravi dan pred občinskim praznikom, je bil letos preložen. Vzrok za preložitve je bilo slabo vreme z dežjem in snegom. Organizatorji so se odločili za preložitve zato, da se ne bi pionirji in mladinci prehladili. Start in cilj teka, pa tudi podeljevanje nagrad je namreč že po tradiciji pred spomenikom Svobode, kjer pa v bližini ni prostorov, primernih za garderobe tekačev. Kdaj bo tek, še ne vemo.

med njimi tudi zastopniki oblasti, političnih organizacij, ustanov in podjetij, predstavniki Filatelističnega društva Košir iz Trsta in veliko filatelilstov iz vse Slovenije.

Tajnik društva Andrej Arko je na otvoritvi razstave med drugim povedal: „Tako se je naše društvo po prvih težavah utrdilo in je sedaj eno močnejših v Sloveniji, vsaj po kakovosti zbirke, kar kaže tudi današnja razstava. Razstavo smo morali urediti na svojski način, ker so hoteli vsi člani razstavljati za 25-letnico društva. Vendar zara-

di premajhnega razstavnega prostora te želje nismo mogli uresničiti. Tako razstavlja danes le 7 članov po 2 vitrini, 3 mladinci po 2 vitrini in 10 pionirjev po 1 vitrino, skupaj je to 352 razstavnih listov. Razveseljivo je, da razstavljajo tudi ena članica, ena mladinka in dve pionirki.“ Predsednik društva Fabjan Boštjan je nato razstavljalcem podelil priznanja.

Pri ogledu razstave je bilo veliko strokovnjakov, pa tudi članov mednarodnih ocenjevalnih komisij. Vsi so jo pohvalno ocenili, kar je razvidno iz vpisov v knjigo obiskov.

Razstava je bila posvečena prazniku občine Kočevje 3. oktobru.

VAS-FARA: SPET BODO TEKMOVALI V JPI

Učenci in učitelji osnovne šole Vas-Fara smo uspešno začeli novo šolsko leto. Svečano smo proslavili pionirski dan 29. september. Hkrati smo proslavljali tudi obletnico Kočevskega zbora in občinski praznik.

3. oktobra smo se zbrali v dvorani v Fari, kjer je bil najprej kulturni spored z recitacijami in pesmimi, nato pa svečana pionirska konferenca. Pionirji so preračevali dosedanje delo. Zadovoljni so lahko z uspehi, saj so ob zaključku zadnjih JPI prejeli priznanje in neštete nagrade.

Na pragu so že nove JPI. Trajale bodo dve leti. Njihovo geslo je: „Domovina pod svobodnim soncem“.

Pionirji so dajali spodbudne predloge za delo in čutili smo, da jim ni vseeno, kaj se godi okrog njih. Kritično so namreč obravnavali svoje napake in sklenili, da jih bodo odpravili.

M. V.

Občani - predlagajte!

Temeljna kulturna skupnost občine Kočevje sestavlja delovne programe kulturnega življenja v mestu in občini Kočevje. Pozivamo vse družbenopolitične organizacije, organizacije združenega dela in občane, da prijavijo svoje želje in predloge za izboljšanje dela na kulturnem področju v letu 1975.

Predloge pošljite do konca oktobra 1974 Temeljni kulturni skupnosti občine Kočevje, Trg zbora odposlancev 30, p. p. 50.

Pet let kočevske NAME

Kupci prihajajo tudi od zelo daleč

3. oktobra je minilo pet let od otvoritve kočevske NAME. V tem obdobju se je število zaposlenih v tem kolektivu povečalo od 51 na 90, ker je hkrati občutno narasel promet. Tako

so prvo leto prodali v kočevski NAMI za okoli 10 milijonov dinarjev raznega blaga, letos pa pričakujejo, da ga bodo že za 50 do 60 milijonov.

„Seveda gre del povišanja denarnega prometa tudi na račun višjih cen. Vendar je zelo narasel tudi dejanski količinski promet na vseh oddelkih. Izbira se iz leta v leto izboljšuje, saj število artiklov, ki jih prodaja NAMA, neposredno narašča.“ je povedal v razgovoru ob obletnici direktor NAME Jože Žagar ter dodal, da prihajajo v NAMA kupci ne le iz kočevske in ribniške občine, ampak tudi iz Suhe krajine, Gorskoga Kotarja, Bele krajine in drugod.

J. P.

Tiho in neopazno je praznoval 3. oktobra kolektiv kočevske NAME 5-letnico obstoja. (Foto: F. Brus)

J. PRIMC

Po svečani seji občinske skupščine Kočevje je bil za goste sprejem v hotelu Pugled. Med drugimi so se udeležili tudi: delegacija pobratene Doline pri Trstu, ki jo je vodil župan Dušan Lavriha, častni meščan Kočevja Milan Škerlavaj-Petrač in Šeškovo nagradjenec France Cankar. (Foto: T. Ožbolt)

Razstava v počastitev 25-letnice Filatelističnega društva Kočevje in občinskega praznika je bila odprta v Likovnem salonu od 28. septembra do 3. oktobra. (Foto: J. Primc)

Vode zmanjkuje

(Nadaljevanje iz prejšnje številke.)

Da bo potrošnja vode naraščala, nam jasno govore izkušnje razvitih držav, kjer je dnevna poraba vode na prebivalca tudi 600 in več litrov. Ob načrtovanju vodovoda Obrh-Ribnica pa so računali na porabo 150 litrov na dan na prebivalca, za Obrh-Kočevje pa 250 litrov na dan na prebivalca. Kljub vsem izjavam o predebelih vodovodnih cevih za Kočevje (namesto profila 5 mm so vgradili cevi 350 mm) se danes tištam, ki so to spremembo napravili, lahko samo zahvalimo. Nasprotno pa je proti Ribnici položen cevovod profila 200, ki je danes praktično že premajhen in bo povzročal težave tudi pri gravitacijski napeljavi vode v Kočevje.

Koliko bo veljala voda?

Celotni stroški za uresničitev načrta brez čistilnih naprav, ki po našem mnenju se ne bi bile tako nujno potrebne, bi bili po sedanjih cenah okoli 13 milijonov dinarjev. To pa je v eni etapi praktično neizvedljivo, ker ni toliko denarja. Pa tudi potrebe niso take, da bi bilo treba zgraditi vse hkrati. Delo je možno razdeliti v tri oziroma v štiri faze:

I. faza zajema izgradnjo zajetja izvira Izber in položitev cevovoda do Ribnice. Glavni načrt za to je že izdelan. Predračunska vrednost: 5.020.714,66 din. Če bi k skupnosti

podjetja HYDROVOD pristopil tudi krajevni vodovod Sodražica, je treba iz Izberja zagotoviti vodo tudi Sodražici.

II. faza zajema izgradnjo zajetja Podstenskega studenca, položitev cevi do Sodražice in Izberja ter izgradnjo zbiralnika v Sodražici in bi veljala 6 milijonov dinarjev.

III. faza bi bila gradnja glavnega voda mimo Ribnice in spoj s cevovodom profila 200 mm, gradnja zbiralnika v Brežicah ter položitev cevovoda v Slovenski vasi (ponižanje); to bi veljalo okoli 2.800.000 din.

IV. faza: gradnja čistilnih naprav za Izber bi veljala okoli 700.000 din, za Podstenski studenec okoli 1.300.000 din in za črpališče Obrh okoli 4.500.000 din. Prav bi bilo, da bi te investicije izvajal HYDROVOD, zanje pa bi morali prispevati denar občini Ribnica in Kočevje, oziroma interesna skupnost na teh območjih. HYDROVOD bi porabil za to gradnjo vsa sredstva amortizacije in sklada za razširjeno reprodukcijo. Ker je ta vodovod regionalni, ima podjetje tudi možnosti za najete posojila pri Vodnem skladu SRS. Delno bi morala z ugodnimi sredstvi pomagati tudi Ljubljanska banka.

Koliko naj kdo plača?

Predvidevajo, da bi ob sodelovanju II A in gradnji v lastni režiji

gradnja I. etape veljala okoli 3.000.000 din. Viri financiranja bi bili naslednji: HYDROVOD Kočevje - amortizacija za leti 1974-75 600.000 din, Komunalni sklad Ribnica 200.000 din, Komunalni sklad Kočevje 390.000 din, posojilo Ljubljanske banke 600.000 din, Krajevna skupnost Sodražica 200.000 din in Vodni sklad SRS 1.975.000.000 din, kar znese skupaj 2.990.000 din.

Pri vseh cenah oziroma ocenitvah v dinarjih je treba upoštevati, da so veljale letos spomladi. Od takrat do danes so se namreč že precej zvišale, posebno se pri nekaterih materialih. Indeks porasta cen je zelo različen. Indeks porasta cen je zelo različen in znaša na primer samo pri ceveh od 140 do preko 300.

Za I. etapo je pripravljen glavni načrt. Trasa je zakoličena, pridobivajo pa tudi že soglasja lastnikov zemljišč. Občinska skupščina Ribnica je tudi že izdala odločbo o ugotovitvi javnega interesa za zemljišče, kjer je izvir Izber. Pogovori o odkupu zemlje so se začeli. Gradnja zajetja bi se lahko začela takoj, ko bo izredno gradbeno dovoljenje in ko bodo dale soglasje k našemu financiranju občinske skupščine, predvsem kočevska.

Med prvo ter drugo in tretjo etapo je štiriletni presledek, v tem času pa bi morali posodobiti vodovod v Loškem potoku in prifarski vodovod. Druga etapa bi se pričela v letu 1979 in zaključila v letu 1981. Tretja etapa bi se začela takoj po drugi, da bi se tako v celoti izkoristila voda, ki bi pritekala gravitacijsko. Četrta et. pa izgradnje, to so čistilne naprave, bi se začela v letu 1983 in

bi bila v glavnem zaključena v letu 1985.

HYDROVOD se zaveda, da amortizacije ne bi smel vlagati v novo gradnjo, vendar samo delavci HYDROVODA vedo, s kakšnimi težavami se srečujejo ob kaki večji okvari, posebno pri preskrbi Ribnice.

Za uresničitev druge, tretje in četrte faze izgradnje bosta morali občini predvideti sredstva za financiranje ali pa povišati ceno vodi namensko za te investicije ali najti druge vire financiranja.

Občinski skupščini Ribnica in Kočevje bi morali na vodonosnih področjih takoj predpisati najstrožje ukrepe zoper onesnaževanja okolja.

Poudarimo naj še enkrat, da bo v najkrajšem času tako na ribniškem kot na kočevskem območju prišlo do pomanjkanja vode in da je zaradi tega nujno potrebno dolgoročno urediti oskrbovanje z vodo. Če občini ne bosta sprejeli tega ali kakšnega drugečnega programa za ureditev in povečanje zmogljivosti, bo HYDROVOD prenehal izdajati soglasja za priključitev novih potrošnikov. Soglasja za priključitev HYDROVOD še ni izdal za novo zazidalno območje na Bregu pri Ribnici, ker zaradi preobremenitve cevovodov ne morejo dovajati vode, oziroma bi bili sedanji potrošniki prikrajšani. Enako pa bodo postopali tudi na območju Kočevja, čeprav so odcepi, pa tudi glavni cevovod še zmogni dovajati nekaj večje količine vode. Z omejitvijo bodo začeli zato, ker so zmogljivosti črpališča v Obrhu premajhne.

Zemeljski plaz požira vrt

Razmočen svet drsi in zaskrbljuje dve družini v Šutni pri Podbočju

„Samo nesrečo prinaša tole deževje. Plaz ogroža moj vrt in sadovnjak pa za hišo se tudi bojim,“ je ves razburjen pojasnjeval Radoslav Pavlovič iz Šutne pri Podbočju. Nov dom je začel graditi 1958. leta. Čez dve leti se je z družino vselil in zdaj s posojilom hišo dokončuje.

„Vse je bilo dobro, dokler sosedovi niso postavili nove hiše na svojem zeljišču, ki so ga nasuli. Ta nasip je zdaj pognal utrjena tla naprej. Plaz je 50 metrov širok in prav toliko dolg. Vaška pot nad mojim vrtom je popolnoma izginita. Voda zaliva ves teren in nas spravlja v nevarnost.“

„Kdaj ste prvič opazili, da se zemlja pomika?“

„1964. leta, ko je bila v Zagrebu velika poplava. Plaz se je umiril do pred dvema letoma, ko so sosedje začeli graditi. Ponovno se je pojavil letošnji pomlad, zdaj pa je najhuje. Velike razpoke v zemlji zamaka dež in voda izpodkopuje teren. Na vse strani sem se obračal za pomoč,

na krajevno skupnost, na družbene organizacije in na občino.“

Plaz vleče zemljo od kozolca navzdol. Ogrožena sta Pavlovičev vrt in kokošnjak, o vaški poti pa ni več sledu. (Foto: J. T.)

sko skupščino. Rad bi, da bi odpeljali stran odvečno zemljo in usmerili vodo, da ne bi več

delala škode. Razočaran sem nad sosedmi, ki to tako mimo gledajo. Seveda, oni lahko prizadeto opazujejo, kaj bo, meni pa ni vseeno, saj gre za moje žulje! Ob tem se vprašuje, kaj pomeni občan v krajevni skupnosti, če se nihče ne zgame, kadar je v stiski. Zaradi koga so potem organizacije?“

Pozneje smo zvedeli, da le ni so vsi držali rok križem, kajti plaz ne miruje in v nevarnosti je že hiša zgornjega sosesa, medtem ko za Pavlovičevo utripa, da stoji na skali. Predsednik izvršnega sveta občinske skupščine v Krškem Franc Juvanc je povedal, da je oddelek za nevarnosti za Pavlovičevo utripa (tovariš Pavlovič je zaposlen pri vojni pošti), da bi nudili pomoč. Toda dokler je deževala, niso mogli ukrepati. Skupščina je poklicala geologa, da si je 8. oktobra ogledal kraj. Šele ta bo lahko svetoval, kaj naj ukrepano, da nevarnosti ne bodo postajale slabšale. Računajo, da obsega plaz okoli 2.000 kubikov zemlje, ki jih ni mogoče kar tako nekam odpeljati s tako nevarnega stopnega terena.

JOŽICA TEPPEY

Pet delegatov za dva kongresa

Za osmi kongres Zveze sindikatov Slovenije so v Krškem izvolili tri delegate. Zastopali jih bodo Pavle Čizmek, Marinka Jahkel in Drago Košale. Pavle Čizmek je zaposlen v senovskem rudniku, kjer opravlja poklic kvalificiranega električarja. Je predsednik osnovne organizacije sindikata v svojem delovnem kolektivu ter član sindikata občinske sindikalne konference delavcev energetike in rudarstva. Aktiven je tudi v krajevni skupnosti.

Marinka Jahkel dela v tovarni papirja. Po poklicu je kemijski tehnik. Predseduje osnovni sindikalni organizaciji v TOZD in je članica sindikalne konference organizacije združenega dela.

Tretji delegat Drago Košale je zaposlen v Kovinarski na delovnem mestu skupinovodje. Tudi on je predsednik osnovne sindikalne organizacije. Opravlja še funkcijo predsednika odbora za medsebojna razmerja.

Na zveznem kongresu bosta člana sindikata iz krške občine zastopala Ignac Zagorc in Hedvika Keše. Zagorc je papirničar v Celulozi, kjer je član izvršnega odbora sindikata ter namestnik sekretarja Zveze komunistov v tovarni.

Hedvika Keše dela v brestaniški elektrarni kot elektromehaničar. Je članica izvršnega odbora osnovne sindikalne organizacije ter članica konference delavcev energetike in rudarstva.

ODLIKOVANCI MED ČLANI ZRVS

Na letni konferenci občinske Zveze združenj rezervnih vojaških starešin v Krškem so v nedeljo prejeli medaljo za vojaške zasluge Jože Habinc, Jože Lipoglavšek in Marjan Blažević.

Red za vojaške zasluge so podelili Antonu Bizjaku, Radu Kozoletu, Ivanu Srpčiču, Stanku Štiglicu in Emilu Žvegliču. V imenu predsednika Tita je podelil odlikovanja predsednik občinske skupščine inž. Niko Kurent.

POPOLAVLJENCEM BODO POMAGALI

Prebivalcem, ki jim je poplava uničila koruzo, ajdo, peso, repo, korenje in druge pridelke na poljih, bo občinska skupščina v Krškem pomagala z odpisom davkov, pa tudi z umetnimi gnojili in semeni. Tako je napravila tudi lani, le da je škoda letos večja, kar zahteva tudi izdatnejšo pomoč. Predstavniki skupščine so si ogledali poplavljeni območja Kostanjevice, Koprivnika in Malenc prejšnji torek. Škoda se ni ocenjena.

V LESKOVCU STISKAJO MOŠT

V predelovalnem obratu Agrokombinata Krško v Leskovcu stisnejo na dan dva do tri vagon grozjdja. Kmetje dobijo za vse vrste grozjdja akontacijo po 5 dinarjev za kilogram. Razliko jim bodo obračunali in izplačali pozneje. Letos bodo od njih odkupili sto vagonov grozjdja.

KRŠKE NOVICE

Grozdje je letos kislo, pa še gnije povrhu. Ljudje imajo slabo trgovino. Na sliki: pogled v sprejemni prostor predelovalnega obrata Agrokombinata v Leskovcu, kjer vsak dan odkupijo dva do tri vagon grozjdja. (Foto: Jožica Teppey)

VEČ ŠPORTNIH OBJEKTOV - Komisija za gradnjo športnih objektov pri občinski TTKS je sestavila seznam potrebnih gradenj in jih načrtovala povsod tam, kjer so resnično potrebne. Seveda TTKS programa ne more financirati in bo njegovo ureditveno stvar širše družbene skupnosti.

ODPRLI NOV „KLUB“ - V sodelovanju krškega TVD Partizan so v soboto izročili namenu mladinski klub, ki je ob senovskem že drugi v občini. S prostovoljnim delom in s pomočjo občinske konference ZSMS so dva prostora uredili člani domačega aktiva. Pomembno je, da je krajevna organizacija ZK iz svojih vrst določila za usmerjanje klubske dejavnosti posebnega mentorja.

STIKI SE UTRUJEJO - Včeraj se je z obiska v srbski občini Bajina Bašta vrnila krška občinska delegacija, ki se je tja popeljala v „Vlaku bratstva in prijateljstva“. S seboj je delegacija nesla spominsko darilo. Krško občino pa so predstavili v časopisu „Čačanski glas“.

ZNAMKE PO ŠOLAH - V priditve, ki so jih v krški občini pri-

pravili v tednu otroka, se je vložilo tudi filatelistično društvo. Z razstavo znamk na temo „Svet naših otrok“ bo društvo do konca pridelka njegova meseca „sostovalo“ po vsi šolah in tako med otroki zbudilo zanimanje za filatelijo.

ZASTOPALI SLOVENIJO - Prejeli deklet in fantov s senovske osnovne šole je pred dnevi zastopala slovenske pionirje na jugoslovanski skupni zboru bratstva in prijateljstva. Skupaj so se poklonili spominsko darilo, ki so izubile življenja v tamkajšnjem zloglasnem ustaškim otroškem taborišču.

USPEL SEMINAR - Komiteto idejno-politično vprašanja pri konferenci ZK je v Krškem in Kostanjevici pripravila dvodnevni seminar. Da bi v partiji po republikanem ustavnem kongresu ter po sprejetem ustavnem zakonodajnem aktu, so ga namenili vsem sekretarjem osnovnih organizacij in aktivnim članom komiteta in predsednikom komisij. V delu seminarja je sodeloval tudi Franc Setine, sekretar izvršnega komiteja predsedstva ZK ZKS.

Delavke v dobovski Beti zlahka dohitvajo vse roke. Bolj kot to jih skrbi, da jim bo zmanjkalo dela, če jim ne pošljejo pravočasno vsega materiala. Od 21. septembra do 15. oktobra so napravile med drugim 20 tisoč ženskih spalnih srajc za izvoz in tako točno izpolnile naročilo. (Foto: Jožica Teppey)

Asfalt je doma bolj poceni

Po mostu čez Savo in Krko spet peš in z avtomobilom - Avtobusi in tovornjaki ne bodo smeli čezenj - Asfalt v Pišecah in na Dolini

Ze nekaj časa upokojeni stari železni most je cestna komunalna služba pri občinski skupščini v Brežicah ponovno usposobila za promet, ki bo stekel čezenj za občinski praznik.

To poletje so obnovili že razpadajočo ograjo, na vozišče pa so položili nove vozne plošče. Stare so bile uničene zaradi pretežkega tovora. Na mostu so naredili tudi nov zaporni sloj asfalta. Vrednost opravljenega dela je 400 tisoč dinarjev, k čemu je republiška skupnost za ceste prispevala 100 tisočakov.

Cestno komunalna služba je sprejela v svoj program še več drugih del, ki jih namerava dokončati do praznika, če vreme ne bo preveč nagajalo. To se pravi, če bo lahko nadoknadila vrsto dni, zgubljenih zaradi de-

ževja v prvi polovici oktobra in še prej.

Asfaltirati nameravajo še poldrugi kilometer ceste skozi naselje Pišce in dokončati kanalizacijo. Do zdaj so zgradili več podpomnih zidov pri novi trgovini Slovina - TOZD Brežice-Bizeljsko. Na vprašanje, kolikšna bo vrednost teh del, je vodja cestno komunalne službe Anton Držanič pojasnil, da 500 tisoč dinarjev. Krajevna skupnost Pišce bo prispevala 170 tisoč dinarjev. To je znesek, ki so ga zbrali od občanov in organizacij.

Za praznik je napovedana še otvoritev dveh kilometrov asfaltirane ceste od Nove vasi do Velike Doline. Za ta odsek bo krajevna skupnost odštela 250 tisoč dinarjev zbranih sredstev iz samoprispjevka. Vrednost gradbenih del je po podjetniških ce-

nah 4 milijone dinarjev, občinska cestna komunalna služba pa je to opravila v lastni režiji za okoli 700 tisoč dinarjev. Ob taki razliki se človek res lahko zamisli.

JOŽICA TEPPEY

STATUTI POVSOD V PRETRESU

Po vseh krajevnih skupnostih razpravljajo o novi obliki krajevne samouprave, ki jo bodo uzakonili v statutu. S tem ureditve vse tisto, kar je zapisano v ustavi. V vsakem krajevnem središču prilagajajo osnutek statuta svojim razmeram.

NA KONGRES V CELJE IZ BREŽIC

Na predkongresni konferenci občinskih organizacij Zveze sindikatov v Brežicah so izvolili za delegata na 8. kongresu slovenskih sindikatov v Celju Silvo Kljajčevico iz sindikata trgovine in Alojza Ferenčaka iz sindikata lesne industrije in gozdarstva. Na zveznem kongresu bo zastopal brežiško občino Anton Bibič iz sindikata trgovine.

Udeleženci predkongresne konference so podprli predlog odbora za kadrovsko politiko pri republiškem svetu, da bi Janez Barborič še naprej opravljal funkcijo predsednika republiškega sveta Zveze sindikatov, za generalnega sekretarja pa naj bi izvolili Ivanko Vrhovščakovo.

Slikarstvo dveh stoletij

Razstava bo v grajski dvorani v Brežicah

V Posavskem muzeju bo konec meseca odprta pomembna slikarska razstava „Od baroka do impresionizma“. Izbor zanjo je pripravila Narodna galerija v Ljubljani z željo, da bi bogostvo domače likovne dediščine, ki ga hrani nacionalna galerija, spoznala vsa Slovenija.

Vsem, ki zbirke Narodne galerije že poznajo, naj bo razstava ponovno srečanje s starimi znanci, tistim pa, ki jim je to prvo srečanje s slovenskimi slikarji preteklih dveh stoletij, naj velja kot prirsčno vabilo za ogled zbirke v Narodni galeriji.

Baročni slog zastopajo mojstri František Karl Remb, Valentin Metzinger, Fortunat Bergant, Anton Lerchinger in Anton Cebej. Romantično obdobje prikazujejo dela Matevža Languša, Mihaela Stroja, Antona Karingerja in Marka Pernhardta. Posebej velja omeniti Jožefa Tomince, portretista iz prve polovice 19. stoletja. Razstavo bodo sklenili slikarji impresionisti Grohar, Jakopič, Jama in Sternern.

Za Brežice bo razstava izjemen kulturni dogodek, vreden pozornosti. Šolam, društvom in delovnim kolektivom daje priložnost za ogled bogatega slikarskega gradiva v domačem mestu.

DO ČRNCA PO GLADKI CESTI

Od vremena je odvisno, kdaj bo občinska cestna služba asfaltirala cesto od Brežic do Črnca, za katero zbirajo občani denar v okviru krajevne skupnosti. Če bodo imeli količkej sreče, potem bo to še letos.

Za letošnji občinski praznik bodo v Brežicah izročili prometu obnovljeni most čez Savo in Krko. (Foto: J. Teppey)

NOVO V BREŽICAH

MOŠT PRITEKA. - V predelovalni obrat Slovina v Brežicah dovažajo tovornjaki bogastvo in revščino letošnje trgatve. Vinogradnikom se je 10. oktobra, v času glavne trgatve, vendarle pokazalo sonce, da jim vsaj brati ni treba v dežju. Vsi kmetje, ki so prodali grozdje Slovinu, so dobili zabojčke, da jih napolnjene pripeljejo na zbirno mesto, od koder odvažajo grozdje s kamioni naprej v Brežice.

zmanjkalo nekaterih vrst pralnih praškov. V trgovinah jim vedo povedati le to, da jih ne dobijo. Torej so le vedno na boljšem tisti, ki kupujejo na zalogo.

PREPOČASI. - Počasno reševanje dogovorov o odkupih zemljišč za širjenje rudnika in gradnjo krajevnih poti vzemirja zlasti tiste občane, ki v deževnem vremenu komaj pridejo do svojih domov. Poti so zaradi zemeljskih del takrat popolnoma neprehodne.

DEŽ JIH JE OVIRAL. - Delavske športne igre so bile doslej vsako leto zaključene za občinski praznik. Letos to ne bo mogoče, ker nekaterih tekmovalcev zaradi muhastega vremena niso mogli organizirati. Za ključku iger bodo tokrat posvetili več pozornosti kot doslej, ko mu je prisostvovalo sorazmerno malo udeležencev. Opravili so na hitro, saj so imeli običajno na voljo le uro časa pred začetkom slavnostne seje občinske skupščine.

PA SE ZANESI, ČE MOREŠ! - Gospodinjne negodujejo, ker je spet

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Sindikati pripravljene za novo vlogo

Delegatoma za republiški in zvezni kongres so naložili kup misli za razpravo - Odkrito o vsem, kar moti samoupravo

Kongresna konferenca delegatov sevniških kolektivov 3. oktobra ni bila premevanje napisanih kongresnih dokumentov, temveč stvarjalna razprava o sleherni točki predloženega gradiva, v katero tudi njegovo dopolnilo.

Člani, ki je sledil kritiki sindikalne organizacije, so tudi v obliki občini lahko ponosni na svojo organizacijo. Število osnovnih sindikalnih organizacij so več kot podvojili. Vsebujejo tudi nekateri sekretarji, ki so bili prej v nekaterih organizacijah. Predvsem se ni ustanovljena komisija delegatov osnovnih organizacij, ki bi se ukvarjala s konkretnimi dejavnostmi (kjer je delavcem, v glavnem v lesni industriji in v vrsti delovnih enot, ki so organizirane le še v nekaterih skupinah, ravno tako sekretarji zasebni in javni). Sekretar Vilček se je v razpravi obirno zadržal tudi pri vsebinskem poglobljanju samoupravljanja. Medtem ko so sindikati zadovoljni s formalnim ustanavljanjem temeljnih organizacij združenega dela, imajo še pripombe k vsebini dela. V JUTRANJKI delijo dohodek še vedno na ravni organizacije združenega dela, ne pa po TOZD. Po tem načinu ima tem večji ostanek dohodka tista TOZD, ki ima večje osebne dohodke, to pa je TOZD MOTIV.

Delegati predkongresne konference so imeli vrsto koristnih predlogov. Tako naj bi bile sindikalne organizacije pobudnik sodelovanja med sorodnimi podjetji, izmenjavali naj bi izkušnje tudi o takih stvareh, kot so razne tehnične izboljšave.

Kot je poudaril delegat iz prosvete Franc Pipan, je med slovenskimi občini še vedno premalo solidarnosti glede osnovnega šolstva. Opozoril je na nevaren zastoj v gradnji šol in varstvenih ustanov. Dejstvo, da v republiškem skladu za posojila ni denarja, resno grozi, da sprejeti program gradnje šolskih objektov ne bo uresničen.

Ovrednotili so tudi dosežene uspehe v stanovanjski gradnji, kjer stopa Sevnica v korak z republiški prizadevanji. Čeprav so zaostajali pri ustanavljanju interesne skupnosti, denar ni ležal mrtev. Delegatom za sindikalni kongres so naročili, naj postavijo vprašanje prometnega davka gradbenega materiala za delavce, ki gradijo prvič in v okvirih sprejete stanovanjskega standarda.

A. ŽELEZNIK

GRAMOZ NA CESTE

Če kdo, potem so cestarji sevniškega delovodstva izkoristili zadnje slabo vreme. Po izjavi delovodje Franca Povšeta so na cesti od Sevnice do Trzšiča zvozili in nasuli nad 500 kubičkov gramoza, ravno tako so izdatno posuli tudi cesto proti Bučki. Na mokro cestišče se pesek tudi najbolj prime, žal pa zaradi velikega prometa ne ostane dolgo.

SEČNJA ŠE VEDNO NAZADUJE

Delegati občinske skupščine Sevnica so v torek obravnavali podatke o sečnji v zasebnih gozdovih. Le-ta, kot je bilo ugotovljeno že v podobnem poročilu lani, še naprej močno upada, kar povzroča večkratno škodo. Gozdni posestniki nimajo dohodka, nič se tudi ne steka za družbene akcije iz biološke amortizacije. Vzrok tega nezavidljivega položaja je v majhnem ali nikakršnem dohodku posestnikov pri prodaji lesa. Za ostanke neposekanega lesa cenijo na 37.000 kubičkov, ta les pa iz dneva v dan zublja vrednost.

Poslej dostojnejši pokopi

Novo žale so nared, imajo tudi mrliški avto

Novi sevniške žale so veljale za 1,70 milijona dinarjev. Pred podpisom pogodbe je bil dogovor o sofinanciranju, ki je bil dogovor na se v kolektivov kar noče „pri- (doslej le LISCA in KOSTARNA).

Kot nam je opisal bodoče žalovne svečanosti direktor Kolar, bo po pokopniku v mestnem območju v žalovni sevele tudi na pokopališču takoj po mrliški avto in ga odpeljal na trih večih na novih žalovnih dostojno ure- fotografiji, po katerih žalovni lahko odločali o žalovni, znanci na mu bodo

lahko izkazali zadnje slovo za zastekljenim pultom, kot to veljavajo predpisi. Po zagotovilih inž. Kolarja osebje podjetja ne bo povzročalo ovir ožjim svojem, da si le-ti ne bi mogli ogledati pokojnika za pultom skozi tako imenovani posluževalni hodnik. To je v glavnem tudi največja novost.

Občinski izvršni svet je na predzadnji seji že sprejel predlog odloka o pokopališkem redu in pogrebni svečanostih. Odlok ureja tudi ostala opravila v skladu z novo pridobitvijo žal, običaje in potrebne pogrebne slovesnosti. Ko bodo ta dva odloka sprejeli še delegati občinske skupščine, ju bomo objavili v Skupščinskem Dolenjskem listu, na kar bomo bralce pravčasno opozorili.

A. Ž.

Deževno vreme je nagajalo tudi monterjem TRIMA, da niso mogli prekriti nove proizvodne dvorane, kjer bodo izdelovali strešne in zidne plošče „Metecno“. Z novimi ploščami, tokrat še uvoženimi od italijanskega partnerja, novo tovarno so v minulem tednu že pokrivali. Čeprav je ena plošča sila dolga, jo lahko brez posebnih težav dvigneta dva delavca. (Foto: Železnik)

SZDL je v središču dogajanja

Pohvalno o gospodarjenju, odločna beseda o izgubi Modnih oblačil in položaju TOZD v Trebnjem - V teku evidentiranje za interesne skupnosti

Kaj bo novega?

Prihodnje leto 80 milijonov novih naložb

Predsednik občinske skupščine Slavko Kržan je na seji občinske konference SZDL obširno govoril tudi o nekaterih novih gradnjah in širitvah manjših gospodarskih organizacij, ki so za občane, posebno tistih v manjših krajih, velikega pomena.

Trebnjsko krojaško podjetje je tik pred gradnjo novih poslovnih prostorov, ki bodo stali 2,2 milijona dinarjev. Kmetijska zadruga Trebnje bo uredila trgovino z reprodukcijskim materialom v Velikem Gabru in zbiralnico mleka v Trebnjem. Mercator, TOZD Gradišče, je tik pred dograditvijo poslovalnice v Zagorici. Gozdno gospodarstvo Novo mesto bo preuredilo žago na Veliki Loki. Mizarsko podjetje HRAS iz Sentošenca je prišlo letos spet do nekaj prepotrebne opreme.

Lep razvoj obeta črnuška ELMA z obratom na Catežu. Pripravljajo razširitev proizvodnega programa, ki bo nudil kruh še 34 delavcem. Še letos naj bi predvidoma zaposlili 30 žensk, prihodnje leto pa bo mogoče zaposliti še 40 delavcev! To bo pomenilo vsekakor lepe možnosti za razvoj te hribovske krajevne skupnosti na meji z litijsko občino. Vsa nova vlaganja v čateško ELMO bodo znašala 15 milijonov dinarjev.

Prihodnje leto bo NOVOLES ponovno investiral v Tovarno akrilnih plošč, tako da bodo nekaj teh plošč lahko predelovali v svetlobne kupole. Naložba bo veljala 20 milijonov dinarjev.

Tudi Putnikov penzion bo prenehal živetariti. V pripravi je naložba, vredna 8 milijonov dinarjev, ki naj bi dala 50 novih sedežev v restavraciji in 50 novih ležišč. Mirna bo spet dobila DANINO restavracijo; to bo prihodnje leto. Vloga DOLENJKE za gradnjo blagovnice v Trebnjem bo te dni pred izvršnim odborom Dolenjske banke; gre za manjšo vsoto, ki naj bi pokrila naložbo 10 milijonov dinarjev. „Kljub pripombam k proizvodnemu programu Tovarne opreme na Mirni je kolektivu treba dati priznanje, saj je zadnje leto na novo zaposlil 150 delavcev,“ je dejal Slavko Kržan.

Dnevni red zadnjega zasedanja občinske konference SZDL je bil po malo skupščinski, razprava pa je osvetlila marsikatero bistveno vprašanje o življenju in delu občanov. Vrsto tehtnih misli so namenili tudi obveščanju. Kot so dejali na seji, bodo z novim proračunskim letom poiskali tudi denar, da bi si prihodnje leto v Dolenjskem listu zagotovili celo stran. Najbolj razveseljivo dejstvo pa je, da se uresničuje program novih naložb v predračunski vrednosti 336 milijonov dinarjev.

Člani konference, razširjene s predsedniki krajevnih organizacij SZDL, kar je v bistvu tudi „delegatska baza“ članov družbenopolitičnega zbora občinske skupščine, so se zavzeli, da morajo biti delavci sproti obveščeni o gospodarjenju vseh kolektivov na območju občine, saj je lahko le celovita informacija spodbuda za boljše delo. Ob tem se je vrsta razpravljalcev zadržala pri Modnih oblačilih, znanih kot TIP-TOP, ki načrtujejo tako gospodar-

jenje, če to tako ime sploh zasluži, da bi do leta 1975 prineslo nad 48 milijonov izgube! V občini so že vrsto let opozarjali na nezavidljivo samoupravno položaj obrata te tovarne, sedanje TOZD. Kakšno doto bo imel ta TOZD ob delitvi premoženja? Vsa leta, čeprav so to vedno odločno zahtevali, niso v občini videli podatkov o poslovanju te TOZD, ravno tako niso mogli ne delavci ne organi TOZD govoriti o zaključnem računu. Trebanjci so ta TOZD že enkrat sanjali, celo so plačali tudi delavci. Se jim sedaj vse skupaj ponovno obeta? Na seji so se ogrevali za tako rešitev TOZD v Trebnjem, ki bi pomenila naslonitev na dolenjsko konfekcijsko industrijo, kar je že v teku v okviru akcije medobčinskega sveta ZK za Dolenjsko.

Sprejeli so tudi program usposabljanja delegatov. Doslej je bilo za samoupravne interesne skupnosti evidentiranih le 100 občanov. O tem zahtevnem delu so sprejeli nadrobno rokovnik kar 26 akcij in zasedanj, ki jim preostanejo do volitev delegatov interesnih skupnosti.

A. ŽELEZNIK

ZA KOZJANSKO NAD 444.000 DINARJEV

V prvi akciji so v občini zbrali 444.258,65 dinarjev. Največ so, razumljivo, zbrali delavci v gospodarstvu - 226.283,95 dinarjev, v negospodarstvu 53.836,90, obrtniki, kmetje in ostali občani 39.137,80 dinarjev in občinski solidarnostni stanovanjski sklad 125.000 dinarjev.

IZ KRAJA V KRAJ

MIRNA: VSAJ NEKAJ STAVBIŠČ - V kraju je dosti zanimanja za nadaljnjo zasebno stanovanjsko gradnjo, ni pa odprtih dovolj novih stavbišč. Mirenska delegacija je vse bolj odločna in vztraja, da se to vprašanje, ki se vleče že več let, slednjič premakne. Kot je bilo rečeno na zadnji seji občinske skupščine, so arhitekti, ki pripravljajo zaidalni načrt, našli rešitve tudi za vse pripombe, ki so bile podane na Mirni v času, ko je bil dokument razgnet. Pristojne službe si bodo prizadevale, da se ta zastoj čimprej odpravi.

KAJ LAHKO SAMI STORIJO? - Narasla Mirna je spet ogrozila vse ob starem mostu. Vode seveda ne bo mogoče obrzdati, dokler ne bo do kraja izvedena regulacija reke pred starim mostom, to pa onemogoča Pečetova hišica. Doslej razgovori o sporazumni rušitvi, da bi Pe-

četovi za ustrezno odškodnino zapustili hišo, niso obrodili sadov. Čeprav so sami ob vsaki večji vodi v nevarnosti, odklanjajo kakršno koli rušitev. Vztrajanje pri starem je seveda nevzdržno za vse ostale, ki jih zaradi tega tudi pesti voda. Bo zmagal razum ali bo treba uveljaviti javni interes?

TREBNJE: ŠE NA PAVLINOV HRIB - Delegati občinske skupščine so na seji minuli četrtak sprejeli dopolnilo k odloku o zazidavi Pavlinovega hriba. Dodatno je na voljo še pet gradbenih zemljišč.

NOV RAVNATELJ - Občinska skupščina je izdala soglasje k imenovanju Stefana Kamina za ravnatelja trebanjske osnovne šole. Stefan Kamin je znan družbenopolitični delavec, doslej je ob svojem pedagoškem delu navkljub vsem težavam uspešno vodil tudi trebanjsko delavsko univerzo.

Je napočil rok, ko bi moralo cestno podjetje asfaltirati boštanjске ulice. Čeprav je bilo zadnji rok v glavnem tekla vsa pripravljajna dela, vreme izrazilo slabo, so delavci občinske cestne podjetja opravili potrebna dela pred asfaltiranjem. Na sliki: med polaganjem robnikov pri soboto pa so jih položili še po klancu. (Foto: Železnik)

SEVNIŠKI PABERKI

PRIZNANJE - Festivala mladostnikov v Murski soboti kot edini iz sevniške občine predsednik Kinoklubov iz Sevnice. Na festivalu so zasedli živo mejo. Ker prihaja na pokopališče še vedno dosti avtomobilov, bodo uredili tudi makadamsko parkirišče, še naprej pa bosta dva dostopa, na staro pokopališče in s tiste strani, kjer je novi objekt. Staro mrtvašnico bodo podrli.

ENO JE IMETI POMISLEKE, DRUGO BITI PROTI - Ob glasovanju o soglasju za novi bife Marije Teraževe v Boštanju je član izvršnega sveta Rado Umek opozoril predsednika, da evidentirajo tudi njegov glas „ZA“, čeprav je v razpravi o soglasju imel kot gostinski delavec pomisleke. Raje bi namreč videl, da bi odprli novo gostilno, ki bi nudila tudi hrano, ne le pijačo. Glede glasovanja pa ima slabe izkušnje: ko so nekoč že glasovali o nekem drugem bifeju, je nekdo napačno zlonamerno obvestil novinarja TT, da je „Zek glasoval proti!“

BOLJ KO MEŠAŠ, BOLJ...

Kmet Franc Ilaš z Dul pri Bučki, tudi član družbenopolitičnega zbora občinske skupščine, nima dlake na jeziku, vedno odkrito pove, kar misli. To se mu tudi maščuje. Na sestanku osnovne organizacije Zveze komunistov, kjer so govorili o kmetijstvu, je opozoril na nena- vladno velike razlike pri plačevanju mlekarne za tolščo, tako da nekateri dobijo tudi po 400 dinarjev manj na mesec. Naslednje dni po sestanku je meril pri njem tolščo Lojze Rugar iz sevniškega kombinata. V kavgli je tako mešal preden je vzel vzorec, da ga je opozoril kolega: „Nehaj no, boš maslo napravil!“ Očividci pravijo, da je pri drugih vzel vzorec z vrha...

OB ZALAH - Stano- ZALOZVANJE - Ob glasovanju na krizišču pri Lipi so zasedli živo mejo. Ker prihaja na pokopališče še vedno dosti avtomobilov, bodo uredili tudi makadamsko parkirišče, še naprej pa bosta dva dostopa, na staro pokopališče in s tiste strani, kjer je novi objekt. Staro mrtvašnico bodo podrli.

Republiška cesta je mnogokrat poplavljena - Je odstop rešitev?

„Čutimo se zapostavljene, odrinjene in zavrzene. Tega res nismo zaslužili! Med vojno smo mnogo storili za partizane. Sedemnajst življenj je darovala naša vas, 37 poslopjij so nam zaradi naše pomoči naši vojski požgali Italijani. Sedaj pa so ljudje razočarani,“ je med drugim povedal Anton Pezdirc iz Krasinca. Zaradi ceste, šole in vodovoda se jeze občani.

V Krasincu, ki leži med Gribljami in Podzemljem - to pa nepoučeni lahko ugotovi le, če vpraša domačine, saj kraj, kljub temu da je v njem okrog petdeset hišnih števil, nima table - so najbolj jezni na tiste, ki so krivi, da 2,5 kilometra dolga cesta med vasio in Podzemljem se ni prevlečena z asfaltom. „Letos mineva pet let, odkar plačujemo samoprispevek. Preden smo zanj glasovali, so nam obljubili, da bodo to cesto, ki je sicer republiška, asfaltirali. Pa saj se ne bi jezili, če cesta ne bi bila ob vsakem malo močnejšem naluvo poplavljena. Potok, ki teče ob njej, leži višje kot cesta in ob dežju seveda takoj poplavi. Cesto bi morali dvigniti za kake pol metra, pa bi bilo konec težav. Čeprav je cesta republiška, bi nanjo najbrž že položili asfalt, če bi se kdo za to kaj brigal. Na občini namreč.“

„Sedaj imamo vodovod, ker nam je črnomaljska kmetijska zadruga dovolila, da smo se priključili na njeno omrežje. Vendar je to le začasna rešitev. Če bi šlo vse po načrtu, bi morali imeti že svoj vodo-“

vod. Za tega, ki ga imamo, smo s samoprispevkom zbrali občani v delu in denarju okrog 338 tisočakov. Tako smo dokazali, da smo tudi sami pripravljeni kaj dati,“ je povedal Anton Pezdirc. „Ze spomladi sem odstopil kot delegat zбора krajevne skupnosti in kot član sveta podzemeljske krajevne skupnosti. Dolej me nihče ni vprašal, zakaj sem odstopil, niti za izpraznjeno delegatsko mesto v delegaciji krajevne skupnosti ni bilo nadomestnih volitev.“

B. PODOBNIK

Na Vinici so se pričela zemeljska dela za gradnjo bencinske črpalke, ki jo prebivalci Vinice in okoliških krajev sedaj močno pogrešajo. Črpalka naj bi bila zgrajena do prihodnje pomladi. (Foto: B. Podobnik)

Vinica: spomin na hude boje

V nedeljo bodo prebivalci Vinice slavili svoj krajevni praznik

V nedeljo bodo svoj krajevni praznik proslavljali prebivalci Vinice. Letos se sicer ne bodo mogli pohvaliti z novimi pridobitvami, vendar so si prav letos zadali toliko načrtov, ki so povsem realni, da bodo, ko bodo uresničeni, čez tri, štiri leta povsem spremenili podobo Vinice.

Prebivalci slavijo krajevni praznik v spomin na tridnevne boje partizanov z Nemci in ustaši oktobra 1943. Sovražniki so takrat za vsako ceno hoteli priti na to stran Kolpe, partizani pa so jih dva dni uspešno zadrževali. Šele tretji dan, ko so dobili okupatorji nove okrepiteve, se jim je prodor čez Kolpo posrečil. Sovražnikom je uspelo priti v Griblje in za hrbet partizanov. Požgali so 10 hiš v Sečjem selu in 6 na Vinici. To je bil eden od zadnjih sovražnikovih prodorov na Vinico.

Prebivalci bodo praznik proslavili v nedeljo, 20. oktobra, s kulturnim programom. Priredili pa bodo tudi srečanje predstavnikov krajevne skupnosti in krajevnih družbenopolitičnih organizacij s predstavniki občinske skupščine in OZD in TOZD, v katerih so zaposleni občani vinskih krajevne skupnosti. Pogovorili se bodo o nadaljnjem delovanju krajevne skupnosti ter o novem sistemu financiranja njene dejavnosti, v katerem naj bi prispevale za to vse delovne or-

ganizacije, v katerih so zaposleni prebivalci določene krajevne skupnosti.

Kljub temu da letos na Vinici niso naredili nič novega, pa so mnogo načrtovali. Bencinsko črpalke so pričeli graditi, sklenili pa so tudi dogovore ali pa se o njih še pogovarjajo o razširitvi osnovne šole, o gradnji novega vrtca, o gradnji poslovne stavbe, nadaljevali bodo elektrifikacijo in napeljavo vodovodnega omrežja, dogovarjajo se o možnosti, da bi postal vinski obrat „Novoteksa“ v začetku prihodnjega leta samostojna TOZD, prihodnje jesen pa naj bi pričeli pri „Novoteksu“ graditi nove prostore, v katerih se bo lahko na novo zaposlilo 200 ljudi. V prihodnosti naj bi v sklopu „Novoteksa“ zgradili še obrat, v katerem bi se lahko zaposlilo okrog 100 moških. Razen tega zbirajo sedaj gasilci denar za gradnjo novega gasilno-prosvetnega doma, v katerem bodo lahko kulturne in družbene prireditve. Na Preloki so za

tak dom pričeli postavljati temelje.

B. PODOBNIK

Privlačne igre

Starejšim ljubiteljem športa v Beli krajini in tudi drugod po Sloveniji Franc Moljk, ki je sedaj zaposlen v semiški „Iskri“, ni neznan. Ko je še študiral v Ljubljani, je bil zelo uspešen atlet med mladinci, član republiške in državne mladinske atletske reprezentance, republiški prvak v troskoku, drugi deseterbojec in drugi tekač na 300 metrov. Ko se je vrnil v Črnomelj, ni imel več možnosti za atletiko, zato se

je posvetil treniranju rokometarjev, ki so postale pod njegovim vodstvom celo republiške prvakinje.

„Potem pa sem opustil treniranje, ker ni bilo pravega odnosa niti možnosti za športno aktivnost. Sedaj je seveda vse drugače, odkar se denar za šport zbira namensko.“

— Pri občinskem sindikalnem svetu ste predsednik komisije za šport in rekreacijo. Organizirate tudi delavske športne igre ...

„Letos smo organizirali te igre že deseti zaporedno. In mislim, da bodo letos najbolj uspešne po kvaliteti in množičnosti. Predvsem zadnja je najbolj pomembna. Tekmovalci in tekmovalke se na igre pripravljajo dalj časa, vse ekipe imajo potrebno opremo. Cutiti je, da ljudje vse bolj spoznavajo, kako potreben je šport.“

— Koliko zaposlenih bo v teh igrah sodelovalo in v katerih panogah bodo tekmovali?

„Tekmovali bodo v desetih športnih panogah, prijavilo pa se je 180 ekip iz 22 TOZD, OZD, sodelovali pa bodo tudi obrtniki. Skupaj bo nastopalo okrog 1.500 zaposlenih. Omenim naj, da se je prijavilo tudi osem ženskih ekip.“

— Tekmovanje v malem nogometu je že končano. Menda je bilo za tekme veliko zanimanja?

„Nogomet je igralo skupno 224 nogometašev, ki so odigrali 120 tekem; ogledalo si jih je 11.450 gledalcev.“

Marljivi starešine

V organizaciji Zveze rezervnih vojaških starešin v črnomaljski občini deluje 207 oficirjev in 548 podoficirjev. Organizacija deluje s skromnimi denarnimi sredstvi, saj ima letos na voljo le 25.000 dinarjev. Člani se sedaj aktivno pripravljajo na jesensko-zimsko sezono, v kateri naj bi uresničili celoten program svoje dejavnosti. Letos so rezervni starešine še posebej okrepili svojo dejavnost, zelo dobre rezultate pa je doseglo njihovo delovanje v pomoči odborom za SLO. Po vseh osnovnih organizacijah so letos že opravili predviden program idejnopolitične in praktične vzgoje. Letos so priredili tudi vrsto predavanj, sodelovali pa so tudi na taktično orientacijskem pohodu, ki je bil v Trnovskem gozdu in je šel za republiško prvenstvo. Črnomaljski so osvojili 14. mesto. Zelo dobro sodelujejo tudi s črnomaljsko vojaščino.

B. B.

Letos dovolj štipendij

Štipendije v TOZD in občinskem skladu

Podpisovanje samoupravnega sporazuma o štipendiranju v črnomaljski občini se bliža koncu. Večina OZD in TOZD je sporazume že podpisala, pri iniciativnem odboru za štipendiranje pa so se zbrale že tudi prve prošnje dijakov in študentov, ki so zaprosili za štipendije iz bodočega občinskega solidarnostnega štipendijskega sklada. Pa tudi TOZD in OZD so za tekoče šolsko leto razpisale več novih štipendij kot v preteklih letih.

Novi način štipendiranja bo omogočil študij tudi tistim mladim ljudem, ki doslej stroškov niso zmogli in zaradi tega tudi niso študirali. Vsi tisti, ki štipendije ne bodo mogli dobiti v TOZD in OZD, jo bodo lahko dobili, seveda če bodo izpolnjevali določene pogoje, iz občinskega solidarnostnega štipendijskega sklada. Tako bodo lahko študirali tudi tisti, ki so se odločili za poklice, ki jih za sedaj delovne organizacije še ne potrebujejo.

OZD in TOZD so, če sklepamo po številu letos razpisanih štipendij, spoznale, da si lahko edinele s štipendiranjem zagotovijo potrebne kadre. Letos so TOZD in OZD ter samoupravne interesne skupnosti razpisale skupno 72 štipendij, od tega jih je gospodarstvo razpisalo 49. Nekaj štipendij, ki jih bodo podelile OZD in TOZD, je doslej še „prostih“, zato se lahko tisti, ki bi želeli štipendijo, še prijavijo. Največ štipendij bo podeljevala TOZD „Belt“, sledita pa „Iskra“ in „IMV“.

Delovni ljudje bodo vsak mesec dajali za štipendiranje po en odstotek od bruto osebnih dohodkov; ta denar bodo uporabile TOZD in OZD za štipendiranje svojih štipendistov. 0,5 odstotka bruto osebnih dohodkov pa bodo odvajali v občinski solidarnostni štipendijski sklad. Za štipendije iz tega sklada je prispele doslej že 70 prošnje, vendar jih še sprejemajo. Če iz tega sklada ne bodo mogli štipendirati vseh prosilcev, jih bodo napotili v delovne organizacije, ki ne bodo dobile toliko štipendistov, kolikor so razpisale štipendij.

B. PODOBNIK

ČRNMALJSKI DROBIR

ODLIČNI PLESALCI S PRELOKE - Folklorna skupina s Preloke, ki ohranja izvorne narodne plesse, se je na nedavnem mednarodnem tekmovanju v Gorici odlično odredala: v hudi konkurenci je osvojila drugo mesto.

KAJ VERJETI? - Na Vinici sta na križišču, kjer se cesta odcepi proti Adlešičem, dva prometna znaka. Na prvem piše, da je do Adlešičev 16 km, „po mnenju“ drugega kazipota pa 19 km.

PRIDNI LOVCI - Marljivi lovci so lovsko kočo na Zelju, ki bo lahko sprejela okrog 100 obiskovalcev, že spravili pod streho. Spomladi pa naj bi jo že odpri.

OBLEDELI PREHODI - Kljub temu da so v Črnomlju šele pred nedavnim obarvali prehode za pešce, so že močno obledeli. Zato se tistim, ki ne vedo točno, kje je kak prehod, kaj lahko zgodi, da ne bodo dali prednosti pešcem in si bodo tako „prislužili“ nič kaj milo kazn.

Bo sladkor »delak« vino?

Grozdje, ki je letos vinogradnikom zgnilo na trtah, bi dalo mnogo litrov vina. Jesensko deževje je, tako pravijo vinogradniki, povzročilo več škode, kot pa bi jo močna toča v poletnem času. Razen tega, da bo grozdja manj, kot bi ga bilo ob lepem vremenu, pa bo obrano grozdje tudi slabše kvalitete. Pri marsikaterem vinogradniku bodo nakup škropiv, gnojil in vloženo delo veljalo več kot bo iztržil za pridelek. Pet vinogradnikov v metliški občini je povedalo o letošnjem pridelku naslednje:

MATIJA JARNEVIČ, Metlika: „Imam komaj sedem arov velik vinograd, ki pa je obnovljen. Gojim 280 trt kraljevine, metliške črni-ne, šentlovenke, frankinje in zametne čimne. Grozdje pridelujem samo za domačo porabo, vendar bom letos pridelal vsaj 200 litrov manj vina, kot bi ga, če bi bilo vreme zadnje tedne sončno.“

ANGELCA JAKLIČ, Slamna vas: „Nekaj več kot 18 arov vinograda imamo. Kadar je dobra letina, pridelamo okrog 18 hektolitrov vina, letos pa ga bomo precej manj. Čeprav vinograda še nismo obnovili, običajno dobro rodi, letos pa bo pridelok mnogo slabši. Grozdje poka in gnije in je nasploh slabše kvalitete.“

MARTIN BAJUK, Radoviči: „Delavci so dragi, škropiva in gnojila še bolj, potem pa jo zagode še vreme ... Res je vinogradnikov posej zelo tvegan. Na srečo imam manj trt kot včasih. Grozdje pridelujem le zase. Tudi v mojem vinogradu bo pridelek slab in manj kvaliteten kot v preteklih letih. Dež uničuje sladke jagode, ki gnijejo.“

BARA STARIHA, Metlika (vinograd ima v Draščih): „Gojim trte na 23 arih vinograda, ki sicer ni obnovljen, vendar rastejo v njem same plemenite vrste trt, hibridov pa ni najti. Grozdja ne bom prodajala, saj je cena, ki jo ponuja vinska klet, prenizka. Zato bom vino raje prodala svojim stalnim kupcem.“

JELKA REBA, Dol pri Suhorju: „45 arov vinograda imamo, vendar rodi trta zdaj le na 20 arih, drugi vinogradi pa so bili pred nedavnim obnovljeni. Letos bo slab pridelek. Dež je škodoval, ko so trte cvetele, dež škoduje sedaj, ko bi morale jagode zoreti. Karih 1.000 litrov vina manj bomo pridobili, ker je grozdje zgnilo.“

Besedilo in slike: BRANKO PODOBNIK

SPREHOD PO METLIKI

DEZEVNA TRGATEV - Stalen dež prejšnjega tedna ni oviral ljudi, da ne bi kljub temu potrgali gozdja. Ljudje so trgali v blatu in pod dežniki. Bo pa zato kapljica toliko slajša.

ZLATA KOŠUTA - Na sejmju mode, ki je bil od 7. do 10. oktobra v Beogradu, je prejela „Beti“ za kolekcijo ženskega perila Zlato košuto, lepo priznanje za trud celotnemu kolektivu, posebno pa njenim kreatorjem.

SPLOŠNA PORABA - Ta po-

nedeljek so predstavniki samoupravnih interesnih skupnosti, družbenih služb in upravnih organov ObS razpravljali o splošni porabi sredstev za leto 1974. Pogovarjali pa so se tudi o delu, ki poteka, in o bodočih nalogah.

OSTREJŠI UKREPI - Ostrejši ukrepi (in kazni) za udeležence prometu se poznajo tudi pri vožnji po našem mestu. Vozniki so previdnejši in tudi toliko divjanja ni več videti. Bo pa red še veliko večji, ko jih bo nekaj potegnilo denar iz žepa.

metliški tednik

Velike skupnosti, malo ljudi

Kako urediti financiranje KS? - Predlog za združevanje manjših KS

Pred kratkim je imela usklajevalna komisija za sprejemanje in uresničevanje ustave pri občinskem komiteju ZK drugo sejo, na kateri so ugotovili, da se je delovna skupina za krajevno in komunalno samoupravo dogovorila za nadaljnje delo. Delovna skupina za samoupravno konstituiranje združenega dela in delovna skupina za samoupravne interesne skupnosti pa zaradi premajhne udeležbe na sejah nista sprejeli programov. Sestati se morata takoj.

Ta mesec bo sklican tudi še posebej predstavniki OZD: ITAS, TRIKON, ZIDAR, AVTO, OPREMA in LIK. Na njem se bodo pogovorili o oblikovanju TOZD. Do konca meseca bo komisija za pregled statutov pri občinski skupščini pripravila skupno z organi sindikata poročilo o pomanjkljivostih, na katere je naletela pri pregledovanju statutov OZD in TOZD.

Ko so razpravljali o samoupravljanju v krajevnih skupnostih (KS), so sklenili, da bo delovna skupina za komunalno in krajevno samoupravo v skladu s svojim načrtom pomagala KS pri izdelavi statutov. Doslej imata predlog statuta izdelan le KS Kočevje in KS Stara cerkev. Marsikateri KS kadrovske ni toliko močna, da bi lahko sama izdelala statut in reševala druga vprašanja. Zato bo SZDL pomagala pri reševanju kadrovskih zadev, ki nastajajo v zvezi s konstituiranjem KS po novi ustavi. Posebno pomembno je tudi finan-

ciranje KS. Predlog za financiranje pripravlja KS Kočevje.

V dosedanjih razpravah je bilo ugotovljeno, da so skoraj vse KS zelo velike glede na ozemlje in majhne po številu občanov. Na podeželju so tudi v glavnem le še stari prebivalci. Pet KS v mestu in bližnji okolici ima preko 12.000 prebivalcev, ostalih 11

pa le okoli 4.500. Le štiri KS med temi enajstimi imajo nad 500 prebivalcev. Zaradi vsega tega nastajajo velike težave pri kadrovanju v vodstvu KS, pri financiranju, pri izdelavi stvarnih delovnih programov itd. Vsega tega same KS ne bodo mogle rešiti, zato jim morata pomagati občinska skupščina in občinska organizacija SZDL. Nekateri še predlagajo, naj bi se posamezne manjše KS združile v večjo, na primer KS Stara cerkev, Polom in Stari Log, pa spet KS Predgrad in Vimolj, nadalje še KS Dolga vas, Livold in Mozelj. Vendar predlogi za združevanje doslej med občani niso naleteli na zadovoljivo razumevanje.

J. PRIMC

Predsedniku občinske skupščine Kočevje Savu Vovku predaja Vinko Bojc, predsednik delavskega sveta MELAMINA, priznanje za uspešno sodelovanje občinske skupščine z MELAMINOM. (Foto: F. Brus)

Dolina še vedno umira

Katero podjetje bo postavilo v Vasi-Fari obrat in tako pomagalo pri oživiljanju te doline

Že je preteklo mesec dni, kar se je pričel pouk na osnovni šoli Vas-Fara. Boli nas dejstvo, da je učencev vsako leto manj. Lani je bilo vpisanih še 133, letos pa obiskuje šolo le še 122 učencev. Ali nam res preti konec? Ali bo dolina resnično izumrla? Ali smemo to dovoliti? Vsi, ki se že dolga leta borimo za obstoj kraja, se vedno bolj zaskrbljujoče sprašujemo: „Ali smo v tem boju resnično sami? Kje je širša skupnost, ki bi pomagala dolini zaustaviti propadanje oziroma pot v smrt?“

Podjetja kočevske komune in širše Dolenjske, ali res ni nikjer nikogar, ki bi bil pripravljen postaviti obrat v naših krajih, da bi obdržali vsaj to mladino, ki obiskuje sedaj našo šolo? Marsikatera žena bi se zaposlila, marsikateri zdomec bi se vrnil.

Cesta bo. Torej s prevozom ne bo težav! Krajevna skupnost Vas-Fara prav sedaj izvaja anketo o razpoložljivi delovni sili. Kmalu bomo vedeli, koliko nas je pripravljenih delati v domači dolini.

M. VOLF

Tale prometni znak v Mozlju opozarja na nevaren vzpon ceste, v resnici pa tu cesta pelje strmo navzdol. (Foto: D. Kirasič)

GIBANJE PREBIVALSTVA

V avgustu sta bila na območju matičnega urada Kočevje rojena dva dečka. Poročilo se je pet parov. Umrli so: Vinko Benčina iz Kočevja, Trg zbora odposlancev 16, star 40 let; Marija Francelj, kmetovalka iz Tržiča 5, stara 72 let; Jakob Osterman, kmetovalec iz Morave 9, star 59 let, in Marija Hren, kmetovalka iz Potiskavca 10, stara 77 let.

NOVI POKLICNI VOZNIKI

14. septembra je pri ZSAM Kočevje končalo šolanje in uspešno opravilo izpite 26 novih kandidatov za poklicne voznike motornih vozil. Po izpitihi so imeli zaključno slovesnost v hotelu PUGLED. Na njej so predstavniki združenja podelili priznanja in nagrade najboljšim slušateljem in jim zaželeli srečno vožnjo. Novi soferji so se poslovili od svojih predavateljev in se jim zahvalili za njihov trud oziroma prizadevanje. Predsednik šolsko-tehnične komisije pri ZSAM Kočevje, Jože Ponikvar, je v svojem prisrčnem in jedrnatem govoru med drugim opozoril, da bi bilo prav, če se mladi vozniki večlanjajo v ZSAM, ki jim bo nudilo vso pomoč v življenju ter na delovnih mestih.

V. ILC

Med vajo „Jesen 74“ je bilo po vaseh tudi več partizanskih mitingov in drugih prireditev, na katerih so nastopali pionirji, mladina, vodje SLO in pripadniki partizanskih enot. Na sliki: z mitinga pri Sv Gregorju. (Foto: J. Primc)

Ljudstvo pogosti le svojo vojsko

„Plavega“ ali sumljivega posameznika in skupine je čakal prezir

„Zapiši, da se naša partizanska enota zahvaljuje prebivalcem vasi Grčarice in Hrib, ker so nam v najtežjih trenutkih vaje Jesen 74 odprli derzove in nas sprejeli za svoje,“ mi je povedal Ivan Brudaržan, rezervni oficir, ki je med vajo imel na skrbi moralno-politično delo v eni izmed partizanskih enot.

„Vaja je bila zaradi neprestanega dežja in snega naporna. Vaščani so nam, potem ko so se prepričali, da smo njihovi, rdeči, dali čaj, kavo, žganje, hrano, vse zastoj. V svoje hleve so spravili naše konje. Dali so nam drva, da smo lahko kuhali. Vse,

kar smo potrebovali, smo dobili pri njih. Še sami so nas spraševali, če kaj potrebujemo. Sprejeli so nas na svoje domove na prenočevanje. Res smo se počutili kakor vojska našega ljudstva. Zato se vaščanom tudi v imenu vseh pripadnikov naše enote najlepše zahvaljujem.“

Potem pa je nadaljeval:

„Vendar naj povem, da smo bili vse te skrbi in nege deležni šele, ko so se ljudje prepričali, da smo naši, rdeči. Ko sem taval po dežju in snegu, da bi prišel v Grčarice, sem ustavil avto. Voznik mi je dejal, naj pokažem karton. Ker ga nisem imel, me ni vzel v avto.“

Potem sem v dežju in snegu, ves premočen in premražen, pritaval v Grčarice. Nihče me ni hotel poznati, me slišati, mi pomagati, ker nisem imel „kartona“.

Šestdeset let gasilec

Anton Šobar 70-letnik

19. oktobra pred 70 leti so prisle rojenice na svet Antona Šobarja iz Ribnice, daleč okrog znanega gasilca. Tovariš Šobar je začel delovati v gasilstvu, ko mu je bilo 11 let. Takrat se je vključil kot gasilski naraščajnik v komaj ustanovljeno vaško gasilsko stražo v občini Dane.

Leta 1913 je sodeloval pri gašenju požara v vasi Breg, ki je upelil dvanajst stanovanjskih in gospodarskih poslopij, nato pa dve leti kasneje, ko je katastrofalen požar upelil Mlako pri Ribnici. Razumljivo je, da je naš slavjenec sodeloval tudi v številnih drugih akcijah pri gašenju požarov v bližnji in daljni okolici.

Tovariš Šobar je sodeloval pri ustanovitvi Prostovoljnega gasilskega društva Dane leta 1932. Društvo se je 1945 preimenovalo v PGD Bukovica. Anton Šobar je bil poveljnik PGD Dane in PGD Bukovica od 1932 do 1956. Vrsto let je bil član okrajne gasilske župe Kočevje in se na sejah večkrat spoprijel zaradi nacionalne nestrpnosti s kočevskimi Nemci, člani župe.

Med vojno je bil zaradi pripadnosti narodnoosvobodilnemu gibanju aretiran in interniran v italijanskih taboriščih. Med vso vojno je po svojih možnostih pomagal narodnoosvobodilnemu gibanju. Anton Šobar je nosilec številnih gasilskih odlikovanj, med njimi tudi Gasilske zveze Jugoslavije.

Anton Šobar, 70-letnik

Delo Antona Šobarja v povojnem obdobju je bilo izredno razgibano. Takoj po ustanovitvi okrajne gasilske zveze Kočevje je bil izvoljen za njenega predsednika in opravljal to funkcijo vse do ukinitve, to je do 1956. Nato je bil nekaj let pomočnik poveljnika OGZ Ljubljana. Imel je še druge pomembne funkcije, med drugim poveljnika občinske gasilske zveze Ribnica, kar je še sedaj.

Šobar je med ljudmi in posebno med gasilci izredno priljubljen in spoštovan. Z dušo in srcem je zapisal gasilstvo, kar je že sto in stokrat dokazal na ta ali oni način.

Tovariš Tone, v imenu vseh gasilcev iz ribniške občine iskrene čestitke za tvoj osebni praznik z iskreno željo: še mnogo zdravih let!

KAREL ORAZEM

na'. Sprejeli so me sovražno, ker so vsi sumili, da sem plavi. Nihče ni spregovoril z menoj, le

Ivan Brudaržan: „Ljudje so nas tako lepo sprejeli, da smo se res počutili kot vojska našega ljudstva.“ (Foto: J. Primc)

neki pes me je oblajal, ko sem se tresel sredi Grčaric tako osamljen kot še nikoli doslej in mi je prišlo, da bi se zajokal ...

Res, težko bi bilo napadalcu! Hiše in srca prebivalcev pa so se odprla šele, ko smo jim dokazali, da smo naši, rdeči.“

J. PRIMC

Obilno deževje je spremenilo Dolenjevaško polje v jezero. Marija Kos, kmetica iz Dolenje vasi, je povedala, da so pesa, zelje in koruza popolnoma uničeni. Tudi detelja in otava na ostrnicah sta zaradi moče pričeli gniti. Na fotografiji: Marija Kos pred svojo njivo, ko je voda že upadla. (Foto: F. Brus)

ORTNEŠKI POROČEVALEC

KDAJ ČAKALNICA „PRI ROKAH“? – V Zlebiču na križišču, ali po starem „Pri rokah“, je močan promet. Na zvezo proti Loškemu potoku, Dragi, Ljubljani in Kočevju čaka vedno dosti potnikov. V slabem vremenu iščejo zavetje-pred padavinami in soncem kjerkoli. Ze dolgo objubljeni in nujno potrebne čakalnice še vedno ni. Lokacij je tam okoli na pretek. Zima je tu, mi pa kar odlašamo. Zmrzajo ne le odrasli potniki, izletniki in turisti, ampak tudi šolska mladina.

vakna, je bila zdaj prazna. Na vzpetinah je bilo slišati pokanje, pri nas pa, kot bi vse izumrlo. Naša mladina je bila pridna in drzna, saj je vsepovsod in ob vsakem vremenu trosila gesla in letake ter pisala po hišah razna bodrila. Vsak vojak, ki se je po sili razmer zatekel v naše domove, je bil previdno in, če je bil rdeč, prijateljsko sprejet. V nedeljo je Ortnek spet oživel.

V. P.

– Zakaj so pa tisti miličniki, ali kaj so že bili, tako bežali iz Francetove kočje? So jih med vojno presenetili „plavi“? – Ne, sršeni!

REŠETO

20 let MELAMINA

39 priznanj zaslužnim

28. septembra je kemična tovarna MELAMIN iz Kočevja slavila pomemben jubilej, dvajsetletnico obstoja. V veliki delovni hali MELAMINA so se zbrali pri svečanosti člani kolektiva, predstavniki družbeno-političnih organizacij občine in poslovni sodelavci.

V kulturnem programu sta sodelovala oktet Gallus iz Ljubljane in pevski zbor gimnazije Kočevje. Direktor podjetja Stane Remžgar je orisal razvojno pot podjetja, predsednik delavskega sveta Vinko Bojc pa je razdelil priznanja 39 zaslužnim posameznikom v tovarni in izven nje, predstavnikom družbenopolitičnih organizacij ter predstavnikom posameznih delovnih organizacij združenega dela v občini, ki so kakorkoli pomagale pri razvoju podjetja. 31 članov kolektiva je prejelo nagrado za 10-letno delo v podjetju, Berta Bizal, Rajko Vesel, Anton Kovačič, inž. mr. Ivo Prezelj in dipl. inž. Stane Remžgar pa za dvajset let dela v podjetju.

F. BRUS

DROBNE IZ KOČEVJA

PTICE – Zima se že ponuja. Treba se bo pripraviti na dolgo in hudo zimo. Tako nam objubljaajo vremenski strokovnjaki. Pripraviti bo treba krmilnice za ptice. Želimo, da bi jih bilo veliko več kakor lani. Poskrbeti bo treba tudi za več raznovrstne hrane, posebno lojne pogache za sinitce. Krmilnice naj bi postavili že pred zimo, da se jih bodo ptice privadile. Zavarovane naj bodo tako, da ne morejo do ptic mačke. Za to bodo poskrbeli otroci osnovne šole in člani Društva za vzgojo in varstvo ptic. Tudi vrtničarji naj bi pripravili na vrtovih krmilnice. Poskrbeti bo treba tudi za golobe, da se ne bodo lačni potikali po pročeljih hiš.

VOZNIJA – Kazen temu, odvzem vozniškega dovoljenja onemu, to je sedaj stalni pogovor po gostilnah in doma. Na vse načine razpravljajo o tem in vsak po svoje tolnači, ali je to potrebno ali ne. Vsi pa so si edini, da so varnostni organi strogo porajali in pričeli uvajati določila nove uredbe. Pred gostilnami je vse manj avtomobilov. Prenehalo je večerno prevažanje od lokala do lokala. Tudi gostilničarji vedo povedati, da se sedaj stoči manj alkoholnih pijač.

FILATELISTI – „Srečanje 74“ filatelistov in numizmatikov bo v Mariboru 19. oktobra. Na teh razstavah bodo tudi zbiralci iz Avstrije, iz Slovenije in družbo „Košir“ iz Trsta. Z dvema zbirkami s po 36 razstavami listi se bosta udeležila razstave dva člana kočevskega filatelistov.

lističnega društva. Razstava bo ocenjevalna.

KOLEKCIONAR – Mesečni informativni časopis za zbiralce znamk in denarja je že izšel. To je novi mesečnik, ki ga izdaja MIGP „Privredni pregled“ iz Beograda. Po vsebini prve številke je videti, da bo mesečni strokovno in obveščevalno zelo dober in bo v veliko korist zbiralcem.

OZIMNICA – Sindikalne podružnice nekaterih podjetij pridno skrbijo za nabavo cenejše ozimnice za svoje člane. Dobili so kakovostna ozimna jabolka in hruške. Nekateri so vzeli tudi grozdje.

– Kdo te je pa mahnil po glavi, da imaš tako buško?

– Nihče. Le ko sem šel pod kostanjem, mi je priletelo v glavo poleno, s katerim so otroci zbijali na tla kostanje, ki jih prodajajo LEKU za zdravila.

KOČEVJSKE NOVICE

TEMELJNA ORGANIZACIJA ZDRUŽENEGA DELA,
Zastopstvo IBM

OBJAVLJA

prosto delovno mesto s polnim delovnim časom za nedoločen čas

DP TEHNIKA za vzdrževanje IBM sistemov z delovnim mestom v Novem mestu

POGOJI: elektrotehnična srednja šola — šibki tok, znanje angleškega jezika, urejena vojaška obveznost, starost do 27 let.

Kandidati, ki se bodo prvič zaposlili, bodo pridobili lastnost delavca pripravnik. Kandidatom s prakso bo določeno poskusno delo.

Kandidati, ki bodo izpolnjevali predpisane pogoje, bodo pred izbiro testirani po posebnih IBM testih. Povabljeni bodo na razgovor, kjer jih bomo seznanili s pravicami in dolžnostmi delavca v temeljni organizaciji združenega dela.

Kandidatom, ki bodo pridobili lastnost delavca, nudimo dopolnilno izobraževanje v specializiranih IBM šolah.

Prijave z dokazilom o šolski izobrazbi in kratkim opisom dosedanjih zaposlitev pošljite na naslov: INTERTRADE, podjetje za mednarodno trgovino, 61000 Ljubljana, Moše Pijadejeva 29, kadrovska služba, v 15 dneh po dnevu objave.

VALVASORJEVA KNJIŽNICA IN
ČITALNICA KRŠKO

razpisuje prosto delovno mesto

KNJIŽNIČARJA oz. VIŠJEGA KNJIŽNIČARJA
za določen čas.

Pogoji: srednja oz. višja šola z opravljenim strokovnim izpitom za knjižničarja.

Kandidati naj se javijo v 15 dneh po dnevu objave tega razpisa razpisni komisiji pri Valvasorjevi knjižnici in čitalnici Krško.

PROSTA DELOVNA MESTA!

ŠOLSKI CENTER ZA GOSTINSTVO
NOVO MESTO,

razpisuje prosti delovni mesti:

1. FINANČNEGA DELAVCA V KNJIGOVODSTVU
2. KVALIFICIRANEGA KUJARJA — KUJARICE

Pogoji za delovno mesto pod 1: srednja ekonomska šola ali tej ustrežna šola ali nepopolna srednja šola in 5 let prakse.

Pogoji za delovno mesto pod 2: gostinska šola in 1 leto prakse.

Osebnih dohodki po samoupravnem dogovoru.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Nastop službe takoj.

INTERTRADE

podjetje za mednarodno trgovino
Ljubljana, Moše Pijadejeva 29

PROSTA DELOVNA MESTA

KOMUNALNI SERVIS KRANJ
TOZD komunalna
Kranj, Mladinska 1

OBJAVLJA

16 PROSTIH DELOVNIH MEST ZA DELAVCE V JAVNI
SNAGI IN PRI VZDRŽEVANJU CEST NA OBMOČJU
OBČINE KRANJ.

Samske sobe so zagotovljene.

Osebnih dohodkov od 1.750,00 din do 2.200,00 din in pripadajoči dodatek na delovne izkušnje po samoupravnem sporazumu v komunalni dejavnosti.

Kandidati naj pošljejo ponudbe na naslov:

Komunalni servis Kranj, TOZD komunalna, Mladinska 1 — odbor za medsebojna razmerja.

Objava velja do zasedbe delovnih mest.

SCHIEDEL — YU —
Kamin, dimnik št. 1
v Evropi

PGP

GRADNJA ŽALEC

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

Ljudje v samotni gozdov

Temeljna organizacija združenega dela „Podturn“ gozdnega gospodarstva iz Novega mesta upravlja na Rogu s 6.600 hektarji gozdov. Vsako leto spravijo iz kočevskih hribov okoli 3.600 kubnih metrov lesa za potrebe industrije. Kolektiv šteje 111 članov, predvsem domačinov iz okolice, nekaj pa tudi delavcev iz drugih republik. Delo s sečnjo, prevozom in pripravo lesa je že samo po sebi težavno, zahteva pa tudi, da delavci preživijo svoj delovni čas v „tovarni“ narave, v odmaknjenih krajih širom roških gozdov.

Delovne razmere in življenje gozdnih delavcev so se v zadnjih letih zelo izboljšali,“ je povedal vodja TOZD Podturn inž. Slavko Klančičar. „Prej so živeli ves teden v gozdu, zdaj pa se na de-

Tu je doma spokoj in večni mrak. Toda tudi tu sta doma človek in delo; stoletni mir zazveni od brnenja žag in drevesa padajo ...

lo in z dela vozijo. Skrajšali smo delovni čas, storilnost pa se je povečala. Dohodki delavcev so dokaj visoki, saj znaša povprečna plača 2.500 dinarjev. Skrbimo pa tudi za nadaljnje strokovno izobraževanje delavcev ter za njihovo razvedrilo. Delavcem iz drugih republik omogočimo vsako leto dvakrat brezplačen prevoz do doma, kar si najbolj želijo. Radi pa gredo tudi na razne prireditve.“

ŽENSKÉ IN OTROCI

Na Pogorelcu, Daleč hribu in Podstenicah prebivajo tisti gozdni delavci, ki so v Slovenijo pripeljali svoje družine. Ko smo se v poletni vročini ustavili na veliki gozdni jasi Pogorelec, smo našli v hišah samo ženske in otroke, njihovih mož in očetov ni bilo; globoko v hladnih gozdnih so opravljali svoje delo. Otroci so prenehali z igro in se umaknili za materin predpasnik, koder so nas z mešanico strahu in radovednosti opazovali. Ne zgodi se prepogosto, da bi se na samotni jasi ustavili neznanji ljudje.

Milka Stojić, žena gozdnega delavca Dušana in mati dveh otrok, je povedala, da ji je na Rogu všeč in da nič ne pogrša mestnega življenja.

„Nikoli mi ni dolgčas, vedno imam dovolj dela z gospodinjstvom.“

In res je dela dovolj. Poleg gospodinjstvih opravkov in dela z otroki skrbi še za številne domače živali: kravo, prašiče, kokoši. Tako imajo mleko, jajca in meso kar pri roki, ostala živila pa občasno kupujejo v Dolenjskih Toplicah, kamor se odpeljejo s svojim avtomobilom.

Večje težave so samo z otroki. Dokler še ne hodijo v šolo, jih življenje v gozdni samotni toliko ne prizadeva, ko pride čas za učenje, pa ne morejo ostati na Rogu.

„Dragana bo morala kmalu v šolo,“ je zaskrbljeno rekla Stojićeva. „Nemogoče je, da bi hodi-

la s Pogorelca v Dolenjske Toplice, zato jo bomo poslali k moževim staršem v okolico Prijedora. Najbolje bi seveda bilo, ko bi dobili stanovanje v bližini Dolenjskih Toplic. Kljub temu pa se ne morem preveč pritoževati, saj ne živimo povsem odrezani od sveta. Poslušamo transistorski radio, beremo časopise ...

RADI BI ELEKTRIKO

Nekaj višje od prve hiše stoji druga, večja in zidana. Tudi v tej najdemo samo ženske in otroke, ki veselo skačejo okoli po travi, za njimi pa se pod majhen prašček. Svinja jih je povrgla toliko, da zanj ni bilo prostega seska, pa so ga vzeli ljudje v svojo oskrbo.

V stavbi živi več ljudi, najbolj zgovorna pa je gotovo Kata Filipović. Pred štirimi leti jo je mož, ki sicer že deseto leto dela v roških gozdnih, pripeljal s seboj. Sprva se nikakor ni mogla navaditi na življenje sredi gozda. Prišla je pozimi in strašen mir ter puščoba sta jo tesnila, bala pa se je tudi divjih živali. Potem se je le privadila.

„Mlada sem,“ je povedala Kata Filipović, „zato grem rada z možem kdaj na kakšno veselico, če čas in delo dopuščata. Ženske in otroci večkrat pomagamo možem, seveda z lažjim delom, kot je sekanje podrašč in grmičevja, v glavnem pa se ukvarjamo z gospodinjstvom in rejo domačih živali. Zadnje čase premišljamo, ali bi zgradili hišo v dolini in se za zmeraj naselili v Sloveniji.“

Prebivalci samotnega naselja so torej kar zadovoljni z življenjem na gozdni jasi. Toliko slavljenih pridobitev mestne civilizacije ne pogršajo, žele pa si, da bi nekega dne tudi pri njih posvetila luč, ki bi jo napajala elektrika.

„TEŽKO JE BILO“

Ko smo se po vijugastih cestah vračali, smo srečevali

Najvarneje je v domači hiši in pri materi Stojićevi, ki skrbi za mladino ves dolgi dan, ko so očetje na delu globoko v gozdnih.

spravljevalce lesa, ki so s svojimi konjički vlekli debla iz mraku stoletnih gozdov, slišali smo brnenje žage, pod katero so padale visoke smreke, ves gozd je odmeval od dela pridnih rok.

Na cesti smo se ustavili ob skupinici cestarjev. Bili so nekdanji sekači Gustel Gril, Anton Avguštin, France Struna in Rudi Zamida. Povedali so, da skrbijo za cesto iz zdravstvenih razlogov; dolgotrajno delo z motorno žago jim je nakopalo poklicno bolezen. Takrat se niso vedeli, da se to lahko zgodi, zato so brez prestanka tudi po več ur žagali.

„Čprav je bilo delo včasih zelo težko, še posebno takrat, ko ni bilo motornih žag in smo po cele tedne preživeli v gozdu kar pod streho iz listja in smrečja, bi se prav rad vrnil med se-

kače, če bi mi dopuščalo zdravje,“ je dejal Gril. Življenje v gozdu mu je vtisnilo v srce ljubezen do narave.

Tudi Avguštin, ki so mu hloodi zlomili nogo ter se je znašel med cestarji, je izrazil željo, da bi spet delal kot sekač pod gosto streho stoletnih dreves.

SAMOTO PREGANJA DELO

Ure, ki smo jih preživeli med ljudmi, katerim večji del življenja poteka v roških gozdnih, so nam prinesle spoznanje, da človek lahko živi tudi brez mestnega vrveža. Žive umirjeno in delavno. Na vprašanja o samotni skoraj niso znali odgovoriti, kajti zanje je prva stvar delo. In pri delu ni nikoli dolgčas.

Besedilo: JOŽE SIMČIČ
Foto: M. MARKELJ

PROSTA DELOVNA MESTA!

KMETIJSKA ZADRUGA „KRKA“, NOVO MESTO,

vabi sodelavce in razglašča prosta delovna mesta za:

1. DVA KNJIGOVODJA (za delo v finančnem sektorju skupnih služb),
2. PRODAJALCA (za delo v trgovini Birčna vas),
3. MESARJA (za delo v Novem mestu),
4. PRODAJALCA (za delo v trgovini Brusnice).

Poleg splošnih pogojev za sprejem na delo veljajo še naslednji pogoji:

- a) za delovni mesti pod 1.: ekonomska srednja šola z dveletno prakso v finančnem knjigovodstvu;
- b) za delovno mesto pod 2.: KV delavec mešane trgovske stroke. Na razpolago družinsko stanovanje;
- c) za delovno mesto pod 3.: KV mesar;
- č) za delovno mesto pod 4.: KV delavec mešane ali tehnične trgovske stroke.

Kandidati naj vložijo pismene prijave ali se zglasijo osebno v kadrovske službi.

Razglas velja do zasedbe delovnih mest.

PROSTO DELOVNO MESTO!

PZ „VEKTOR“
TOZD tovarni promet
LJUBLJANA, ŠMARTINSKA 104

objavlja prosto delovno mesto

PROMETNIKA
v poslovalnici Novo mesto

Od kandidatov pričakujemo, da bodo izpolnjevali naslednje pogoje:

- končana srednja šola prometne smeri ali druga srednja šola ekonomsko-komercialne smeri,
 - zažele so delovne izkušnje s področja poslovanja v cestnem transportu,
 - za moške, da imajo odslužen vojaški rok.
- Za navedeno delovno mesto predvidevamo 2-mesečno poskusno delo.

Kandidati naj pošljejo ponudbe na naslov PZ „VEKTOR“, TOZD tovarni promet, Ljubljana, Šmartinska 104, najpozneje 10 dni po objavi.

KRKINE NAGRADE!

farmaceutika, kemija, zdravilišča
SVET SKLADA KRKINIH NAGRAD

razpisuje

NAGRADO KRKE ZA LETO 1975
za dijake srednjih šol na Dolenjskem

Namen nagrade KRKE je spodbuditi dijake k raziskovalnemu in ustvarjalnemu delu.

TEME:

1. Ekstrakcija aktivnih snovi
2. Struktura bolnikov in gostov v Dolenjskih in Šmarjeških Toplicah in njen vpliv na razvoj zdravstvene dejavnosti v obojih toplicah
3. Kulturni spomeniki v Novem mestu
4. Razvoj gospodarstva v občini Novo mesto
5. Varstvo okolja v Novem mestu
6. Preusmerjanje kmetijstva v novomeški občini
7. Modernizacija vinogradništva v novomeški občini
8. Kandijski most – ozko grlo v prometu

POGOJI:

Na razpis se lahko prijavijo dijaki vseh srednjih šol na Dolenjskem. V nalogi morajo biti navedeni viri in uporabljena literatura, naloge morajo biti tiptkane in vezane. Kandidati morajo poslati svoje naloge v 3 izvodih najkasneje do 5. aprila 1975 na naslov:

„KRKA“, farmaceutika, kemija,
zdravilišča, Novo mesto,
Sklad Krkinih nagrad
Cesta komandanta Staneta 19
68000 Novo mesto

Materialni stroški bodo nagrajencem povrnjeni.

Imena nagrajencev bodo javno objavljena. Nagrajene naloge so last podjetja. Avtor ima pravico nalogo objaviti, mora pa obvezno navesti, da je bila nagrajena z nagrado „KRKE“.

NAGRADE:

1. NAGRADA	2000 din
2. NAGRADA	1800 din
3. NAGRADA	1600 din

Nagrajene naloge lahko svet Sklada Krkinih nagrad odkupi. Slavnostna podelitev nagrad bo v aprilu ali maju 1975. Za podrobnejše informacije pišite na Svet Sklada Krkinih nagrad, Izobraževalni center KRKE.

pravi naslov za denarne zadeve

ker smo naše poslovne enote
prek terminalov povezali
z našim elektronskim računskim centrom,
poslujemo še hitreje, učinkoviteje in zanesljiveje;
zdaj imamo se več časa,
da prisluhnemo vsaki vaši želji

Ljubljanska banka

PROSTA DELOVNA MESTA

IZVRŠILNI ODBOR SKUPŠČINE SAMOUPRAVNE STANOVANJSKE SKUPNOSTI OBČINE KOČEVJE
po pooblastilu skupščine

razpisuje

naslednja prosta delovna mesta tajništva stanovanjske skupnosti:

- 1.) SEKRETARJA
- 2.) RAČUNOVODJE
- 3.) ADMINISTRATORJA.

Pogoji pod 1):

- visoka izobrazba in najmanj 3 leta prakse na vodstvenem delovnem mestu ali
- višja izobrazba in najmanj 4 leta prakse na vodstvenem delovnem mestu ali
- srednja izobrazba in najmanj 5 let prakse na vodstvenem delovnem mestu.

Prednost pri izbiri imajo kandidati z izobrazbo ekonomske, pravne in gradbene smeri.

Pogoji pod 2):

- srednja izobrazba in najmanj 4 leta prakse v finančni službi.

Kandidati morajo imeti poleg pogojev, navedenih pod točko 1) in 2), organizacijsko sposobnost in moralno-politične kvalifikacije.

Pogoji pod 3.):

- dokončana administrativna šola z dobrim znanjem stroje-pisja.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev razpisa v 15 dneh po dnevu objave na naslov: Občinska skupščina Kočevje – izvršilni odbor Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Kočevje. Na ovojnicah naj bo oznaka „Prijava za razpis“.

Samoupravna stanovanjska
skupnost občine Kočevje

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 17. oktobra - Ignac Petek, 18. oktobra - Luka Sobota, 19. oktobra - Etbin Nedelja, 20. oktobra - Irena Ponedeljek, 21. oktobra - Uršula Torek, 22. oktobra - Zorislav Sreda, 23. oktobra - Severin Cetrtek, 24. oktobra - Feliks

LUNINE MENE
23. 10. ob 02.53 prvi krajev

KINIO

BRESTANICA: 19. in 20. 10. italijanski barvni film „Max in tatovi“.
BREŽICE: 18. in 19. 10. ameriški barvni film „Nepoznani je prišel z dežjem“.
20. in 21. 10. francoski barvni film „Holandska veza“.
22., 23. 10. italijanski barvni film „Priateljica“.
CRNOMELJ: 18. 10. ameriški barvni film „Skorpion ubija“.
20. 10. ameriški barvni film „Rdeči ba-

ron“.
23. 10. ameriški barvni film „Lopov, ki je prišel na večerjo“.
KOSTANJEVICA: 20. 10. angleški barvni film „Viva Pančo Villa“.
KRŠKO: 19. in 20. 10. italijanski barvni film „Crni dan za strelo“.
23. 10. ruski barvni film „Osvoboditev Evrope“ 4. del.
MIRNA: 19. in 20. 10. „Solo“.
METLIKA: od 18. do 20. 10. angleški barvni film „Strah v noči“ in ameriški barvni film „Tom in Djeri - velika parada“.
23. in 24. 10. japonski barvni film „Tajni agent 101“.
NOVO MESTO: od 18. do 20. 10. ameriški barvni film „Avanturisti“.
20. in 21. ameriški barvni film „Vesele zgodbe“.
Od 22. do 24. 10. ameriški barvni film „Ljubila sem sleparja“.
RIBNICA: 19. in 20. 10. ameriški barvni film „Katarina velika“.
SEVNICA: 19. in 20. 10. ameriški barvni film „Samson in Dalila“.
23. 10. angleški barvni film „Divji mesija“.
SENTJERNEJ: 19. in 20. 10. „Naši sorodniki“.
TREBNJE: 19. in 20. 10. ameriški barvni avanturistični film „Boter“.

dirnik za 700 din, električni šivalni stroj za 1.850 din, akvarij (160 litrov) za 2.500 din, šotor (dnevni prostor, kuhinja, spalnica, balkon) za 1.900 din, prenosni televizor Junost-S z garancijo za 2.550 din, dve Michelin gumi 155-13 za 800 din, zimske gume 600-13 za 900 din in zlozljivo posteljo 180 x 180 za 1.500 din. Naslov v upravi lista (2464/74).

UGODNO prodam manjšo dnevno sobo. Amalija Kuzma, Kočevje, Ljubljanska cesta 26a.

PRODAM raztegljivi kavč po ugodni ceni. Hljevčič, Nad mlino 21, Novo mesto.

PO UGODNI CENI prodam dnevno sobo. Ogled v popoldanskih urah. Škorjanc, Kočevje, Ljubljanska 29.

RADIJSKI sprejemnik z gramofonom Savica in prenosni kasetni magnetofon, oboje še z garancijo, ugodno prodam. Kožar, Dol. Pirošica 3, Cerklje.

IZGUBILA sem denarnico zelene barve z nekaj denarja v bližini trgovine Tekstil na Glavnem trgu. Poštenega najditelja prosim, naj mi jo proti nagradi vrne na upravo lista.

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame in stare mame

ANGELCE FINK iz Smolenje vasi 28

se iskreno zahvalujemo vsem sorodnikom in znancem, ki so darovali vence in cvetje, nam izrekli sožalje, podjetjem Novomontaža Novo mesto, Krim-Nova moda, Industriji obutev in ObLO Postojna, sosedom za vsu pomoč in vsem, ki so našo drago mamo spremlili k zadnjemu počitku. Zahvalujemo se tudi župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: sin, hčere z družinami, hčerka Vikica in drugo sorodstvo

KUPIM

VSELJIVO hišo ali dvo do trisobno stanovanje v Novem mestu kupim. Naslov v upravi lista (2454/74).

KUPIM enofazni hidrofor še v dobrem stanju. Jože Pečjak, Geršiče 9, pošta 68332 Gradac v Beli krajini.

V NOVEM MESTU, najraje na Brodu, kupim novo hišo ali zgrajeno do tretje faze. Lahko tudi samo gradbeno parcelo. Naslov v upravi Dolenjskega lista (2487/74).

POSEST

PRODAM travnik na Hudenjah. Jože Mrgole, Zloganje 1, Škocjan.

PRODAM staro kmečko posestvo (približno 4 ha), tudi posamezno, primerno za vikend, v Gradenski gori pri Žužemberku. Naslov v upravi lista (2455/74).

PRODAM parcelo 36 a z zidanico v dobrem stanju v Zagorici pri Mirni. Primerno za gradnjo več vikendov. Lepa, sončna lega. Dostop z vsakim vozilom. Ana Dremelj, Skrjanče 7, Mirna.

V REŠKOVKI pri Radovici prodam 60 arov veliko parcelo, zelo primerno za vinograd. Informacije: Jože Matekovič, Društvo upokojencev Metlika ali telefon (068) 75-045.

PRODAM travnik ob Krki (23 arov). Viktorija Zdravljica, Zalog 17, Novo mesto.

PRODAM posestvo v Poljanski dolini: 15 ha zemlje in gozda s hišo in hlevom. Informacije: Kočevje, Prešernova 5.

V KLJUČIH pri Gorenji vasi prodam parcelo velikosti 10 arov. Lepa sončna lega, primerna za gradnjo dveh vikendov. Dostop možen z vsemi vozili. Ana Dremelj, Skrjanče št. 7, Mirna.

RAZNO

FANT, star 19 let, srednje velik s poklicem, sedaj služi vojaški rok, želi spoznati dekle svojih let, zaželeno s poklicem, pridno, pošteno in da ima voljo za skupno življenje. Ponudbe pod šifro „LEPA BODOČNOST“.

ZAUPATE V DOMAČA ZDRAVILA? Z domačimi zdravili uspešno ozdravite mazože, pege, rjave lise ter krčne žile in revmo. Pošljem vam nasvet in navodila, če priložite dve znamki po 1,20 din in čitljivo napisan svoj naslov s pošto številko in opisom bolezni, nakar boste prejeli odgovor. Pismo pošljite na naslov: Šmrekar, pošto ležeče, 61001 Ljubljana.

POROČNI PRSTANI! - Želite presenetiti nevesto? Zlatar Otmar Zidarič v Ljubljani v Gosposki 5 (poleg univerze) vam bo rad pomagal! - Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

ISCEM inštruktorja za angleščino za 7. razred. Hren, M. Šilec 3.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi naše najdražje mamice, žene, sestre, svakinje in tete

ANICE RAVBAR, roj. OMAN z Rateža 42

ki je tragično umrla 11. oktobra 1974, se iskreno zahvalujemo osebjem v bolnišnici, ki si je prizadevalo ohraniti jo pri življenju. Zahvalujemo se tudi delovnim organizacijam za podarjeno cvetje in izraze sožalja, duhovniku ter vsem, ki so jo spremlili na njeni zadnji poti.

Neutolažljivi: mož Stane, sin Roman, hči Vesna in drugo sorodstvo

Ratež, Novo mesto, Davča, Podbrdo, Železniki, Kranj, Kranjska gora, Nova Gorica

malio glasi

SLUŽBO DOBI

MIZARSKEGA pomočnika za stavbena dela sprejem takoj. Stanovanje in hrana lahko v hiši. Cernilec Janko, Strahinj 23 - NAKLO pri Kranju.

VAJENCA sprejem v uk za previjanje elektromotorjev. Telefon (061)310-119.

ČEVljARSKO prešivalko in vajenکو sprejem takoj. Čevljarstvo BOUTIQUE, Vodeb, Ljubljana, Suštarski most, telefon 22-613.

ISCEM natakario za gostilno v Metliki. Plača dobra, hrana in stanovanje v hiši. Naslov v upravi lista (2456/74).

ISCEM gospodinjstvo pomočnico za varstvo treh otrok. Možna tudi zaposlitev po dogovoru. Ignac Kastelic, Zaloška 6, Ljubljana.

GOSPODINjsKA POMOčNICA, samska, srednjih let ali tudi starejša, dobi delo pri manjši, dvočlanski družini. Zagotovljeno stanovanje in hrana, ostalo po dogovoru. Lahko je tudi v rednem delovnem razmerju z popoldanskimi izmenami. Ponudbe pošljite upravi Dolenjskega lista pod „PRIJETEN DOM“.

GOSTILNA SENICA, SENOVO, zaposli takoj kvalificirano natakario ali pošteno dekle, ki ima veselje do gostinstva. Stanovanje in hrana preskrbljena.

ISCEMO vestno dekle za varstvo 3-letne deklice. Poleg plače, hrane in stanovanja nudimo možnost večernega šolanja. Rajko Lušnic, Zaloška 92 B, Ljubljana.

SLUŽBO IŠČE

V VARSTVO vzamem v dopoldanskem času v Novem mestu otroka od 2 let naprej. Naslov v upravi lista (2462/74).

STANOVANJA

ODDAM opremljeno sobo dvema fantoma. V Brezov log 15, Novo mesto.

MAMICA s 6-letnim sinkom išče kakršnokoli stanovanje. Ponudbe pod „NUDIM PREDPLAČILO“.

OGREVANO sobo oddam samskemu fantu. Naslov v upravi lista (2497/74).

SAMSKEMU oddam opremljeno centralno ogrevano sobo s souporabo kopalnice. Cesta herojev 33a.

Motorna vozila

PRODAM avto Zastava 750, letnik 1969. Bevc Milka, Globočdol 3 - Mirna peč.

UGODNO PRODAM fiat 850, letnik 1970. Šinkovec, Ločna 33, Novo mesto.

PRODAM FIAT 750. Glavič, Trdinova 5, Novo mesto.

PRODAM FIAT 750. Cena 7.500 din. Ramuta, Osojnik 1 pri Semiču.

UGODNO prodam fiat 1300 z novim motorjem. Franc Dornik, CKZ 40, Krško, telefon 71-382. Ogled možen vsak dan.

PO ZELO UGODNI ceni prodam dobro ohranjen traktor Deutz D 30, 28 KS, s koso in plugom. Ivan Zokali, Krška vas 102.

PRODAM

PRODAM spalnico z vložki. Tina Berkepec, Smlhelska cesta 2, Novo mesto.

UGODNO prodam nov mlin za mleto jabolk in trofazni hidrofor (130 l). Ciril Pompe, Trška gora 27/a, 68270 Krško.

KOKOSI, primerne za nadaljnjo rejo ali za kafol, prodam po ugodni ceni. Nabavite jih lahko na Pakem št. 2, p. Borovnica, telefon 74-268.

POTAPLAČI, POZOR! Prodaj skoraj novo neoprensno obleko 3 mm št. 3. Naslov v upravi lista.

PRODAM jedilni in semenski krompir igor po 1,00 din in telico, 8 mesecev brejo, ali po izbiri. Zerjavka 9, Smladnik, Kranj.

PRODAM 500 kosov rabljene strešne opeke po ugodni ceni. Črnomelj, Semeška 2.

UGODNO prodam skoraj novo termokumulacijsko peč AEG 5 KW. Naslov v upravi lista.

PRODAM rezervne dele za fiat 750, motor, menjalnik, šipe in tovrno prikolico. Tomaž Potočar, Velika Bučna vas 35, Novo mesto.

PRODAM magnetofon Sanyo, štiri steze, dve hitrosti, brezhiben. Cejan, Zagrebška 6, Novo mesto.

UGODNO PRODAM dobro ohranjeno kompletno spalnico in kombinirano omaro, oboje orehov furnir. Vprašajte na Šolski ul. 6, Novo mesto, telefon 21-609.

V KRŠKEM prodam hišo, primerno za obrt ali poslovne prostore ter lokale. Ponudbe pod „ELEKTRARNA“.

PRODAM kasetni tranzistor Standard za 2.600 din, električni šte-

Ob prerani izgubi dragega moža, brata in strica

NACETA PERŠETA upokojenca iz Birčne vasi

se iskreno zahvalujemo zdravniškemu in strežnemu osebjem kirurškega oddelka novomeške bolnišnice za požrtvovalno zdravljenje in lajšanje trpljenja v zadnjih trenutkih pokojnikovega življenja. Posebna zahvala za pomoč družini Sušteršič in Silvi Ajdišek. Vsem, ki ste ga v času bolezni obiskali, ga spremlili na njegovi zadnji poti, mu poklonili cvetje in nam izrazili sožalje, prisrčna hvala.

Zalujoči: žena Vera, brat Franjo z družino in sestra Joža

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

FRANCA METELKA iz Ledeče vasi pri Sentjerneju

se iskreno zahvalujemo sosedom, prijateljem in sorodnikom za izraze sožalja, darovano cvetje in številno spremstvo r' njegovi zadnji poti. Najlepša hvala tudi župniku za poslovlilne besede. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Zalujoči: vsi njegovi

CESTITKE

DRAGEMU sinu JOŽETU ZAVRSKU iz Prekope, ki služi vojaški rok v Kumanovem, želimo za njegov 19. rojstni dan vse lepo, da bi kmalu slekval vojaško suknjo. Ate in mama, obe stari mami in mali Danilo iz Muenchna, ki mu pošilja koš poljubčkov.

PREKLICI

Opozorjam MARO LOKOVŠEK in njenega moža ter sestro Jožo, naj prenehajo širiti lažne govorice o meni ter se opravičijo, drugače bom z dokazi sodno postopala. Minka Svigelj, Ljubljanska 14, Novo mesto.

OBVESTILA

IVAN KOBE, CELJE, Ljubljanska cesta 73, Vam nudi vrtnice vseh vrst po zmerni ceni.

ZAHVALA

Ob izgubi mojega ljubega moža

FRANCA VODOPIVCA s Partizanske 24, Novo mesto

se iskreno zahvalujemo sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so nam pomagali v težkih trenutkih in spremlili pokojnika na zadnji poti. Vsem prav lepa hvala za vence in cvetje. Posebna hvala zdravniku dr. Vodniku, župniku, godbi in pevcom, Nežki Jakličevi in Mariji Jakša ter vsem sorodnikom.

Zalujoči: žena Micka in sestri Micka in Pepca z družinami in drugo sorodstvo

V SPOMIN

Minilo je leto dni, odkar je 10. oktobra 1973 v 55. letu starosti mnogo prezgodaj umrl naš dragi, zlati in skrbni mož ter očka

FRANC ŠULER s Piršebrega 28, p. Globoko pri Brezicah

V naših srcih je še vedno neutolažljiva bolečina. Lepa hvala vsem, ki se ga še vedno spominjate in obiskujete njegov prerani grob.

Zalujoči: mama, žena Cilka, sinova Franci in Anton z družino, sestre in brat z družinami

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža in očeta

FRANCA SREBRNJAKA s Hrušice 24

se iskreno zahvalujemo vsem sorodnikom, vaščanom in sosedom ter znancem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje, nam izrekli tolažilne besede in tako številno pospremlili pokojnika na zadnji poti. Posebno se zahvalujemo kolektivu IMV ter župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: žena Marija, sinova Jože in France, hčerke Marija, Pepca, Anica in Štefka z družinami

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET: Lojzka Potrč (predsednica sveta), Franc Beg, Viktor Dragoš, Tone Gošnik, Jože Jekc, Vlado Silvester, Franc Lapajne, Tine Molek, Slavko Smerdel, Franc Stajdohar in Ivan Živič. UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Milan Markelj, Janez Pezelj, Branko Podobnik, Jože Princ, Jože Spilchal (urednik priloge P), Jožica Tepepy, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Oblikovalec priloge Peter Simič.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 3 din - Letna naročnina 119 dinarjev, polletna naročnina 59,50 din, plačljiva vnaprej - Za inozemstvo 240 din ali 15 ameriških dolarjev oz. 45 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32002-009-8-9

UGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 45 din, 1 cm na določeni strani 68 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 90 din. Vsak mali oglas do 10 besed 17 din, vsaka nadaljnja beseda 1,50 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 6 do 1.1.1974 - Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558 - Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 - Telefon: (068) 21-227 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelom: CZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 16.00, 18.00, 19.30 in ob 20.00.

CETRTEK, 17. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo - Moj kraj. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Marija Skledar: Slabe in dobre strani dvopolja: pšenica koruza v vzhodni Sloveniji. 12.40 S pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 15.45 "Vrtljak". 18.35 Z zabavnimi orkestri RTV Ljubljana. 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Privška. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov. 23.30 Oto Pestner naš nocojšnji gost.

PETEK, 18. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo - Moj kraj. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Ljubo Bračič: Biološko zatiranje škodljivcev. 12.40 Popevke brez besed. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 "Vrtljak". 16.50 Človek in zdravje. 18.15 "Signali". 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Burnika. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop-pops 15. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 Literarni nokturno.

SOBOTA, 19. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Stane Marovt: Nasveti za zrejo telet v mešanih in večjih čredah. 12.40 Ob bistrov potočju. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 "Vrtljak". 17.20 Gremo v kino. 19.40 Minute z ansambлом Mojmir Sepeta. 19.50 Lahko noč, otroci! 21.30 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 20. OKTOBRA: 8.07 Radijska igra za otroke - Leopold Suhadolčan: Pepelka. 9.05 Se pomnite tovariši... 10.05 Koncert iz naših krajev. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.15 - 14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 18.03 Radijska igra - V čast si štejemo. 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Privška. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 23.05 Literarni nokturno.

PONEDELJEK, 21. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljič in zgodb. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Dare Beret: Kako bomo skladiščili letošnji pridelek žajdja. 13.30 Priporočajo vam... 15.45 "Vrtljak". 19.40 Minute z ansambлом Lojzeta Slaka. 19.50 Lahko noč, otroci! 22.20 Popevke

iz jugoslovanskih studiov.

TOREK, 22. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Voda kot življenjsko okolje. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Andrej Cankar: Rezultati letošnjega pospeševalnega dela v poljedelstvu. 12.40 Po domače. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Na poti s kitaro. 15.45 "Vrtljak". 18.05 V terek nasvidenje. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 23.05 Literarni nokturno.

SREDA, 23. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za mlade radovedneže. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Nika Kravanja: Vzemljenje vrtnic. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 "Loto vrtljak". 17.20 Iz repertoarja komornega zbora RTV Ljubljana. 19.50 Lahko noč, otroci! 22.20 S festivalov jazza.

CETRTEK, 24. OKTOBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo - Partizansko gledališče. 10.15 Po Talijinih poteh.

11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Ivan Štuhec: Nekaj nasvetov za zrejo telic. 12.40 S pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Med šolo, družino in delom. 15.45 "Vrtljak". 18.35 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana. 19.40 Minute z ansambлом Silva Stingla. 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov. 21.40 Lepe melodije. 23.05 Literarni nokturno.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Ivan Germovski, delavec iz Podvinj se je s krompom poparil po obrazu in desni roki; Marija Ubranc, kmetica iz Mrtvice je padla po stopnicah in si poškodovala glavo; Neža Malus, žena kmeta iz Drenovca je padla preko kupa zemlje in si poškodovala levo nogo; Antonija Petelin, upokojenka iz Krškega je padla čez prag in si poškodovala levo roko; Žvanka Jakopača, elektrovarilca iz Strmca je nekdo zabolod z nožem in mu poškodoval levo roko; pri prometni nesreči so se poškodovali Pero Kovarčevič, delavec iz Vrbinje levo roko in noge, Štefka Lokar, delavka iz Sentlenarta glavo in prsni koš, Slavka Ribič, delavka iz Sentlenarta levo nogo, Breda Žalnik, delavka iz Sentlenarta glavo; Terezija Les, upokojenka iz Čateža je padla na hodniku in si poškodovala levi kolik; Fehib Sadiković, zidar iz Tesliča je padel s hišne plošče in si poškodoval glavo in desno roko; Pavao Stanič, uslužbenec iz Domaslovca se je z avtom zaletel v garažo in si poškodoval glavo; Jože Zupan, upokojenec iz Leskovca je padel po stopnicah in si poškodoval levo roko.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Barica Čačković iz Nedelje - Jasno, Aleksandra Libenšek iz Krškega - dečka, Marija Sintič iz Mladja - deklico, Slavica Lukinec iz Rud - dečka, Alojzija Pleterški iz Krškega - dečka, Marija Raič iz Samobora - deklico, Roza Hošnjak iz Samobora - Margaretu, Ljubica Cingulin iz Ledin - Tamara, Marjana Bučar iz Dečnih sel - deklico, Dragica Černelič iz Bojsnega - Natašo, Željka Glogovič iz Sv. Križa - deklico, Zvonka Baškovič iz Dol. Skopje - Borisa, Vida Frank iz Mihalovca - dečka, Rezika Jakovina iz Vukovega sela - Mira, Marijana Kink iz Dovškega - deklico, Branka Jakoljič iz Celin - Mireto. **ČESTITAMO!**

ČETRTEK, 17. OKTOBRA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 9.35 Francoščina (do 10.10) (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 15.35 Francoščina - ponovitev (do 16.10) (Bg) - 16.30 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.50) (Bg) - 17.25 Slika oddaja iz serije Bistrootki (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Mozaik (Lj) - 18.20 Svet v vojni, serijski film (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 S. Lenz: Ura nemščine - nadaljevanje in konec barv. TV nadaljevanke (Lj) - 21.00 Kam in kako na oddih (Lj) - 21.10 Cetrtkovi razgledi (Lj) - 21.40 Narodni balet s Kube (VI. baletni biennale v Ljubljani) (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj).

PETEK, 18. OKTOBRA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 10.50 Angleščina (do 11.25) (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 15.45 Angleščina - ponovitev (do 16.20) (Bg) - 16.30 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.50) (Bg) - 17.10 Gospodična Godall in divji simpanz - barvni film (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Srčanje oktetov - II. del barvne oddaje (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Smotrna uporaba električnega toka v gospodinjstvu - I. del (Lj) - 18.55 Dosežki svetovne znanosti (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski notranjopolitični komentar (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.00 Proslava 30 letnice radia OF - prenos iz Črnomlja (Lj) - 20.40 Propagandna oddaja (Lj) - 20.45 Bela eksplozija - celovečerni film (Lj) - 22.05 TV kažipost (Lj) - 22.25 TV dnevnik (Lj).

SOBOTA, 19. OKTOBRA: 9.30 TV v šoli (Bg) - 10.35 TV v šoli (Zg) - 12.00 TV v šoli (do 12.30) (Sa) - 14.25 Nogomet Radnički (Niš) : Crvena zvezda - prenos (do 16.15) Bgd. (Lj) - v odmoru Rezerviran čas 17.40 Fantje treh dolin (Lj) - 18.10 Obzornik (Lj) - 18.25 Mozaik (Lj) - 18.30 Disneyev svet - barvni film (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski zunanjopolitični komentar (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.40 Barbara Streisand in glasbeni instrumenti - barvna oddaja (Lj) 21.30 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 21.35 Gigot - barvni film (Lj) 23.15 TV dnevnik (Lj).

NEDELJA, 20. OKTOBRA: 9.05 Svet v vojni - serijski dokumentarni film (Lj) - 9.55 Otroška matineja: Zgodba o deklici Margareti,

Zivljenje v gibanju, barvna filma (Lj) - 10.50 Poročila (Lj) - 10.55 Akademija ob 30 letnici osvoboditve Beograda - prenos (Bg) - Nedeljsko popoldne: Igre brez meja, Ptujski festival - II. del, Za konec tedna, Sport - Košarka Jugoplastika: CZ Moda za vas (Lj) - 18.20 Vidocq - serijski barvni film (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.00 M. Božić: Človek in pol - humoristična oddaja (Zg) - 21.00 Karavana: Glasinac - I. del (Lj) - 21.35 Športni pregled (Zg) - 22.10 TV dnevnik (Lj).

PONEDELJEK, 21. OKTOBRA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 9.30 TV v šoli (Bg) - 11.00 Velika šolska ura - prenos iz Kragujevca (do 12.00) (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 15.40 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 17.00) (Bg) - 17.00 Velika šolska ura - ponovitev (Bg) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Od zore do mraka (Lj) - 18.45 Narodni pisava - I. del (Lj) - 19.05 Odločamo (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TVD (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 E. Koš: Nesreča - drama TV Beograd (Lj) - 21.05 Sodobna oprema (Lj) - 21.15 Kulturna diagonala (Lj) - 21.45 Mozaik kratkega filma: Zakaj tečaj (Lj) - 22.05 TV dnevnik (Lj).

TOREK, 22. OKTOBRA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 9.35 TV v šoli (Sa) - 10.55 TV v šoli (do 11.20) (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 15.35 TV v šoli - ponovitev (do 16.35) (Bg) - 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bg) - 17.35 M. Golar. Okrogle oz. veržencih - II. oddaja (Lj) - 17.50 Barvna risanka (Lj) - 18.05 Obzornik (Lj) - 18.20 Zivljenje v gibanju - barvni film (Lj) - 18.45 Mozaik (Lj) - 18.50 Ne prezrite: Arheološka razstava v Arkadah (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Mi med seboj: Naša interesna skupnost (V Kliničnem centru) (Lj) - 20.55 Propagandna oddaja (Lj) - 21.05 M. de la Roche: Whiteoaki z Jalne - nadaljevanje in konec barvne TV nadaljevanke (Lj) - 21.55 TV dnevnik (Lj).

SREDA, 23. OKTOBRA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 10.50 TV v šoli (do 11.25) (Bg) - 15.25 TV v šoli (Bg) - 17.25 Zgodba o deklici Margareti

- barvni film (Lj) - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Oportunisti - reportaža TV Beograd (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Mladi za mlade - oddaja TV Skopje (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Film tedna: Trije obrazi ljubezni - barvni film (Lj) - 21.40 Propagandna oddaja (Lj) - 21.45 TV dnevnik (Lj) - 22.00 Svetovno prvenstvo v gimnastiki - barvni posnetek iz Varne (Lj).

CETRTEK, 24. OKTOBRA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 9.35 Francoščina (do 10.10) (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 15.35 Francoščina - ponovitev (do 16.10) (Bg) - 16.30 Svetovno prvenstvo v gimnastiki - barvni posnetek iz Varne (Lj) - 17.30 T. Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba - I. del barvne TV nadaljevanke (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Mozaik (Lj) - 18.20 Svet v vojni - serijski film (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 F. Hečku: Rdeče vino - barvna TV nadaljevanke (Lj) - 21.00 Kam in kako na oddih (Lj) - 21.30 Cetrtkovi razgledi: Prosti čas na tujem (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj) - 22.15 Svetovno prvenstvo v gimnastiki - barvni posnetek iz Varne (Lj).

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Kristina Iljaž iz Broda - Mitja, Ana Klobučar iz Uršnih sel - Aleša, Marijeta Badovinac iz Dolenjskih Toplic - Andreja, Franciška Kuhar iz Dolnjega Vrhpolja - Jožica, Slavka Rajer iz Trebnjega - Natašo, Franciška Oven iz Stehanje vasi - Andrejo, Zdenka Blatnik iz Hrastovice - Boštjana, Jelka Salehar z Rožnega vrha - Janjo, Jožica Savkov iz Dolnjih Kamenc - Duškota, Angela Miklavčič iz Roj - Brigitu, Angela Blatnik iz Sevnice - Mojco, Andreja Pavne iz Mirne - Roka, Jožefa Bevc iz Orehovice - Katarino, Ana Žugič iz Dobov - Sonjo, Marija Vidic iz Zvirč - Jožeta, Božidara Bršnar iz Pugalda - Marjana, Marija Hrovat iz Tribuč - Janeza, Cvetka Zupančič iz Rakovnika - Damjana, Marija Matkovič iz Kvasice - Tatjano, Martina Vidmar iz Srednjega Lipovca - Franca, Jožica Odlazek iz Straže - Tonija, Marija Panjan iz Lokve - Marjeto, Štefka Tomazin iz Globočic - Boštjana, Jožica Pletič iz Mallega Slatnika - Irmo, Martina Zupanc iz Gorenje vasi - Rafaela, Jožefa Smajlovič iz Drnovega - Sonjo, Pavla Prijatelj iz Podboršta - dečka, Antonija Gorišek iz Ostroga - deklico, Anica Bobič iz Družinske vasi - dečka, Slavka Klobučar iz Dolnje Straže - deklico, Marija Majerle iz Črnomlja - dečka in Jožica Trunkelj iz Žužemberka - dečka. **ČESTITAMO!**

»Dolenjski list«

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

Ivo Pirkovič: O svobodni republici pod gorjanci in njenem kirovskem junaku piparju bakšetu

NEKAJ SLIČIC O KIROVSKEM ZAŠČITNIKU BAKŠETU

"Stric, pojdite prosit partizane, da me bodo vzeli v bataljon!" je kirovski mali Tonček, sin partizanskega strojarja Kosa, mило pogledal vaškega zaščitnika, piparja Bakšeta.

Bil je fantek že sam v taborišču na Ravnah nad vasjo, pa mu je komandant dejal, da je še premalad. "Le pojdi domov, da boš še malo zrastel, potem pa pridi!" mu je naročil Čort.

"Služil pa že ne bom več pri starem skopuhu Udovcu v Mihovem," je Tonček ugovarjal piparju. Zdelo se je, da bo zdaj zdaj zajokal. Bilo mu je hudo in se ni dal odgnati.

Vaški zaščitnik sočutno gleda otroka, mu pokazuje sršenje gnezdo in veli, naj ga uniči. Tonček pobere kamen in zbije osir s hiše.

"Ti še nisi za partizane, ker se bojiš sršenov," pravi zaščitnik, "to se naredi takole," zgrabi sivo kepo in jo zmečka med dlanimi.

Hlapček mihovskega kulaka ni mogel dočakati, da bi zrastel. Prvega junija so ga le vzeli, ko ni odnehal. Prav tisti dan je komandant poročal, da mu je Gorjanski bataljon v mesecu dni narastel na več kot tristo borcev.

Tonček je po Pendirjevki spočetka pasel partizanske krave in jih zvečer gonil v prežeške hleve. No, pastirski bič je kmalu ponosen zamenjal za pravo orožje.

Vaški zaščitnik Bakše je bil na svojem rednem obhodu s pipami po Novem mestu. V Murnovi oštariji Na bregu mu je črkostavec Knol poročal:

"Iz Šentjerneja je prišel nekdo ovadit svojo sosedo. Pazite, katero bodo aretirali! Kriv bo njen sosed."

Tipograf je imel na karabinjerski postaji svoje ga obveščevalca.

"Kakšen je bil ovaduh?" vpraša še pipar.

"Majhen, v pumparicah in z aktovko pod pazduho," pove tiskar. "Je oženjen, pa hodi z ljubico, toliko je bilo mogoče dognati."

Bakše pohiti s poročilom gorjanskemu štabu, ki je z drugo četo takrat taboril na Pragu v Kobilah.

"So jo že zaprli," so mu povedali. "Krhinko namreč, mater našega Faruka."

Zgodilo se je pa takole:

Ženske so se bile s škafi zbrale pri vaškem vodnjaku v gornjem koncu vasi. Pa je Krhinka vzklila:

"Saj bi naši fantje lahko še kaj prišli domov pogledat, če ne bi bilo tukaj izdajalcev." Pri tem je pomenljivo trenila z glavo proti sosedu, ki je za plotom vlekel na ušesa.

Ivan Krhin-Faruk, intendat Kostanjeviške čete, ki je takrat taborila pri Črneči vasi nad Kostanjevico, je bil potr. Mater mu je torej spravil v ječo izdajalski ovaduh, s katerim je imel že v jeseni opraviti. Takrat je bil Faruk zanesel Tonetu Makovcu pred prag opomin Osvobodilne fronte, naj neha Italijanom pomagati sekati gozdove in pustošiti našo deželo, kot so Lahi nekoč že uničili naše primorske dežele in jih spremenili v neplodni kras. Ovaduh je takrat v vaški krčmi kri-

čal, da že ve, kje se je vse skuhalo proti njemu, in grozil Krhino.

Škofjeločan Pepi Hafner-Toso, ki je pred vojno kot strojnik služil na podmornici, je Faruka tolažil. Nekam skrivnostno mu je dejal:

"Danes bom spal pod trto. Pripeljal bom nekoga, ki te bo presenetil. Daj mi požirek slivovke!"

Toso je prenočil v Makovčevem vinogradu na Golobinju pred vrati Šentjerneja. Zjutraj je prijel ovaduha, ko je prišel vezat trtje.

Partizani so ga bili že dolgo iskali. S Kromarjevo tolpo je namreč že od jeseni ponoči vdiral v kmečke domove in v imenu partizanov s silo plenil živež in denar, kadar so slišali, da je kdo kaj prodal.

Toso se je z jetnikom vračal v taborišče prav tisti čas, ko so italijanski avioni Ostrc in Črnečo vas silovito bombardirali. To je bilo nekaj dni po hudem spopadu na Dobah, 28. maja (1942) namreč.

PRED OGNJENIM NEURJEM

Poleti se je upor nezadržno širil. Osvobojeno je bilo vedno več dežele. Zaskrbljeni Italijani so naglo zbrali ogromno vojsko, pripeljali novih divizij, zračnih sil in topništva in 16. julija sprožili veliko ofenzivo. Začeli so na Notranjskem, prečevali vso deželo, streljali ljudi iz vlakov, po vaseh, poteh in poljih, plenili in požigali domove.

Ognjeno neurje se je bližalo Dolenjski, Beli krajini in Gorjancem. Belogardisti so Italijanom spočetka služili le za vodnike, ovaduhe in pri lovu na ovadene rojake, pozneje pa so hodili vedno bolj v boje.

Farovži so se spreminjali v sovražna obveščevalna središča. Mirenski župnik Jakob Širaj je belim in Lahom sestavil "spisek sumljivih ljudi". Mokronoški Janez Sladič je svoje uporne farane ovadil italijanski diviziji alpskih lovcev, ki je povsod puščala za seboj grobove in pogorišča. Trebelski župnik Ivan Tiringar je tuju izročil devetindeset imen nepokornih kmetov, ki jih je sam odbral za streljanje, ječe in izgnanstvo. V Skočjanu je tako nalogo opravil župnik Nace Škoda, v Št. Petru in Stopičah tamkajšnji farovski gospodje. (F. Saje, Belogardizem, 337.)

Kostanjeviški dekan Golob je bil ves divjan na starega svetokriškega župnika Andreja Zupca, ki je podvomil, ali dekan s svojo belo zaroto res

služi pravemu bogu. Golobov kaplan in voditelj Katoliške akcije Franc Šeškar, ki se je oborožil s pištolo, je poslal seznam faranov, katere je treba internirati, legističnemu voditelju Francu Preglju v Šentjerneju. Partizanski obveščevalci so ovadbo leto dni pozneje našli v Pregljevem arhivu, skritem pod težko železno blagajno na občini.

Šentjernejski župnik Franc Cerkovnik je že od jeseni sestavljal obsežno kartoteko vseh faranov z ugotovitvami, v kateri stranki je kdo, kaj bere in s kom se druží. Podatke mu je zbirala Katoliška akcija, tudi dekleta. Škof ni govoril resnice, češ da Katoliško akcijo obrekujejo, ko govorijo, da se ukvarja z izdajalskim političnim bojem proti Osvobodilni fronti.

Na novomeškem kapitlju sta s tako imenovanim laičnim "forumom" pripravljala zaroto proti vstaji vikar Franc Kek in kaplan Janko Oblak, v šmihelskem samostanu notredamskih sester pa predničin nečak Nande Babnik in asistent Katoliške akcije in kasnejši voditelj zločinske črne roke Karel Wolbang, ki je posejal Kapiteljski marof z grobovi svojih žrtev, kolikor jih ni odnesla Krka. Babnik in Wolbang sta bila novomašnika in oba begunca pred Nemci.

Nevarne Gorjance, ki jih Italijani po svoji nesrečni marčni bitki na Miklavžu niso pozabili, bi jim morali osvoboditi belogardisti. Vso gorsko verigo bi morali od Radatovičev na Žumberku prek belokranjskega Suhorja, Stopič, Gracarjevega turna, Pletarj in Kostanjevice do Sv. križa na novi nemški meji beli obkoliti s svojimi postojankami.

Klerikalni in italijanski upi, da bo ljudstvo sprejelo in podprlo belogardistični Štajerski bataljon tako, kot so partizane, so bili zgrešeni. Z lažjo, da so tudi sami partizani, so ljudem prikrižali svoje prave namene, ljudstvo pa ni sleparjev nikoli maralo.

Italijani so morali podpreti tolpo, ki je že od maja s partizanskimi zvezdami zvijačno zvaljala v svoj gozdni brlog pri Sv. Roku za Šmihelom in pozneje pri Št. Joštu nič hudega sluteče kmete, samotne potnike in partizanske kurirje in jih ubijala.

Prvo pomoč, pet konjskih tovorov orožja in streliva, so Italijani poslali belim in gozd pri Bršlinu že 17. julija, ko so jih partizani razkrinkali in začeli goniti po Dolenjskem, da bi jih uničili. (Saje, Belogardizem, 307.)

Tito odlikoval župnika

24. septembra je podpredsednik izvršnega sveta skupščine SRS Rudi Cačini...

tudi zapostavljeni slovenski življ mozelske občine. Prirejali so igre, ples...

V začetku vojne je sodeloval s komunistom Cirilom Dekvalom in tovariši...

19. junija 1942, ko so Italijani zopet zavzeli Mozelj, jih Mate ni več čakal...

Kasneje so ga Italijani ujetili. Zaprt je bil v Kočevju, Ljubljani in končno so ga odgnali v taborišče Gonars...

Po razpadu Italije je živel v rodni Goriči vasi. Nekdo ga je ribniški dekan zaprosil, da bi ob nedeljah prihajal v Ribnico...

Če bi se slovenski duhovniki do svojega naroda in domovine vedli v minulih vojnih tako kakor župnik Mate, ne bi prišlo do narodnega razcepa...

Vsestransko spoštovan nekdanji mozelski župnik Franc Mate zdaj nadaljuje svojo življenjsko pot v Velikih Laščah...

TONE OŽBOLT

Jožko je omahnil v vodnjak

Tragična nesreča fantiča v Koroški vasi

„Tako pridnega fanta ni bilo daleč naokrog! Kaj hujšega nas ni moglo doleteti...“ Tako pravijo pri Lukšičevih v Koroški vasi...

Otrokov oče je drugi dan po nesreči ves zbežan in solzan taval po vasi, doma pa je bil sam jok in stok. Mama, stara mama, stari oče, sorodniki, sosede, vsi so se zbirali na dvorišču pri nesrečnem vodnjaku in zares žalostno jih je bilo poslušati...

„Bilo je v nedeljo, 13. oktobra. Čez dan je bil Jožko na paši, proti večeru pa je prišel domov in je delal nalogo. Vsi smo bili v kuhinji pri štedilniku ter se šalili. Potem mi je Jožko rekel, naj grem jaz pomolsti kravo...“

Jožkov oče je takoj opazil, da fanta ni, čeprav je vodnjak tik pred hišo. Rekel je: „Ni bilo dve minuti,

ko sem stopil za njim na prag in ga poklical. Nihče se ni oglašil. Potem je prišla na prag še ona (mama) in je videla, da leži čevljev pri vodnjaku. Takoj sem zakričal: „V vodnjaku je padel! Tekli smo k vodnjaku, a se ni nič videlo. Potem sem ga s kavljem zapel za jopo. Ko smo ga potegnili ven, mu je žila še utripala. Ker sem se pri vojaki naučil umetnega dihanja, sem takoj poskusil z umetnim dihanjem usta na usta, a nič. Med tem smo že dobili avto in smo ga peljali v bolnišnico. Tam so ga dali pod kisik, vendar Jožku ni bilo več pomoči.“

Domnevajo da je Jožko hotel zajeti vodo, bilo je mokro in spolzko, pa ga je vedro potegnilo navzdol.

R. BAČER

Oče nesrečnega Jožka Lukšiča, učenea 5. razreda stopiške šole, in soseda pri vodnjaku, v katerem je fant utonil. (Foto: R. Bačer)

Smrtna obsodba za medvedka Brunda

Pravičneje bi bilo, če bi ga le preselili v živalski vrt

Lovska zveza in lovška družina Kočevje sta pred nedavnim sprejeli sklep, da odstrelje medvedjega mladiča, ki se je iz okolice kočje pri Jelenovem studencu preselil v grmovje nad Podgorsko ulico v Kočevju.

Tu je že večkrat tudi podnevi preplašil kakšnega stanovalca, ker mu je

sledil kot pes in ga prosil za hrano. Bralcem Dolenskega lista so nor-

čije medvedka Brunda že znane, saj vedo, kako je gozdnim delavcem kradel malico, popil strojno olje, midva pa sva celo pila pivo in skupaj hrustala čevapčice.

Medvedek Brundo. Najprej ga ljudje navadijo nase, potem pa ga obsodijo na smrt. (Foto: F. Brus)

Nenavaden nočni obisk

Medvedek obiskal Leganovo shrambo

V noči od 7. na 8. oktober je Jožeta Legana in njegova žena Kristina iz Podgorske ulice v Kočevju okoli ene ure ponoči prebudilo nenavado ropotanje okrog hiše. Misleč, da sosedov pes gloda kost, je Jože tolkel po zidu, da bi ga pregnal.

Nemalo presenečena pa sta zakonca zjutraj ugotovila, da je nekdo v shrambi z okna odtrgal mrežo, po-

spravil dve kranjski klobasi, kakšen kilogram pršuta, nekaj salame in suhe slanice. Po stopinjah sta kmalu spoznala, da sta imela v gosteh medvedka Brunda, ki se je iz okolice planinske kočje za Mestnim vrhom preselil v grmovje nad Podgorsko ulico, ker pri koči ni več obiskovalcev, ki bi ga hranili s kruhom in marmelado.

F. BRUS

Okno, kjer je Brundo raztrgal pri Leganovih mrežo in se splazil v shrambo po dobrote. (Foto: F. Brus)

Gad se je 'spremenil' v goža

Rado Škedelj je s pomočjo svoje matere ujel v vinogradu 1,32 metra dolgega goža

Sredi prejšnjega tedna se je v uredništvu Dolenskega lista oglašil Rado Škedelj, avtomehanič z Rateža pri Novem mestu. S seboj je prinesel 1,32 metra dolgega gada, kot je on imenoval ujeto kačo. Ko smo za vsak primer pogledali še v enciklopedijo živali, smo ugotovili, da to ni gad, pač pa gož.

Tudi iz Škedeljevega pripovedovanja je bilo že v začetku razvidno, da ta velika kača ne more biti gad. Za gože je namreč značilno, da svojo žrtev usmrtilo tako, da se ovijejo okrog nje. Ravno tako pa se je v skoraj enournem boju s Škedeljem obnašala ujeta kača. Kar dvakrat se je namreč poskušala oviti okrog nog. „Z materjo sva delala v vinogradu, ko sem zagledal nenavadno veliko kačo, ki se je sončila. Najprej

sem mislil, da je trta, ko pa je kača nekajkrat zasikala, sem videl, da gre zares. Mati se je močno prestrašila. Naročil sem ji, naj pazi, kam se bo kača odpeljala, in skočil v zidnico, kjer sem naredil precep. Kar dolgo sem lovil to žival in pošteno me je ogrela.“ je pripovedoval Škedelj.

In še zanimivost o gožu: pri nas poznamo navadnega goža ali Eskulapovo kačo. Ta vrsta, ki je razširjena predvsem po jugovzhodni Evropi in Mali Aziji, je verjetno služila kot vzorec za znani simbol Eskulapa, antičnega boga zdravilstva. Največkrat so ga namreč upodabljali s palico v roki, okrog katere se ovija kača. Presenetljivo pa je, da so v antiki izbrali za simbol zdravilstva prav kačo, čeprav se po vsem svetu teh živali tako boje. Domnevajo, da so jo Rimljani, katerim je bila kača enako sveta in nedotakljiva kot Grkom, med osvajanjem po Evropi naselili po zdraviliških kopalnicah, ki so jih uredili. Gož namreč še danes živi na nekaterih povsem izoliranih krajih po Nemčiji in Švici.

J. PEZELJ

RAVBARJEVA UMRLA

V novomeški bolnišnici je umrla 40-letna Ana Ravbar z Rateža, žrtev prometne nesreče, ki se je zgodila 2. oktobra pri Malem Slatniku. Ravbarjeva se je takrat peljala proti domu z dvema otrokoma, naproti pa ji je pripeljal avtomobilist in avto Ravbarjeve zbil s ceste.

Odšli brez naslova

Razmah turizma je v brežiško občino prinesel tudi povsem nove primere, kakršnih prej gostinci niso bili vajeni. V brežiškem TURIST hotelu, pa tudi v Cateških Toplicah so imeli zadnje čase več „imenitnih“ gostov. Bivali so v hotelu po več dni, nenaodoma pa so izginili brez naslova. Za njimi je pri receptorju ostala le osebna izkaznica.

Uprava hotelov najprej sama išče take goste in skuša od njih dobiti denar, če pa ji to ne uspe, preda zadevo sodišču. In v Brežicah imajo kar več takih primerov v preiskavi. Neki moški, ki se je predstavil za književnika iz Beograda, jih je na tak način potegnil za nos, pa tudi ženske s sumljivo moralo so jim tako zagodle, in celo neka gospodinja-pomočnica.

Domnevajo, da imajo gostje, ki tako lahkomišlno puščajo osebne izkaznice, na zalogi kar več takih dokumentov. Izkaznico tak človek pusti in izgine. To vendar ni predrag za teden dni hotelskih počitnic...

V SMRT NA PRVI VOŽNJI

5. oktobra se je 30-letni Vid Piškur v Čužni vasi hotel naučiti vožnje s traktorjem. Pod nadzorstvom lastnika vozila Draga Sinjurja je zlezel za volan in ves srečen izpeljal. Kmalu se je med vožnjo počutil trdnega in se mu je zdelo, da vozi prepočas. Hotel je dati v drugo prestopo, dodal je plin, takrat pa je traktor kar poskočil. Vozilo je sprva zanašalo, traktor je zdrknil na rob poti in se prevrnil po strmini navzdol. Lastnik Sinjur je še pravi čas odskočil, Piškurja pa je traktor pokopal pod seboj. Hudo poškodovanega so odpeljali v novomeško bolnišnico, kjer pa je 9. oktobra umrl.

Cozerija ENA PRAVLJICA ZA LAHKO NOČ... Daleč za devetimi gorami je živela mravljica, pridna in delavna, da le kaj. Vstajala je z jutrom, ko je še rosa pokrivala travne bilke, garala ves dan, tako da so jo zvečer, ko se je poslavljala dan in so se oglašili čuki in sove, bolele drobne koščice in slabotne mišice. Mravljica ni poznala počitka, gnala se je preko svojih moči, letni dopust ji je bil španska vas, popoldansko spanje je bilo zanjo več kot sanje. Z odtrgovanjem od ust si je zgradila hišo: lepo, tako z dvema balkonoma, s tremi nadstropji. Zase in za svojo družino. Toda zbolelo jo je drobno srce, ko je videla v gozdu revne mravlje, brezdomke. Gozd je bil siromašen in pravo čudo je, da niso poginile. Mravljica se jih je usmili-la in jih je vzela na stanovanje. A ker ni poznala ljudskih šeg in navad, so mravlje lahko stanovale pri njej brezplačno. Življenje jim je bilo mirno in lepo... Nekaj metrov od njih je v brlogu, iz katerega je zaudarjalo po nesnagi, živela lisica. Bila je lena, da se ji skoraj dihati ni dalo. Kot sraka je kradla okrog, da si je priskrbe-la kaj za pod koničaste zobe. Ni je skrbelo, kaj ji bo prinesel jutrišnji dan; bila je zadovoljna, če se je v njenem gobcu mlelo kaj dobrega. Tako iz dneva v dan, iz leta v leto. Pomahala je s kosmatim repom, se zlobno nasmehnila in se zavlekla v svoj zanemarjeni brlog spat, ako ji je kdo samo omenil delo. Toda bila je srečna... Idilično življenje pa ni trajalo večno. Od nekod se je v ta predel gozda privlekel volk, željan oblasti, len pa kot rojen brat lisice. Ko si je ogledal okoličo, se mu je volčje oko ustavilo na lepo urejeni hiši mravljice. Zavistno je zarjovel: „Kakšno bogastvo!“ Ob pogledu na lisičin brlog, iz katerega so molele smrdljive noge speče gospodarice, se mu je utrnila volčja solza: „Sirotka lisičica!“ Tu bi bil lahko tudi konec pravljice, otroci. Konec zato, ker vam o mravljici ne morem več pripovedovati, kot samo to, da se v zaporu lepo obnaša. Lisica in volk pa sta srečno živela mnogo let. Morda živita še danes. Kdo ve? TONI GASPERIČ

SEDEM ČUDEŠ SVETA

Nekoč je bilo sedem alkimističnih barv, ki so se od „najnižje“ do „najvišje“ dvigale po vrstnem redu: rumena, modra, zelena, črna, bela, rdeča in zlata. Sedem je bilo tudi za alkimiste simbolično število, ki je zaznamovalo popoln red in popolne vrste. To število ni zaznamovalo samo alkimističnih barv, pač pa tudi darove sv. duha, dela usmiljenja, dni v tednu, kreposti, Marijina veselja, Marijine žalosti, nadangele, planete, poglavitne grehe, smeri v prostoru, starostne dobe, teološke vede in zakramente. Znanih je tudi sedem grških modrecev, sedem svobodnih umetnosti, sedem velikih ameriških muzejev, se-

dem velikih florentinskih cehov . . .

Znanih je tudi sedem svetovnih čudes. Ta seznam je navadno obsegal piramide v Gizi, Semiramidine viseče vrtove v Babilonu ali pa Babilonski stolp ali obzidje, Artemidin tempelj v Efezu, Fidijev hrizolefantinski kip Zeusa v Olimpiji, svetilnik na otoku Faros in rodoški kolos.

V seriji zapisov na šesti strani P bomo pod naslovom SEDEM ČUDEŠ SVETA pisali o starih in novih čudesih, o čudesih, ki preživijo čas in ki se trajno zapišejo v človeško zgodovino . . .

DANES

SEDEM
ČUDEŠ
SVETA

KAJ JE NOVEGA

DANES

GRADOVI IN
USODE
MOKRICE

TRDINOVI
NOTESI

DANES

17. X. '74

23

PRILOGA

10 LET / 751 ČRNIH GRADENJ

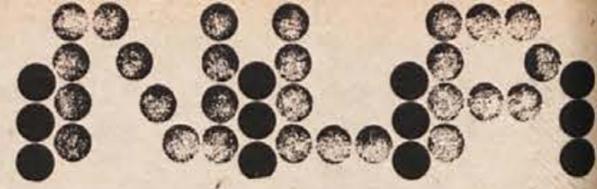

V novomeški občini so v zadnjih desetih letih zgradili na črno 751 objektov. Samo letos so odkrili 90 črnih gradenj. Doslej so porušili eno samo zidanico . . . Na Trški gori je 1967. leta nekdo zgradil vikend na črno — odtlej je okrog tistega vikenda zrastle še 11, prav tako na črno zgrajenih vikendov ali zidanic . . .

751 odkritih črnih gradenj v desetletju je vsekakor žalosten rekord, če imamo pred očmi podatek, da so v novomeški občini letos izdali 280 dovoljenj za gradnjo stanovanjskih poslopij. Se pravi: v desetih letih so črnograditelji naredili za tri običajne gradbene sezone prijavljenih gradenj . . .

O teh stvareh in pa tudi o tem, da naj bi po zasnovi urbanizacije Novo mesto za Ljubljano stalo ob boku Mariboru, Celju in Kopru ter pred drugimi središči, pišemo na tretji strani P v članku pod naslovom ZA TRI LETA ČRNIH GRADENJ.

751 ČRNIH GRADENJ

križajo v vesolju bitja kot mi živali?

1. julija 1965 je francoski kmet Francois Masse kot običajno zgodaj vstal in že okrog pol šeste ure zjutraj delal na svojem posestvu blizu Valencola. Sedel je na traktor in ga hotel prižgati, ko je za bližnjim kupom kamenja zaslišal čuden piskajoč zvok. Stopil je za kamenje, ki mu je zakrivalo pogled, in kakih 80 metrov stran zagledal čuden predmet, ki je pristal na njegovem polju.

Najprej je pomislil, da je to kak vojaški helikopter, saj so ti pogosto pristajali na njegovih njivah. Še vedno je šel zraven in se pogovoril s pilotom: navadno so bili ti piloti strastni lovci, tako kot Francois.

Ko se je približal, je kaj hitro ugotovil, da tokrat ni pristal helikopter. Neznani predmet je bil še najbolj podoben manjšemu avtomobilu s kupolo na vrhu, stal pa je na šestih nogah. Masse je hotel ugotoviti, kaj se dogaja, in se je napotil še bliže. Ko je prišel prav blizu neznanega predmeta, je opazil dve bitji, podobni človeku. Neznani bitji sta si z zanimanjem ogledovali sivko, s katero je bilo posejano polje. Lastnik polja se je čudnima bitjema približal na kakih pet metrov, ko sta ga šele opazila. Neznani bitji sta se hitro vzravnali in eno od njiju je v Massa pomerilo z nekakšno pištolo. V tem trenutku je možak obstal kot prikovan. Naj je še tako hotel, ni in ni mogel premakniti ne nog ne rok. Bil je popolnoma paraliziran. Ko je Masse to spoznal, se je tako prestrašil, da ni niti pomislil, da bi zakričal na pomoč. Še vedno pa je lahko jasno mislil in pozorno opazoval početje neznanih bitij.

Pozneje je Masse pripovedoval: „Neznani bitji sta bili po velikosti nekako na stopnji osemletnih otrok, toda njuni glavi sta bili približno trikrat večji od človeških. Opazil sem tudi, da sta bili brez las, koža pa je bila bela, gladka in mehka kot pri dojenčku. Bitji sta bili oblečeni v pajaca, na glavah nista imeli ničesar. Njuna obraza sta bila podobna človeškemu, usta pa so bila zelo čudna: spominjala sta na luknjo, ker bitji nista imeli ustnic. Sporazumevali sta se z nekakšnimi čudnimi glasovi, vendar sem imel občutek, da ti glasovi ne prihajajo iz ust.“

Bitji sta od časa do časa pogledali proti francoskemu kmetu: kazalo je, kot da se mu posmehujeta. Vendar neznanca nista kazala znakov sovražnosti. Čez nekaj časa sta se neznani bitji presenetljivo gibčno in okretno – zaradi njunih nesorazmerno velikih glav kaj takega ni bilo pričakovati! – spravili v neznani leteči predmet skozi premakljiva vrata. Nato je njuno plovilo z osupljivo hitrostjo zletelo pod kotom 45 stopinj. Pravzaprav bi bilo bolje reči, da se je njuno plovilo izstrelilo! Ob vzletu je plovilo oddajalo piskajoč zvok.

Ko je neznan leteči predmet odletel, je Masse mislil, da bo njegova otrplost popustila in da se bo lahko spet normalno premikal. Vendar je še nekaj časa ostal prikovan na mestu in le počasi je lahko spet začel premikati roke in noge. Takrat je z vso hitrostjo stekel v vas. Najprej se je oglasil pri prijatelju in kavarnarju, se malo okrepčal in mu opisal ves dogodek. Kavarnar mu je svetoval, naj gre takoj na policijo, vendar je Masse to odklonil, češ da bi se mu ljudje posmehovali. Zato se je kavarnar sam napotil na polje in si ogledal sledove, potem pa je o tem pripovedoval tudi drugim.

Tako je zgodba prišla v javnost, zanjo so se začeli zanimati tudi novinarji in televizija. Zlasti so Massa oblegali novinarji. Najprej je povedal, kaj se mu je zgodilo, potem pa je postal hudo molčeč in vase zaprt. Tudi sicer se je spremenil. Medtem ko je prej spal 7 ali 8 ur na dan, je zdaj potreboval 12 do 14 ur spanja vsak dan!

Preiskovalci so naslednji dan opazili, da se je okrog največje luknje na polju, kjer je pristal neznan leteči predmet, začelo nabirati tekoče blato. Do večera se je blato strdilo, da je bilo trdo kot beton. Luknje je bila podobna narobe obrnjenemu lijaku, globoka pa je bila kakih 80 cm.

Čez nekaj dni Masse ni mogel več stati na nogah: trdil je, da je to posledica srečanja z neznanimi bitji. Postajal je tudi vse bolj živčen in razdražljiv.

Za ta primer se je še posebej zanimal znani francoski znanstvenik Michel Aime. Ta je najprej ugotovil, da Masse ni zagledal neznanih bitij na 80, ampak na 90 metrov, in da ni šel po polju sivke, ampak skozi vinograd.

Aime je ugotovil, da je že teden pred dogodkom Masse skupaj z očetom opazoval, kako nekdo vsako jutro poškodevalje mladike sivk. Zdelo se je, kot da nekdo jemlje vzorce.

Aime je svoja opažanja strnil v naslednjo ugotovitev: „Dobro bi bilo, da bi vso zadevo podrobno proučili. Čeže, da so neznana bitja psihološko delovala na Massa, da so povzročila njegovo radovednost in zaskrbljenost že pred prvim julijem. Ta primer ni osamljen, kaže, da se neznana bitja vnaprej pripravljajo. Sam sem opazil štiri take primere v Franciji. Ta, zadnji, je najbolj značilen. Kaj se pripravlja?“

Te podrobnosti podpirajo Wellsovo domnevo, da ljudje iz prihodnosti obiskujejo svojo preteklost. Nekateri predpostavljajo, da so neznana bitja proizvod sistema ras; nekateri menijo, da je ta rasni proizvod superhumaniziran.

Številni opisi neznanih majhnih bitij v zadnjih letih močno spominjajo na naše domače križanje živali. Ta misel je sicer ogabna in za naše razmišljanje težko sprejemljiva, da bi jo uporabljali na človeku, čeprav nimamo podobnega spoštovanja do živali. Majhna bitja, podobna človeku, res lahko spominjajo na udomačene živali, ki opravljajo nekatere posebne naloge. Morebiti so zares proizvod zelo izpopolnjene tehnologije, ki jo poznajo nekje v vesolju.

„Tiho bodi!“ dregne fantič osmih let svojega prijatelja, ki je že odprl usta, da bi nam povedal, po kateri poti se pride do osnovne šole v Dolenji vasi. In molk pa zmigovanje z rameni.

„Mi smo vaši, rdeči,“ smo prepričevali oba fantiča, ki bi najraje kar pobegnili stran, da ne bi padla v skušnjava in „sovražniku“ izdala skrbno čuvane skrivnosti. Šele ko smo jima pokazali rdečo prepustnico, sta nam pokazala, kje se pride do šole.

Ta drobna epizoda je prav značilna za podobo stanja, ki je prevladovalo med prebivalstvom na ozemlju občine Ribnica, ki je bila zajeta v vojaške vaje „Jesen 74“. Namen vaje je bil preizkusiti, kako bi v primeru resnične vojne nevarnosti deloval sistem splošnega ljudskega odpora. Teorija SLO predvide-

va, da bi napadalca nudilo odpor vse ljudstvo, od otrok do starcev, ki ne morejo več zgrabitati za orožje. In po tem, kar smo videli in doživeli, lahko sklepamo, da bi res bilo tako.

Vse, kar diha in živi v Ribnici in okoliških krajih, je zavzeto in z vso resnostjo sprejelo svoje naloge. Prometni znaki, hišne številke, imena krajev, vse to je bilo preplepljeno s papirjem. Po izložbah, zidovih, plotovih in po ulicah je bilo nešteto listov, popisanih s parolami in gesli. Po mestu in vaseh so hodili možje in mladinci v uniformah, pa tudi deklet in žena ni bilo malo. Vse je nekam hitelo, bilo na straži ali pa kako drugače dalo delček svojih moči za obrambo domovine.

Teritorialci, domači fantje in možje, ki so se poskrili v gozdo-

ve po okoliških hribih, so v slabem, deževnem vremenu obdržali dobro voljo in kljub naporom ohranili vročo kri. Ko smo jih obiskali na dobro skritih položajih, smo jih slišali govoriti, kako „hudiči“ že ne bodo nikoli prišli do Ribnice, pa naj stane, kar hoče. Skratka, tako so se vživeli v „vojno“, da so vse skupaj jemali prav zares.

Pravila vojaške vaje so pripeljala tudi do smešnih stvari. V sobotni noči je napadalec bombardiral Ribnico in „zadel“ nekaj zgradb, v katerih so dežurali razni štabi. Zjutraj so potem po Ribnici hodili „mrliči“. Na enega od njih smo naleteli v nekem lokalčku, ko je sijočih lic in prespan srkal kavo.

„Kako pa to, da ste tukaj in ne v štabu?“

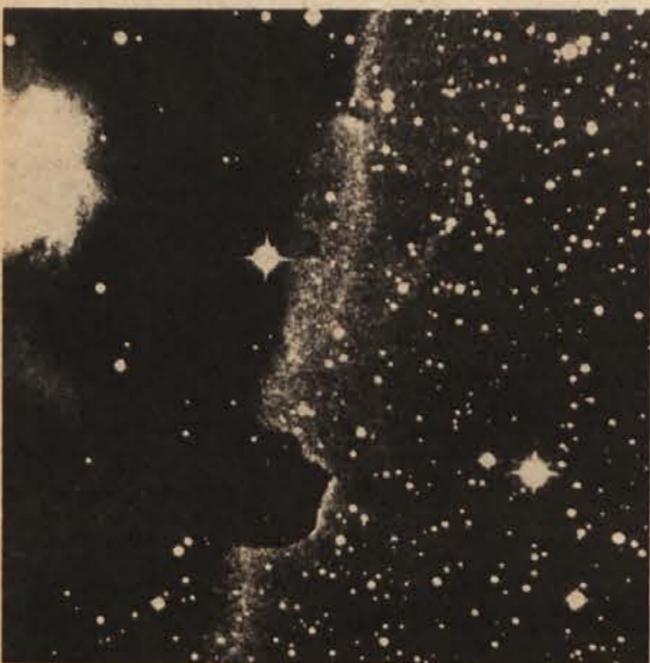
„Ponoči me je ubilo in zdaj sem mrtev!“ je z vso resnostjo

zatrdil „mrtvi“ občan.

Uradno so objavili, da je bombni napad zahteval kar sto mrtvih. In ko je neki radovednež hotel videti vse te mrtve, so ga poslali, naj si jih gre ogledat kar na pokopališče, kjer jih je še več, ako ravno hoče.

Vaje so končane, „mrtvi“ so spet živi, mladina spet misli na zabavo in otroci ne sprašujejo več staršev, ali bodo kmalu prišli plavi, da jim porežejo gume na avtomobilih, še večerajšnji borci delajo na kmetijah, v tovarnah – skratka, življenje je steklo po starem tiru. Toda ostal je jasen dokaz, da je način naše vseljudske obrambe dobro zamišljen in da so naši ljudje resnično predani in pripravljeni žrtvovati vse za svobodo in domovino.

MIM

NA MEJAH VESOLJA

Daleč proč od vsakdanjosti, v silnih globinah vesolja leži fantastično kraljestvo, kakršnega si niti najbolj divja domišljija ne bi mogla zamisliti. Dolgo je bilo škrto za mejami časa in prostora, nedosegljivo človekovi vednosti, skrivnostno in neraziskano. Toda sedaj so se kozmične meje začele odpirati vedoželjnemu človekovemu duhu. Človek je zagledal drobce neke nepoznanosti območij vesolja in njihova nenavadnost ga je presenetila. V nedoumljivih razsežnostih vesolja se svetovi, kjer čajna žlička tehta toliko kot 200 milijonov slonov, kjer zvezde utripajo po tridesetkrat na sekundo, kjer snov in svetloba kar naprej izginjata brez vrtnice v skrivnostne črne luknje. „Vesolja ni samo nenavadno, kot predpostavljamo, ampak bolj nenavadno, kot si sploh moremo predpostavljati,“ je dejal pokojni britanski znanstvenik J.B.S. Haldane. In res je tako.

Ko je človek s pomočjo ogromnih optičnih teleskopov in z radioteleskopi pričel odkrivati

vse bolj oddaljena svetovja, so vse možne mere za razdalje propadle. Danes poznamo za nas najoddaljenejši vesoljski objekt, ne moremo pa si predstavljati silne razdalje, ki nas loči od njega. Izračunali so, da leži okoli 10 bilijonov svetlobnih let daleč. Ali drugače: če naj bi debelina tega lista, ki ga držite v rokah, pomenila razdaljo od Zemlje do Sonca, potem bi v enakih razmerah bilo najbolj oddaljeno vesoljsko telo kar 34 milijonov kilometrov daleč. Od vseh teh vesoljskih teles, ki jih je neskončno število, prihajajo do nas sporočila, svetlobna, radijska in morda še druga, ki pa so nam še vedno neznan.

Misel, ki se ob vsej ogromni razsežnosti prostora, energije in snovi vsiljuje, predpostavlja, da v tem silnem kozmičnem gibanju človek nikakor ne more biti osamljen pojav. Na vprašanja, ali obstoji še kakšna civilizacija v vesolju, odgovarja ameriški astronom Richard Berendzen, da ni vprašanje, ali obstoji, am-

pak kje. Tudi verjetnostni računi kažejo, da je v vesolju najmanj milijon planetov, na katerih prebivajo živa bitja – vse to samo, ako v izračunu upoštevamo našo galaksijo. Vemo pa, da je galaksij, teh zvezdnih otokov v praznini vesolja, okoli 100 bilijonov. Število „naseljenih“ planetov tako postane resnično astronomsko visoko. In ob upoštevanju te visoke številke se kar sama ponuja misel, da morajo biti v neskončni množici živih bitij tudi taka, ki so človeka že davno presegla v razvoju. Ob vsem tem postanejo razumljivejši tudi poskusi, da bi človek odkril sporočila, ki hite do nas iz globin vesolja.

Vesolje tako močno spreminja svojo podobo v naših očeh. Več ko novega vidimo, bolj se zavedamo, kako malo ali skoraj nič nismo vedeli o njem.

Vesolje pa je radovednemu človekovemu duhu pokazalo tudi „figo“. Nikoli ne bomo zvedeli, kaj se dogaja v slovitih črnih luknjah, ki smo jih odkrili v vesolju. Lahko le gradimo raz-

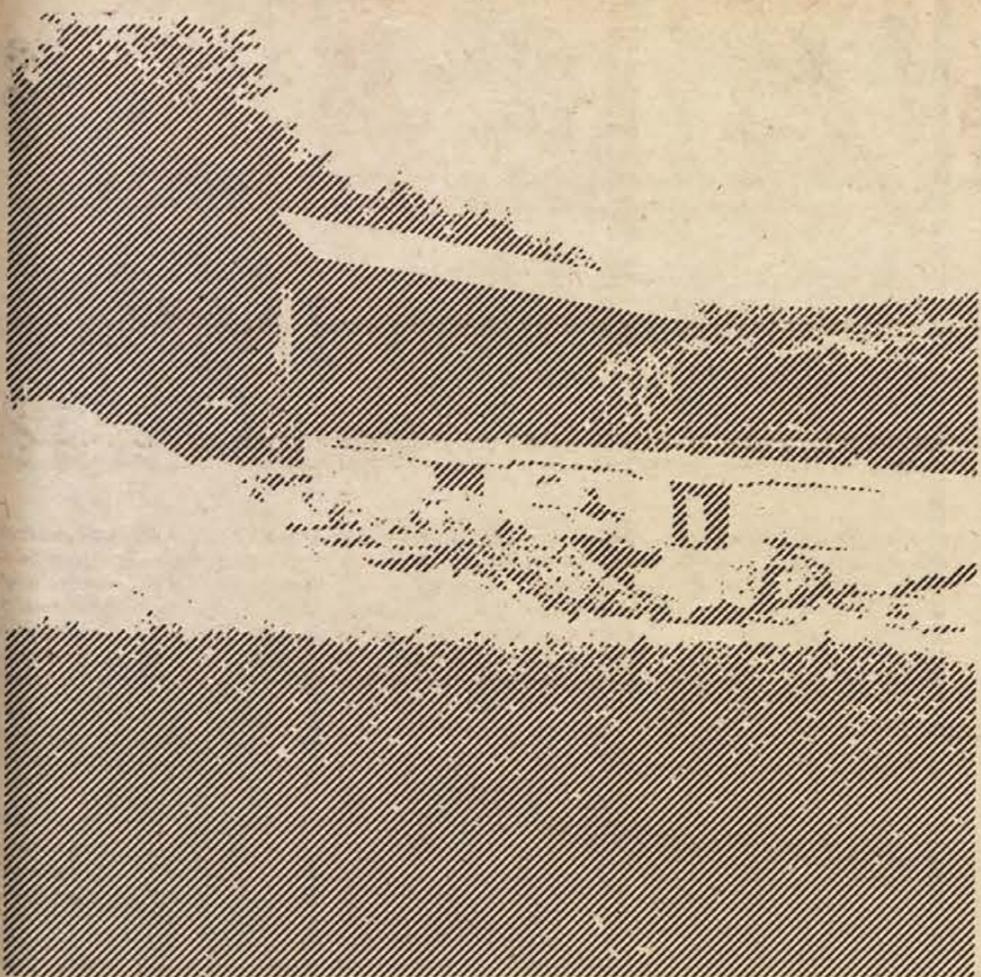
ne predpostavke, toda preveriti jih ne bo mogoče nikoli, kajti vsaka snov, svetloba ali kakršna koli energija za večno izgine v teh luknjah.

Danes je splošno sprejeta hipoteza, da so črne luknje nekdanje orjaške zvezde, ki so se zrušile vase. Gravitacijska sila te skrajno zgoščene materije je tako močna, da ji ne more ubežati niti svetloba. Ko je genialni mislec Einstein v svoji relativnostni teoriji predvidel takšne zgoščitve materije, je bila večina vseh astronomov in fizikov prepričana, da je vse to samo stvar teorije. Odkritje črnih lukenj pa je potrdilo tudi to najbolj divjo misel.

Kakor koli že pogledamo na prostranstvo, ki obdaja naš neznan planet, lahko samo onemimo pred njim. Toda človek bi ne bil človek, ko bi ga ravno najbolj veličastne stvari ne privlačile, ko bi se ne ustrašil prav pred ničemer, ko bi ga volja po spoznavanju ne prezela s skoraj grozljivim pogumom.

ZA TRI LETA ČRNIH GRADENJ!

Stari ljudje so imeli navado reči: „Najprej stalca, potlej kravca...“ In so si najprej sezidali hišo, šele potem so si k ognjišču pripeljali ženo. Če bi danes delali tako, bi se zvečine ženili hudo pozno, prenekateri tik pred smrtjo. „Najprej stalca“ je danes tako hudo zapleten sistem drgnjenja kljuk in pešačenja od vrat do vrat, da bi človek, ki se odloča za zidavo, lahko postal atletski prvak v teku na dolge proge čez zapreke. Vsekakor pa je razumljivo, da mora imeti zares dobre živce!

Stari ljudje so imeli navado pogledati naokrog in reči: „Tukaj mi je vseč, tukaj bom zidal!“

Danes ni potrebno gledati naokrog. Za vas skrbijo urbanisti, arhitekti, inženirji in marsikaj tudi birokrati.

Ne verjamate? Potem začnite zidati. Potrebujete: vlogo za občinsko skupščino, mapno kopijo in potrdilo, da ste lastnik zemlje, na kateri boste gradili.

Občina vzame stvar v svoje roke in zahteva od vas: kje nameravate graditi in kaj nameravate graditi. Potem na podlagi veljavnih dokumentov pregleda, kakšen je režim urejanja prostorov. Po domače: ali je zemljišče, kjer hočete zidati, v urbanističnem redu, urbanističnem načrtu ali zazidalnem načrtu. Če je v urbanističnem ali zazidalnem načrtu, boste morali prinesiti še lokacijsko dokumentacijo. V novomeškem primeru lahko tako dokumentacijo dobite le pri Dominvestu.

Se niste obupali? Gremo naprej! Potem dobite lokacijsko dovoljenje. Potem morate predložiti načrt objekta. S tem načrtom, ki mora biti usklajen z lokacijsko dokumentacijo, dobite gradbeno dovoljenje. Potem prijavite gradnjo na občini. **IN POTEM ZAČNETE GRADITI!**

Teoretično lahko to pot prehodite v dveh ali treh mesecih. Koliko mesecev je ta pot v resnici dolga, vprašajte soseda, ki je pred kratkim gradil...

Povedali pa so mi: veljavnost lokacijskega dovoljenja je 1 leto, enako dolgo traja gradbeno dovoljenje. Lokacijsko dovoljenje je mogoče podaljšati. Torej imajo graditelji vse možnosti, da pravočasno potrkajo na vsa vrata in si preskrbe vse papirje — če seveda vedo, kaj in kje bodo gradili!

letos 90 črnih gradenj

Pot do trenutka, ko zasadite prvo lopato za svojo „stalco“, je bržkone v resnici precej daljša od tiste poti, ki je uradno izmerjena. Sicer se gotovo ne bi dogajalo, da je pri nas toliko črnih gradenj. Ne verjamate?

Letos — minilo je devet mesecev — so odkrili 90 črnih gradenj. Odkrili, pišem, ker je črnih gradenj v resnici vsaj še 40. En sam urbanistični inšpektor pač ni dovolj za tako veliko občino, kot je novomeška. (Izjava urbanističnega inšpektorja: „Sicer me pa imajo le za nujno zlo, ker pač take vrste inšpektor, ki je — mimogrede povedano — povsod osvožen, le mora biti!“)

No, med temi 90 črnimi gradnjami v novomeški občini v prvem tričetrtletju gre v 57 primerih za črne gradnje, ki jih je potrebno hitro legalizirati. Kaj pomeni to? Občan je prinesel vlogo na občino, graditi pa je začel pred izdajo dovoljenja. (Izjava urbanističnega inšpektorja: „Med legaliziranimi črnimi gradnjami so tudi take, ki so s stališča načrtnega urejanja okolja izrazito škodljive!“)

Varovana območja

Ostanimo v novomeški občini. Ta ima tudi posebna varovana območja. Prvo gre od Hmeljnika preko Trške gore do avtomobilske ceste. Drugo zajema Vinji vrh pri Šmarjeti. Tretje zajema ves pas ob Krki. Znano je, da je mogoče v varovanih območjih črne gradnje rušiti. Znano je tudi, da je na Trški gori nekdo leta 1967 zgradil vikend oziroma zidanico (to je dandanes hudimano težko ločiti) na črno. Takrat odgovorni niso ukrepali. Do danes je v neposredni bližini tistega na črno zgrajenega vikenda zraslo še 11 črnih zidanic! Kolikor mi je doslej znano (in kolikor je znano urbanističnemu inšpektorju) so doslej porušili na varovanem območju eno samo zidanico. To je bilo februarja letos na Trški gori, v zrak pa je šla zidanica Novomeščana Franca Zajca. Pri tem je zanimivo omeniti to, da je lastnik zbral kar 76 podpisov proti rušenju. Še več: ljudje so bili ogorčeni in je morala posredovati celo milica. Zanimivo bi bilo te ljudi vprašati: „Kako, da ste bili proti pravici in zakonu v tem konkretnem primeru, ko pa smo sicer navadno vsi polnih ust besedi o zahtevah po spoštovanju zakonitosti?“

10 let: 751 črnih gradenj

Od 1965 pa do danes so v novomeški občini ugotovili 751 črnih gradenj. Dodajmo tej številki še približno tretjino črnih gradenj, ki jih niso odkrili, ker en sam urbanistični inšpektor pač ne more najti vsega, še zlasti, ker mora delati tudi v trebanjski in obeh belokranjskih občinah, pa nam bo hitro jasno, kako velik obseg zavzemajo črne gradnje. Da bo primerjava lažja, naj navedem podatek, da so lani v novomeški občini izdali 280 dovoljenj za gradnjo stanovanjskih poslopij in 71 za druge objekte (vikende, zidanice, gospodarska poslopja). Številke so v sosednjih občinah manjše.

Tako so letos odkrili v črnomaljski občini 14 črnih gradenj, v metliški 19 in v trebanjski 10. Zaradi slabše kontrole so resnične številke morebiti celo za 100 odstotkov večje. Kljub temu je jasno, da ima novomeška občina veliko večino črnih gradenj.

Škoda je velika — kako jo odpraviti? Po navodilih republiškega urbanističnega inšpektorja je potrebno vsakega črnograditelja predati sodniku za prekrške. Tam so kazni do 10.000 dinarjev in do 30 dni zapor. Senat za prekrške obvezno zahteva tudi zapor. V večini primerov ta navodila tudi upoštevajo.

Urbanistični inšpektor lahko zahteva v varovanih območjih rušenje. Znano je, da je bila doslej porušena pri nas ena sama zidanica. V vseh drugih primerih črnih gradenj pa je potrebno gradnjo ustaviti z odločbo, dokler izvajalec ne dobi gradbenega dovoljenja občinske skupščine. Občinski organ — v Novem mestu je to oddelek za urbanizem pri občinski skupščini — potem ugotavlja, ali je gradnjo mogoče legalizirati ali ne. Lani so pregledali 137 črnih gradenj. Ugotovili so, da jih je mogoče 132 legalizirati, 2 odstraniti, 4 legalizira-

ti z delnim rušenjem in 8 vknjižiti v zemljiško knjigo brez legalizacije (v primeru splošne družbene koristi lahko potem tak objekt podrejo brez izplačila odškodnine). Letos te komisije — vsaj doslej — sploh še ni.

reda pa ne bo...

Reda pa ne bo, dokler ne bo usklajenih dogovorov med vsemi službami, ki delajo na tem področju (v Novem mestu: Dominvest, oddelek za urbanizem, urbanistični inšpektor). Reda tudi ne bo, dokler bo vse mogoče legalizirati. V enem letu in pol ni bila zavržena nobena predlagana lokacija in tudi ne nobena lokacijska dokumentacija. (To so podatki urbanističnega inšpektorja.) Mar smo res tako pametni?

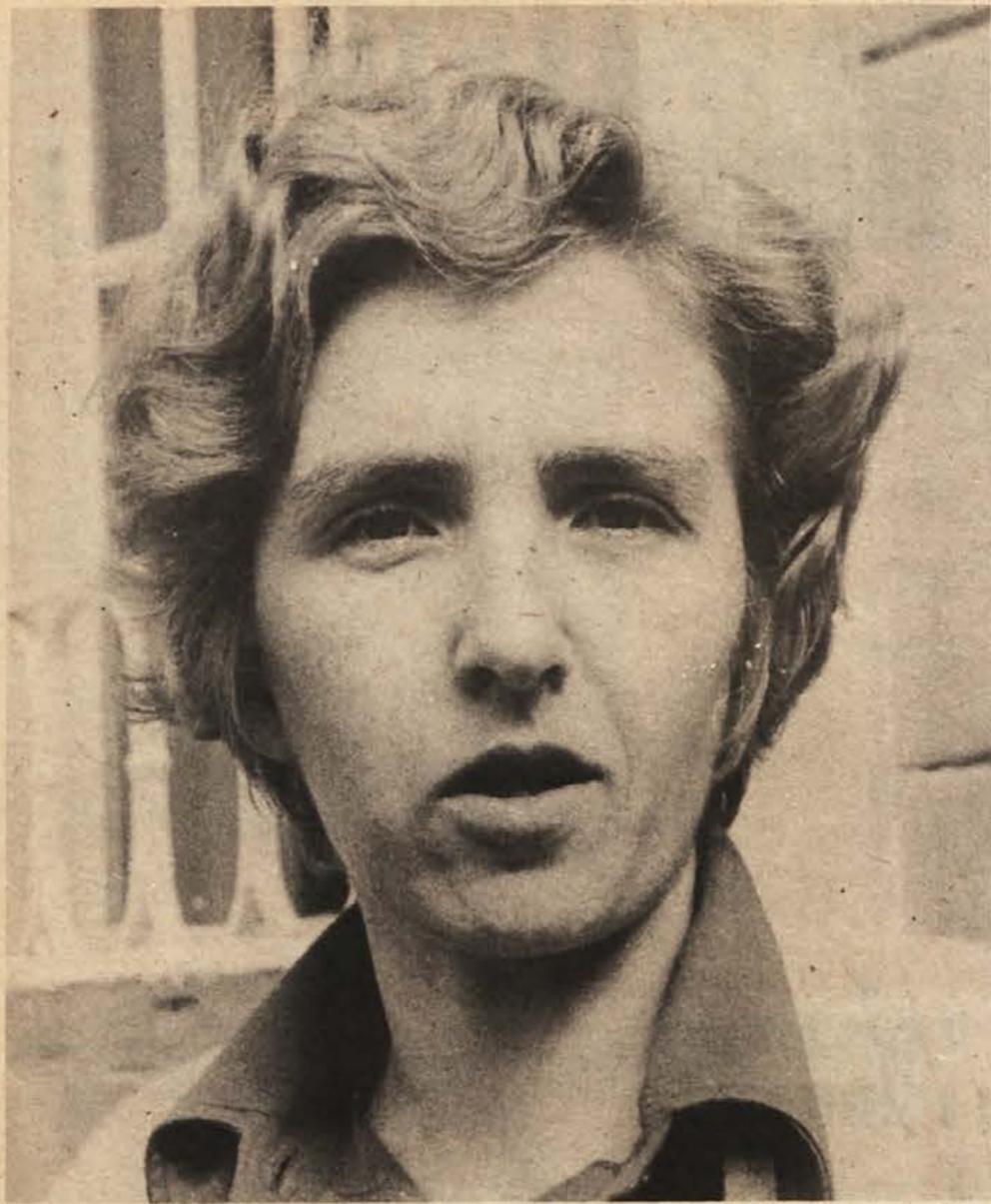
Red pa bi morali narediti. Republiški zavod za regionalno prostorsko planiranje je v svojem gradivu za javno razpravo o osnovni urbanizaciji načrtoval Novo mesto kot pomembnejše regionalno središče (Ljubljana je republiško središče, v isti vrsti z Novim mestom pa so še Maribor, Celje in Koper), kar gotovo daje določene naloge.

Ni odveč ponoviti, kaj pravijo o Novem mestu: „Ta tradicionalna prestolnica Dolenjske je vse do zadnjega desetletja skromno rasla, kar je treba pripisati predvsem šibkemu gospodarskemu razvoju in nizki urbanizacijski stopnji Dolenjske. Šele namestitvev in razvoj nekaterih novih in bolj propulzivnih industrijskih panog sta sprožila rast Novega mesta in urbanizacijo njegove okolice. Vzporedno z gospodarstvom so se okrepile terciarne in kvartarne dejavnosti, čeprav tudi v preteklosti niso bile ravno slabo razvite.“

Novo mesto ima vrsto ugodnih pogojev za nadaljnji razvoj: med njimi zlasti ugoden prometni položaj, oddaljenost od drugih urbanih središč (Ljubljana 67 km, Zagreb 76 km) in zlasti zelo obsežno populacijsko zaledje, ki je še malo urbanizirano in deagrarizirano. Naravne razmere za relativno gospodarsko nerazvitost nekaterih predelov na novomeškem vplivnem območju (Suha krajina, Mirenska dolina, Krško hribovje, velik del Bele krajine). Novo mesto bo postalo novo gospodarsko, družbeno in urbanizacijsko žarišče vse jugovzhodne Slovenije: njegov vpliv se bo širil na Belo krajino z urbanim središčem v Črnomlju in v določeni meri tudi na vplivno območje s mestij Brežice-Krško. Novomeško urbanizirano območje bo doseglo leta 2000 predvidoma 75.000 prebivalcev, medtem ko bo v njegovem vplivnem območju prebivalo nadaljnjih 55.000 prebivalcev. Urbana aglomeracija se bo razprostirala v novomeški kotlini med Stražo in Otočcem in Novim mestom.“

Tako zasnovana urbanizacija, katere javna razprava bo trajala do 15. novembra letos. V premislek pa: če bo novomeško urbanizirano območje šlo leta 2000 kar 75.000 prebivalcev, potem vsekakor velja pazljivo graditi, da nas ne bo takrat bodela glava. 751 odkritih črnih gradenj v novomeški občini pa vsekakor niso mačji kašelj! Ukrepajmo zdaj, in to z učinkovitimi ukrepi, da bomo hkrati tudi preprečevali nove nepravilnosti! Po toči zvoniti bo prepozno — še zlasti, ker se je med ljudmi že uveljavilo prepričanje, da lahko gradi vsak, in to kjerkoli hoče, češ: „Kar gradimo, saj tako ali tako nismo hudo udarjeni. In če že ne legalizirajo vsega — podrejo tudi ničesar ne!“

J. SPLICAL

Ena redkih s tako funkcijo: Cveta Jagodic, podpredsednica zbora združenega dela občinske skupščine v Metliki.

LEPI LASJE

Po vsem svetu vzdihujejo ženske za lepimi lasmi, a veliko jih ne ve, da lahko same mnogo pripomorejo, da bodo štrnasti in poškodovani lasje postali lepši. Prvo in osnovno pravilo je, da so lepi samo redno umivani in dobro izmiti lasje.

Normalne lase lahko umivate s katerikoli šamponom, lahko pa tudi z nevtralnimi toaletnim milom. Suhih in krhkih las ne smemo preveč pogosto umivati, sicer pa se pri umivanju las odločimo za urnik in se ga držimo. Po pravilnem umivanju glave ne bi smeli čutiti nobenega srbenja ali neugodja.

Suhe lase je dobro umivati z maslnim ali medicinskim milom ali s posebnim šamponom za suhe lase. Zelo uporaben je tudi rumenjaki, vendar obstaja ta nevarnost, da ga ne boste dobro izmili z glave, potem utegne narediti več škode kot koristi. Neizpran rumenjaki širi slab vonj, klice, ki se v njem širijo, pa lahko povzročijo tudi obolenje kože in izpadanje las. Zelo suhe lase je dobro dan ali dva pred umivanjem nama-

zati z mešanico ricinovega olja, alkohola in sivke.

Tudi mastni lasje zahtevajo posebno nego. Večkrat jih moramo masirati z različnimi alkoholnimi preparati, ki jih dobite v vsaki drogeriji. Maščobo pa lahko odstranite z las tudi s pudrom, kar nam prihrani eno pranje. Mastne lase je potrebno večkrat oprati, toda pretiravanje je tudi v tem primeru odveč.

Da bodo po pranju vaše lasje videti zdravi in bodo imeli pravi lesk, je dobro še za nekaj minut na lase nanesti sloj preparata (subrina, koncil, top-balsam itd.). Tudi ta dodatek dobro izperemo, preden začnemo lase sušiti.

Prav tako važna je zadnja „operacija“ pri umivanju las: sušenje. Če boste glavo držali pod aparatom, ki bo preveč grel, ne boste imeli lepih las. Sušenje ob zmerno topli temperaturi je priporočljivo, še najbolj pa je lase posušiti na soncu. Močno škoduje fen, posebno če ga postavite čisto blizu glave.

R. B.

IZ STAREGA KRAJČARJEVA NOVO

Kar naenkrat smo zajadrali v jesen. Niti malo ni pre zgodaj že zdaj razmišljati o toplejši garderobi. Ni potrebno, da listate po modnih revijah in si želite sprememb v oblekah, plaščih, pa ste hkrati slabe volje, ker vam tenka denarnica ne dopušča uresničiti želja.

Veliko stvari iz lanske in letošnje garderobe lahko s pridom uporabite, če ste le malo iznajdljive in pogumne. Kaj je moderno in kaj bomo v bližnji sezoni nosile, je znano. Napotke dobite tudi v vsakem modnem časopisu. Znajti pa se mora predvsem žena, ki je zaposlena zunaj doma in mora vsak dan prihajati v službo urejena.

Za vsakdanje opravke ostaja še vedno najbolj popularna kombinacija pletiva in jerseyja. Krilo in bluza, preko katere oblečemo pulover z dolgimi ali kratkimi rokavi, je prav tako še vedno v veljavi.

In kaj je lažjega kot že malce obrabljeno jersey obleko, ki nam je segala nad koleno, prenoviti? Ob večerih lahko na primer doplete nove rokave, okrog 20 cm rob za prekratko krilo in

žepke. Če enobarvno obleko iz jerseyja kombinirate z večbarvnim pletivom iz volne, v katerem je ena od barv ista, kot je barva obleke, boste kot v novem. Morda pa imate v omari krilo z okrog in okrog zalikanimi gubami? Podrite ga, ukrojite z njega manj široko in daljše krilo ter kolikor mogoče dolg šal iz ostanka blaga. Z ustreznim puloverjem bosta imele lepo kombinacijo.

Kaj pa z ozkim plaščem, ki je za novo modo prekratek? Skrajšajte ga še za 15 cm, naredite pas in že imate tričetrtinsko jopo, pod katero oblečete krilo do pod kolena. Če na tako spremenjen plašč prišijete še krzno okrog rokavov, boste oblečene po vseh predpisih letošnje mode.

Spomnite se še, da stare jope in puloverje lahko uporabimo tudi za kombinacijo z blagom. Lahko tudi iz prevelike mamine jope, ki je tu in tam že natrgana, odberete najlepše kose in skušate narediti jopo ali brezrokavnik za hčerkico. Razmislite o tem, koliko možnosti se vam ponujajo. Za malo denarja — veliko novega.

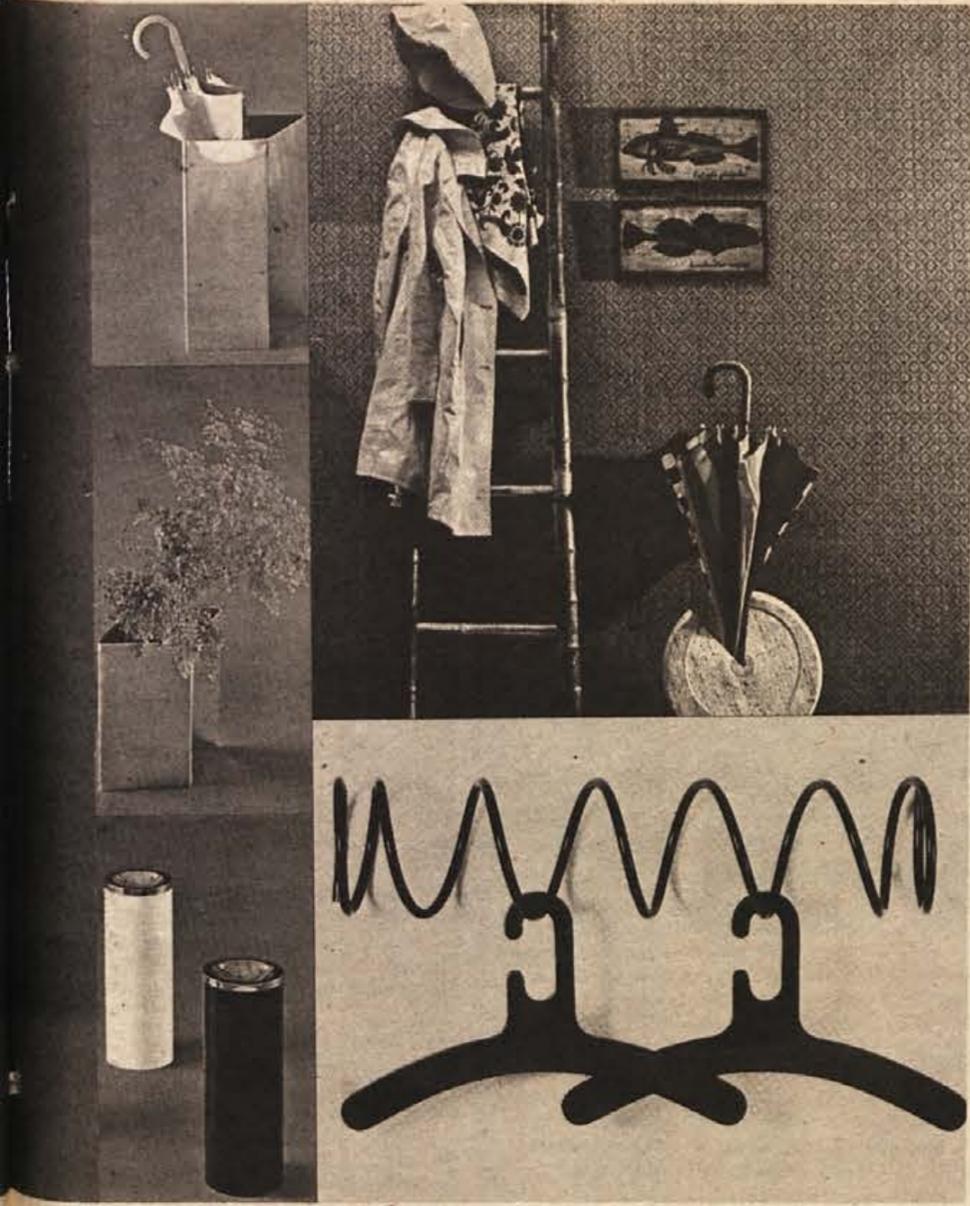
R. BAČER

Škornji, daljše krilo ter jopa iz volne ali blaga s pasom so značilni letošnje modne jeseni. Novi plašč ima široke rokave in udobno krojen hrbet, velikokrat pa tudi kapuco. In spet bomo videvali baretke, če jih bomo le dobili v trgovinah.

Letošnja jesensko-zimska moda upošteva kot prvi in najvažnejši modni poudarek šal. Lahek šal, ki ga zavežemo tudi v toplem vremenu kar tako okrog vratu, debelejši šal k zaprtemu puloverju, dolg in debelejši šal k odprti jopi. In spet šal k plašču!

Ce nočete opremiti predsobo s serijskim pohištvo, ker želite biti izvirni, lahko uporabite naslednje zamisli:

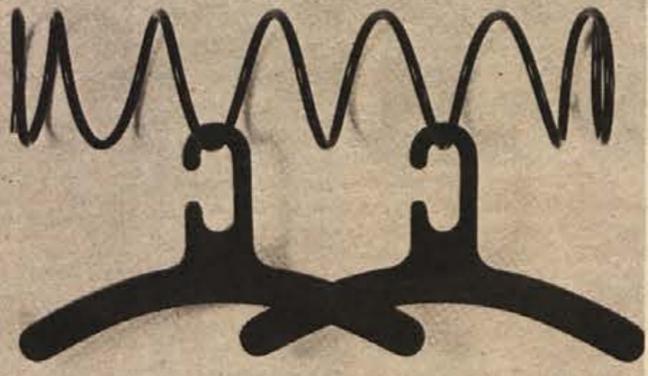
Namesto obešalne stene prislono na steno lestev, ki tudi sicer zmeraj prav pride v stano vanju. Lestev je lahko v naravni barvi lesa ali pa jo prebarvate. Opremite jo z enostavnimi ključnicami.

Kos armaturnega železa ukri vimo v poljubno dolgo spiralo, nanjo pa obesimo dekorativne obešalnike. Spiralo pobarvamo z isto barvo, s kakršno so obešalniki.

Iz plošč pleksi stekla izrežemo tri enako oblikovane elemente in jih med seboj povežemo v stoječ obešalnik.

Za odlaganje dežnikov lahko postavimo v predsobo plastično ali kovinsko posodo, in da bo učinek še večji, v še eno prav tako posodo namestimo šopek ali trajnico. Za kadilce še morda stoječ pepelnik, da niti slučajno ne bodo otrsali pepela po tleh.

DIPL. ING. ARCH. MARTA RAČEČIČ

izvirne zamisli

Olja ali masti, ki sta se polila po štedilniku in od vročine vneli, ne gasimo z vodo, ker bi maslačoba priplavala na vrh in bi dalje gorela. Ogenj posipljemo s pepelom, ga pokrijemo s pokrovko ali ga zadušimo s papirami. V takih primerih pa je potrebno ohraniti predvsem prijetnost duha in ne izgubiti glavnega. Vpitje in jok ne pomagata. Če komu pišete pismo in bi ga radi dobro zalepili, vendar tako, da tega ne bi vsak videl, ga lahko zalepite z beljastim lepilom.

tako bo bolje

DESIGN DESIGN

Lepe na pogled in povsem nenevarne so take plavajoče sveče. V lepo posodo z vodo namestite nekaj odrezanih barvastih sveč, ki bodo takole gorele najmanj 2 uri. To si velja zapomniti posebno zdaj, ko si belimo glavo z okraski za grobove ob dnevu mrtvih.

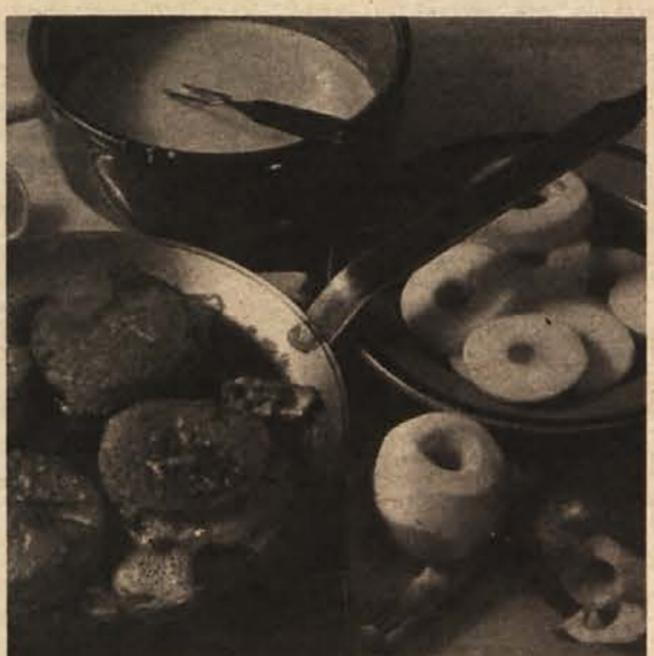
DELA V TEM CASU

vrt vinograd sadovnjak

VRT. V zelenjavnem vrtu zanjemo v tem mesecu sado ve svojega dela. Zelenjavo je treba pospraviti v suhem vremenu, korenov ne prati. Pri jedilni pesi, črnem korenu, jedilnem korenčku je priporočljivo pustiti peclovje, ne pa tikoma obrezati korenjev. Mnoge korenovke se v zimski najboljše držijo v zasipnici kar na vrtu ali pa v mikvi v kleti. V okrasnem in sadnem vrtu lahko že začnemo saditi okrasne rastline, sadno drevje, pa tudi jagodičevje. Zasajenih vrtnic ne smemo pozabiti ogrniti z zemljo, da se bodo bolje obdržale v zimski. V tem mesecu je posebne skrbi deležen grob — zadnje človekovo bivališče. Ravnajmo se po besedah, ki jih je pred leti zapisal sloviti vrtnarski strokovnjak prof. Jeglič: „Našim rajnim v spomin, — manj kamenja (in peska!) pa več zelenih rastlin!“

VINOGRAD. Mošt je večidel že v sodih in živahno vre. Kvasnice spreminjajo sladkor v alkohol in ogljikov dioksid, ki žubori skozi kipečni veho, zelo priporočljivo stekleno napravo, s pomočjo katere je moč nadzirati vrenje. Da bo sladkor počasi in dober povrel in ob tem vino ohranilo aromo, naj mošt ne bo toplejši dosti nad 20 stopinj celzija. Toplota pospešuje vrenje in če je ni dovolj, spet ni prav. Vrenje pojenjuje. Pospešimo ga, če vlijemo v sod nekaj segretega mošta, ali če mošt zračimo, najbolje pa, če že takoj ob začetku vretja dodamo t. i. selekcionirane kvasnice, ki so naprodaj. Kvasnice je koristno dodati zlasti, če je bilo dosti gnilih grozdov.

SADOVNJAK. Zadnji meseci v letu so, če le vreme ustreza, primerni za saditev sadnega drevja. Danes zato nekaj besed o izbiri lege in zemljišča, prihodnjič pa o sejanju samem. Za sadovnjake so primerne odprte lege, raje višje kot nižje. Zemlja globoka, z globoko podtalnico. Koristna je raziskava mehanskih in kemičnih lastnosti tal. Ravnati se velja tudi po običajnem rastlinju. Če dobro uspeva bukev, bo tudi pečkato sadje, če rašeljika in šipek, bosta tudi leska in oreh. Jablana glede zemlje ni preveč izbirična, se prilagodi. Hruška, zlasti čepljena na kutini, ima rada globoko, toplo zemljo. Breskve dobro uspevajo le na prepustnih tleh, medtem ko slive in višnje niso tako natančne. Najboljšo zemljo zahtevajo jagode, maline, breskve ter jabolane in hruške na šibkih podlagah. Inž. M. LEGAN

Jabolka, pomočena v malo gostejše testo, kot je za palačinke, ocvremo, malo potresemo s cimetom in sladkorjem, pa imamo dober posladek. Naše babice so ta recept dobro poznale, mi smo pa nanj kar pozabili.

BOLNA MEN-STRUACIJA

Najpogosteje zasledimo bolno menstruacijo pri dekletih in mladih ženah, ki niso rodile. Te imajo večkrat hude krče in bolečine pred ali med rednim mesečnim perilom. Večkrat jih poleg tega boli še glava, povračajo in se tudi sicer slabo počutijo. Smatramo, da je več vzrokov za te nevesčnosti, vendar so tako imenovani duševni činitelji na prvem mestu. Psihični faktorji, ki vplivajo na dekleta ali ženo v dobi mesečnega ciklusa, so: podzavestni odpor do vloge žene in nalog, ki jih od nje terja mati narava; strah pred spolnim zorenjem ali strah oziroma podcenjevanje spolnega nagona.

Potrebno pa je razlikovati nevesčnosti, ki se javljajo vse od prvih menstruacij, od tistih, ki nastanejo kasneje in so posledica bolezni na ženskih spolnih organih: luščenje maternične sluznice, tumor, nerazvita ali povešana maternica in podobno. Primarna bolna menstruacija je nevedno posledica slabe krvotoka ali pomanjkanja kisika v mišičju maternice. Verjetno se to dogaja pod vplivom hormonov.

Ce pa se bolna menstruacija pojavi po dvajsetem letu starosti, je potrebno preveriti, če ne gre za bolezen. Obisk pri ginekologu je v takih primerih nujen. Če se ugotovi, da ne gre za bolezen na spolnih organih, priporočajo zdrav način življenja: delo in počitek, dovolj spanca, redno stolicno, abstinenco od alkohola in cigaret ter redno fizično rekreacijo. Več kot vsa zdravila v takih primerih pomaga to, da skuša žena odstraniti težave, ki jo bremenijo.

Sproščeno in življenje brez hudih pritiskov sta dekletu in ženi potrebna. Če tega ni, se tudi pri sicer zdravih ženah ob menstruaciji pojavljajo razdraženost, utrujenost, lenoba in podobno.

Gotovo pa je, da bo pri vseh primerih, kjer so vmes težave, veliko pomagal pogovor z zdravnikom. Večkrat se namreč pokaže, da je po pogovoru in pregledu pri ginekologu potreben še obisk pri nevropsihiatru. Zmeraj pa je bolje prej kot kasneje.

Dr. JOVAN VOJNOVIČ

PREVRAT V DANAŠNJI DRUŽBI

vzgajati ni lahko

(Nadaljevanje)

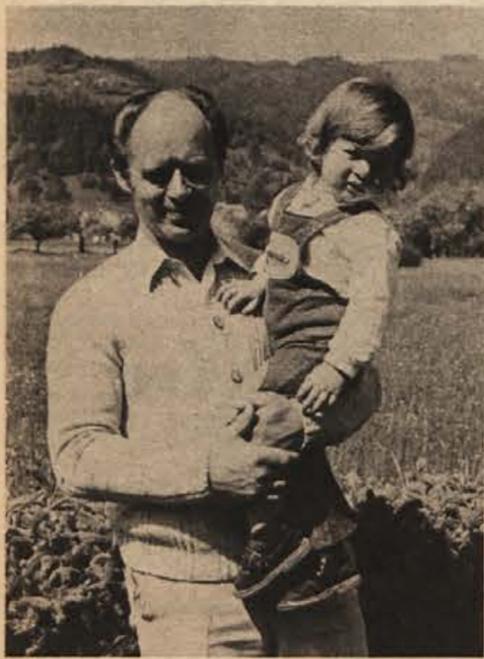
Vse to in še vrsta drugih revolucij v notranjem svetu sodobne družine ustvarja niz okoliščin, ki vedno bolj ne samo otežujejo uspešno oblikovanje ali vzgojo današnjih mladostniških rodov, temveč vedno bolj spreminjavalno vplivajo tudi na mladostniško doživljanje in vedenje.

Najbolj pogoste takšne okoliščine so vsekakor naslednje:

- Zaposlitev obeh roditeljev zunaj doma. To povzroča določen oblikovalni in doživljajski „vakuum“ v današnji družini in prepušča mladostnike nekontroliranim vplivom ne vedno najbolj spodbudne širše „matrice“ življenja.
- Padanje očetove avtoritete in še ne dovolj trdna postavitev vzgojne avtoritete matere. Ta pojav je sprožen predvsem z zaposlitvijo matere zunaj doma.
- Pogost pojav otrokov edincev v sodobni, vedno bolj skrčeni družini. Otrok edinec pomeni navadno večji doživljajski in vedenjski problem, posebno v mladostništvu, kakor pa vrsta otrok.
- Zaradi skrčene življenjske prostornine je sodobna družina vedno bolj obremenjena z nevarno čustveno napetostjo. Starši se bolešno zaskrbljeno boje za svojega otroka. To povzroča predvsem v mladostništvu hude spopade in krize. Starši v tem času svojega edinega otroka mladostnika podvojeno bremene s čustvenostjo in zaskrbljenostjo, kar vsili mladostniku nemalokrat zelo problematično vedenje do staršev.
- Pogostokrat zelo svobodno izražanje ljubezensko spolnih težej in želja pri obeh roditeljih današnje družine. Od tod neredko rušenje in razdiranje družinskega sožitja, kar dela bodisi današnji oče ali današnja mati. Ta zakonska krhkost sodobnih staršev na tako moralno občutljivem torišču močno otežuje doživljanje in vedenje današnjih mladostnikov, ki svoje starše prav glede tega ocenjujejo strogo in prizadeto.
- S tem v zvezi so pojavi nepopolnih družin, kjer mati kar naprej predstavlja otroku nove „strice“ ali oče nove „tete“. Vse to ima bolj ali manj usodne posledice za mladostnikovo doživljanje in vedenje, za njegov odnos do življenja, njegovih vrednot in moralnih norm.

(Dalje prihodnjič) dr. FRANC PEDIČEK

J. SPLICHAL PRI SAMORASTNIKI DOMA

JOŽE PETERNELJ

v hudem stilu sem se peljal mimo Visokega po Poljanski dolini. Spomnil sem se Tavčarja in njegove Visoke kronike. Namenjen sem bil proti Žirem, kjer dva Peternelja ustvarjata druge vrste kroniko, podobno Žirovcem in žirovske okolice na platnu in steklu.

„O, ja, naša Bojana tudi rada slikal!“ se je pošalil Jože Peternelj—Mausar in povedal nekaj zanimivih o triletni vnučki, ki mu je popackala že nekaj stekel, potem ko so bile podobne že na pol končane. „Kaj sem hotel drugega — terpetin v roke in umiti steklo ...“ pravi Mausar.

V hiši 47-letnega žirovskega samorastnika so bili zidarji. Tri leta že Jože Peternelj več v Alpini v službi (prej je tam delal kot mojster na težkem traku: „Pancerje, smučarske čevlje, smo delali. V izmenah sem delal, pretežno je šlo skupaj s slikanjem.“) Zdaj je svobodni umetnik. Pred hišo stoji Koširjev kip in pred garažo mercedes. Peternelj se kar malo zjezi, če mu kdo očita, da s slikarstvom veliko zasluži. „Zdaj zaslužim, res: toda slike prodajam po cenah, ki so pri nas v navadi. Cen pa ne postavljam jaz. Prodajal jih bom tudi, če bodo cenejšje ... Ampak nihče ne pogleda dolgih 15 let, ko sem delal in se izpopolnjeval in prodajal slike po tri tisočake, platno in barve pa so me stali po štiri tisočake!“

Peternelj je 1951. leta prišel v Žiri, na Dobračevo. Prej je živel na domači kmetiji v Jarčji dolini na Selih blizu Mrzlega vrha. Dolina je dobila ime po tem, ker so tam navadno pasli jarce. Peterneljevi domačiji so rekli pri Mausarju. Menda je ime prišlo od tega, ker so nekaj rodov nazaj delali doma surovo maslo. Od tod tudi ime na Peterneljevih slikah, od tod tudi navadno njegova predstavitev: Jože Peternelj—Mausar.

Peternelj se je rodil na kmetiji, in dokler ni prišel v Žiri, je poznal samo Gasparijevo slikarstvo — iz čitank. Že naslednje leto po preselitvi je začel slikati: najprej domačo kmetijo, dvorišče, potem pogled iz ateljeja. Sprva je delal po vzorcu iz narave, pozneje se je toliko izpopolnil, da mu je ostala tipična žirovska pokrajina v mislih in rokah.

Ljudje ga sprašujejo, kje je dobil te okorne figure, ki silijo iz žirovske pokrajine. „Sosedo Grogo in Ceneta sem poznal; oba sta starejša možaka, skrivenčena kmečka težaka, ki ju je zemlja privlila k tlom. Taki so tudi tipi na mojih slikah.“

Ti težaki se vlečejo skozi vse Mausarjeve slike, izstopajo s platen ali s stekla, čemur se zadnje čase Peternelj vse bolj posveča. „Včasih jih poskušam narediti bolj vesele, kot na primer godce (tudi sam je bil godec, op. p.), pa mi vseeno na slikah nekako sami po sebi dobijo zgaran, težaški obraz.“

V trebanjskem salonu je delal šestkrat, in čeprav je že pred prvim salonom razstavljal pri Jakiju in v Milanu, pošteno pove, da je v Trebnjem

dobil prenekatere dobre izkušnje in podlago za uspešno delo.

Skozi vse Mausarjevo delo se vlečejo težaški kmečki obrazi, tipična žirovska pokrajina, običajno oblačno, svinčeno nebo pred dežjem, zmeraj prisotno drevo — prof. Kržišnik pravi, da je kar namesto njegovega podpisava. Vse to daje poseben pečat slikarstvu tega samorastnika, rojenega v Jarčji dolini.

Kljub vedno enakim, a vedno znova doživetim motivom pa je Mausar naredil razvoj, ki ga sam označuje takole: „Vedno sem se vračal na začetno osnovo, k isti motiviki. Motivika je ostala, tudi barvni ton. Napredek pa, mislim, sem dosegel v kompoziciji in v usklajevanju barv. Do 1968. leta sem delal skoraj izključno na leseni, odtlej prevladujeta platno in steklo.“

Peternelj dela po ves dan: dopoldne do južine, po kosilu gre malo ven, potem spet v atelje. Vsakih deset dni si navadno vzame „športni dan“ — takrat ureja posle, ki so v zvezi s slikarstvom, samo brez čopiča v roki.

Teh poslov ni malo: letos je imel že 6 skupinskih razstav, novembra bo razstavljal v Milanu in v Morgesu v Švici, doma pa bo imel skupinsko razstavo v Portorožu. Vse slike fotografira, navadno naredi tudi barvne diapozitive. Za vsa svoja dela ve, kje so. Take vrste človek je: ima tudi spravljene vse račune od gradnje hiše pred leti ... Njegovo geslo je tisto, ki mu ga je povedal Jaki: „Brez velikega garanja ni ničesar!“

V to verjame; da je to res, potrdi tudi žena Ančka.

Zidarji so končali delo v kopalnici, treba jim je bilo dati malico. Po kuhinji, kjer sva se z Mausarjem pogovarjala, se je motala vnukinja Bojana, ki ni bila preveč pri volji, da bi povedala, kako je dedku slikarju popravljala slike. Starejša hči Jožica je že poročena, Bojana je za zdaj njena edinka. Mlajša, Nadja, je že dlje časa zdoma. Ekonomsko srednjo šolo je delala v Ljubljani, zdaj pa je v drugem letniku na ekonomski fakulteti, tudi v Ljubljani.

Čaj na mizi, v katerega je gospodinja nalila kar precej vina (pa je sicer rekla: „Le za okus!“), se je že zdavnaj ohladil. Mausar je še pripovedoval, kako je včasih neprestano hodil v naravo in delal skico, zdaj pa ima žirovska pokrajina kot kuliso že čisto pred očmi, ne da bi pogledal skozi okno. Njegov novi atelje bo imel več svetlobe, večja okna proti navadno oblačnemu nebu.

„Če boste doma kaj videli Sandija Leskovca, ga spomnite, naj mi naredi obljubljeni rezbarijo,“ sva se začela posvajati. Zunaj je še vedno sitno deževalo. Bila je sobota, ni bil še čas za južino. Nisem ga vprašal, če bo šel delat. Na stolu sem videl nedokončano olje na steklu.

Skoraj bi se upal staviti, da je Mausar prijel čopič v roke, ko je ostal sam, kajti: „Slikal bom, tudi če ne bom mogel prodajati!“

PREDELIL
MILAN
MARKELJ

sedem čudes sveta

PIRAMIDA IN GORA

Človekovo čudenje je že od nekdaj veljalo stvarjem, ki so se po svoji veličastnosti, lepoti ali nenavadnosti ločile od običajnih zgradb, naravnih pojavov ali predmetov. Tako je že pred dobrih 2000 leti, med letom 150 in 120 pred našim štetjem, grški pesnik Antipatros sestavil seznam sedmerih svetovnih znamenitosti ali čudes. Ne ve se, ali je pesnik iz Sidona res videl vsa čudesa, ki jih opisuje, bolj važno je, da je po njegovem seznamu „ta hepta theamata“ (sedem znamenitosti) ob to mistično število človek tudi v kasnejših obdobjih niral čuda, ki so ga prevzela in osupljala.

Leta 448 našega štetja so po antičnem zgledu sestavili seznam sedmih svetovnih čudes Rima, v katerega so všteli: kloake, akvedukte, kolosej, Odeum, Trajanov forum, terme in grič Janikul. Podobno so storili tudi s sedmimi rimskimi cerkvami.

V sedemnajstem stoletju so v seznam sedmerih svetovnih znamenitosti všteli tudi stavbe, ki jih antični in srednjeveški svetovni popotniki niso še mogli poznati. Bolj ko se je širilo poznavanje tujih dežel, težje je bilo določiti, katere znamenitosti zaslužijo, da jih vpišejo v slavni seznam sedmih. Takrat so si to čast prislužili: porcelanski stolp v Nankingu, kitajski zid, Hagija Zofija v Istanbulu, viseči stolp v Pisi, katakombe v Aleksandriji, kolosej v Rimu in skrivnostna megalitska zgradba v Angliji Stonehenge.

Toda svet je tako poln čudovitih stvari, da je svetovni popotnik Ernst von Hesse Warteg po tridesetletnem popotovanju po vseh deželah in kontinentih sveta število sedem pomnožil s sto in v svoj seznam vpisal kar 700 stvari, ki so si zaradi svoje izjemnosti prislužile pravico imenovati se svetovno čudo. Samo kdo si bo zapomnil kar 700 imen, ko je bolj preprosto, obenem pa tudi bolj vredno imena čudo, če jih je samo sedem!

Zahodnonemški list Die Welt je z anketo med svojimi bralci sestavil seznam vseh tistih znamenitosti, ki jih ljudje današnjega sveta štejejo med veliko sedmerico. To so: Hagija Zofija v Istanbulu, Golden Gate most v San Franciscu, akropola v Atenah, Eifflov stolp v Parizu, kitajski zid, Tadž Mahal pri Agri in najmodernejše velemesto Brasília v Braziliji.

Da bo spisek še popolnejši, je Lowell Thomas zaigral na drugo struno. Ob dosedanja čuda sveta je prištel sedem tistih, ki jih ni izdelala človeška roka, ampak so nastala v delavnici narave. Mednje je prištel: Grand Canyon v Arizoni, Viktorijine slapove na reki Zambesi, zaledeneli zaliv na Aljaski, mamutovo votlino v Kentuckyju, najvišjo goro sveta Mt Everest, Bajkalsko jezero v Sibiriji in Yellowstoneški narodni park.

Pri Gizehu stoji tri velike stavbe, ki že tisočletja osupljajo človekovo oko. Velikanske,

geometrično natančno postavljene piramide, s katerimi so si kralji četrte dinastije Keops, Kefren in Mykerin postavili svoja posmrtna prebivališča, so vzbudila veliko začudenje že starogrškemu zgodovinarju Herodotu iz Halikarnasa. Dolgo so veljala za eno od svetovnih čudes. Današnji znanstveniki, ki so piramide premerili po dolgem in počez, so v njih našli veliko številčne mistike in čudnih sovpadanj, tako da je nekatere fantaste zapeljalo v razglabljanje o velikem kamnitem sporočilu, s katerim so hoteli stari egipčanski duhovi obvarovati pred propadom svoje neverjetno znanje iz astronomije, matematike in geometrije. Toda tudi brez tega so piramide pri Gizehu resnično vredne občudovanja.

Zgrajene so bile pred 4500 leti, ko je bil glavni vir delovne moči človek sam. Mehanizacije ni bilo in množičnost je bila edina možnost, da se tak spomenik postavi. Po Herodotovih zapisih so samo priprave za gradnjo Keopsove piramide trajale celih deset let. V tem času so ljudje morali „vlačiti kamenje iz lomov v Arabskem gorovju do Nila, drugi so imeli nalogo na splavih prepeljane kose prevzemati in vlačiti dalje do Libijskega gorovja. Pri tem je stalno rabotalo po 100 000 ljudi na vsake tri mesece.“ Samo piramido pa so zidali kar 20 let. Po Herodotu so za gradnjo potrošili 1600 talentov, kar bi zneslo okoli 16 milijonov dinarjev.

Paul Rieppel, ki je temeljito preučil piramide,

je izračunal, da je bila dnevna storitev posameznega delavca skromna. Po tem je sklepal, da piramid ni gradilo nesrečno ljudstvo, ampak delovne skupine, ki jim je bila gradnja morda celo v čast in ponos.

Toda ves napor in za tiste čase vratolomna višina piramid zbledi ob delu „matere narave“, ki je v silnih premikih zemeljske skorje postavila Streho sveta in njen vrh Mount Everest. Najvišje gore na svetu so ravno v tem predelu, kjer so vrhovi povzpenejo preko 8 tisoč metrov visoko. Očaka sveta, ki je veljal za domačine Nepala in Tibeta za neosvojljivega, je naskakovala od leta 1920 naprej cela vrsta himalajskih odprav, toda vsi poskusi, da bi človek stopil na najvišjo goro sveta, so bili zaman. Odprave so se vračale brez uspeha, na področjih Everesta pa so ostajale tudi žrtve človeškega poguma in drznosti.

Šele leta 1953 je kralj vršacev klonil. Po več mesecih priprav in plezanja sta na njegov vrh stopila 33-letni Novozelanec Edmund Hillary in njegov plezalni tovariš Šerpa Tenzin Norgay.

Po njunem podvigu, ki je dvignil precej prahu v svetu, je bil Mount Everest cilj še mnogim drugim odpravam in večkrat je že klonil, čeprav si svoje žrtve še vedno izbira med pogumnimi planinci, ki žele kronati svoje planinske podvige s tem, da stopijo na najvišje ležeči košček zemlje na svetu.

KAJ JE

FILM

TEDEN DOMAČEGA FILMA

V prvi polovici decembra bo Celju že drugič filmska revija z naslovom „Teden domačega filma“. V času revije bodo prikazani trije slovenski premierni filmi: Čudoviti prah, Let mrtve otice in Pastirci. Iz ostale jugoslovanske nove filmske proizvodnje bodo prikazali: Uziško republiko, Derviša in smrt ter Kapetana Mikulina Malega. V celjskih kinematografih bodo na sporedu tudi vsi letošnji slovenski kratkometražni filmi in izbor najboljših športnih in turističnih filmov z nedavnega krajskega festivala. Organizator predvideva, da mu bo uspelo pripraviti tudi retrospektivo slovenskih mladinskih filmov. Vsekakor pester in bogat program, ki bo pritegnil veliko število ljubiteljev sedme umetnosti.

dijami, ki so najbolj značilne za njihove dežele. Veliko stereo ploščo, na kateri so posnetki teh melodij v izvedbi velikega orkestra Bundeswehra pod vodstvom Guenterja Norisa, je za naše poslušalce izdala produkcija gramofonskih plošč Suzy iz Zagreba. Našo državo zastopa znana melodija „Marš na Drino“, zasledimo pa tudi znano melodijo „El condor pasa“, ki je predstavljala Čile, „Amazin grace“, ki je predstavljala Škotsko, in „Samba d'Orphee“, ki je predstavljala Brazilijo.

Sloviti aranžer in vodja orkestra Ray Coniff je dobro znan tudi našim ljubiteljem dobre zabavne glasbe. Na veliki stereo plošči, ki jo je po licenci CBS izdala produkcija gramofonskih plošč Suzy iz Zagreba, so posnetki najboljših Coniffovih priredb znanih melodij. Med drugim zasledimo tudi Harrisonovo „Something“, O'Sullivanovo „Claire“, Diamondovo „Song sung blue“ in Wonderjevo „You are the Sunshine of my Love.“

BOUZOUKI SOUND

Grški melos se vse bolj uveljavlja v zabavni glasbi, z njim pa v orkestre prodira tudi značilni grški instrument buzuki. Na veliki plošči, ki jo je izdal Jugoton, so zbrani posnetki najbolj popularnih grških popevk in tistih, ki za osnovo jemljejo grški melos. V izvedbi orkestra Claudiusa Alznerja lahko poslušate znamenite melodije iz filma Grk Zorba, Sirtaki, nedolgo tega zelo priljubljeno melodijo „Akropolis, adieu“ in druge, tem podobne melodije.

TOP¹²

RTB je izdala v vrsti plošč, ki prinašajo najbolj znane popevke, veliko stereo ploščo s posnetki dvanajstih popevk, ki smo jih in jih še radi poslušamo.

Med njimi zasledimo Jima Crocea „Bad, bad Leroy Brown“, „Goodbye, my love goodbye“ v izvedbi Demisa Rousosa, „Ni vivre, ni mourir“, ki jo poje Nana Mouskouri, „Bad boy“ ansambla Nazareth, „Caroline“ ansambla Status Quo in druge izvirne verzije.

KNJIGE

adam mickiewicz

GOSPOD TADEJ

Med velikimi epskimi pesnitvami, ki so nastale v dobi romantike v književnosti vseh evropskih narodov, literarni zgodovinarji postavljajo ob bok Byronovemu Don Juanu in Goethejevemu Hermanu in Dorotheji pesnitev vodilnega poljskega romantika Adama Mickiewicza „Gospod Tadej“. Pesnitev je izraz domoljubja velikega pesnika in slika borbe poljskega ljudstva za svobodno domovino. „Gospod Tadej“ je romantična pesnitev samo v nekaterih svojih prvinah, medtem ko v njenem temelju leži resničnost polpretekle zgodovine Poljske. V prevodu Rozke Stefanove je Mickiewiczovo pesnitev izdala Državna založba Slovenije.

narava ima vselej prav skrivnosti o zdravju in lepoti

Človek je samo del narave. Tega se vse bolj zaveda tudi mednarodni človek, ki ga je so-

PREDSTAVJAMO VAM

Zbirko novel slovenskega pisatelja, dramatika in esejista Vladimirja Bartola je pod naslovom „Demon in eros“ izdala Mladinska knjiga v zbirki „Krog“. Vladimir Bartol je značilen primer slovenskega izobraženca, ki je živel in ustvarjal v obdobju med obema vojnoma, v času polnem neprečiščenih idej in nemira. Duh te dobe veje tudi iz njegovih novel, v katerih je človek močno individualiziran iskalec življenjskega smisla, borec, ki v tem boju pada, pred njim pa ostaja večni nesmisel vsega njegovega početja. Bartolovo pravo vrednost je pokazala šele slovenska moderna literatura, ki v njem vidi svojega predhodnika. Zbirki je dodan tudi študijski zapis o Bartolu in njegovem delu, ki ga je napisal Taras Kermauner.

NOVEGA

dobni način življenja vrgel na rob. Moči, ki so skrite v naravi, zdravilne rastline in zdrav način prehrane, vse to je na zanimiv način obdelal znani bojevnik za ohranitev naravnega okolja in odlični poznavalec zdravilnih rastlin Maurice Messegue. Njegovo knjigo „Narava ima vselej prav“, ki je v svetu požela velik uspeh, je za naše bralce v prevodu Mete Severjeve izdala Cankarjeva založba.

mladost za zidovi

Tatjana Pregl in Franc Hočvar sta leto in pol obiskovala vzgojnovarstvene in kazenskopopravne domove po vsej Sloveniji in objavljala svoje zapazanja, razgovore z vzgojnimi delavci in drugimi, ki skrbje za mladino na stranpotih v časopisu Mladina. Izbor teh člankov je zdaj izšel v samostojni publikaciji, ki naj bi zapolnila vrzel v izdajanju take literature za mlade pri nas. Knjiga „Mladost za zidovi“, ki je kot prva izšla v novi zbirki Mladinske knjige

„Družboslovje za mladino“, na verodostojen način prikazuje razmere v poprvnih domovih in išče vzroke, ki so mlade potisnili na stranpota življenja, da so se znašli za zidovi domov.

Filmov, ki govore o kavbojih, njihovih junaštvih, bojih in pustolovščinah, je na pretek. Žal pa je v filmih veliko izmišljenega, idealiziranega in neresničnega. Kakšni so bili ti možje, ki so vtisnili svojevrsten pečat podobni Amerike, nam pripoveduje knjiga H. J. Stammela „To so bili še možje“, ki jo je v slovenskem prevodu Stanka Jarca

izdala Cankarjeva založba. Ob bogatem slikovnem gradivu nam knjiga riše usodo in življenje kavbojev takšno, kot je bilo v resnici: trdo, pogumno in avanturistično. Pisec je knjigo napisal na osnovi resničnih zgodb in dokumentov, a je kljub temu bolj razburljiva za branje kot marsikatera izmišljena kavbojka.

VERONIKA IZ DESENIC

Tragično ljubezensko zgodbo med celjskim grofom Friderikom in deseniško gosposlično Veroniko je na literaren način obdelalo že več slovenskih pisateljev in pesnikov, nedolgo tega pa smo dobili še eno izvirno delo, ki ga je napisal Sandi Sitar. V založbi Partizanske knjige in Orbital-Progresa je izšla knjiga „Z Desenic Veronika z Desenic“. Glavna junakinja te pripovedi je dokaj nenavadna, saj je njena osebnost izrisana tako, da pripada tako 15. stoletju kot našemu času. Delu je dodan esej Matjaža Kmecla o Veroniki Deseniški.

PLOŠČE

PTUJ '74

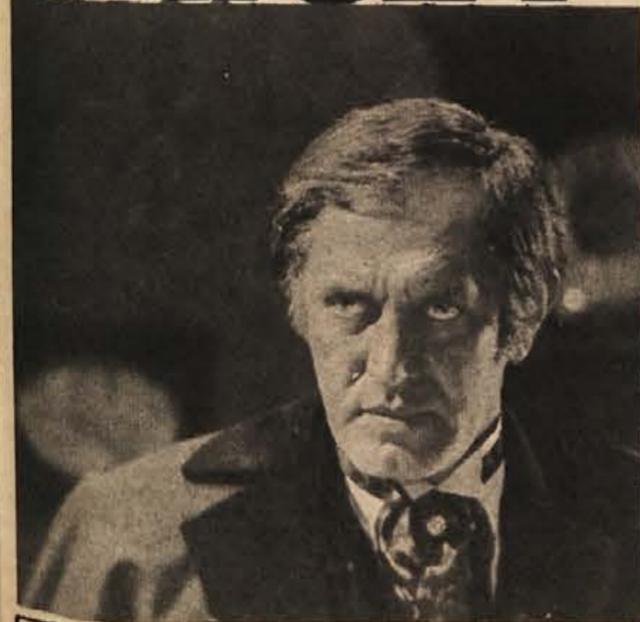

Ptujski festival narodnozabavne glasbe je že za nami, izšla pa je tudi velika plošča, ki jo je izdala RTV Ljubljana. Na nji zasledimo posnetke 11 skladb s festivala, ki so imele največ uspeha in so že redni gost radijskega programa. Plošča je posneta v stereo tehniki.

WM PARADE

Na svetovnem prvenstvu v nogometu so se sodelujoče države predstavile tudi z melo-

strah

Pisati o tretjem od štirih slovenskih igranih filmov, ki bodo narejeni letos pri „Viba filmu“, je nekoliko prezgodaj, kajti film je bil šele posnet in zdaj je pred njim večmesečna tehnična obdelava. In vendar, ker gre po mnenju mnogih poznavalcev za najambicioznejši in temu primerno najdražji, govori pa se tudi o najboljšem slovenskem filmu doslej, ne bo odveč tale zapis, kjer bomo strnili nekaj že znanih zanimivosti.

Gre za film „Strah“, katerega uspeh zagotavlja že dejstvo, da je njegov režiser Matjaž Klopčič, ki ga poznamo po vidnih filmskih stvaritvah že od prej. V mislih so nam njegovi filmi „Zgodba, ki je ni“, „Na papirnatih avionih“, „Pozdravi Marijo“, „Sedmina“, „Oxigen“ in „Cvetje v jeseni“. Za „Strah“ je Klopčič napisal tudi scenarij, ki ga je adaptiral in mu dialoge napisal književnik Andrej Hieng. Režiserju je uspelo pritegniti k sodelovanju celo vrsto najvidnejših jugoslovanskih filmskih delavcev: tako je fotografija filma v rokah odličnega zagreb-

škega snemalca Tomislava Pinterja, sceno je oskrbel inž. Niko Matul, kostumi igralcev pa so narejeni po skicah kostumografinje Alenke Bartl. Odveč bi bilo omeniti vse igralce, zato naj ostanemo samo nosilce glavnih vlog; to so priznani umetniki Ljuba Tadić, Milena Dravić, Milena Zupančič, Polde Bibič, Neda Spasojević, Milena Muhić, Bert Sotlar in drugi.

„Strah“ je „ženski film“ (po besedah Milene Dravić). To povsem drži, po tistem, kar pa vemo o filmu do zdaj, lahko rečemo, da nadaljuje Klopčičev filmski opus, ki temelji na ambientu Ljubljane. Toda v nasprotju s „Cvetjem v jeseni“, filmom, ki ga imajo mnogi za lirsko poemo, gre pri „Strahu“ za docela drugačen svet filmskega dogajanja.

„Čeprav se na prvi pogled zdi, da je zgodba v „Strahu“ na robu kriminala, banalnosti ali anekdote,“ pravi Klopčič, „si po scenariju prizadeva, da bi postal neke vrste film vizije. To pomeni, da bomo skozi zgodbo, ki naj bi bila večstransko učin-

kovita, dobili večjo in širšo sliko sveta kot vizijo katastrofe. Kar se tiče dejstva, da govorim o svetu bordela, naj opozorim na to, da je Karl Marx rekel, da je bila zanj prostitucija zmeraj metafora družbenih odnosov v drugi polovici 19. stoletja.“

Cas, v katerega je postavljeno dogajanje filma, je namreč konec prejšnjega stoletja, točneje leto 1895, ko je Ljubljano prizadel velik potres. Vse se odvija v neki javni hiši oz. salonu bordela, kjer lastnik deklet, ki mu polnijo blagajno z „ustrežljivimi“ telesi, ne pozablja, da je možki. Zato se dekleta ne brigajo samo za svoje kliente, ampak tudi za to, kako bodo obdržale naklonjenost svojega gospodarja. Torej je v ospredju lastnik bordela, gospod Franco, toda prikazani niso samo njegovi psihični problemi, ki so posledica „nenavadnega“ lastništva, ampak tudi zapleteni odnosi med ljudmi znotraj salona; vse pa ima nekoliko širši pomen; nakazuje obče človeške odnose. Film temelji na motivu, ki je bil velikokrat uporabljen v litera-

turi s konca prejšnjega stoletja in katerega je francoski pisatelj Peladan označil takole: „Strahno je za človeka, ko čuti, da zanj čas mineva, medtem ko se narava zmeraj znova rojeva in obnavlja.“

Klopčič trdi, da je zgodba filma izmišljena, toda mogoča. Po njegovem gre pri „Strahu“ za prikaz človeka, ki nenehno veruje, da se bo nesreča s časom utrudila, na koncu pa ta čas sam postane človekova nesreča. (Gre za potres, ki samo dopolni brezizhodne stiske ljudi nekega časa.) V zgodbi je deloma prisoten tudi motiv odtujitve, sklepna misel filma pa je: življenje in čas tečeta neglede na vse naprej in samo naprej.

Kolikor se bo tako zastavljeno pripoved „Strahu“ dopolnila v pristni estetski in izrazno prepričljivi umetnini, bomo morebiti zares dobili tako filmsko stvaritev, kakršne na Slovenskem še nimamo. Sploh pa nam zaenkrat preostane samo, da si film ogledamo.

D. RUSTJA

IZ TRDINOVEGA NOTESA

pred kresom

„Pred kresom. Zvečer pri Jermanu. Družina je ta večer prekjano meso in potico in dobi vina. Letos gorelo silno veliko kresov, prekrasno svetli bili so kalanski, šmihelski, ljubenski in eden v hočevskih hribih. Prav lep bil in na kaptolskem griču. Grede po cesti od mesta gor si videl dečkov in grmade, kakor iz griča valil se je – tako je bilo tod za oko videti – naj prej gost dim in sicer kvišku, sčasoma pa se je nagnil in naredil na cesto sivotemen most, pod katerim šetala se je gospoda. Večer bil je jasen in svetel, če prav ni bilo meseca, zato videl se je ta most še krasneje. Naenkrat dima več ni, proti nebu švigajo kakor ognjen dež brezbrojne iskre visoko gor in čez nekaj minut pa buti kakor iz hriba debel visok plam in kmalu pridruži se mu zopet dim, ki pade kakor gosta

megla na cesto, da je človek v njem komaj dihal, kašljaje po begne gospoda iz zadušne in so parne oblačine. Malo dalje privali se na cesto drug dim brez isker in plama; dijaki zažgali so zeleno smrečje na bližnjem griču. Od konca stalo jih je krdelo na enem in drugo krdelo na drugem griču, izvrstno prepevanje zdaj eni zdaj eni – vedno vrste se – lepo slovensko „V Gorenško oziram se“ etc. Potem se snidejo in pojo v zboru ali pa tudi posamezno, posebno eden odlikoval se je z nebeskim tenorom.“

Ob kresu se je dan obesil. Nič več ne kuri mladež kresov, nič več ni prelestna narava. Samo siv dež in mraz pa spet dež. Polži lezejo meter globoko pod zemljo, ose so sršenaste in pikajo na moč strupeno. Stari ljudje

vedo povedati, da so to prav zanesljivji znaki za hudo in dolgo zimo. In v dokaz ponujajo časopisi fotografije prvega snega in s Kredarice večer za večerom poročajo, da je živo srebro padlo pod ničlo . . .

Ljudje pa, ki imajo zvečine raje toplo poletje kot mrzlo zimo, čakajo, kdaj bo šel dan spet gor; čakajo, kdaj bo zima umrla, čeprav se še rodila ni . . .

In ob čakanju se kot Trdina v svojih notesih spominjajo kresnega večera, če so ga sploh doživeli, ali pa kaj bolj zanesljivo toplega: vročega poletnega dne (pa čeprav brez coca-cole, ki jo tako vztrajno ponuja televizija kot „to je ta pravo!“), dopusta na morju ali česa drugega . . . Zdi se, da bo pametneje in bolj „ta pravo“ natočiti skodelico čaja kot kozarec ledeno osvežujoče coca-cole!

PIŠČE IN KOKLJA

Američani so se zakleli, da ne bodo več dopustili takega ponižanja, kot so ga doživeli zadnje sekundo finalne košarkarske tekme na olimpijskem turnirju v Muenchnu, ko jim je Aleksander Belov odnesel zlato medaljo – prvič v olimpijski košarkarski zgodovini! Spominjamo se še, s kakšno „turistično“ postavbo so pred leti Američani prišli v Jugoslavijo in v Zagrebu z našo reprezentanco – izgubili za 25 košev. A vse skupaj jih ni dosti izučilo: tudi v Portorico so bili šele tretji, za Sovjete in Jugoslovane.

Ta športni drobci dokazuje, da se ni mogoče zanesti na zgodbo o piščetu in koklji, ki mora vedno več vedeti in bolje znati! To konec koncev potrjuje tudi dva najbolj sveža primera v srečanjih športnikov store celine in novega sveta.

da Američani samo z res najboljšimi amaterji še lahko računajo na uspeh – če sploh še lahko računajo na zmage. Razumljivo je, da so njihovi profesionalni košarkarji za Evropejce še vedno koklje proti piščetom; toda proti piščetom, ki so že odrasla vsaj v petelinčke, na kar Američani radi pozabljajo. Ne dvomno je omembe vredno, da je v evropski reprezentanci, ki je tako rekoč pometila z Američani, z uspehom igrala tudi trojica Jugoslovanov – Čosič, Šolman in Jelovac. Toliko igralcev ni dala v evropsko selekcijo nobena druga država!

Še bolj očiten dokaz za to, da je Evropa ujela Američane v „njihovih“ športih, je srečanje sovjetskih in kanadskih hokejistov. Ker po slabih izkušnjah z zadnjih tekem najmočnejša poklicna kanadska hokejska organizacija NHL ni imela dovolj moči za obračun s Sovjeti, je šla v boj – po prejšnjih temeljnih pri-

pravah – druga profesionalna organizacija, WHA. Toda tudi z legendarnim, zdaj že 47-letnim Gordiem Howom, Kanadčani ne morejo zaustaviti prodornih svetovnih amaterskih vrstov. Resnici na ljubo je treba priznati, da tudi Sovjeti jemljejo hokej hudo profesionalno in da so zvečine oficirji le na papirju, na ledu pa živijo dejansko vseh 12 mesecev. Pa vendar: evropski hokej je tudi praktično dokazal, da je ujel najboljšega poklicnega v zibelki tega športa.

Nekaj podobnega lahko pričakujemo v prihodnjih letih tudi v košarki. In če smo pri hokeju Jugoslovani le opazovalci, smo v košarki zadnje čase vse pogosteje tudi sami krojači takega razvoja. S svojo šolo, s svojo igro in z dokazano kakovostjo skupaj s Sovjeti lovimo pravzaprav še zadnje ameriško upanje za zanesljive zmage . . .

J. SPLICHAL

GRADOVI IN USODE

A BARTELJ
J. SPLICHAL

Auersperg ja začel izkoriščati kamnolom in si je obetal dober posel, saj so na Dunaju za različne gradnje porabili 2400 kubčnih metrov okrasnega kamna, v Budimpešti pa so ga potrebovali pri gradnji parlamenta.

Ta grof je imel edinko Beatrix, kot sva že omenila, in jo je vzgajal izredno špartansko. Namesto ženskih nežnosti in sentimentalnih romanov se je morala učiti celo svilopreje in poljedelstva s starinskim požigalništvom. Beatrix so s 14 leti zaročili, leta 1874, ko ji je bilo 26 let, pa se je poročila z nemškim baronom Heinrichom Gagernom. Oče Franc Nikolaj ji je zapustil grad s 4500 johi grunta in ji dal pol milijona goldinarjev dote.

Gagern pa ni bil preveč gospodaren: lovil je afriške živali, še huje pa se je zapletel z okrasnim kamnom, ki je ženinemu očetu prinesel dobiček, Gagernu pa veliko izgubo. Zabredel je tako globoko, da je napravil doto in celo zadolžil grad. Sklenil je kupčijo, da bo dobival kamen za cerkev, ki so jo na Dunaju gradili v zahvalo, ker se ni posrečil atentat na cesarja. Izkazalo pa se je, da kamen ne prenese zunanjih vplivov. S cerkve so morali odstraniti vse zunanje okraske in so stali zidarski odri okrog nje še takrat, ko se je posrečil atentat Gavrilu Principu na nadvojvodo Ferdinandu v Sarajevu. Gagern je izgubil četrtr milijona goldinarjev in postal siromak. Toda tega Gagerni niso priznali, ker so vedno trdili, da so jih s spletkami izpodrinili močniki Rotschildi. Gagerni so namreč trdili: „Zakaj naj bi zunanji vplivi škodili dunajski cerkvi, če niso rimskim spomenikom, ki so se ohranili do danes?“ Ali imajo prav Gagerni ali pa niso našli pravega kamnoloma!

Čeprav se je stari Gagern zadolžil, so njegovi sinovi Nikolaj, Hans in Friderik živeli veselo in potratno, kot da revščina ne bi trkala na njihova vrata. Bili so bohemi in ženskarji in so prav zaradi tega prestopili med protestante, čeprav so bili vzgojeni strogo jezuitsko. Ločili so se namreč in ponovno ženili, česar katoliška cerkev ne dovoljuje. Šteli so jih za lovce, šaljivce, veseljake in umetnike, ki se niso sramovali stikov s prepromptimi ljudmi. Ivo Pirkovič piše, da se je Friderik večkrat preoblekel v kmeta in se z gorjačo v rokah in v kmečki opravi na sejmih pomešal med mešetarje in tatove.

Gagerni so se, čeprav Nemci, ponašali, da so po starem izročilu slovanskega rodu s polotoka Wittow na znamenitem slovanskem otoku Rujani na Baltičkem morju. Zares, priimek sumljivo spominja na ruske plemiče Gagarine. Mokriški Gagerni so govorili tudi slovensko in Friderik je staršem iz tujine pisal po slovensko, da ne bi pozabil jezika, kot je sam napisal v nekem svojem pismu.

Najpomembnejši od Gagernovih sinov je gotovo Friderik, ki je pustil študij, ko so mu v študentskih letih objavili prvi članek v lovskem časopisu Hugosche Jagdzeitung in mu obenem ponudili uredništvo. Friderik, ki se je 1882 rodil v Mokricah, je urejal ta časopis do leta 1916 – in to zvečine kar doma v Mokricah. Starejšemu bratu Hansu, ki se je v Muenchnu šolal pri Walterju Thoru, je poveril ilustratorstvo. Friderika se ljudje okrog Mokric še spominjajo kot majhnega in golšastega človeka, ki je bil vedno v lovski obleki.

Friderik se je poročil z ločenko Ruth Kospoth iz Šlezije, ki mu je poslala v uredništvo lovsko zgodbo „Beli sokol“. Iz tega zakona sta se rodila dva sinova: starejši, Falk, je danes romanopisec in živi v Avstriji, Axel pa je ravnatelj nekega muzeja v Hannoveru. Falk prihaja vsako jesen v hotel, v katerega je danes preurejen mokriški grad. Kot njegovi predniki namreč tudi on ljubi ježo in lov. Zanima se tudi za mokriško zgodovino; snov za svoje romane poišče včasih tudi v Mokricah.

Friderik je bil znan pisec, svoja dela je objavil v nemščini. Zablestel je, ko so mu roman Ljudstvo že v prvem letu prodali za 100.000 izvodih. Za ta roman so mu obetali celo Nobelovo nagrado, ki pa mu jo je menda preprečil Hitler. Zanimivo je, da ima doslej Nobelovo nagrado za književnost en sam Jugoslovjan; dobil jo je Ivo Andrić za svoje literarno delo, od katerega sta najbolj znani Travniška kronika in Most na Drini.

V romanu Ljudstvo je Gagern postavil za junaka ljudstvo naklonjenega razbojnika iz Posavja Marka Ubraniča, ki ga zgodovina pozna kot razbojnika Udmaniča. O njem je pisal tudi Oton Župančič, v ljudskem spominu pa kroži o razbojniku precej veselih anekdot. Gagern je napisal več kot 20 knjig (Cesta in Mejaši sta prevedeni v slovenščino). Z nobenim svojim delom ni več dosegel ne kakovosti ne uspeha „Ljudstva“.

MOKRICE

Najstarejši brat Nikolaj se je poročil dvakrat in je imel ob drugi poroki za poročno potovanje komaj toliko denarja, da se je s kočijo lahko pripeljal na Vrhovu pri Šentjernej. Prej je študiral gozdarstvo v Nemčiji, bil pa je tudi odličen čelist. Svoji materi je sicer izpulil grad Mokrice – potreben je bil celo sodni proces – vendar je moral pol gradu in posestva prodati, še preden je umrla mati, že med prvo svetovno vojno. Kupec je bil tržaški grof Econom, osem let pozneje pa sta skupaj prodala ves grad s 700 ha zemlje zagrebškemu lesnemu trgovcu Židu Bergerju, ki je grad oplenil. Pravijo, da je Berger populil celo dragocene kljuge na vratih in jih zamenjal s ceneniimi, leta 1937 pa je grad prodal zagrebškemu nadškofu Stepincu za 5 milijonov dinarjev. Milijon je dobil v gotovini, preostanek pa v škofijski zemlji v Maksimiru. Berger si je izgovoril še enega od mokriških stolpov. Po prodaji Mokric se je Nikolaj odselil v Muenchen, kjer je postal radijski napovedovalec.

Friderik pa ni hotel zapustiti Slovenije, in ko je obogatel, si je kupil Šrajberski turn pri Krškem. To je bila trdnjava nad Leskovcem, v kateri je nekoč živel Anastazij Gruen. Gruenov sin se je ubil pri padcu s konja, grad pa je dobil lahkomišelni Gruenov nečak Ervin Auersperg, ki je dediščino neke noči v letu 1908 zakvartal. Njegov sin Ervin se je zaradi tega ustrelil, lahkomišelnici oče pa je s cilindrom v rokah na Dunaju beračil; kot berač je tudi umrl. V Šrajberskem turnu živi danes kipar in medaljer Vladimir Štoviček, njegov brat pa, ki je v Zagrebu pisatelj, prav zdaj dokončuje roman, katerega odlomek je pod naslovom Pankrt letos objavil v Dolenjskem listu. Snov za ta roman je poiskal prav v usodnih dogodkih Auerspergove družine na Šrajberskem turnu (grofa Ervina Auersperga je preimenoval v romanu v grofa Augenburga).

Friderik Gagern je kupil Šrajberski turn leta 1918 – brez zemlje. Na pol ga je zapisal svoji drugi ženi, grofici Adaški Lepel. K sebi je vzel tudi brata Hansa, ki se je spoprijateljil s kiparjem in medljerjem Vladimirjem Štovičkom, sinom grajskega oskrbnika. V grajskem stolpu je Friderik pisal svoje lovške zgodbe, roman Golo življenje in dramo Ocean.

Mirno življenje je trajalo osem let, dokler ni dobil Friderik pisma neznane občudovalke, ki bi ga rada obiskala in spoznala. Šel jo je čakati na postajo na Videm, pa je ni dočkal. Pač pa je čez dva tedna tujka sama potrkala na grajska vrata. Tako ga je prevzela, da je ženo postavil za dekle. Toda idila ni trajala dolgo, ker je tujka hitro izginila. Razočarani Friderik je še isto leto svojo polovico gradu podaril ženi in hčerki Ruth in za vselej odšel iz domovine. V nemškem mestu Gothi se je še tretjič poročil, s Charlotto, hčerko bankirja Rehfelda. Kupila sta si posestvo v Geigenbergu pri St. Leonhardu. Tam je naredil samomor po drugi svetovni vojni, njegova tretja žena pa je umrla le leto pozneje.

Grofica Adaška in hči sta ostali brez dohodkov in sta grad počasi napravili. Denar jima je posojal zdravnik s Kastela dr. Trenz, ki se je na graščino nekega dne zapisal, obubožani plemkinji pa sta odšli po svetu. Ruth se je na Dunaju omožila s sinom pobeglega turškega Auersperga, mati pa se je po končani drugi vojni vrnila domov. Na bregovih vzhodnega morja je našla obubožane vdove in številne otroke. Nekoč bogato sorodstvo se je utapljalo v revščini. Grofica Adaška je morala plesti nogavice, da se je lahko preživela . . .

Ko so Mokrice 1941. leta prešle v nemške roke, so izgubili zatočišče bogoslovci zagrebškega semenišča, ki so imeli tam okrevališče. Nemci so organizirali v gradu politično šolo za vzgojo mladih kadrov nacistične stranke. Na novo leto 1944 so grad napadli partizani. Takrat je bil v gradu zadnjič dvignjen stoletni dvizni most, kar pa Nemcem ni pomagalo.

Grad je zdaj urejen v hotel, vendar se še zdaleč ne more primerjati z Otočcem. Da bi Mokrice zares postale turistično pomembnejše, bi bilo potrebno vložiti veliko denarja za obnovitev in dograditev. Zlasti bi morali posvetiti pozornost notranji opremi in parku, pa tudi sicer vse Mokrice dajejo videz, da jim močno manjka denarja.

V Mokricah se dogovarjajo z novomeško „Krko“, da bi prevzela hotel, vendar za zdaj še niso sklenili nič konkretnega. V gradu imajo tudi konjušnico, v kateri je 15 konj, od katerih so štirje poniji. Turisti imajo na razpolago tudi kočije in pozimi sani.